

Plenum

Tisdag 16.6.2026 kl. 14.01—22.05

5. Interpellation om ungdomsarbetslösheten och de ungas försvagade framtidstro

Interpellation IP 4/2026 rd

Enda behandling

Förste vice talman Paula Risikko: Ärende 5 på dagordningen presenteras för enda behandling. Nu besvaras ledamot Hilikka Kemppis m.fl. interpellation IP 4/2026 rd om ungdomsarbetslösheten och de ungas försvagade framtidstro.

Efter idrotts- och ungdomsminister Mika Poutalas svar och ledamot Hilikka Kemppis anförande förs interpellationsdebatten som snabbdebatt med förhandsanmälda anföranden. Först hålls en omgång gruppanföranden som får vara högst fem minuter långa. Övriga förhandsanmälda anföranden hålls i gruppanförandeordning och de får vara högst fem minuter långa. Talmanskonferensen rekommenderar att också de anföranden som hålls efter snabbdebatten är högst fem minuter långa. Dessutom kan jag ge ordet för repliker efter eget övervägande.

Nu svarar minister Poutala. Varsågod.

Debatt

14.03 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! On hienoa, että olemme koko eduskunta kokoontuneet keskustelemaan tärkeästä aiheesta: Suomen tulevaisuudesta, meidän nuorista. Kun olen viimeisen vuoden aikana kiertänyt Suomea, tavannut lähes 23 600 nuorta ja keskustellut heidän kanssaan, sama viesti on toistunut: tulevaisuus tuntuu monesta nuoresta yhä epävarmemmalta.

Opetus- ja kulttuuriministeriössä tehdyssä selvityksessä tunnistettiin neljä nuorten tulevaisuususkoon vaikuttavaa kehityskulkua: globaalit kriisit, yhteiskunnalliset muutokset, yksilökeskeisyyden vahvistuminen ja kokemukset sukupolvien välisestä epäoikeudenmukaisuudesta — sekä se, miten nuorista ja tulevaisuudesta puhutaan. Selvitystyön mukaan useimmat nuoret haaveilevat edelleen pysyvän työn, omistusasunnon, ydinperheen, hyvinvointivaltion ja elinkelpoisen ympäristön kaltaisista asioista. Aiemmille sukupolville ne ovat näyttäneet itsestään selviltä. Tänä päivänä nuoret pohtivat yhä useammin, ovatko ne enää heille mahdollisia.

Jo hallitusohjelmaa rakennettaessa nuorten hyvinvoinnin parantamiseen kiinnitettiin erityinen huomio. Yhteiskunnassa voidaan niin hyvin kuin perheissä voidaan. Nuoret itse kertovat kaipaavansa vanhempiensa läsnäoloa ja yhteistä aikaa. Perheiden hyvinvointia ja tärkeää kasvatustyötä tukemalla voidaan vahvistaa nuorten uskoa tulevaan. Perheet tarvitsevat tukiverkkoja, joihin nojautua arjen haasteiden keskellä.

Lapsiperheiden palveluiden uudistuksessa nykyinen kasvatus- ja perheneuvonta, perhetyö, tehostettu perhetyö ja perhekuntoutus kootaan yhdeksi yhtenäiseksi palvelukokonai-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

suudeksi. Hallituksen tavoitteena on uudistaa palveluita siten, että perheet saavat tarvitsemansa avun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja yhdestä paikasta ilman eri palveluiden välillä pompottelua.

Yksi asia, joka toistuu nuorten kohtaamisissa, on se, miten tarkasti nuoret kuuntelevat meitä aikuisia. Nuoret toivovat enemmän kohtaamista ja vähemmän vastakkainasettelua. Tulevaisuuskoon vaikuttaa se, miten me aikuiset puhumme nuorille ja nuorista. Meidän vastuullamme on rakentaa keskustelukulttuuria, joka antaa tilaa toivolle, mahdollisuuksille ja onnistumisille ja jossa epäonnistuminenkin on turvallista ja sallittua.

Mielen hyvinvoinnin vahvistaminen on keskeinen osa tulevaisuuskon rakentamista. Hallitus on ottanut käyttöön lasten ja nuorten terapiatakuun, jonka myötä alle 23-vuotiaat pääsevät hoitoon viimeistään kuukauden kuluessa maksuttomasti. Nopea ja oikea-aikainen apu ehkäisee ongelmien kasaantumista, tukee arjen haasteissa ja vahvistaa luottamusta tulevaan.

Nuoret toivovat, että jokaisella olisi mahdollisuus myös harrastaa. Harrastamisen Suomen malli tarjoaa maksuttoman harrastuksen koulupäivän yhteydessä jokaiselle nuorelle. Harrastus ei ole pieni asia, vaan se voi olla ratkaiseva kokemus — hetki, jolloin kokee onnistumisen, löytää kaverin ja huomaa kuuluvansa joukkoon. Hallitus on lisännyt Harrastamisen Suomen mallin rahoitusta viidellä miljoonalla eurolla, ja mallia pilotoidaan nyt myös toisen asteen oppilaitoksissa.

Kouluissa nuorten viesti on ollut selkeä: arjen pienet asiat ratkaisevat. Puhutaan oppimisrauhasta, jaksamisesta ja siitä, että jokainen kohdataan yksilönä. Siksi hallitus on panostanut kouluun: perustaitojen vahvistamiseen, oppimisen tuen uudistamiseen ja oppimisrauhan parantamiseen kieltämällä kännykät oppitunneilla. Samalla liikunnallinen elämäntapa on tuotu osaksi esi- ja perusopetuksen tavoitteita, S2 -kielen opetusta vahvistettu sekä panostettu koulutukselliseen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Jokaisella nuorella Suomessa on oltava edellytykset hyvään elämään sekä mahdollisuus tavoitella unelmiaan. Hallitus edistää koko maassa saavutettavia peruspalveluja: nuorisotyötä, koulutusta, mielenterveyspalveluja ja harrastusmahdollisuuksia. Samalla vahvistetaan nuorten osallisuutta. Tuleva tulevaisuusselonteon toinen osa tuo tähän lisää konkreettisia linjauksia, erityisesti nuorten vaikutusmahdollisuuksien parantamisella.

Monelle nuorelle etsivä nuorisotyö tai työpaja on käännekohta suunnan löytymiselle. Nuorisotyöntekijä on usein se aikuinen, jonka kanssa on helppo puhua — joku, joka ei kysy vain, mitä kuuluu, vaan jää myös kuuntelemaan vastauksen. Nuorten työpajatoiminta parantaa nuoren valmiuksia koulutukseen, tutkinnon suorittamiseen ja työelämään pääsyyn.

Palvelujärjestelmän muutosten myötä ohjaus nuorten työpajoille on vähentynyt, vaikka tarve ei ole kadonnut — itse asiassa päinvastoin. Tästä syystä hallitus käynnistää selvityksen, jossa jäsenetään haasteet ja kehitetään konkreettiset toimintamallit varmistamaan nuorten parempi pääsy työpajoihin. Tämän lisäksi olen käynnistänyt nuorisotyötä koskevan visiotyön osana laajempaa nuorisopolitiikan kehittämistä. Tavoitteena on rakentaa yhdessä kentän kanssa kunnianhimoinen visio 2040-luvulle. Työn tiimoilta tulen kutsumaan koolle parlamentaarisen keskustelun nuorisotyön merkityksestä ja tulevaisuudesta.

Hallituksen tavoitteena on turvata hyvinvointiyhteiskunnan kantokyky tuleville sukupolville. Tällä hallituskaudella vaikeita ratkaisuja ei ole tehty kevyin perustein. Nuorille ei

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

voi jättää perinnöksi vain velkaa. Meidän päättäjien vastuulla on varmistaa, että Suomessa on jatkossakin mahdollisuus hyvinvointiin, koulutukseen ja työhön.

On selvää, että tämänhetkinen työttömyystilanne ei ole hyväksyttävä. Liian moni nuori lähettää hakemuksia saamatta vastausta. Kestävä ratkaisu nuorisotyöttömyyteen löytyy talouskasvun vahvistamisesta. Hallitus on tehnyt laajasti toimia kasvun edistämiseksi: ratkaisuja verotuksessa, rahoituksen saannissa, investointien vauhdittamisessa, tki-panostuksissa ja luvituksessa. Ympäri Suomea on saatu positiivisia uutisia investoinneista. Teollisuustuotanto nousi korkeimmalle tasolleen sitten vuoden 2008. Bruttokansantuotteen kasvu oli Suomessa kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 0,9 prosenttia — nopeammin kuin missään muussa EU-maassa ja OECD-maiden toiseksi nopeinta tahtia. [Oikealta: Kuulitteko, edustaja Tuppurainen?]

Työttömyyden saaminen laskuun ja työllisyyden kasvuun on hallituksen tärkeimpiä tavoitteita. Vanhempien työllisyyden tukeminen on tehokkain tapa vähentää lapsiperkehöyhyyttä. Juuri työn ja työllistämisen, yrittäjyyden ja kasvun edellytyksiä hallitus on tällä kaudella edistänyt, ja tulokset alkavat nyt näkyä.

On tärkeää, että nuori pääsee valmistuttuaan mahdollisimman nopeasti työn syrjään kiinni. Hallitus on ohjannut 50 miljoonaa euroa nuorten työllistymisaseteliin, jolla helpotetaan nuoren pääsyä työpaikkaan. Alueet ovat viestineet työllistymisasetelin käytön vilkastumisesta. Työllistymisasetelin ehtoja joustavoitetaan kolmen kuukauden työllistymisjaksoihin ja laajennetaan sen käyttömahdollisuudet järjestösektorille mahdollistaen työllistymisasetelin käytön yhä useammalle nuorelle. Samalla työttömyysturvalla opiskelua helpotetaan.

Lisäksi hallitus toteuttaa 11 suurimmassa kaupungissa naapurustoihin ja kaupunginoihin kohdistuvan pilotin nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Pilottiin on kokonaisuudessaan varattu 15 miljoonaa euroa. Pilottien avulla tuemme kaupunkeja ja työllisyysalueita toimimaan vahvemmin nuorten työllistymisen ja koulutuksen puolesta alueilla, joilla on erityisen hankala tilanne.

Arvoisa puhemies! Koulutus on edelleen paras keino työllistyä. Nuorisobarometrin mukaan 81 prosenttia nuorista haluaa suorittaa korkeakoulututkinnon. Hallituksen tavoitteena on mahdollistaa tämä yhä useammalle nuorelle. Jokaisessa maakunnassa on vähintään yksi korkeakoulu. Tällä hallituskaudella yliopistoihin ja ammattikorkeakouluihin on lisätty yli 2 000 aloituspaikkaa kohdistuen erityisesti osaajapula-aloille ja talouskasvun edellytyksiä vahvistaviin koulutuksiin.

Syksyllä käynnistyy opintosetelikokeilu alle 29-vuotiaille nuorille, jotka jäävät ilman korkeakoulupaikkaa. Kokeiluun on varattu yli 50 miljoonaa euroa. Opintoseteli mahdollistaa opintojen aloittamisen avoimessa korkeakoulussa, eri alojen kokeilemisen ja vähentää painetta tehdä täydellinen valinta heti. Tämä on tärkeää, sillä yksi tulevaisuususkoa heikentävä tekijä on kokemus siitä, että epäonnistuminen yhdessä valinnassa sulkee ovia pysyvästi. Me haluamme viestiä päinvastaista: mahdollisuuksia ja reittejä eteenpäin on monia.

Opintotuen uudistuksen tavoitteena on mahdollistaa täysipäiväinen opiskelu ja tukea opintojen sujuvaa etenemistä. Uudistuksessa vähennetään alaikäisten velkaantumista ja turvataan perheellisten opiskelijoiden toimeentuloa. Näillä toimilla lisätään luottamusta siihen, että kouluttautuminen on kaikille mahdollista — tinkimättä haaveesta perheellistyä.

Harjoittelupaikat ovat keskeinen osa sujuvaa siirtymää työelämään. Valtio kantaa tässä vastuunsa palkkaamalla tänä vuonna 500 nuorta määräaikaisiin tehtäviin. Vastaavia

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

avauksia tarvitaan laajasti koko yhteiskunnassa. Kriittisin tilanne on aloilla, joilla harjoittelu on edellytys valmistumiselle. Ministerien Talvitie ja Rydman johdolla koottiin hiljattain keskeiset sotealan toimijat yhteen etsimään ratkaisuja, jotta opiskelijat pääsevät suorittamaan opintonsa loppuun ja siirtymään työelämään ajallaan.

Tarvitsemme uudistuksia, kuten harjoittelujen tasaisempaa ajoittautumista ympäri vuoden, sekä valtakunnallisen koordinaation vahvistamista, jotta paikat ja opiskelijat kohtavat nykyistä paremmin. [Timo Heinonen: Kuulostaa järkevältä!]

Hallitus on uudistanut seuratuksia, jonka myötä tänä kesänä 1 250 nuorta pääsee kesätöihin urheiluseuroihin. [Arto Satonen: Oikein!] Uudistuneella seuratuella monet nuoret saavat ensimmäisen kesätyömahdollisuutensa urheiluseurassa ja puolestaan urheiluseurat pääsevät lisäämään entisestään lasten ja nuorten kesätoimintaa.

Suomen kilpailukykyä vahvistetaan panostamalla hallituskauden aikana miljardi lisä tutkimus- ja kehitystoimintaan. Teemme suuria investointeja esimerkiksi tohtorien kouluttamiseen. Näin luodaan tietoa ja osaamista, kasvatetaan tuottavuutta, luodaan työpaikkoja ja hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Näissä tuhansissa kohtaamisissa nuorten kanssa, mitä olen käynyt, yksi asia nousee ylitse muiden: se, kuinka upea ja osaava sukupolvi tässä maassa on kasvamassa. Nuoret ovat valveutuneita, ja he haluavat vaikuttaa.

Tulevaisuususkon rakentuu tässä ja nyt: turvallisessa vuorovaikutuksessa, merkityksellisessä tekemisessä sekä koulutus- ja työmahdollisuuksissa. Vaikka haasteet ovat todellisia, Suomessa on runsaasti vahvuuksia, joiden varaan rakentaa. Hallitus toimii [Puhemies koputtaa] nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi laaja-alaisesti. Samalla haluan korostaa: Tämä ei ole vain hallituksen tehtävä. Tämä on meidän kaikkien [Puhemies koputtaa] yhteinen tehtävä. Nuorilla on oikeus uskoa tulevaisuuteen. Meidän tehtävämme on tehdä päätöksiä, jotka vahvistavat tätä luottamusta ja avaavat mahdollisuuksia.

Haluan lopuksi sanoa erityisesti nuorille, jotka mahdollisesti seuraavat tätä keskustelua: [Vasemmalta: Onpa pitkä vastaus!] Olet ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin olet. Tämä maa tarvitsee sinun osaamistasi [Puhemies koputtaa] ja unelmiasi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Yritetään pitää näitä aikarajoja. — Seuraavaksi edustaja Kemppi.

14.16 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Nuorissa on tulevaisuus. He ovat täynnä osaamista, toivoa, potentiaalia, lupausta. Heidän unelmansa ovat juuri sitä polttoainetta, mitä Suomi tässä ajassa tarvitsee. Mutta juuri nyt liian moni nuori kohtaa työmarkkinat, joilla töitä ei löydy, harjoittelupaikkoja ei ole ja tulevaisuudenusko horjuu. Nyt jos koskaan nuoret tarvitsevat meitä, he tarvitsevat työtä ja turvaa. Nyt jos koskaan nuoret tarvitsevat tulevaisuudenuskoa.

Arvoisa puhemies! Missä on pääministerin vastaus? Nuorissa on Suomen tulevaisuus. Siksi olisi ollut kohtuullista odottaa, että pääministeri itse olisi vastannut välikysymykseen. Välinpitämättömyys hätkähdyttää. [Hälinää — Perussuomalaisten ryhmästä: Taas tuli omaan nilkkaan, keskusta!]

Tilanne ei todellakaan ole sellainen, että siitä selvittäisiin ilman jokapäiväistä johtajuutta. Kevään uutiset nimittäin maalaavat synkkää kuvaa. Suomella on tällä hetkellä Euroopan pahin työttömyys: lähes 80 000 alle 30-vuotiasta on työttömänä. [Arto Satonen: Tyhjä paperikin oli parempi!]

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Turvassa eivät ole edes korkeakoulutetut. Työttömiä korkeakoulutettuja on jo yli 40 000, ja vastavalmistuneiden työttömyys kasvaa erittäin nopeasti. Tuhannet maisterit, insinöörit ja sotealan ammattilaiset ovat vailla töitä jo valmistuttuaan. [Hälinä — Puhemies koputtaa] Tutkinto ei enää takaa työtä, ja muutos on tapahtunut kuin varkain.

Samalla hallitus on leikannut ammatillisesta koulutuksesta yli sata miljoonaa euroa vuodessa niin, että se näkyy laadussa. Liian moni ammatillisessa koulutuksessa oleva nuori ei saa enää edes lain takaamaa määrää lähiopetusta. Tämä on häpeäpilkku, koska ammatillisen koulutuksen duunarit ovat edellytys ylväille kasvupuheille.

Ja samalla vaikutusarvioiden mukaan jopa 30 000 lasta on valumassa köyhyyteen hallituksen päätösten seurauksena. Perheiden ja nuorten turvaverkkoja saksitaan samalla kun niiden tarve on suurimmillaan. Esimerkiksi eroperheiden lapsilta viedään perheneuvolan tuki.

Viimeisimpänä hallitus on ministeri Rydmanin johdolla ajamassa alas tärkeää järjestötyötä, esimerkiksi perheiden tukea ja mielenterveyden tukea, joista monet nuoret ovat riippuvaisia.

Arvoisa puhemies! Kun nämä faktat asetetaan pöytään, yksi asia käy selväksi: hallituksen politiikka ei vastaa nuorten kriisiin. Hallitus ei johda nuorten tulevaisuutta kohti parempaa. Selittely ja näpertely saavat riittää, nuorille pitää saada töitä.

Vaikka vastaamassa on tänään kristillisdemokraattien ministeri, niin kokoomus johtaa Suomea ja sen työttömyyttä. Teillä on eniten valtaa ja eniten vastuuta. Ette voi vain vedota olosuhteisiin ja jättää tekemättä. Teidän on kannettava vastuunne ja ymmärrettävä nuorten todellisuus. Te ette voi heittää nuorten tulevaisuutta vain kristillisdemokraattien tehtäväksi. [Ben Zyskowiec: Kuka näin on tehnyt?]

Nuorten arjesta nousee nyt esiin kolme karua totuutta:

Ensimmäinen totuus on työn puute. Nuoret kertovat, että heiltä vaaditaan työkokemusta jo ennen sitä ensimmäistä työpaikkaa. Sosiaali- ja terveysalalla opiskelijoiden valmistuminen viivästyy harjoittelupaikkojen puutteen vuoksi. Tekniikan aloilla nuoret kertovat, että heiltä vaaditaan valmiita näyttöjä työelämästä, vaikka he eivät ole koskaan päässeet vielä näyttämään kykyjään. [Juha Mäenpää: Miten nämä kuuluu hallitukselle?]

Toinen totuus on järjestelmän rankaisuus. Hallitus poisti työttömyysturvan suojaosan, ja se vei kannattavuuden pienistä työkeikoista ja lisäsi epävarmuutta monen kohdalla. Osa-aikaisenkin työn tekemisen pitäisi aina olla kannattavampaa kuin työttömänä jouten olon, mutta nyt moni nuori kokee, että järjestelmä sakottaa työstä eikä kannusta siihen.

Kolmas totuus on näköalattomuus. Nuorisobarometrin mukaan nuorten luottamus tulevaisuuteen on vakavasti horjunut, ja se on meidän kaikkien ongelma. Ensimmäistä kertaa sotien jälkeen meillä on sukupolvi, jonka enemmistö pelkää huomisen olevan tätä päivää huonompi, ja joka uskoo elävänsä taloudellisesti epävarmemmin kuin vanhempansa.

Kun nuori tekee kaiken oikein — opiskelee, tekee työtä ja yrittää — ja silti on työttömänä, ei se ole nuoren vika. Silloin nuoria syrjäytetään rakenteilla ja politiikalla, joka ei tarjoa heille mahdollisuutta reiluun alkuun. Se on häpeäksi yhteiskunnalle, ei nuorelle itselleen.

Arvoisa puhemies! Parempi vaihtoehto on olemassa. [Mauri Peltokangas: Keskustan tyhjä paperi!] Kaiken ytimessä on työ, työ, työ — tässä ja nyt. Kaiken ytimessä on työ. Siksi katse kääntyy suomalaisiin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Ne voivat ratkaista nuorisotyöttömyyden, mutta tekijän palkkaaminen on yrittäjälle aina taloudellinen riski. Jos

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

haluamme nuoret töihin, meidän on madallettava yrittäjän riskiä ottaa nuori töihin. [Juha Mäenpää: Sitähän hallitus on tehnyt!]

Keskusta esittää nuorten työtakuuta. Me esitämme, että nuorten työttömyysturva ja kuntien maksamat työttömyyssakot muutetaan suoraksi palkkatueksi yrityksille, kunnille ja järjestöille. Jo pelkästään Tampereella, Oulussa ja Lahdessa näihin sakkomaksuihin kuluu tänä vuonna yli sata miljoonaa euroa — kuulitte oikein: pelkästään kolmessa kaupungissa yli sata miljoonaa euroa. Tämä raha pitäisi käyttää nuorten palkkaamiseen, ei passiivisuuden ylläpitämiseen. Löytyykö tähän muutokseen kokoomukselta rohkeutta?

Keskustalla on myös muita valmiita toimia. Puolittaisimme työnantajan sivukulut ensimmäisestä palkkavasta työntekijästä vuodeksi. Uudistaisimme nuorten työllistämistelin selkeäksi ja helposti haettavaksi. [Mauri Peltokangas: Sehän oli luettavissa jo hallitusneuvotteluissa!] — Ja kestänyt on: hallituksen työllistämisteli on kyennyt työllistämään vain muutamia kymmeniä. Esimerkiksi kotikaupungissani Lahdessa, naapurissa, vain kymmenen nuorta on hyötynyt tästä setelistä.

Vahvistaisimme matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja ja perheneuvoloita ennen kuin ongelmat kärjistyvät kestäättömän raskaiksi ja erikoissairaanhoidoa tarvitseviksi. 11 hyvinvointialuetta on vähentänyt hallituksen soteleikkausten myötä neuvolapalveluita Suomessa, ja nyt te vastaatte siihen poistamalla perheneuvoloiden kirjauksen laista. Lopputulos on karmeaa seurattavaa.

Jos ette ministeriaitiossa halua kuunnella minua tai opposition edustajia, niin kuunnella edes nuoria itseään. Eräs nuori sanoi: ”Ei toivois mitään enempää kuin että pääsis tekemään jotain hyödyllistä” — jotain hyödyllistä. Siinä kiteytyy tämän välikysymyksen ydin. Suomalaiset nuoret eivät pyydä erityiskohtelua. He pyytävät mahdollisuutta opiskella, tehdä töitä ja rakentaa omaa elämäänsä. Heidän unelmansa veisivät Suomea rutkasti eteenpäin.

Työpaikka ja koulutus auttavat siinä, että myös perhehaaveet ja asuntolainatoiveet voivat toteutua. Nuorilla on kaksi kertaa todennäköisempää tehdä lapsihaaveistaan totta, jos heillä on hyvä koulutus ja tulotaso.

Suomen pitää olla maa, joka sanoo nuorelle: sinä kuulut tänne, sinä olet tärkeä, ja sinun tulevaisuudellasi on merkitystä. Kun opiskelet, saat työtä. Sinun unelmasi voivat toteutua. Mutta juuri nyt moni nuori kokee päinvastaista, ja siitä vastuu kuuluu Orpon hallitukselle jo neljättä vuotta. Suomalaisen yhteiskunnan suuri lupaus paremmasta huomisesta murenee. Hallitus ei ole kyennyt vastaamaan nuorten työttömyyden kriisiin eikä vahvistamaan nuorten uskoa tulevaisuuteen. Nuoret ovat valmiita kantamaan vastuuta tulevaisuudesta, mutta Orpon hallitus ei ole kantanut vastuutaan nuorista.

Siksi, arvoisa puhemies, teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Hallitus on päästänyt nuorten työttömyyden sietämättömäksi, lisännyt politiikallaan eriarvoisuutta ja heikentänyt nuorten tulevaisuudenuskoa. Näkymää paremmasta ei ole. Hallitus on antanut periksi, ja vaarana on, että yhä useampi nuori seuraa perässä. Siksi eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin. — Kokoomuksen eduskuntaryhmää edustaa edustaja Vuornos. Olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

14.26 **Henrik Vuornos kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Investointipankki Lehman Brothers ajautui konkurssiin 15.9.2008. Me silloiset 15-vuotiaat vietimme aivan normaalia ysiluokkalaisten elämää, eikä alkava finanssikriisi näkynyt meille juuri mitenkään. Seuraavana vuonna Suomen bruttokansantuote romahti ja ajauduimme syvään taantumaa. Silloin moni ei arvannut, miten pitkään Suomen matalalento kestää.

Me 90-luvulla syntyneet ja sitä nuoremmat olemme eläneet koko nuoruutemme nollakasvun aikaa. Kesätyöt ovat olleet kiven alla, ja palkaton harjoittelu on ollut normi, ei poikkeus. Bruttokansantuote asukasta kohden on Suomessa edelleen ollut korkeimmillaan vuonna 2008 — siis 20 vuotta sitten. Siitä asti on eletty velaksi, tulevien sukupolvien piikkiin. Samaan aikaan ilmastokriisi etenee ja moni miettii, onko maailma tullut hulluksi, kun seuraa maailman johtajien toimintaa. [Keskeltä: Varsinkin Suomi!]

Arvoisa puhemies! Suomessa on siis eletty parikymmentä vuotta nollakasvun aikaa, pari viimeistä niistä talouden taantumassa. Suomen talous koki voimakkaan šokin Venäjän täysimittaisen hyökkäyssodan alettua. Se romahdutti kuluttajaluottamuksen. Julkisen talouden voimakas sopeutustarve ei ole myöskään helpottanut talouden kasvua, mutta kun rahat uhkaavat loppua, jotain on tehtävä. Tämä on se tausta, jota vasten tänään keskustellaan.

Valitettavasti on niin, että talouden taantumassa työttömyys nousee aina. Voimakkaimmin työttömyys nousee heikommassa työmarkkina-asemassa olevilla, kuten nuorilla, maahanmuuttajilla ja matalasti koulutetuilla. [Timo Harakka: Oliko tämä yllätys?] Tilanne ei kuitenkaan ole toivoton, vaan myönteisiä merkkejä on ilmassa. Talous kasvaa ja investointeja tehdään. Tämä tuo töitä.

VATT julkaisi huhtikuussa selvityksen vastavalmistuneiden työllistymisestä. Kuusi kuukautta valmistumisen jälkeen korkeakoulutetuista oli töissä viisi kuudesta, ammatillisen perustutkinnon suorittaneista noin kaksi kolmasosaa ja ei-valmistuneista puolet. Vastavalmistuneet työllistyvät edelleen kohtuullisen hyvin, vaikka työmarkkinatilanne on vaikea.

Nuoret ovat hyvin moninainen ryhmä. Osalla nuorista menee hyvin tai jopa erittäin hyvin. Siitä voimme kaikki olla yhdessä iloisia. Valitettavasti kaikilla nuorilla ei kuitenkaan mene. Nuorisotyöttömyys kasautuu nuorille, jotka ovat suorittaneet vain peruskoulun. Työttömiä, vain peruskoulun varassa olevia nuoria on Suomessa arviolta 17 000. Pelkän peruskoulun varassa olevan nuoren todennäköisyys työllistyä on heikko.

Suomessa on vahvaa näyttöä siitä, että koulutus kannattaa. Korkeampi koulutus johtaa korkeampaan työllisyyteen, suurempiin ansioihin ja lyhyempiin työttömyysjaksoihin työuran aikana. Siksi hallitus onkin tehnyt merkittäviä panostuksia koulutustason nostamiseen. Hallitus haluaa nostaa korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden lähelle 50:tä prosenttia vuoteen 2030 mennessä. Tätä varten hallitus on lisännyt korkeakoulujen aloituspaikkoja. Olemme päättäneet opintoselistä, jonka avulla saa opiskella maksutta avoimessa korkeakoulussa. Mahdollistamme korkeakoulututkinnon suorittamisen myös avoimessa yliopistossa.

Vaikeammin työllistyville nuorille hallitus on luonut täsmätoimena nuorten työllistymisasetelin. Sen tarkoituksena on auttaa työttömiä nuoria työllistymään.

Terapiatakuu on vihdoon säädetty voimaan. Myös hallituksen lukuisat työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistukset tähtäävät siihen, että Suomeen syntyisi lisää työtä.

Kaikista tärkein työllisyysteko vain peruskoulun varassa oleville nuorille on kuitenkin toisen asteen koulutuksen hankkiminen, johon edellisenkin hallituksen oppivelvollisuuden pidentäminen tähtäsi.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Me haluamme, että Suomessa nuoret sukupolvet ovat edellisiä sukupolvia fiksumpia ja koulutetumpia. Koulutus on pienen kansakunnan tärkein kilpailukykytekijä. Me haluamme kilpailla osaamisella ja korkealla teknologialla, emme matalilla palkoilla. Koulutus on paras vastaus nuorisotyöttömyyteen ja siihen, että Suomi on maa, jonka tulevaisuuteen voi luottaa.

Arvoisa puhemies! Nuorille pitää tarjota aito mahdollisuuksien tasa-arvo eli se, että jokainen voi koulutuksella ja ahkeruudella kasvaa parhaimmaksi versioksi itsestään. Mutta samalla pitää uskaltaa myös vaatia: jokaisen suomalaisen nuoren pitää saada toisen asteen koulutus suoritettua, ja monen kannattaa tähdätä vielä korkeammallekin.

Me kokoomuslaiset olemme varmoja siitä, että Suomen parhaat päivät ovat vasta edessä. Suomi on jo nyt yksi maailman parhaista maista kasvaa nuoreksi aikuiseksi. [Timo Harkka: Tästä ollaan samaa mieltä!] Tämä on turvallinen maa, jossa jokainen voi kouluttautua taustoista riippumatta aina tohtoriksi asti. Meillä on korkea elintaso ja puhdas ympäristö, ja me luotamme toisiimme. Tämä on hyvä maa perustaa perhe ja saada lapsia. Päivähoitomaksut eivät aja ketään konkurssiin, ja neuvolasta saa jokainen apua.

Ei maalata nuorille kuvaa toivottomuudesta, jota tilastot eivät tue. Maailma on mahdollisuuksia täynnä, ja suomalaisnuorilla on kaikki eväät tarttua niihin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi perussuomalaisen eduskuntaryhmä ja edustaja Sillanpää.

14.31 **Pia Sillanpää ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mikä on kaikkein tärkein asia, mitä me voimme tehdä nuorten tulevaisuuden eteen? Se on peruskoulu ja turvallinen koti, joista nuoret saavat perustaidot elämään: oppivat lukemaan, kirjoittamaan, laskemaan, keskittymään ja tekemään töitä pitkäjänteisesti sekä tulemaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Näiden taitojen varaan rakentuvat jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuudensuunnitelmat. Siksi me perussuomalaiset olemme jo pitkään ajaneet peruskouluihin oppimistakuuta, jolla varmistamme, että jokainen lapsi oppii nämä taidot peruskoulun aikana. Se on parasta yhdenvertaisuutta, jota voimme tarjota nuorille lähtökohdista ja perhe-
taustasta riippumatta.

Arvoisa puhemies! Liian monta vuotta meni hukkaan, kun annoimme lasten ja nuorten viettää puhelimella koulupäivät ja niiden lisäksi usein myös illat ja jopa yöt. Sen seuraukset näkyvät tänä päivänä oppimistuloksissa, keskittymiskyvyssä ja mielenterveydessä. Samalla sosiaalinen media toi monen nuoren elämään jatkuvan vertailun, paineet, nettikiusaamisen ja ahdistuksen. Koulujen kännykkäkielto olikin tarpeellinen ratkaisu, jonka vaikutukset tulevat näkymään yhä selvemmin tulevina vuosina.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa muutokset tapahtuvat usein ärsyttävän ja turhauttavan hitaasti. Uudistusten valmistelu, hyväksyminen ja vaikutusten näkyminen vievät aikaa. Siksi voi joskus näyttää siltä, ettei mitään tapahdu, vaikka todellisuudessa tapahtuu paljon. Viime vuonna voimaan tulleen lasten ja nuorten terapiatakuun vaikutukset näkyvät vasta tulevina vuosina. Moni nuori kamppailee mielenterveyden haasteiden kanssa, mutta tärkeintä kuitenkin on se, että yhä useampi nuori saa apua ajoissa. Hyvinvointiin ja mielenterveyteen panostaminen on myös työllisyyspolitiikkaa, sillä vain hyvinvoiva ihminen on työkykyinen. Jokainen nuori, joka löytää takaisin opintojen, työharjoittelun tai työelämän pariin, on voitto sekä hänelle itselleen että koko yhteiskunnalle.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Arvoisa puhemies! On tärkeää puhua nuorisotyöttömyydestä ja etsiä ratkaisuja siihen. Tilanne on monelle nuorelle vaikea. Työpaikkoja ei synny tähän maahan sillä, että minä tai muutkaan edustajat puhuvat täällä pöntössä siitä, että me tarvitsemme työpaikkoja. Työpaikat syntyvät yrityksiin, ja ne tulevat kasvun ja investointien myötä. Ja meidän tehtävämme onkin rakentaa sellaista Suomea, jossa kannattaa yrittää, investoida ja palkata se ensimmäinen työntekijä. Hallitus on tuonut tähän avuksi muun muassa nuorten työllistymisasetin, jonka avulla moni nuori voi saada sen ensimmäisen mahdollisuuden työelämään.

En voi myöskään olla mainitsematta maahanmuuton vaikutusta nuorten työllisyystilanteeseen. Jos tänne tuotaisiin kymmeniätuhansia maahanmuuttajia lisää, mistä esimerkiksi tämän välikysymyksen tekijäpuolue keskusta haaveilee, se vain lisäisi nuorten työttömyyttä. Ja siinä, missä moni nuori työllistyi ennen siihen ensimmäiseen työpaikkaansa esimerkiksi siivousalalle tai pikaruokaravintolaan, nyt niissä törmää yhä useammin englantia puhuvaan maahanmuuttajaan. [Timo Harakka: Niin, just joo! Kaikki on maahanmuuttajien syytä! — Välihuutoja]

Arvoisa puhemies! Kun luin tämän välikysymyksen, ajattelin kaikkia niitä nuoria, jotka pohtivat omaa tulevaisuuttaan. Samalla ajattelin niitä ominaisuuksia, jotka ovat aina auttaneet meitä suomalaisia vaikeina aikoina. [Välihuutoja — Perussuomalaisten ryhmästä: Käykääs kattoon pikaruokalaa!] Me olemme periksiantamaton kansa, joka on tottunut menemään vaikka läpi harmaan kiven. Samat ominaisuudet löytyvät myös meidän nuorista. He tarvitsevat vain joskus muistutuksen siitä, että he kyllä pärjäävät.

Arvoisa puhemies! Kun kuuntelen oppositiota, minulle herää kysymys: miksi ihmeessä te puhutte niin negatiivisella tavalla nuorille heidän tulevaisuudestaan? Teitä kuunnellessa tulee mielikuva siitä, että nuorilla ei ole tulevaisuutta, he eivät pääse opiskelemaan tai töihin, he eivät tule tienaamaan omaa elantoa, ja sosiaalietuudetkin ovat niin pieniä, ettei niillä tule toimeen. Mutta tähän ei pidä paikkaansa. [Välihuutoja — Vasemmalta: Lukekaa kyselyitä!]

On totta, että meidän pitää puhua ongelmista, jotta me voimme myös ratkoa ne. Mutta jos jatkuvasti kerromme nuorille, että kaikki menee huonompaan suuntaan, tulevaisuus on menetetty ja toivoa ei ole, emme todellakaan auta yhtäkään nuorta. Puhuisitteko te näin teidän omille lapsillenne? Jos ette, niin miksi te puhutte näin meidän kaikille suomalaisille nuorillemme? [Välihuutoja vasemmalta]

Arvoisa puhemies! Suomen ja tulevien sukupolvien tulevaisuus on meidän nuortemme käsissä. Nuoret tarvitsevat lisää syitä ja uskoa siihen, miten he tulevat pärjäämään. Joskus matkan varrella voi olla haasteita, ja tulevaisuudensuunnitelmia voi joutua muuttamaan. Suunnitelmien muutos voi olla joskus myös mahdollisuus onnistumiseen. Tämä jatkuva oppositiopuolueiden pessimistipuhe saisi vihdoinkin loppua. Me perussuomalaiset uskomme, että nuoret kyllä pärjäävät, ja niin pitäisi meidän kaikkien päättäjien uskoa. Ja nuoret pärjäävät vielä paremmin, kun me osoitamme heille sen, että me uskomme heihin ja heidän kykyihinsä. Vaikka te olisitte siellä oppositiossa menettäneet uskonne meidän nuorten tulevaisuuteen, me hallituksessa uskomme nuoriin edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Gebhard, olkaa hyvä. [Hälinää] — Nyt kaikki keskittyvät kuuntelemaan näitä ryhmäpuheenvuoroja.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

14.37 **Elisa Gebhard sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhumme nuorten tulevaisuuskosta, puhumme usein siitä, mitä nuorissa on muuttunut, mutta sen sijaan meidän pitäisi kysyä, miten yhteiskunta on muuttunut. Nuorisobarometrien mukaan nuorten usko omaan tulevaisuuteensa on heikentynyt poikkeuksellisen nopeasti. Vielä muutama vuosi sitten noin kahdeksan kymmenestä nuoresta suhtautui tulevaisuuteensa optimistisesti. Nyt osuus on pudonnut huomattavasti alemmalle tasolle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kuinka alas?] Enkä suoraan sanottuna ole yllättynyt tästä kehityksestä, kun katsoo, millaisessa maailmassa nuoret elävät.

Arvoisa puhemies! Orpon—Purran hallituksen kaudella työttömyys on noussut 90-luvun alun lamavuosien lukemiin. Jokainen kuukausi on ollut huonompi kuin vuotta aiemmin vastaava kuukausi koko hallituskauden ajan. Varsinkin nuorten kohdalla me puhumme työttömyyskriisistä. Nuorten pitkäaikaistyöttömyys on lähes kaksinkertaistunut tämän hallituksen vahtivuorolla. Näin vakava asia kuin nuorten pitkäaikaistyöttömyys, eikä hallituksella ole mitään oikeita keinoja tähän puuttumiseksi.

Hallitus on vielä entisestään lisännyt työelämän epävarmuutta, ja tämä osuu erityisen kipeästi työuransa alussa oleviin nuoriin. On odotettavissa, että hallituksen politiikan seurauksena nuorten määräaikaiset työsuhteet lisääntyvät vakituisten kustannuksella, sen sijaan, että nuorten työllisyys paranisi. Pätkätyön lisääntyminen ei lisää työllisyyttä eikä varsinkaan luottamusta tulevaan.

Tiedämme myös, että nuorten työllisyys on kaikkein herkintä talouden suhdanteille. Juuri siksi yhteiskunnan pitäisi vaikeina aikoina panostaa enemmän nuorten mahdollisuuksiin päästä työelämään. Hallitus on antanut nuorten työttömyyden nousta aivan liian korkeisiin lukemiin ja tehnyt liian vähän tilanteen korjaamiseksi.

Monelle nuorelle ensimmäinen kesätyö- tai harjoittelupaikka on tärkeä askel kohti työelämää. Tänä kesänä yhä useampi jää ilman tätä mahdollisuutta. Monilla paikkakunnilla yksittäisiä kesätyöpaikkoja hakee satoja nuoria. Työtä ei jää saamatta motivaation tai ahkeruuden puutteen vuoksi, vaan siksi, että näitä paikkoja ei yksinkertaisesti ole riittävästi.

Samaan aikaan korkeakouluista kerrotaan, että tuhansien opiskelijoiden valmistuminen viivästyy harjoittelupaikkojen puutteen vuoksi. Tilanne on erityisen vakava sosiaali- ja terveysalalla, vaikka samaan aikaan Suomessa keskustellaan jatkuvasti alan työvoimapulasta.

Arvoisa puhemies! Nyt kun ihmiset eivät hallituksen kurjistamispolitiikan seurauksena luota tulevaan ja kotimainen kysyntä sakkaa, tämä näkyy suoraan siinä, miten esimerkiksi kesätoita on tarjolla nuorille. SDP on esittänyt lisärahoitusta työllisyysalueille nuorten työllistämiseen. Olemme esittäneet esimerkiksi pien- ja mikroyritysten tukemista ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja alv-alarajan nostoa.

Työnantajat ovat saaneet sanella hallitusohjelman sisällön. Nyt olisi korkea aika myös vaatia, että yritykset toimisivat vastuullisesti työllistämällä nuoria. Pääministeri Orpo, kysyn: oletteko valmis vetoamaan elinkeinoelämään siinä, että yritykset tekisivät osuutensa ja vastaisivat nuorten työttömyyskriisiin? [Ben Zyskowicz: Hänhän on jo vedonnut!]

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenuskoa ei palauteta yhdellä päätöksellä eikä yhdellä hankkeella. Tarvitsemme pitkäjänteistä politiikkaa, joka vahvistaa nuorten luottamusta tulevaan. SDP:n mielestä nuorisotakuu ei saa jäädä vain kuolleeksi kirjaimeksi. Tarvitsemme riittävästi koulutuspaikkoja, toimivaa opinto-ohjausta ja sellaisia palveluita, joihin nuori pääsee silloin, kun apua tarvitaan, ei kuukausien odottamisen jälkeen.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenusko ei ole mikään pehmeä tai toissijainen kysymys. Siinä on kysymys Suomen tulevaisuudesta. Meillä ei ole yksinkertaisesti varaa siihen, että nuoret eivät luota. Meillä ei ole varaa menettää yhtäkään nuorta.

Edellä olevan perusteella ehdotan, että eduskunta hyväksyy seuraavan epäluottamuslausesehdotuksen: ”Hallitus toteuttaa politiikkaa, jonka seurauksena nuorten luottamus tulevaisuuteen on romahtanut. Hallitus on tyytynyt näpertelemään tilanteessa, jossa nuorten työttömyys on 90-luvun laman tasolla. Nuorten pitkäaikaistyöttömyys on lähes kaksinkertaistunut hallituksen toimikaudella. Näin ollen eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.” [Mauri Peltokangas: Tuolla syyllä kaataisitte maan hallituksen?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten keskustan eduskuntaryhmä, edustaja Siponen, olkaa hyvä.

14.42 Markku Siponen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun nuori katsoo tulevaisuuteen, hänen pitäisi nähdä mahdollisuuksia. Hänen pitäisi voida ajatella: ”Minä voin opiskella, saada työpaikan, perustaa perheen, onnistua!” Nyt liian moni nuori näkee esteitä. Työ- tai edes harjoittelupaikkaa ei ole, tulevaisuudessa varmaa on vain epävarma. Yhä useampi epäilee, saako hän koskaan samoja mahdollisuuksia kuin aiemmat sukupolvet. Hallitus sen sijaan tuntuu elävän omassa todellisuudessaan hehkuttaessaan kasvua ja nousua. Missä se nousu on, kun melkein 80 000 nuorta on ilman töitä? Poliitikassa voidaan olla eri mieltä keinoista, mutta on ylimielistä väheksyä ihmisten kokemuksia. [Ben Zyskowitz: Kuka on väheksynyt! — Anne Kalmari: Muun muassa perussuomalaiset!]

Arvoisa puhemies! Josefina Varsinais-Suomesta kirjoitti minulle näin: ”Usko tulevaisuuteen syntyy mahdollisuudesta unelmoida, eikä nuorten unelmat ole tällä hetkellä korkealentoisia, haaveillaan ihan vaan kodista, perheestä ja mielekkästä työstä.” Näinhän se on. Nuoret eivät pyydä mahdollistomia. He haluavat tavallisia asioita, joista hyvä elämä rakentuu. Tällä hetkellä moni nuori ei uskalla ostaa kotia tai perustaa perhettä, koska tulevaisuus tuntuu liian epävarmalta.

Keskustan mielestä Suomen pitää olla maa, jossa jokainen nuori rohkenee unelmoida. Vilma Lapista kirjoitti minulle näin: ”Nuorten kokemus on se, että yhteiskunta odottaa paljon mutta tarjoaa liian vähän tukea. Kyllä me ei pelätä töitä tai olla yhtään sen huonompia. Nuorten suurin pelko ei ole työn tekeminen, vaan suurin pelko on, ettei työtä ole.” Tämä on viesti, joka meidän päättäjien pitää yli puoluerajojen kuulla. Meidän pitää saada nuorille töitä.

Siksi keskusta esittää nuorten takuutyötä ja työnantajan sivukulujen puolittamista ensimmäisestä työntekijästä vuodeksi. [Ben Zyskowitz: Miksi ette toteuttaneet Marinin hallituksen aikana näitä hyviä ehdotuksia!] Voitteko te, pääministeri Orpo, ottaa vihdoin nämä ratkaisut vastaan ja viedä niitä eteenpäin? Työttömyysturva ja kuntien sakkomaksut nuorten takuutyöhön, työpaikka jokaiselle vastavalmistuneelle. Miksi tämä ei kelpaa?

Arvoisa puhemies! Liian moni nuori kamppailee myös jaksamisen kanssa. Vilma Lapista jatkaa näin: ”Osa vähättelee meitä ja meidän jaksamista ja mielenterveyttä. Ärsyttää sellainen puhe, että kyllähän nuorena jaksaa, eikä uskota, että nuorella voi oikeasti olla esimerkiksi työuupumusta. Monen nuoren työllistymisen este ei ole osaamisen puute vaan uupumus, ahdistus tai yksinäisyys.” [Pia Sillanpään välihuuto] Meidän pitää ottaa tämäkin nuorten viesti vakavasti.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Mielenterveyspalvelut ovat myös työllisyyspolitiikkaa. Siksi keskusta vahvistaisi matalan kynnyksen mielenterveyspalveluja ja turvaisi perheneuvoloiden toiminnan koko Suomessa. Uupunut nuori ei jaksa odottaa tai matkustaa avun perässä. Patrik Kainuusta jakaa saman tavoitteen keskustan kanssa: ”Maksuton koulutus ja koko maan kattava oppilaitosverkko.”

Arvoisa puhemies! Suomi ei menesty, jos kokonainen sukupolvi joutuu odottamaan mahdollisuutta päästäkseen näyttämään osaamisensa. Nyt liian moni nuori kysyy, onko hänellä tulevaisuutta. Keskusta haluaa Suomen, jossa nuori uskaltaa haaveilla, jossa vanhempien varallisuus tai kotipaikkakunta ei ratkaise mahdollisuuksia — Suomen, jossa nuorille on tarjolla töitä ja tukea, jossa koulutus kannattaa, jossa voi perustaa perheen ilman jatkuvaa epävarmuutta, jossa oma koti ei jää haaveeksi. Keskustan Suomessa nuori uskaltaa kysyä, mitä kaikkea hän voi tulevaisuudella tehdä. [Juha Mäenpää: Montako koulua ootte loppettaneet!] Minä kysyn: millaisen jäljen jätämme sydämeen heille, joiden tulevaisuus on vasta alkamassa?

Kannatan edustaja Kempin tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vihreä eduskuntaryhmä ja sieltä edustaja Alametsä.

14.47 **Alviina Alametsä vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Helsingin Sanomat kertoi 25-vuotiaasta Annasta, joka joutui muuttamaan takaisin äitinsä luo eri paikkakunnalle, koska rahat loppuivat. Kela ilmoitti, että hänen toimeentulotukensa perusosa puolitetaan, jollei hän lopeta opiskelua. Yle taas kertoo Sakarista, joka huomasi valinneensa väärän opintoalan, ja nyt vaihto ei onnistu. Moni nuori painiskelee näiden ongelmien lisäksi vielä vakavampien tilanteiden keskellä. Työpaikkoja ei ole, toivottomuus lisääntyy.

Nuoret elävät opintojen, työttömyyden, rahattomuuden ja tulevaisuuden paineiden ristiriidassa. Samalla synkät uutiset maailmalta ja ilmastokriisi kiihtyvät. Somessa silmille tulee vastaan kauhujen katalogi.

Monet nuoret ovat toivottomia. Nuorisobarometri kertoo, että puolet nuorista suhtautuu pessimistisesti maailman tulevaisuuteen, ja puolet kokee merkittävää epävarmuutta työllistymisestä.

Hallitus lupasi 100 000 työpaikkaa, mutta sen sijaan se on tuottanut EU:n pahimman työttömyyden. Työttömyysaste on kasvanut eniten nuorten kohdalla, ja erityisesti nuorilla naisilla. Suomessa on nyt lähes 80 000 työtöntä nuorta. Jokaisen luvun takana on nuori ihminen, jolle tämä yhteiskunta on luvannut, että ahkeruus, opiskelu ja yrittäminen kannattavat. Tulevaisuususkon romahdus kertoo tämän lupauksen rikkomisesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen leikkaukset kohdistuvat monin tavoin juuri nuoriin. Ammatillisesta koulutuksesta leikataan yli 120 miljoonaa euroa. Koulutusleikkausten myötä olemme jääneet korkeakoulutusasteessa verrokkimaista jälkeen. Opintorahasta ja asumisen tuesta on leikattu. Opiskelijat ovat joutuneet kafkamaisiin tukiloukkuihin, joissa voi joutua keskeyttämään opintonsa. Työttömyysturvan suojaosien poisto vei myös nuorilta mahdollisuudet ottaa vastaan osa-aikatyötä.

Arvoisa puhemies! Myös nuorten mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet. Mielenterveyden häiriöt ovat jo nyt nuorten yleisin syy jäädä työkyvyttömyyseläkkeelle. Kuitenkin valtaosa näistä nuorista ei ole koskaan saanut kuntouttavaa psykoterapiaa. Lisäksi hal-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

litus on ajanut alas kuntouttavan työtoiminnan ja leikannut nuoria auttavilta järjestöiltä. Tämä on väärä suunta.

Vihreät esittävät, että terapiatakuu laajennetaan koskemaan kaikkia alle 29-vuotiaita, ei vain alle 23-vuotiaita. Esitämme, että ympäri maan otetaan käyttöön matalan kynnyksen maksuttomia mielenterveyspisteitä, joista voi saada lyhytterapiaa ilman lähetettä. Nuorten pitäisi aina päästä koulupsykologille, ja jokaisen ysiluokkalaisen pitäisi saada terveystarkastuksen yhteyteen mielenterveystarkastus. Itsemurhat on saatava nollaan. Osastopaikan on oltava aina tarjolla sitä tarvitsevalle.

Pelkillä palveluilla tilanne ei kuitenkaan parane. Työttömyysturvan ja asumistuen suojaosat pitää palauttaa ja koulutusleikkaukset perua. Nuorisotakuun toteutuminen pitää varmistaa. Nämä vaikuttaisivat heti myönteisesti nuorten arkeen. Samoin perustulo, ja nuorten palkkaaminen ehdoksi suorille yritystuille.

Arvoisa puhemies! Hallitus on leikannut sieltä, missä tuen tarve on kaikista suurin. Seurauksena on lähes kokonaisen sukupolven toivon romahdus.

Edellä olevan perusteella ehdotan: ”Eduskunta toteaa, että hallitus on epäonnistunut nuorisotyöttömyyden torjunnassa, leikannut nuorten koulutuksesta, toimeentulosta ja mielenterveyden tuesta ja näin heikentänyt nuorten uskoa nykyisyyteen ja tulevaisuuteen eikä siten nauti eduskunnan luottamusta.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi vasemmistoliiton ryhmän edustaja, edustaja Lohikoski.

14.52 **Pia Lohikoski vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nuorisotyöttömyys on noussut jo 22 prosenttiin. Köyhyysriski ja toimeentulotuen tarve ovat kasvaneet yksinasuvilla nuorilla aikuisilla, joiden kuukausibudjeteista on leikattu jopa satoja euroja. Sosiaaliturvan leikkaukset ovat kohdistuneet kaikkein rajuimmin juuri opiskelijoihin ja työttömiksi joutuneisiin nuoriin.

Arvoisa puhemies! Ei ihme, että nuorten tulevaisuus usko on heikentynyt. Nuoret halusivat työtä, mutta tällä hetkellä hallituksella on tarjota vain kasvavaa työttömyyttä. Nuoret halusivat koulutusta, mutta tällä hallituksella on tarjota vain koulutuslupausten pettämistä. Nuoret halusivat ilmastotoimia, mutta tällä hallituksella on tarjota vain ilmastotoimittomuutta ja turpeen kunnianpalautusta. [Antti Kurvinen: Sekin meni pieleen!] Ei siis ihme, että Uutissuomalaisen tuoreessa kyselyssä yli puolet nuorista sanoo hallituksen onnistuneen tehtävässään erittäin huonosti.

Nuorten usko koulutukseen on kuitenkin vahva. Nuorisobarometrin mukaan 81 prosenttia nuorista haluaisi suorittaa korkeakoulututkinnon. Nykyisellään kuitenkin vain 39 prosenttia nuorista aikuisista on suorittanut korkeakoulututkinnon. Tiedämme, että myyjän tai rekkakuskin lapsi etenee korkeakouluun epätodennäköisemmin kuin juristin tai lääkärin, vaikka haluaisi. Tämä luokkayhteiskunnan mekanismi on aina ollut olemassa, mutta nyt se on vahvistunut entisestään. Jos haluamme vastata nuorten toiveisiin ja nostaa koulutustasoa, on katsottava nuoriin, jotka eivät syystä tai toisesta hakeudu opintojen pariin.

Yksi merkittävä ryhmä ovat ammattikoululaiset. He ovat kärsineet tämän hallituksen koulutusleikkauksista kaikkein eniten. 120 miljoonaa euroa amisleikkauksia näkyy arjessa karusti: OAJ:n mukaan oppivelvolliset amiksissa saavat keskimäärin jopa lukukauden verran vähemmän opetusta kuin asetus edellyttäisi. Ammatillisen koulutuksen rahoitus on korjattava ja varmistettava opetus jokaisena arkipäivänä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Arvoisa puhemies! Hallitus puhuu paljon velkaantumisesta, mutta nuorten velkaantuminen sitä ei huoleta. Hallitus kasvatti opintotuen lainapainotteisuutta entisestään ja heikensi opiskelijoiden asumisen tukea. Osa nuorista velkaantuu jo toisella asteella oppivelvollisina, ja kasvava velkaantuminen jatkuu korkeakouluopinnoissa. Velkaantuminen saattaa jopa estää opintoihin hakeutumisen varsinkin heikommasta taloudellisesta taustasta tulevilla nuorilla.

Tässä kohtaa täytyy muistuttaa hallitusta, että lapsiköyhyyden kasvattaminen on teiltä tietoinen valinta ja se on myös koulutuspoliittinen kysymys.

Vasemmistoliitto haluaa velkajarrun opintojen aikaiselle velkaantumiselle parantamalla opintorahaa ja opiskelijoiden asumisen tukea. Meille maksuton koulutus on kynnyksymys nyt ja aina.

Arvoisa puhemies! Tänä keväänä nuoren oli helpompaa päästä lääkikseen kuin Puuiloon kesätöihin. Mitä hallitus on tehnyt? Se on rajannut kuntien palkkatukioikeutta ja korvanut laajamittaiset tuet riittämättömällä työllistymisasetelillä, joka auttaa vain pientä osaa työttömistä nuorista. Nuoria tukeviin palveluihin pääsee aiempaa vähemmän nuoria. Nuorten työpajatoiminnan rahoitus ja rakenteet murenevat. Osa-aikatyö on tehty nuorille vaikeammaksi, kun hallitus on poistanut suojaosat työttömyysturvasta, asumistuesta ja toimeentulotuesta. Suojaosat on palautettava pikimmiten.

Vasemmistoliitto esittää uutta nuorisotakuuta, jossa jokaiselle nuorelle turvataan tosiasiainen mahdollisuus työhön, koulutukseen tai nuoren tarpeita vastaavaan palveluun viimeistään kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen. Palkkatukityöllistämistä on lisättävä ja kuntien palkkatukityöllistämiseksi asetetut rajoitteet on poistettava. Työllisyyspalveluiden resursseja on vahvistettava ja nuorten palvelut on tarjottava matalalla kynnyksellä yhdeltä luukulta Ohjaamo-mallin mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen suurimpia epäonnistumisia on nuorten eriarvoisuuden tietoinen kasvattaminen. Onneksi vaihtoehtoja on. Olemme vasemmistoliitossa iloisia, että nuorten mielestä olemme paras vaihtoehto. Nuorten tulevaisuususkoa ja hyvinvointia parannetaan ennen kaikkea yhteiskunnan tasa-arvoa vahvistavilla päätöksillä, joissa nuorten ääni on vahvasti mukana.

Teen seuraavan epäluottamuslauseen: [Puhemies koputtaa] ”Hallituksen politiikka ei tuo nuorille työtä tai toivoa. Ehdotan, että eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Muistutan taas aikarajoista. — Ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Ingo, olkaa hyvä.

14.58 **Christoffer Ingo r** (ryhmäpuheenvuoro): Värderade fru talman! Vi är alla här i salen överens om att sysselsättningsläget bland unga just nu är svårt. Situationen tar sig uttryck på olika sätt i praktiken. Det kan handla om nytexaminerade som har utbildat sig, skaffat erfarenhet, men som möter utmaningar när steget i arbetslivet ska tas. Det kan gälla unga vuxna på mindre orter där tillgången på sommararbete har minskat. Situationerna varierar, men de ska alla bemötas med respekt för dem som berörs.

Värderade talman! I svenska riksdagsgruppen och i SFP är vi särskilt oroliga över unga vuxnas arbetssituation, eftersom det är just deras karriärer som riskerar falla mellan stolarna om arbetsmarknaden inte drar ordentligt. Därför är det oerhört viktigt att regeringen

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

fortsätter med målmedvetna punktinsatser tills knuten på arbetsmarknaden börjar lösa sig, så att våra unga lättare ska få jobb.

Ärade talman! Det behöver också sägas att bättre ekonomiska tider kommer, och äntligen, äntligen ser vi små ljusglimtar i Finlands ekonomi. Hushållen har börjat konsumera, det görs fler företagsaffärer, och nya beställningar av till exempel kryssningsfartyg eller inom energiklustren stärker utsikterna för Finland. Det här är för det första mycket välkommet, och för det andra visar det att regeringens åtgärder, vilkas syfte har varit att skapa en god grund för tillväxt, går åt rätt håll.

Arvoisa puhemies! Suomi on maa, jossa on suuria alueellisia eroja, ja siten myös työmarkkinat näyttävät erilaisilta eri puolilla Suomea. Siksi on hyvä, että ammatillisen koulutuksen tarjonnan ja elinkeinoelämän tarpeiden yhteensovittamista helpotetaan ammatillisen koulutuksen toimintaohjauksen kokeilun avulla. Tämä vahvistaa alueiden elinvoimaa, ja sillä pyritään myös vähentämään riskiä siitä, että alueilla ei olisi valmistuneille oman alan töitä. RKP:ssä olemme tänä keväänä tehneet useita ehdotuksia, joilla helpotamme työpai-kan löytämistä nuorille. Me haluamme, että oppisopimusta käytetään entistä enemmän, mutta tämän toteuttamiseksi on vahvistettava opetuksen järjestäjän ja yritysten välistä yhteistyötä, jotta oppisopimus tarjoaisi saumattoman polun työelämään. Lisäksi haluamme madaltaa nuorten yrittäjyyden kynnyksiä luomalla erillisen yrittäjämallin 15—25-vuotiaille, jota täydennettäisiin yrittäjäkasvatuksella kouluissa. Nyt hallitus selvittää tätä mallia.

Arvoisa puhemies! Hallitus ja RKP ovat tehneet useita konkreettisia toimia nuoria ajatellen: antanut lisää rahaa työllistämissetelille, lanseerannut opintosetelin niille, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa toisen asteen koulutuksen jälkeen ja helpottanut yli 25-vuotiaiden työttömien opiskelua avoimessa korkeakoulussa ilman, että se vaikuttaa työttömyysetuuteen.

Arvoisa puhemies! Moni täällä salissa on myös kuntapäätätjä. On paljon, mitä voimme tehdä kunnissa yrittäjyyden ja sitä kautta myös työllisyyden edistämiseksi. Siksi onkin luontevaa kysyä keskustalta, joka johtaa suurinta osaa maamme kunnista, mitä se tekee ruohonjuuritasolla yrittäjyyden edistämiseksi.

Ärade talman! Svenska riksdagsgruppen tar på högsta allvar att ungas framtidstro har minskat. Efter den senaste ungdomsbarometerns publicering tillsatte regeringen med dåvarande SFP:s ungdomsminister Bergqvist i spetsen en expertgrupp för att ta fram konkreta åtgärder mot problemet. Samtidigt ser vi att grundorsakerna till den minskade tilltron ligger dels i det förändrade världsläget, såsom klimatförändringen, kriget i Ukraina, hur unga påverkades av pandemin, känslan av orättvisa mellan generationer. Därför vill vi i riksdagsgruppen betona att oberoende av skuldbromsen måste det också framöver göras satsningar på barn och unga. Vi behöver satsningar som skapar en stabil grund och en positiv framtidstro, resiliens och tillit till att livet bär.

Barn spenderar en stor del av sin tid i skolan, och regeringen har inte bara skyddat grundskolan från nedskärningar, utan lagt till 200 miljoner euro permanent finansiering. Det är A och O att barnen mår bra i skolan och att skolan är en inkluderande miljö, trygg från mobbning, att det finns välmående, motiverade lärare och att det finns för- och eftermiddagsverksamhet för mindre elever, så att de inte behöver vara ensamma efter skolan medan föräldrarna jobbar. Vi vill satsa på biblioteken och vi vill att oavsett socioekonomisk bak-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

grund ska alla kunna hitta läsglädje. Vi vill fortsätta bygga på Finlands hobbymodell så att alla barn ska ha möjlighet till en meningsfull fritid.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi kristillisdemokraattien eduskuntaryhmä, edustaja Tanus.

15.03 **Sari Tanus kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition välikysymys tuo esiin huolen, jonka me kristillisdemokraatit jaamme: liian moni nuori kamppailee epävarmuuden, työttömyyden ja heikentyneen tulevaisuususkon kanssa. Yksikään nuori ei saa jäädä yksin, eikä kenenkään tule kokea olevansa yhteiskunnalle tarpeeton.

Nuorisotyöttömyyden kasvu on tapahtunut aikana, jolloin Suomen ja koko Euroopan talous on kärsinyt heikosta kasvusta, vähäisistä investoinneista ja epävarmasta kansainvälisestä tilanteesta. Tämän kaltaisessa tilanteessa vaikutukset näkyvät valitettavasti juuri nuorten työllisyydessä. Hallitus ei voi määrätä maailmantalouden suuntaa mutta voi vahvistaa kasvun ja työllisyyden edellytyksiä, ja näin on tehty.

Hallitus on pyrkinyt vahvistamaan työllisyyttä muun muassa joustavoittamalla työmarkkinoita, tukemalla yritysten mahdollisuuksia työllistää ja parantamalla työnteon kannustimia. Nuorten asemaan työmarkkinoilla on kiinnitetty erityistä huomiota, ja nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi on käynnistetty useita toimia. Keskeinen väline on nuorten työllistämisseteli, joka madaltaa työnantajien kynnystä palkata nuoria ja tarjoaa heille ensimmäisiä työkokemuksia. Sen kriteereitä uudistetaan parhaillaan käytön lisäämiseksi. Hallitus toteuttaa myös pilottihankkeita nuorten työttömyyden vähentämiseksi kaupungeissa, joissa nuorisotyöttömyys on korkea.

Hallitus on vahvistanut koulutuksen ja työelämän välistä yhteyttä. Samalla on kuitenkin todettava, että harjoittelupaikkojen saatavuudessa on tällä hetkellä ongelmia. Tähän on puututtava määrätietoisesti, myös lisärahoituksella. Monilla aloilla, kuten sosiaali- ja terveysalalla, harjoittelu on pakollinen ja olennainen osa koulutusta.

Arvoisa puhemies! Työurat ja osaaminen rakentuvat vaiheittain. Harva siirtyy suoraan vaativiin asiantuntijatehtäviin, vaan uran alkuvaiheen työpaikat ovat välttämätön osa kehitystä. On tärkeää, että sekä nuoret että yhteiskunta arvostavat monenlaisia tehtäviä. On myös tunnistettava, että osaamista syntyy muuallakin kuin palkkatyössä: vapaaehtoistoiminta, järjestötyö ja harrastukset kehittävät työelämässä tarvittavia taitoja, kuten vastuunkantoa, yhteistyökykyä ja oma-aloitteisuutta. Näiden taitojen parempi tunnistaminen edistää nuorten siirtymää työelämään.

Tulevaisuususkon rakentuu mahdollisuuksista osallistua, oppia ja kasvaa. Siksi haluamme panostaa koulutukseen, saavutettaviin harrastuksiin ja niihin polkuihin, joiden kautta jokainen nuori voi kokea merkityksellisyyttä sekä kiinnittyä yhteiskuntaan.

Työelämä on murroksessa, ja meidän on reagoitava teknologian muutoksiin. Tekoäly ja automaatio lisäävät tuottavuutta mutta voivat vähentää nuorille tyypillisiä ensimmäisiä työpaikkoja. On huolehdittava, että jatkossakin on riittävästi työelämän alkupään tehtäviä ja että koulutusjärjestelmä antaa riittävästi valmiuksia myös uusiin tehtäviin.

Nuorten hyvinvoinnin ja tulevaisuususkon edistäminen edellyttää myös perheiden hyvinvointiin panostamista. KD:lle perheiden arjen turvaaminen on politiikan keskiössä. Perheen hyvinvointi tukee suoraan nuoren tulevaisuususkon ja mahdollisuuksien koulutautua ja työllistytystä. Matalan kynnyksen palvelujen on oltava saavutettavissa koko maassa, ja perheitä on autettava ajoissa. Hyvinvointialueiden on tärkeää panostaa toimiviin ja tavoitatta-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

viin matalan kynnyksen palveluihin silloinkin, kun ne eivät ole lakisäätteisiä. Varhainen tuki säästää sekä perheiden että yhteiskunnan voimavaroja ja maksaa itsensä takaisin.

Arvoisa puhemies! Oppositioita esitetään useita kannatettavia toimia nuorten työllistymisen parantamiseksi: esimerkiksi kesätyö- ja harjoittelupaikkojen lisääminen sekä yhteistyön vahvistaminen kuntien, yritysten ja järjestöjen välillä. Haluan kuitenkin muistuttaa väläkysymyksen jättäneitä keskustalaisia, että monella teistä on mahdollisuus päättää näistä asioista jo nyt kunnissa ja hyvinvointialueilla eikä toimiin ryhtymisessä tarvitse odottaa ensi kevään eduskuntavaalien tulosta. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Käyttäkää annettua valtaa ja lisääkää nuorille suunnattuja työmahdollisuuksia.

Kesää on vielä jäljellä, ja vielä voi palkata nuoren kesätöihin. Taloudessa on monia myönteisiä merkkejä. Toivon, että yritykset ja organisaatiot, joiden tilanne on jo parantunut, harkitsevat vielä yhden nuoren palkkaamista edes kesäksi tai harjoitteluun. [Välihuutoja keskustan ryhmästä] Moni motivoitunut nuori etsii yhä mahdollisuutta tarttua töihin.

Nuoruuteen kuuluu oman suunnan etsiminen, pohdinta siitä, mitä opiskelee, missä on hyvä ja mikä kiinnostaa. Se on usein myös epävarmuuden sävyttämä vaihe, johon liittyvät tunteet ovat osa kasvua ja oman paikan löytämistä. Jokainen sukupolvi kohtaa omat haasteensa, mutta tarve tulla nähdyksi ja kannustetuksi on sama. Siksi on tärkeää, miten me aikuisina ja yhteiskuntana kuljemme nuorten rinnalla: rohkaisemme epävarmuudessa, tuemme kaatuessa ja vahvistamme uskoa siihen, että vaikeuksista voi selvitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Harkimo.

15.09 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Paras tapa saada nuorisotyöttömyys vähenemään on saada talous kasvuun. [Jenna Simula: Kyllä!] Jos nykyinen meno ei muutu, vie talouskannon kasvun käynnistäminen vuosia. Nyt ei ole aikaa tuhlattavaksi. Tilanteeseen pitää tarttua heti, ja silloin katseet kääntyvät kaikkiin yhteiskunnan toimijoihin, niin yrityksiin kuin kuntiin ja kaupunkeihin.

Yritykset pitää saada kasvuun, ja ne tarvitsevat ammattitaitoista työvoimaa. Yhteiskunta kaipaa veronmaksajia. Suomella ja suomalaisilla ei ole varaa menettää yhtään ikäluokkaa, ja asialla on nyt todellinen kiire. Luvut ovat aivan karmeita. Nyt pitää kaikkien herätä ja alkaa toimia. 76 000 alle 30-vuotiasta työttömänä, alle 25-vuotiaista joka viides on työtön — nämä ovat pysäyttäviä lukuja ja vetävät kyllä hiljaiseksi. Vielä pahempaa on, että jokaisen luvun takaa löytyy nuori ihminen, jolla on elämä edessään. Tähän meillä ei ole varaa. Meillä ei ole varaa menettää yhtään ikäluokkaa, ja vielä vähemmän meillä on varaa menettää kokonaista sukupolvea.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Nuoren ihmisen elämä voi lähteä vinoon jo hyvin varhain, itse asiassa jo varhaiskasvatuksessa tai peruskoulun alaluokilla. Jos kotona, koulussa tai harrastuksissa ei lapselle tule auktoriteettia vastaan, voi ensimmäinen auktoriteetti olla poliisi, ja silloin ollaan liian myöhässä.

On selvää, ettei ensimmäisenä ole mielessä perheen ja kodin perustaminen, jos ei ole töitä ja turvaa taloudesta. On erittäin vaikeaa päästä elämään kiinni, jos sitä ensimmäistä kesätyötä ei löydy. On yhtä vaikeaa löytää vakituista työpaikkaa, jos edes opiskeluun liittyvää harjoittelupaikkaa ei löydy. Elämä pysähtyy, kun ei ole työtä, ja sitoutuminen yhteiskuntaan on vaikeaa. Valmistuminen ammattiin viivästyy, kun edes harjoittelupaikkaa ei löydy.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

On erittäin valitettavaa ja vaarallista, jos nuoret eivät enää luota eläkejärjestelmäämme. Silloin nuoret eivät luota muutenkaan tulevaisuuteen. Ei tarvitse elää monta vuotta ilman työtä ja uskoa tulevaan, kun ihminen alkaa kuvitella olevansa hyödytön ja tarpeeton, vaikka se ei mitenkään pidä paikkaansa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Yritysten ja ammatillisen koulutuksen on välittömästi ryhdyttävä parempaan yhteistyöhön. Yritysten pitää tunnistaa tulevan työvoiman tarpeet, ja koulutuksen on vastattava huutoon niin räätälöidyillä koulutuksilla kuin alueellisesti. Mallia voi ottaa Saksan oppisopimuskoulutuksesta. Monen ammattilaisen työt oppii vain tekemällä ja tekemällä työtä ammattitaitoisessa ohjauksessa.

Olemme siirtymässä nelipäiväiseen työviikkoon. Kyllä, kuulitte oikein. Viides päivä on koulutusta. Digitaalisuus ja tekoäly tuovat lähes joka alalle niin paljon uutta, että ilman jatkuvaa koulutusta emme pysy kehityksessä mukana ja pysty säilyttämään ja myös lisäämään työpaikkoja.

Suomen yritykset pitää saada kestäväan kasvuun. Olemme ainoana puolueena esittäneet yli kahdeksan miljardin euron säästötoimet, toimivan kasvuohjelman ja selkeän pitkän tähtäimen suunnitelman rakenneuudistuksista. Eli asioihin voi vaikuttaa, ja nyt niihin pitää ruveta vaikuttamaan. Viivyttely on kohtuutonta nuorille, ja myös hyvin kallista. Vain talouskasvu voi vähentää nuorisotyöttömyyttä. Tärkein lupaus kaikille nuorille on antaa heille aito mahdollisuus rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Arvoisa puhemies! Meidän on pystyttävä parempaan. Emme voi jättää tällaista perintöä nuorille. Liike Nyt yhtyy keskustan välikysymykseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt on kaikki ryhmäpuheen-
vuorot kuultu, mutta ei ihan vielä aloiteta debattia, vaan myönnän puheenvuoron pääministerille, ministeri Purralle ja ministeri Poutalalle. Pääministeri viisi minuuttia, Purra kolme minuuttia ja Poutala kolme. Sitten aloitetaan debatti, ja sitten ministerit kyllä vastaavat tässä. — Nyt ensiksi pääministeri, viisi minuuttia.

15.14 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Välikysymyksen aihehan on mitä tärkein, meidän nuorten tilanne ja nuorten tulevaisuus. Siitä ei voida liikaa keskustella, ja tämä on oikea foorumi tietenkin sille.

No, heti sanon siihen, kun keskusta välikysymyspuheenvuorossaan sanoi, että hallitus on luovuttanut, hallitus ei ota vakavasti: Kyllä otamme. En ymmärrä, miten voi sanoa, ettemme ottaisi vakavasti sitä, jos meidän nuorilla ei ole töitä, jos meidän nuorilla on ongelmia. [Jenna Simula: Vastakkainasettelua!] Totta kai me otetaan vakavasti. Me teemme kaikkemme, ja meidän politiikallamme on yksi ainoa tavoite, ja se on se, että Suomi on myös tulevaisuudessa hyvinvointiyhteiskunta, johon nuoret voivat rakentaa omaa tulevaisuuttaan, uskoa tulevaan, rakentaa perhettä, suunnitella tulevaa. Mitään muuta tavoitetta ei ole. Siihen tarvitaan terve talous, siihen tarvitaan hyvät palvelut, hyvä koulutus, ja näiden asioiden äärellä me tehdään töitä vaikeana aikana, erittäin vaikeana aikana.

Me ollaan panostettu osaamiseen: peruskoulusta perustaidot jokaiselle, lukemisen, laskemisen vuosiviikkotunteja lisätty, oppimisen tuki, joka antaa jokaiselle koululaiselle paremman mahdollisuuden selvittää opinnoistaan. Me ollaan varmistettu julkinen vahva rahoitus kaikille koulutusasteille. Esimerkiksi ammatilliseen koulutukseen käytetään tänä päivänä kaksi miljardia euroa rahaa. On varmasti totta, että se pitää käyttää paremmin, tehokkammin ja laadukkaammin, mutta rahoitusta käytetään merkittävä määrä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Me ollaan parannettu palveluita. Esimerkiksi terapiatakuu on erinomainen väline sille, mikä täällä nousee useissa puheenvuoroissa esiin: että meidän nuoristamme aivan liian moni kokee mielenterveyden ongelmia. Tämän hallitus toteutti.

Sitten työllisyys ja talouden kasvu. Talouden kasvu ja työllisyys ovat kuitenkin avain kaikelle. Ilman talouden kasvua meillä ei ole työpaikkoja. Ilman työpaikkoja vanhemmilla ei ole tuloja. Ilman työpaikkoja meillä on työttömyyttä, niin nuoria kuin vanhempiakin ihmisiä työttömänä. Siksi hallitus on tehnyt suuren määrän toimia, joilla me saadaan maahan investointeja, uusia työpaikkoja, yritykset palkkaamaan lisää. Tämä on ollut myöskin täysin määrätietoista politiikkaa. Me ollaan tehty toimia, joilla me autetaan nuoria pääsemään töihin. Tätä työllistymisasettelijä, 50 miljoonaa euroa, rakennetaan nyt koko ajan yhdessä kaupunkien, kuntien kanssa, yritysten kanssa, ja varmasti tulee toimimaan. Meillä on kaupunkien kanssa lähdössä liikkeelle pilotti, jossa nimenomaan nuoria työttömiä pyritään auttamaan ja saamaan työntekoon kiinni.

Mutta se on niin, että nuoria varmasti painaa myöskin tämä maailmanmeno. Avaa minä tahansa uutiskanavan, on se sitten kännykkä tai tabletti tai televisio tai lehdet, joka paikasta tulee vastaan sotaa, tappamista, väkivaltaa, vastakkainasettelua — varmasti vaikuttaa nuorten ja lasten tulevaisuudenuskoon. Tämän kaiken keskellä meidän tehtävämme on antaa toivoa, eikä niin kuin arvoisa välikysymyksen esittäjä sanoi, että ei ole näkymää paremmasta. [Antti Kurvinen: Tällä politiikalla ei ole!] Ei me voida tällaista viestiä lähettää meidän nuorille.

Totta kai meillä on toivoa tässä maassa. Meillä on edelleen yksi maailman parhaita koulutusjärjestelmiä, hyvät ystävät. Meillä on nousevia, maailman parhaita yrityksiä, siis sekä uusia että vanhoja. Meillä on startupeja. Tähän maahan virtaa tällä hetkellä investointeja. Teollisuuden tilauskirjat ovat täynnä, koneet käyvät täysillä. Me nähdään tilastoista tällä hetkellä se, että nyt työllisyys on kääntymässä parempaan, ja kesän jälkeen ennustetaan pitkäaikaistyöttömyydenkin lähtevän laskuun. Sieltä ne työpaikat tulevat, talouden kasvusta ja piristymisestä. Asiat ovat menossa parempaan suuntaan tällä hetkellä. Pidetään tätä toivoa yllä, annetaan meidän nuorille toivoa eikä masenneta. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Meillä on valtavasti tehtävää, aivan valtavasti tehtävää. Julkinen talous on edelleen kuralalla ja tulee olemaan pitkään. Meillä on aivan liikaa ihmisiä, joilla ei ole työpaikkoja. Meillä on aivan liikaa nuoria, joilla on mielenterveyden kanssa ongelmia. Meillä on perheitä, joilla on ongelmia. Mutta siksi me tarvitaan hyvinvointiyhteiskunta nimeltä Suomi, joka pystyy korjaamaan näitä asioita siellä, missä apua tarvitaan. Mutta asiat ovat menossa parempaan suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Purra, kolme minuuttia, ja Poutala, kolme minuuttia, ja sitten debattiin.

15.19 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Tämä oli siitä erikoinen välikysymys, että loppujen lopuksi valtiovarainministerillä on aika vähän kommentoitavaa. Ja mistä se johtuu? Siitä, että puheenvuoroissa käytännössä rahalla ei ollut mitään merkitystä. Siitä julkista taloutta käsittelevästä puheesta, jota oppositio täällä viime viikkokoinakin on paljon käynyt, [Antti Kurvinen: Nyt on oikein toivon lähettiläs äänessä!] ei näissä teidän puheenvuoroissanne tänään käsitelty käytännössä yhtään mitään. Raha ei ollut tekijä tässä keskustelussa.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Kun varapuheenjohtaja Kemppi puhui tätä vastauspuheenvuoroa, niin yritin täällä yn­näillä yhteen edes jollakin tasolla rahoja, [Antti Kurvinen: Mamujen vika, ettei ole nuorille töitä!] joita teidän esityksenne vaativat. Tällä välikysymyksellä ei sinällään ollut minkään­laisia kontekstia, ei teidän omiin muihin vaatimuksiinne nähden mutta ei myöskään teidän tekemiinne muihin välikysymyksiin liittyen, koska silloin, jos ei siinä käsitellä lainkaan julkista taloutta, sillä ei oikein ole kontekstia. Sama koski sosiaalidemokraattien puheenvuoroa.

No se, mikä tässä on kaikkein oleellisinta, mihin pääministeri jo edellä viittasi, on se, että ne työpaikat syntyvät sinne yrityksiin. Tämä hallitus on parantanut yritysten toiminta­edellytyksiä. Me olemme tehneet työllistämisen kynnyksestä matalamman, jotta tulevai­suudessa tässä maassa olisi kasvua, joka on ainoa keino ja mahdollisuus parantaa työllisyyttä, lisätä työpaikkoja niin nuorille kuin kaikille muillekin. Työpaikkoja ei pidemmällä tähtäimellä luoda tukitoimilla, ei sillä, että poliitikot käyttävät palopuheita eduskunnassa oppositioroolistaan käsin, vaan juuri niillä toimilla, joita tämä hallitus on aika vaikeassa ti­lanteessa samaan aikaan julkista taloutta sopeuttaessaan tehnyt.

Arvoisa puhemies! Puheenvuoroissa oli paljon hyvääkin. Esimerkiksi tässä edustaja Kempin vastauspuheenvuorossa sanottiin, että nuori haluaa, että hän on jotakin hyödyllis­tä. Tämä on tietenkin erittäin tärkeä inhimillinen huomio siitä, mitä jokainen yksilö ja ehkä erityisesti nuori tarvitsee, [Antti Kurvinen: Kyllä!] mutta samaan aikaan siinä esitettiin sel­laisia erittäin pelottavia skenaarioita ja ylipäättänsä peloteltiin, mikä taas ei mielestäni tä­hän keskusteluun kuulu. [Antti Kurvinen: Te ette ole koskaan pelotellut mitään?]

Jos mietitään esimerkiksi, mitkä omassa nuoruudessani olivat niitä ensimmäisiä työ­paikkoja: no esimerkiksi mainosten jakaminen, mansikkapellolla oleminen, ylipäättänsä esimerkiksi maatalouden kausityö. Mutta juuri tälläkin hetkellä — olen kuullut — siellä, mistä keskusta hyvin tietää, kausityössä, on jopa työvoimapula. Mistä tämä sitten johtuu? Johtuuko se ehkä siitä, että meidän järjestelmässä kannustimet eivät ole aivan kunnossa — jos meillä samaan aikaan esimerkiksi on paljon nuoria työttömänä mutta samaan aikaan kausityössä työvoimapula? Tämä hallitus on myös tätä asiaa korjannut. Me olemme pyrki­neet korjaamaan kannustimia niin, että työ olisi paremmin kannattavaa, mutta te olette, ar­voisa keskusta, sitä kovasti vastustaneet.

En ymmärrä myöskään sitä, että kun täällä hallituksen puheenvuoroissa mainittiin maa­hanmuutto, niin te esititte hirvittävää huutoa sieltä oppositiosta, ikään kuin se ei vaikuttaisi tähän. [Antti Kurvisen välihuuto] Kyllä, se hyvin merkittävästi vaikuttaa. [Puhemies ko­puttaa] En muutenkaan ymmärrä, [Puhemies koputtaa] miksi keskusta haluaa lukioissa, pelloilla ja muilla työpaikoilla korvata suomalaiset maahanmuuttajilla. [Puhemies koput­taa] Jopa yhdenvertaisuusvaltuutettu arvosteli [Puhemies koputtaa] tätä teidän pelottavaa vaatimustanne tekohengittää kouluja [Puhemies koputtaa] EU:n ulkopuolelta tulevilla ul­komaalaisilla. Tällä kaikella on vaikutuksensa suomalaisten nuorten elämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Poutala, kol­me minuuttia. [Välihuutoja] — Kuunnellaan taas.

15.23 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kaikille erittäin hyvistä puheenvuoroista. Nostan muutamasta puheenvuorosta aja­tuksia tässä esille.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Ensimmäisenä edustaja Kempin, keskustan puheenvuoro: Jäin ihmettelemään sitä, että kun välikysymyksen otsikossa lukee kaksi kertaa sana nuori ja ensimmäistä kertaa Suomen historiassa meillä on nuorisoministeri, niin nuorisoministeri on väärä henkilö vastamaan. Tuntuu erikoiselta. Ja vielä sen verran voin sanoa, että käytiin pääministeri Orpon kanssa keskustelua, ja hän sanoi, että hän voi vastata, ja minä sanoin, että eiköhän se ole minun rooteliani. [Antti Kurvisen välihuuto] — No, tämä on ihan ymmärrettävää, ja se on ihan sallittua, mutta tuntuu erikoiselta, että vastuuministeri vastaa sitten tavallaan väärässä paikassa.

No, edustaja Gebhard SDP:stä sanoi, että voisiko Orpo vedota yrityksiin, että nyt olisi oikea aika palkata nuoria töihin. Eikö näin, että näin on tehty? [Petteri Orpo: Kyllä!] — Kyllä. Näin on tehty. [Antti Kurvinen: Se oli hyvä juttu! Peukut pystyyn!] Ja nyttien nimenomaan meidän pitää yhdessä sekä poliittisesti että myös yritysten kantaa vastuuta tästä tehtävästä.

Edustaja Siponen keskustasta sanoi, että on ylimielistä väheksyä ihmisten kokemuksia. Jäin ihmettelemään, missä se väheksyminen on. [Ben Zyskowitz: Ja kuka väheksyy?] Itse en ainakaan ole havainnut tällaista, eikä siinä tullutkaan ketään kohtaan suoraa syytöstä, mutta toivon, että kukaan ei väheksy, jos semmoista on ollut. Ihmisen kokemus on aito kokemus. Näyttää se ulkoapäin miltä tahansa, niin sitä ei voi kukaan muu arvostella.

Edustaja Alametsältä tuli mielestäni kaksi hyvää ehdotusta: terapiatakuun laajennus alle 29-vuotiaille ja kouluterveystarkastuksen yhteyteen mielenterveyden tarkastus. Näkisin erittäin potentiaalisena tämän, että seuraavissa hallitusneuvotteluissa nämä otettaisiin mukaan hallitusohjelmaan. Se olisi hieno asia. Me ollaan tehty ensimmäinen askel tässä terapiatakuussa, saatu se voimaan, ja toivon, että siihen taloudelliset resurssit riittävät. Ymmärrän, että tässä taloustilanteessa sekään ei ole mikään itsestänselvyys.

Sitten vielä edustaja Lohikoskelle: erittäin hyvä ehdotus, velkajarru myös opintotukeen. Siinä mielessä positiivisesti voi sanoa, että se me tehtiin. [Pia Lohikoski: Jo oli aikakin!] Hallitus nimittäin estää alaikäisten velkaantumista. Kotona asuva alaikäinen ei voi nostaa opintotukea ja saada siihen valtion tukea, koska toisen asteen koulutus on maksuton. [Mai Kivelän välihuuto] — Lainaan, nimenomaan lainaan: ei voi alaikäinen nostaa lainaa, jos asuu kotona. Tämä on nimenomaan hyvä velkajarru. [Antti Kurvinen: Se on hyvä!]

Haluan lopettaa edustaja Harkimon erittäin hienoon oivallukseen, että paras tapa saada nuorisotyöttömyys ratkaistua on saada yritykset kasvuun. [Arto Satonen: Kyllä!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten debattiin. Ne henkilöt, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta.

Ensimmäisenä painotan ryhmäpuheenvuoron pitäjiä, mikäli he ovat vielä salissa. — Ensimmäisenä edustaja Vuornos.

15.26 **Henrik Vuornos kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on hyvä maa nuorille. Meillä tosi moni asia tässä maassa toimii. Täällä on hyvät koulut. Täällä on turvallista saada lapsia, löytyy mukavaa tekemistä. Meillä on ongelma taloudessa ja työllisyydessä — tai itse asiassa oli, koska tämän vuoden ensimmäisellä kvartaalilla Suomen talous pongahti kasvuun. Tämä on nyt erittäin positiivinen asia. Se tarkoittaa sitä, että työllisyys seuraa talouden käännettä aina noin puoli vuotta perässä. Mitä todennäköisimmin

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

meillä syksyllä on jo paljon valoisampi näkymä myös talouden puolella nuorille. [Timo Harakka: Satatuhatta työpaikkaa?]

Tämän nuorten asian pitäisi olla asia, joka tässä salissa yhdistää. Täällä on tullut hyviä ehdotuksia, ehkä muutamaan tartun. Takuutyö: Olin yllättynyt, että se tuli keskustalaisten suusta, kuulosti ehkä enemmän vasemmistolaiselta puheelta. Sinänsä hyvä ajatus, hintalappu vain on valtavan suuri, jos me jokaista työllistyvää nuorta tuetaan palkkatuella.

Eli ideat ovat varmasti tervetulleita, pitää vain löytää tehokkaita sellaisia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Sillanpää.

15.27 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni nuori saa pian tietää, pääsikö haluamaansa korkeakouluun opiskelemaan. Osa ilahtuu tuloksista, mutta osa joutuu pettymään. Onneksi kuitenkin nyt saamatta jäänyt koulupaikka ei enää määritä kenenkään tulevaisuutta. Jos nuori jäi tällä kertaa ilman opiskelupaikkaa, meillä on nyt otettu käyttöön opintoseteli, joka antaa mahdollisuuden suorittaa jopa 30 opintopistettä avoimissa korkeakouluopinnoissa. Opintoja voi tehdä omaan tahtiin kahden vuoden ajan suomalaisissa yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Nuori voi siis opiskella, edetä ja rakentaa omaa osaamistaan ennen kuin hakee uudelleen seuraavassa yhteishaussa. Tulevaisuus ei pysähdy yhteen hakukierrokseen, vaan siitä se koulutie voi alkaa. Opintoseteli tarjoaa nuorille mahdollisuuden kerryttää korkeakouluopintoja ja hakea uudelleen entistä vahvemmalla pohjalla. Me perussuomalaiset katsomme, että tämänkaltaiset päätökset ovat niitä, jotka nimenomaan vahvistavat nuorten tulevaisuudenuskoa. Jos alkuperäinen suunnitelma ei toteudu, yhteiskunta tarjoaa varasuunnitelman, kuten opintosetelin, jotta nuoret pääsevät opiskelemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Gebhard.

15.28 **Elisa Gebhard sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen hyvin pettynyt, joskaan en yllättynyt, siitä, että hallitus ei nyt tunnu ollenkaan tunnistavan omaa vastuutaan siinä, että nuorten työttömyys on lisääntynyt räjähdysmäisesti ja nuorten epävarmuus elämässä on lisääntynyt. Tosiasia on se, pääministeri Orpo, että teidän vahtivuorollanne nuoret kärsivät aivan ennätysmäisestä työttömyydestä. Uusin VM:n katsaus osoittaa, että työllisyys on itse asiassa jälleen kääntynyt laskuun.

Hallitus on monin eri keinoin helpottanut työntekijöille potkujen antamista, mutta olisiko jo aika myöntää, että nuorisotyöttömyys ei sillä vähene? Pääministeri Orpo, olisiko aika myöntää, että hallituksen toimet työntekijän aseman heikentämiseksi eivät ole ratkaisu vaan pikemminkin ne syventävät tilannetta, jossa nuoret kokevat aivan liikaa epävarmuutta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

15.29 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoista oli näissä ryhmäpuheenvuoroissa se, että useammassa puheenvuorossa huudettiin keskustaa apuun hoitamaan tämä nuorten työttömyystilanne. [Naurua oikealta] Se ker-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

too siitä, että hallituksella on kyllä eväät syöty tämän asian suhteen, jos keskustaa huudetaan useamman hallituspuolueen puheenvuorossa apuun.

Totta kai keskusta tarjoaa vaihtoehtoja, niin kuin tämä takuutyö. Valitettavasti tämä ei kokoomukselle käynyt.

Yksi asia, mikä jäi kokoomuksen ryhmäpuheenvuorosta mieleen, on se, kun sanottiin, että nuorisotyöttömyys kasaantuu perusasteen suorittaneille. Näinhän se on perinteisesti ollut, mutta olisin kuvitellut, että kokoomuksessa on laitettu merkille, että meillä on tällä hetkellä valtavasti korkeakoulutettuja, jotka valmistuvat työttömäksi. Tämä on iso muutos, mikä on tapahtunut viimeisten vuosien aikana.

Yksi syy tähän on tämä harjoittelupaikkojen puute, mikä viivästyttää myöskin sitten valmistumista ja sitä kautta töihin pääsyä. Kysyn vielä hallitukselta: mitä voitaisiin tehdä tähän harjoittelupaikkaongelmaan, niin että nuoret valmistuisivat ja pääsisivät työhön kiinni?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä.

15.30 **Alviina Alametsä vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! Tämä on ollut tärkeä keskustelu, ja toivon, että ratkaisemme erityisesti nuorten mielenterveyden haasteet mieluiten heti, mutta toki myös tulevalla hallituskaudella. [Juho Eerola: Mieluiten jo viime hallituskaudella!] Olisi tärkeää, että terapiatakuu laajennettaisiin kaikille nuorille. Olisi tärkeää, että jokaisella asteella koulussa olisi mahdollisuus päästä koulupsykologin avun piiriin. Ja olisi tärkeää, että ottaisimme yhteiseksi tavoitteeksi, että itsemurhien määrä Suomessa olisi nolla.

Tämä hallitus on kuitenkin leikannut etenkin nuoria koskevista tukitoimista, esimerkiksi järjestöiltä, jotka auttavat suoraan nuoria. Haluan nostaa esille myös viimeisimmän ministeri Rydmanin esityksen, jossa etenkin sateenkaarinuoria tukevat järjestöt joutuisivat rahoitusleikkauksien kohteeksi.

On erittäin tärkeää, että me autamme nuoria erilaisissa elämäntilanteissa ja tuemme sitä työtä, jolla heidän parempi elämänsä mahdollistetaan. Tämä on myös osa mielenterveyttä ja osa nuorten tulevaa työkykyä. [Puhemies koputtaa] Meidän vastuullamme on luoda nuorille mahdollisuuksia ja työpaikkoja. [Puhemies: Aika!] Nyt sitä ei ole riittävästi tehty, ja nuorten tukia on leikattu. [Puhemies: Kiitoksia!] Sen sijaan yritystukia ei ole leikattu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Minuutin debattipuheenvuorot. — Edustaja Lohikoski.

15.32 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuore Korkeakoulutuksen visio sisältää vasemmistoliitolle erityisen tärkeän asian: sitoutumisen maksuttomaan koulutukseen. Visio sitoutuu myös koulutustason nostoon siten, että 60 prosenttia nuorista suorittaisi jatkossa korkeakoulututkinnon. Nyt onkin tärkeää pohtia, ponnistavatko oppivelvollisuuden lukioissa ja amiksissa suorittaneet nuoret tasa-arvoiselta pohjalta korkeakouluihin.

Ammatillisen koulutuksen ongelmista on puhuttu paljon. Ne johtuvat leikkauksista, epäonnistuneesta amisreformista ja rahoitusmallista, joka kohtelee oppivelvollisia nuoria kuin aikuisopiskelijoita. Tämä on asettanut amisnuoret epätasa-arvoiseen asemaan suh-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

teessa lukiolaisiin. Kaikille oppivelvollisille on taattava täydet koulupäivät, riittävä lähiopetus ja oppimisen tuki.

Korkeakouluvisioon on kirjattu myös ehdotus lukiokoulutuksen lisäämisestä. Kysynkin: lupaatteko, että lukiopaikkojen lisäystä ei maksateta leikkaamalla lisää ammatillisesta koulutuksesta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ingo ei taida olla paikalla tällä hetkellä. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

15.33 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministereille hyvistä vastauksista. Nuoruuteen kuuluu oman suunnan etsiminen. Se on aina ollut myös tietyllä tavalla epävarmuuden aikaa, jolloin sekä tunteet että oman paikan löytäminen ovat liittyneet nimenomaan tuohon vaiheeseen. Se on aina ollut jakso, jolloin on pitänyt kohdata vastoinkäymisiä ja haasteita ja oppia elämään niiden kanssa ja oppia ennen muuta menemään niiden läpi.

Ajattelen kyllä, jos katsomme taaksepäin, että kaikilla sukupolvilla on ollut omat haasteensa. Jos katsomme taaksepäin, niin hyvinkin vaikeista jaksoista ovat meidän isät ja äidit ja isovanhemmat joutuneet puurtamaan sitkeästi läpi. Minä kysyisinkin meidän nuorisoministeriltä: Kun sanoitte, että olette jo tavannut upeat 23 600 nuorta ja keskustellut paljon, niin ovatko nämä asiat tulleet esille — nimenomaan se, että epävarmuus ja ehkä pelkokin kuuluvat tuohon jaksoon? Se on kuulunut myös meidän esi-isille ja -äideille, ja niistä on menty läpi. Pystyvätkö he näkemään historian havinoissa myös vahvuutta ja esimerkkiä siitä, miten vaikeuksistakin on menty läpi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen.

15.34 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me varmasti kaikki haluamme palauttaa nuorten tulevaisuususkon, mutta teillä, pääministeri Orpo, on nyt valta, vastuu ja välineet.

Tämän vaalikauden ensimmäinen välikysymys oli SDP:n johdolla laadittu välikysymys nuorten tulevaisuudesta, ja siinä te, pääministeri, annoitte vastauksessanne lupauksen turvata nuorille tulevaisuus, jossa on työkäisille ja työkykyisille töitä. Tämän te lupasitte Suomen nuorille, ja nyt kun kolme vuotta on kulunut, niin nuorten työttömyys on kasvanut dramaattisiin lukuihin. Ja mikä murheellisinta, nuorten pitkäaikaistyöttömyys — siis nuorten pitkäaikaistyöttömyys — on teidän, pääministeri Orpo, johdolla kaksinkertaistunut. Tästä on tullut nuorille kolme hukattua vuotta sen tärkeimmän suhteen, mitä nuoret toivovat, eli työpaikkoja ja mahdollisuuden päästä elämässään eteenpäin.

Kun teillä on nyt se työllisyysseteli, josta te olette vedonnut työnantajiin, niin olisiko teidän, pääministeri, aika nyt jyrähtää oikein kunnolla EK:lle ja Suomen Yrittäjille, [Puhemies koputtaa] joille te olette tehneet vain myönnytyksiä tähän saakka? Voisitteko te, pääministeri, nyt tosissanne vaatia työnantajia hyödyntämään tätä työllisyysseteliä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen.

15.36 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni hallitus ei ole riittävästi arvioinut oman politiikkansa vaikutuksia suomalaisiin lapsiin ja

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

nuoriin. On arvioitu, että 30 000 suomalaista lasta on teidän politiikkanne johdosta ajautunut köyhyyteen. Se on aivan kammottava määrä. 80 000 nuorta on tällä hetkellä työttömänä.

Me olemme, puhemies, ehdottaneet keskustasta lukuisia keinoja, joilla voitaisiin helpottaa työttömyyttä, aktiivisesti tarttua nuorisotyöttömyyteen. Valitettavasti ne eivät ole, pääministeri, teidän hallitukselle kelvanneet. Teidän linjanne näyttää olevan se, että odotetaan parempia aikoja, ja itsekin uskon, että ne kyllä tulevat, mutta nuorten elämässä puoli vuotta tai vuosi työttömänä tekemättä mitään ilman näköalaa on valtavan pitkä aika. Kyllä me keski-ikäiset seisotaan vaikka päällämme vuoden verran, mutta nuorten elämässä se on iso sukupolvikokemus.

Puhemies! Hämmästelen tätä hallituspuolueitten vastausta. Jälleen kerran on joidenkin muitten vika tämä nuorten työttömyystilanne. Perussuomalaiset ilmoittavat, että se on maahanmuuttajien vika — valtava yllätys — mutta se oli mielenkiintoista, että KD:n ja RKP:n mielestä se on keskustalaisten kuntien vika: ei palkata riittävästi nuoria. Siis uskomatonta puhetta. [Sari Tanuksen välihuuto — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Naurattaisi, jos ei meinaisi itkettää. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Kysynkin nyt: oletteko te, pääministeri, [Puhemies: Aika!] ja teidän hallitus mielestänne tehnyt riittävästi nuorten työllisyystilanteen eteen?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Tynkkynen.

15.37 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Poutala, te sanoitte, että nuorille ei voi jättää perinnöksi vain velkaa, mutta juuri siihenhän teidän hallituksenne politiikka on johtamassa. Te olette leikanneet opiskelijoiden sosiaaliturvasta ja lisänneet opintotuen lainapainotteisuutta, ja tulokset näkyvät. Opintolainaa on ulosotosa nyt ennätysmäärä, ja samalla lainataakka opiskelijaa kohti on kasvanut rajusti.

Nuorille ei pitäisi todellakaan jättää perinnöksi vain velkaa, niin kuin te, ministeri Poutala, sanoitte, mutta velka on juuri se perintö, joka tältä hallitukselta aivan liian monelle nuorelle tässä maassa on jäämässä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Koskela, Minja.

15.38 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Monta kertaa täällä salissa olen saanut palata samaan asiaan, ja palaan siihen jälleen. Se, että hallitus tekee huonoa politiikkaa ja oppositio sanoo, että hallitus tekee huonoa politiikkaa, ei ole opposition vika tai opposition pelottelua, vaan siinä on kyse siitä, mitä te teette. Ja nyt te faktisesti leikkaatte lapsilta ja nuorilta.

Otetaan esimerkki perheneuvolasta. Tässä ministeri Poutala sanoi omissa puheessaan jotakuinkin niin, että te uudistatte palveluita, jotta perheet saavat tarvitsemansa avun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Mitä te tosiasiallisesti teette? Te viette perheneuvoloista pois nyt lakisäätöisen kasvatus- ja perheneuvonnan. Sillä pyritään säästämään 8,6 miljoonaa euroa, ja samaan aikaan se tulee tarkoittamaan sitä, että sieltä perheneuvoloista poistuu moniammatillisuus, jota on tähän asti tehty sosiaalityöntekijän ja psykologin yhteistyönä. Tämä on leikkaus, ja kun te leikkaatte lapsilta ja nuorilta, niin sanokaa se edes rehellisesti älkääkö yrittäkö väittää, että te teette panostuksia.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman.

15.39 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole sen tärkeämpää asiaa Suomen tulevaisuuden kannalta kuin nuorten tulevaisuus, ja sen takia SDP teki tämän vaalikauden ensimmäisen välikysymyksen nimenomaan nuorten tulevaisuudesta. Vaikka tätä vaalikautta on nyt jonkun verran vielä jäljellä, niin on kuitenkin nyt hyvä arvioida, miten tämän hallituksen tulokset näkyvät. Ja toden totta totesitte, pääministeri, että kaikista tärkeintä on se, että nuoret saavat työtä. Nuoret haluavat työtä, nuoret haluavat vaikiintua, mutta nyt on niin, että esimerkiksi suojaosat on poistettu, ensiasunnon ostajien verotusta on kiristetty, ja tulokset näkyvät nyt siinä, että nuorten pitkäaikaistyöttömyys tämän hallituskauden aikana on tuplaantunut. Nuorten pitkäaikaistyöttömyys tämän hallituskauden aikana on tuplaantunut, niin kysyn nyt teiltä, pääministeri: onko mitään, mitä olisitte voineet tehdä toisin, ettei nuorten työllisyystilanne olisi näin katastrofaalinen kuin se tällä hetkellä on? Nuoret tarvitsevat työtä tässä ja nyt.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen.

15.40 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä välikysymys on tehty, jotta tekisitte enemmän nuorisotyöttömyyden painamiseksi alaspäin ja jotta lapsille ja nuorille saataisiin vahvempaa tulevaisuudenuskoa. Olette tämän kevään aikana hehkuttaneet muun muassa sitä, että järjestätte 500 kesätyöpaikkaa nuorille. No, on se toki nollaa parempi, mutta kyllä se näpertelyä siitä huolimatta on, jos sitä suhteuttaa siihen lähes 80 000 nuoreen aikuiseen, jotka ovat työttömänä. 500 kesätyöpaikkaa, 80 000 työtöntä ei vielä tyydytä.

Samoin tästä työllistämissetelistä on valitettavasti todettava, että näyttää siltä, että sekini jää tussahdukseksi. Onko sillä saatu edes sitä 500:aa vielä töihin? Eli haluamme, että teette enemmän. Eikä tämä vastaus vielä vakuuttanut, että nyt olisi nuorisotyöttömyys lähtemässä laskuun näillä toimilla, mitä tänään kerroitte. Se ei valitettavasti vakuuta. Tehkää enemmän. Suomen nuoret tarvitsevat työtä, turvaa ja tulevaisuudenuskoa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Perholehto.

15.42 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset kollegoille tästä tärkeästä keskustelusta ja ministereille vastauksista. Täytyy sanoa, että 28-vuotiaana kansanedustajana, joka siis kuuluu vielä toistaiseksi myös nuorisolain piiriin, olen aika hämmentynyt siitä, kuinka suloisesti yksimielisesti me olemme aina kiinnostuneita nuorista, lapsista, lasten ja nuorten tulevaisuudesta, mutta samaan aikaan aika moni täällä tuntuu ostavan viestin siitä, että esimerkiksi hyvinvointiyhteiskunnan toistelu tai vähävelkaisuuden toistelu riittäisi korvaukseksi nuorten mielenterveyskriisistä, ennätystyöttömyydestä, riittäisi korvaukseksi kasvavasta lapsiperheköyhyydestä. Eli toisin sanoen kokemukseni on, että nuoret ovat aika usein lopun viimein maskotti eivätkä näy riittävän korkealla prioriteettilistalla. [Jenna Simula: Onko keskusta maskotti?]

Haluaisin kysyä itse asiassa teiltä, pääministeri Orpo: Mitä ajattelette sukupolvivastuu- laista? Se on ollut esimerkiksi tulevaisuusvaliokunnassa esillä, ja siitä täällä eduskunnassa

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

on käyty keskustelua. Olisiko mahdollista, että me nostaisimme myös lainsäädännön tasolla nykyiset ja tulevat nuoret vahvemmin prioriteettilistalle?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

15.43 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kertoo paljon nuorten tilanteesta, kun hallituskauden alussa tehtiin välikysymys nuorista ja näin loppuvaiheessa yhä sama välikysymys. Valitettavasti, kun ministerin puheita kuuntelin, oli kauniita puheita paljon mutta täysin irti todellisuudesta. Kerrotte visioista, kerrotte selvityksistä. Paperilla ne todella kuulostavat hyviltä, mutta nuoret odottavat ennen kaikkea tekoja: tekoja sen suhteen, että ilmastonmuutos otetaan vakavasti, mielenterveyshaasteisiin puututaan, saa sen koulutuspaikan, johon nuoret edelleen uskovat — ja sitten tietenkin se työpaikan saaminen, joka näyttää olevan valtavan haastavaa tällä hetkellä niin monelle nuorelle, puhumattakaan perheen perustamisesta. Joten nuoret eivät pyydä kohtuuttomia, mutta uskon vie, jos teidän puheenne perustuvat vain kauniisiin visioihin eivätkä niinkään tekoihin, joten pyydän, että aidosti välitätte suomalaisten nuorten tulevaisuudesta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harakka.

15.44 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitokset, arvoisa puhemies! Todellakin viitattiin tähän sukupolvivastuulakiin, jota tulevaisuusvaliokunnassa on yhdessä tehty. Uskon, että nuorison tulevaisuudenuskon romahtaminen kyllä ihan meitä jokaista täällä järkyttää, ihan poliittisesta laidasta laitaa. Siksi jokainen puolue, oli hallituksessa tai oppositiossa, on osallistunut tämän lakialoitteen valmisteluun, jossa siis valtiolta sitoutuu lain tasolla huolehtimaan sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta ja tulevien sukupolvien oikeudesta. Se ei ratkaise asioita, mutta se on työkalu, se on signaali tästä salista, eduskunnasta, meiltä päättäjiltä siitä, että me todellakin sitoudumme pitkän aikavälin tavoitteisiin, jotka ovat tulevaisuudelle hyväksi. Tarkoitus on, että huomenna voidaan alkaa kerätä nimiä tähän lakialoitteeseen, ja ryhmänjohtajat ovat luvanneet, että suosittelevat sitä kaikille ryhmissään, joten olen tästä kiitollinen.

Mitä mieltä ollaan ministeriaitiossa: kannatatteko tätä aloitetta?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

15.45 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan nuorten työllisyydestä, niin kannattaa muistaa, että ensimmäisen työpaikan merkitys on paljon enemmän kuin vain työstä saatava palkka tai vain toimeentulo. Ensimmäinen työpaikka avaa ovia elämässä eteenpäin. Se monesti tarjoaa mahdollisuuden itsenäistyä, kenties muuttaa omaan kotiin, suunnitella, rakentaa elämänsä, tehdä omia valintoja, ja siksi juuri työpaikat ja harjoittelupaikat ovat se avainkysymys. Siksi keskusta on esittänyt, suorastaan vaatinut, tätä nuorten takuutyötä, sillä jokaiselle nuorelle pitäisi olla mahdollista avautua ovi elämässä eteenpäin. Tällä hetkellä todellakin liian moni nuori lähettää kymmeniä ellei jopa satoja hakemuksia ilman, että saa yhtään vastausta, saati työpaikkaa. Siksi kysyn hallitukselta: Mitä te vastaatte näille nuorille? Mitä te vastaatte näille nuorille? Lupaatko tehdä enemmän, sillä tämä resepti, [Puhemies koputtaa] jota nyt harjoitetaan, ei selvästikään toimi?

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu.

15.47 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen lainsäädännössä on yhä kirjattuna nuorisotakuu, siis vakuutus siitä, että kolmen kuukauden sisällä työttömyydestä nuoren pitäisi saada joko työtä, opiskelupaikka tai paikka työllisyyttä edistäviin palveluihin. No, nyt olemme kuulleet, että pitkäaikaistyöttömyys nuorilla on kaksinkertaistunut hallituskauden aikana. Kuinka meni noin niin kuin omasta mielestä?

Olemme tänään koonneet vihreiden nuorten kanssa listan esityksiä siitä, kuinka nuorten työllistymistä voisi edistää. Käykää ihmeessä katsomassa, siellä on paljon hyviä ehdotuksia. Muun muassa esitämme, että kuntien sakkomaksuja voisi helpottaa niissä kunnissa, jotka käyttäisivät tämän resurssin nuorten työllistämiseen. On ehdotettu myös, että TE-palveluissa näihin alkuhaastatteluihin nuoret voitaisiin nostaa jonon ohi, jolloin nopeutettaisiin sitä prosessia nuorten osalta. Näitä keinoja on paljon, jos on tahtoa niihin tarttua.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

15.48 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutama viikko sitten valtioneuvosto julkaisi lasten ja nuorten osallisuuspilotin tuloksia. Pilottiin haasteltiin yli 17 000:ta lasta ja nuorta. Nuorten vastauksissa kuului ennen kaikkea huoli ilmastosta ja ympäristöstä, opiskelusta ja työllistymisestä sekä huoli eriarvoisuudesta. Näihin teemoihin nuoret toivovat päättäjien keskittyvän.

Hyvä hallitus, teidän tulostaulunne on kuitenkin karussa kunnossa. Ilmastotavoitteet karkaavat, työelämästä on tehty epävarmempaa, opiskelijat velkaantuvat, ja nuoriin sekä perheisiin kohdistunut leikkauspolitiikka on johtanut eriarvoisuuden kasvuun. Tämän kaiken nuoret kokevat arjessaan. Juuri nämä toimet vähentävät heidän uskoaan tulevaan.

Siksi kysynkin: nyt kun olette nuoria kuulleet ja osallistaneet, niin aiotteko te myös tehdä jotain tämän tsemppipuheen lisäksi?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Simula.

15.49 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio kertoo olevansa äärimmäisen huolissaan nuorisotyöttömyydestä ja esimerkiksi siitä, että nuorten on vaikea saada harjoittelupaikkoja. [Vasemmalta: Toivottavasti tekin!] Kyllä, huoli on yhteinen, mutta miksi te sitten haluatte huonontaa sitä tilannetta entisestään.

Esimerkiksi keskusta haluaa ulkomaalaisille työnhakuviisumin, [Antti Kurvinen: Voi hyvänen aika! — Välihuutoja keskeltä ja vasemmalta] siis oikeuden tulla Suomeen hakemaan niitä samoja työpaikkoja suomalaisnuorten kanssa. [Antti Kurvinen: Onko tämä hallituksen linja?] Lisäksi keskusta haluaa tukea yrityksiä palkkaamaan kansainvälisiä opiskelijoita harjoitteluun — siis tilanteessa, missä suomalaisnuorten on vaikea saada harjoittelupaikkoja. Eli kun te kiehutte siellä heti, kun mainitaan sana ”maahanmuutto”, niin tässä on pari oikein hyvää esimerkkiä siitä, mihin surkea maahanmuuttopolitiikka johtaa ja miten se vaikuttaa suomalaisnuoriin.

Arvoisa puhemies! Kuten todettua, keskusta lakkauttaa suomalaislapsilta kyläkoulut ja täyttää lukiot ulkomaalaisopiskelijoilla. Se on sitä keskustalaista nuorisopolitiikkaa.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. [Välihuutoja — Timo Harakka: Kukahan siellä kiehuu?] — No niin, nyt rauhallisesti. — Sitten seuraavaksi edustaja Zyskowicz, ja sen jälkeen kolme ministeriä on pyytänyt lyhyen puheenvuoron. — Edustaja Zyskowicz.

15.50 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä ja kaikissa muissakin keskusteluissa vihreät vastustavat sitä, että säästöjä on kohdistettu opiskelijoihin. Nyt kannattaa kuitenkin muistaa, että opiskelemalla asianomainen ihminen parantaa työllistymisennustettaan, parantaa palkkaennustettaan ja parantaa työn mielekkyydenennustettaan. Ei se voi olla mitenkään väärin, että opiskelija opiskeluaikaisen toimeentulonsa osin itse rahoittaa ottamalla lainaa, jonka valtio takaa.

Toinen asia: Kaikki oppositiossa tietysti puhuvat siitä, miten työttömyysturvan lapsikorotukset on poistettu ja se on väärin. Ymmärrän tämän näkökohdan, mutta kertokaa te minulle, miten päästä eroon siitä kannustinloukusta, että lapsiperheiden vanhempien, varsinkin yksinhuoltajien, ei kannata ottaa vastaan pienipalkkaista työtä, kun sosiaaliturva antaa enemmän. [Pia Lohikosken välihuuto] Miten tämä kannustinloukku poistetaan, ellei siihen lapsikorotukseen saa puuttua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Otetaan nyt sitten ministereitten vastauspuheenvuoroja: pääministeri kolme minuuttia, Ikonen kaksi, Marttinen kaksi. Täällä muutkin ministerit haluavat puhua, mutta nämä nyt tässä vaiheessa, ja sitten välillä mennään taas edustajiin.

15.52 **Pääministeri Petteri Orpo:** Arvoisa puhemies! Keskustelu on loppujen lopuksi aika hyvää, koska kaikilla on sama tavoite jälleen kerran: miten me saamme meidän nuorille töitä ja tulevaisuudenuskoa. Sitähän meidän täytyy yhdessä rakentaa. Jälleen kerran me ollaan eri mieltä keinoista, miten sinne päästään, ja siitä, mitä on tehty tai jätetty tekemättä. Mutta kuulkaa, kun minä uskon siihen, että pistämällä tämän maan kilpailukyky kuntoon, panostamalla koulutukseen ja osaamiseen löytyy ainut kestävä tie sille, että meidän nuorilla on tulevaisuutta ja tulevaisuudenuskoa tässä maassa. Enkä moiti ketään, totean vain: Jälleen kerran te unohdatte kokonaan sen ulkopuolisen maailman, minkä keskellä Suomi tällä hetkellä on. On täysin kiistatonta — ne alkoivat jo koronasta ja energiakriisistä [Eduskunnasta: Ukrainan sodasta!] — Ja Ukrainan sodasta, kyllä. — ja ne ovat jatkuneet tällä kaudella ja pahentuneet — että globaali tilanne on huonontunut merkittäväällä tavalla. Yhdysvaltojen muuttunut, tempoileva politiikka vaikuttaa joka kerta meidän talouslukuihin, joka kerta työllisyyslukuihin. Ei siltä voi ummistaa silmiä. Samaan aikaan, kun ne uutiset välittyvät suomalaisille lapsille ja nuorille, niin miltä se maailmankuva näyttää? Totta kai hallitus on varmaan syyllinen kaikkeen, mutta ei nyt sentään ihan kaikkeen.

Kaiken tämän keskellä me ollaan pystytty pitämään Suomi yhtenä maailman turvallisimmista maista. Kaiken tämän keskellä me ollaan pystytty pitämään huolta meidän peruskoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta ja korkeakoulujen rahoituksesta. Me ollaan lisätty aloituspaikkoja meidän nuorille yliopistoihin ja korkeakouluihin, 2 000. Tämä uusi opintosektori on juuri nyt valmistuneille nuorille aivan loistava työväline. Jos et saa sitä opiskelupaikkaa sieltä yliopistosta, korkeakoulusta, minne me haluamme yhä useamman heistä pääsevän, voi opiskella 30 opintopistettä avoimessa ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. Tämä on aivan loistava uudistus, iso muutos, [Antti Kurvinen: Tämä on hyvä

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

asia!] joka me tehdään. Ja ne 500 kesätyöpaikkaa enemmän: Me vain pistettiin lisää rahaa siihen, että niitä on 500 enemmän. Olemme vedonneet, olen vedonnut kaikkiin suomalaisiin elinkeinoelämän järjestöihin, että palkataa nuoria, palkataa vielä yksi tai kymmenen, jos vain suinkin pystytte. Se vetoamus on todellakin otettu vakavasti, ei nauraen, vaan se on otettu vakavasti vastaan. Olen saanut viestejä yrittäjiltä: hieno avaus, me toimimme näin. Näin se toimii. Jos meillä on pärjääviä, menestyviä yrityksiä, niin meille syntyy työpaikkoja, niin nuorille kuin vanhemmillekin.

Ja kyllä, edelleen olen optimisti siitä, että tämä maailma on menossa, Suomi on menossa, tällä hetkellä parempaan suuntaan. Kyllä, talous on vihdoinkin lähtenyt kasvamaan. Ja kyllä, ainoastaan kasvava talous tuottaa uusia työpaikkoja, tuottaa verotuloja, joilla me voidaan huolehtia palveluista ja koulutuksesta. Tämä on se tie, mihin minä uskon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi ministeri Ikonen, kaksi minuuttia.

15.55 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen: Arvoisa puhemies! Osallistuin toukokuun lopussa lapsuuden koulussani juhlaan, jossa eskarit ja ekaluokkalaiset lauloivat laulun sinisestä pallosta. Heillä oli sininen pallo, jossa oli maapallon kuviointi, ja he antoivat sen pallon meille aikuisille ja lauloivat siinä, että meillä ainoastaan on tämä sininen pallo, jossa yhdessä leikitään. Siinä laulussa vedotaan myöskin siihen, että lapsilla on tulevaisuudessakin se sininen pallo, jolla voi leikkiä. Se oli sellainen, missä varmaan kukaan meistä ei ollut kuivin silmin. Se todella pysäytti siihen vastuuseen, joka meillä on nuorista ja tulevaisuudesta, tästä pallosta, tästä maasta.

Se vastuu rakentuu aika monesta asiasta. Se on sitä, että me pidämme huolta taloudesta, turvallisuudesta, ympäristöstä, nuorten tulevaisuuden mahdollisuuksista. Ja sen eteen me teemme työtä. Sitä toivoa meidän pitää tässä hetkessä luoda, ja sitä me tässä hallituksessa myöskin osaltamme teemme, ihan lähtien talous- ja työllisyys-, turvallisuuspolitiikasta. Mutta on myöskin se, millä me luomme sitä pohjaa: Meillä on loistava neuvolajärjestelmä, päivähoito tavoittaa hyvin laajasti ikäluokan. Meillä voidaan sanoa peruskoulusta, että jokainen koulu on hyvä koulu, ja me olemme nyt tehneet lisäpanostuksia sinne perusopetukseen ja muun muassa oppimisen tukeen. Koulupolulle on edelleen lisätty näitä aloituspaikkoja, niin että sitten, kun nuoret haluavat edetä, niitä mahdollisuuksia myöskin olisi. Ja jos haasteita tulee vaikkapa mielenterveyden kanssa, on luotu terapiatakuu, jolla turvataan avunsaantia.

Tai jos se haaste liittyy työttömyyteen, niin on todellakin tuotu 500 työpaikkaa valtiolle, mutta paljon muutakin tehdään kesätöitten ja työpaikkojen eteen. Ministeri Marttinen kohta kertoo varmasti tästä työllisyyden hoidosta. Tänään tapasin kaupungeja, ja puhuttiin siitä, että lähtee tällainen nuorisotyöttömyyspilotti kaupunginosittain haastavissa kaupunginosissa. Tai jos tulevaisuuden huolet liittyvät siihen opintopaikkaan, niin nyt on tuotu tämä opintoseteli, jolla sitten, jos opinto-ovet eivät heti aukea, kuitenkin on mahdollisuus edetä polulla.

Eli me hyvin kattavasti pyrimme tekemään niitä toimia, joilla edelleenkin se sininen pallo olisi nuorilla tulevaisuudessa käsissään. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

15.57 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia oikein paljon, arvoisa rouva puhemies! Alkuvuonna Suomen talouskasvu on ollut kaikkien EU-maiden vahvinta. Meidän teollisuustuotanto on nyt viimein saanut kurottua kiinni sen 20 vuoden matalalennon, ja arvioidaan, että teollisuuteen syntyy vielä paljon lisää työtä. Investoinnit ovat liikkeellä, samoin kotimainen kulutus. Me kuulemme koko ajan lisää uusia myönteisiä uutisia meidän taloudesta, [Arto Satonen: Kyllä, näin on!] eilen viimeisenä Uudestakaupungista, jossa Valmet kertoi aloittavansa panssariajoneuvojen valmistustuotannon, joka tarkoittaa satoja, satoja uusia työpaikkoja pienelle paikkakunnalle. Eikö tämä ole hieno asia vastaavasti kaikkienensa?

Samaan aikaan on totta kai myös niin, että meidän nuortemme tilanne silloin, kun talous ei kasva, on kaikista vaikein, kaikista hankalin. Sen takia maan hallitus on nimenomaan kohdistanut useita ja laajoja toimenpiteitä meidän nuortemme auttamiseksi. Ensinnäkin nuorten työllistämisseteli. Teen joko tällä viikolla tai ensi viikon alussa vielä päätökset siitä, että ehtoja tullaan huomattavasti keventämään vielä. Olen saanut paljon hyvää viestiä tuolta kentältä siitä, että setelejä myönnetään koko ajan enenevässä määrin, ja minusta se on aika luontevaa myös, koska nyt kun taas talous on elpymässä, niin myös kysyntää työvoimalle on koko ajan lisää, ja se avaa tässä meidän nuorille lisää mahdollisuuksia.

Pilotit suurempien kaupunkien kanssa: 11 suurinta kaupunkia on toimestani valittu pilotteihin, elikkä me teemme tiivistä yhteistyötä kaupunkien kanssa ja valitsemme sieltä ne alueet, joissa nuorisotyöttömyys on kaikista synkintä. Ja sinne tullaan kohdistamaan uusia vaikuttavia toimia nuorten auttamiseksi. Tämän päälle vielä tulemme tekemään erikseen toimenpiteitä pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämiseksi, ja kyllä, nämä koskevat myös niitä nuoria, joilla työttömyys on päässyt jo valitettavasti pitkittymään.

Edustaja Kemppi täällä korosti sitä, että pitäisi tukea pk-yrittäjyyttä. No, hyvänen aika, mitä muuta tämän maan hallitus on tehnyt kolme vuotta kuin uudistanut työmarkkinoita laajasti, helpottanut yritysten rahoituksen saantia, jotta nimenomaan työpaikkoja syntyisi enemmän meidän pk-kenttään? Sinnehän, hyvät kansanedustajat, ne työpaikat vastaavasti syntyvät. Voimme vielä käydä teidän kansanne läpi vaikka ihan yksityiskohtaisesti sen listan, mitä kaikkea on tehty, mutta me todella olemme halunneet tehdä uudistuksia, jotta se kynnys pk-kentässä madaltuu tarjota sitä uutta työtä vastaavasti sinne.

Keskusta puhuu kauniisti tästä takuutyöstä. Ymmärtäisin, jos vasemmistoliitto esittäisi vastaavasti tällaista. Maan hallitus on nimenomaan kohdistanut sitä tukea rekrytointiin yrityksille. Siis keskusta haluaa käytännössä palkata meidän nuoret kovalla rahalla julkiselle sektorille. [Antti Kurvinen: Mieluummin kuin työttömyys!] Kuvittelisin, että entinen yrittäjäpuolue haluaisi kuitenkin tukea sitä, että meidän nuoret pääsevät yksityiselle sektorille töihin. Tämä on ehkä hyvä myös tässä todeta kaikkienensa eteen.

Rouva puhemies! En malta olla sanomatta myöskään sitä, kun te täällä nyt toteatte näistä sakkomaksuista, niin kyllä, sakkomaksut kurittavat kuntien taloutta, [Puhemies: Aika!] mutta tämä malli, siis lainsäädäntö- ja rahoitusmalli, on teidän voimaan säätämää, [Puhemies koputtaa] viime kaudella teidän voimaan säätämää, [Puhemies: Aika!] jota tällä hetkellä taas vastaavasti kunnat noudattavat. [Puhemies koputtaa] Kyllä, me arvioimme sitä, mitä muutoksia jatkossa on perusteltua tehdä tähän rahoitusmalliin, [Puhemies: No niin!] mutta ollaan nyt, hei, rehellisiä siinä, koska nämä muutokset on vastaavasti saatu aikaiseksi. [Puhemies: No niin, aika!]

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Rouva puhemies! Me jatkamme työtä voimakkaasti [Naurua] ja pidämme kiinni siitä, että me emme [Puhemies: Ministeri Marttinen, aika!] anna senttiäkään periksi meidän nuortemme puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Kemppi. Jatkamme siis debattia.

16.01 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos ministeri Poutalalle erittäin hyvästä vastauksesta. En ole ollut päivääkään ministerinä, [Aki Lindén: Vielä tulet olemaan!] mutta voisin kuvitella, että ei ole pahitteeksi, jos pääministeri valtioneuvoston johtajana on vahvasti mukana johtamassa näin isoa asiaa kuin 80 000 nuoren työpaikan saamista. Te olette paljon vartijana, mutta niin on pääministerikin, joka johtaa hallitusta.

Nuorten tulevaisuus tulee olemaan valoisa, olen siitä aivan varma, mutta lisää tekoja se vaatii. Nyt kun katson tätä keskustelua — paljon selittelyä, myös paljon näpertelyä, paljon isoja puheita, joiden takana on loppujen lopuksi myös tyhjiä papereita. [Naurua oikealta] Ajattelen, että meidän tarvitsee löytää niitä yhteisiä ratkaisuja, enkä ole kuullut muita esityksiä tästä salista kuin sen, minkä edustaja Vuornos, joka toki jo poistui, ampui alas heti kättelyssä, tämän keskustan esityksen tästä takuutyöstä. Ajattelen, että se olisi hyvä esitys.

Miten suhtaudutte nuorten työllistämissetelin räjäyttämiseen? Voisiko paikallisille antaa vallan kokonaan niistä kriteereistä? Eikö se olisi tätä päivää? Ja miten suhtaudutte tähän työelämäpainotteiseen perusopetukseen, sen laajentamiseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä. Aha, edustaja Hamari ei ole paikalla. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

16.03 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Olisin kysynyt, pääministeri: — Ei lähtenyt vielä, hyvä. — Mikä homma tämä on, että te uhkaillette, teidän hallituksenne uhkailee, järjestöjä nyt liukuhihnalta? Kai te ymmärrätte, että ne järjestöt koskevat myös nuoria? Tosi moni nuori varsinkin tässä työttömyystilanteessa hyödyntää järjestöjen toimintaa. Olisi kiva saada siihen joku vastaus teiltä. Se on nyt hyvin iso epäselvyys järjestöillä, myös nuorisovaltuustojen järjestöillä, että aiotteko te käydä niitten kimpuun vai ette. Minä haluaisin vastauksen, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

16.04 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Välikysymyksen toinen teema on tulevaisuudenusko. Osoitan kysymyksen lähinnä ministeri Poutalalle, joka vastaa nuorisosta ja liikuntasektorista.

THL:n tutkimusten mukaan maaseudun nuorilla on enemmän hyvinvointia kuormittavia tekijöitä kuin kaupungin nuorisolla, ja toisaalta kun puhutaan fyysisestä toimintakyvystä nuorten ja lasten osalta, Move-mittaukset osoittavat, että maaseudun nuorilla on heikot tulokset Move-mittauksissa. Tämä on varmasti kysymys, joka huolestuttaa välikysymyksen tekijöitä siellä keskustassa. Onko tähän joitain selittäviä tekijöitä, ja mitä voisimme tehdä, että keskustan kannatusalueella myös nuoret pääsevät näissä asioissa samalle tasolle kuin millä kaupungissa ollaan?

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.05 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten optimismi maailman tulevaisuudesta on puolittunut neljässä vuodessa. Hälyttävää on, että nuorista enää vain vähän yli puolet ajattelee, että ympäristöongelmiin löydetään kestäviä ratkaisuja. Vielä viisi vuotta sitten luku oli liki 70 prosenttia.

Tämä ei ole ihme, kun on seurannut Orpon hallituksen toimetttömyyttä luontokadon pysäyttämisen ja peruuttamista ilmastotoimissa. Suomi ei voi ulkoistaa omaa vastuutaan. Nyt on teidän vastuullanne varmistaa, että Suomi tekee kaiken tarvittavan ilmastokriisin ja luontokadon torjumiseksi niin Suomessa, EU:ssa kuin maailmalla. On myös varmistettava, että nuorten ääni kuuluu päätöksenteossa ja yhteiskunnassa, koska he elävät täällä meidän jälkeemme. Kysynkin: miten te, hyvä hallitus, varmistatte, että nuoret saavat äänensä kuuluviin ja pääsevät aidosti vaikuttamaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

16.06 **Jorma Piisinen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä välikysymys nostaa esiin maamme tärkeimmän tulevaisuustekijän, nuoret. Hallitus jakaa huolen nuorten jaksamisesta ja arjen haasteista. Nuoret ovat tämän maan perusta. Heidän osaamisensa, sisukkuutensa ja pärjäämiseensä luotetaan ja heitä kannustetaan eteenpäin, eikä hallitus vähättele nuorten kokemia vaikeuksia.

Totta on kuitenkin se, että nuorten tulevaisuudenusko on laskenut enemmän kuin tosiasiat antaisivat aiheita. Suomella menee paljon paremmin kuin opposition levittämästä ja median toistamasta retoriikasta voisi kuvitella. Talous on alkuvuonna kääntynyt kasvuun ja työllisyys on pysynyt kohtuullisella tasolla koko hallituskauden. Työllisyys ei ole laskenut samassa suhteessa kuin työttömyys on noussut, ja juuri tällä hetkellä talous nousee ja tulevaisuus näyttää entistä valoisammalta myös nuorten osalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

16.07 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Monet nuoret jännittävät näinä päivinä, pääsevätkö opiskelemaan haluamaansa korkeakoulututkintoa. Se on varma juhannusjuhlien puheenaihe.

Meillä Suomessa on ollut maksuton koulutus, mutta nyt hallitus valmistelee esitystä, jossa korkeakoulututkinnon voisi käytännössä ostaa. Avoimen korkeakoulun tutkinnonanto-oikeus loisi maksullisen ohituskaistan opiskelijavalintaan. Tutkintoon voisi edetä maksamalla jopa kymmeniätuhansia euroja, jos yhteishaussa ei paikkaa saa. Tämä rapauttaisi koko nykyjärjestelmän perusajatuksen. Maksuton koulutus on ollut suomalaisen yhteiskunnan peruspilareita. Kuka tahansa on voinut kouluttautua omasta taustasta ja lompakon paksuudesta riippumatta.

Korkeakoulutukseen pääsyn on perustuttava osaamiseen ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin, ei opiskelijan tai hänen perheensä maksukykyyn, mutta nyt hallituksen ajama esitys lisäisi koulutuksellista eriarvoisuutta, lisäisi varakkaiden etuoikeuksia. [Puhemies koputtaa] Siksikö itse asiassa hallitus haluaa siirtää opiskelijavalinnan valintakokeista ja todistuksista pankkitileille?

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen. — Viitanen on poistunut. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

16.08 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenusko ei synny juhlapuheista. Se syntyy siitä, että nuori ylipäättään kokee olevansa tärkeä ja tarpeellinen, että se oma paikka ja tehtävä tässä maailmassa ylipäättään löytyy, että on aito mahdollisuus kouluttautua, saada töitä, työllistyä ja elää ja rakentaa omaa itsenäistä elämäänsä. Tällä hetkellä aivan liian moni nuori kuitenkin kokee mittavaa epävarmuutta, syvää yksinäisyyttä ja toivottomuutta. Hallitus on leikannut nimenomaan nuorilta, nuorten osallisuutta ja syrjäytymisen ehkäisyä tukevista palveluista samaan aikaan kuin yhä useampi nuori jää työelämän, koulutuksen ja yhteiskunnallisen osallisuuden ulkopuolelle.

Hyvä hallitus, yhteiskunnan eettiset arvot mitataan nimenomaan sillä, miten pidämme huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista nuorista. Kysyisin hallitukselta: oletteko te ymmärtäneet sen, että nuorten tulevaisuudenusko on romahtanut nimenomaan tällä nykyisellä hallituskaudella, [Puhemies koputtaa] ja mikä on konkreettinen suunnitelmanne erityisesti heikoimmassa asemassa olevien nuorten tulevaisuudenuskon parantamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

16.09 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olen ihan varma siitä, että meistä jokainen, joka ikinen, jakaa huolen nuorten työllisyydestä ja nuorisotyöttömyydestä, joka on aivan liian kova. Mutta tämä keskustan välikysymys ja keskustan vaihtoehdot eivät tuo yhtään uutta työpaikkaa Suomeen, eivät vala nuorille tulevaisuudenuskoa eivätkä talouskasvua, koska niin kuin me ollaan tänään monta kertaa kuultu, kestävin ratkaisu nuorisotyöttömyyteen on talouskasvu, ja sehän on käynnistynyt, mutta miksi te ette kerro sitä nuorille? Sen sijaan te pelottelette. [Juho Eerola: Pilaisi hyvän tarinan!]

Tuntuu, että tämä keskustan aatemaailma junnaa yhä edelleen siinä entisessä vasemmistohallituksessa, jossa työllisyystavoitteita te edistitte osin tempputyöllistämällä ja laskennallisilla vaikutuksilla, ja nyt te esitätte tätä takuutyötä. Ihmettelen myös sitä, että kun katsoin lukuja, niin edellisellä hallituskaudella työttömyysaste nuorilla oli pahimmillaan yli 20 prosenttia. Miksi te ette silloin tehneet näitä toimenpiteitä, joita te nyt esitätte?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.11 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on joissakin puheenvuoroissa myös ministeritasolla annettu kuva, että nuorten ongelmat johtuisivat osittain tai kokonaan jopa maahanmuuttajista. Oma kokemukseni on kyllä se, että suomalaiset nuoret eivät ole ulkomaalaisvihamielisiä, ja siinä on minusta meidän aikuisten ja meidän poliitikkojenkin vastuu, että emme kylväisi nuoriin ainakaan sen tyyppistä ajattelua.

Haluan myös todeta, että taloudessa on kysymys paljon myös psykologiasta, tunteista, luottamuksesta. Jos suomalaiset nuoret eivät luota tulevaisuuteen, niin isänmaamme Suomen menestyksessä on jarru. Sen takia on tärkeää keskustella tämän välikysymyksen kautta nuorten luottamuksesta tulevaisuuteen ja myös siitä, että vaikka me puhumme ongelmista, niin ei läheskään kaikilla nuorilla ole ongelmia, eivät he lähesty elämää ongelmien kaut-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

ta. Nuoruushan on paljon myös sitä, että on unelmia, jotka toteutuvat, opiskellaan, saadaan töitä, haaveillaan, haaveet toteutuvat. Sitten on valitettavasti jakautunutta niin, että on nuoria, joilla on ongelmia, [Puhemies koputtaa] ja niitä meidän pitää yhdessä ratkoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

16.12 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Terapiatakuu on se, jolla vastataan nuorten mielenterveysongelmiin, ja sen on tämä hallitus tuonut. Sitä eivät ole muut hallitukset tuoneet aikaisemmin, mutta on tärkeää, että psykologeja palkataan hyvinvointialueille, jotta takuu toteutuu.

Arvoisa puhemies! Monet kunnat antavat nuorille kesäsetelin, jolla nuori pystyy hakemaan ja etsimään itselleen kesätyötä, ja kunta osallistuu näihin palkkakuluihin. Tätä kesäseteliä ei voi kuitenkaan käyttää kotitaloustyöhön. Tein vuonna 2020 Espoossa valtuustoaloitteen, jossa esitin, että kesätyösetelillä voisi myös työllistyä kotitalouksiin. Monet kotitaloudet haluavat palkata nuoren esimerkiksi pihatöihin, puutarhatöihin, erilaisiin siinä töihin, mitä kotoa nyt voi löytyä.

Tein myös pari kirjallista kysymystä eduskunnassa, ja kysynkin teiltä, hyvä ministeri: olisiko mitenkään mahdollista laajentaa kesäsetelin käyttöä niin, että myös kotitaloudet voisivat palkata nuoria töihin? Luimme Hesarista, että muun muassa Liperissä perheenäiti oli palkannut nuoria. Siellä ilmeisesti [Puhemies koputtaa] kesäsetelin käyttö kotitalouden on mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

16.13 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin meillä on lähes 80 000 nuorta vailla työtä, ja se on se iso yhteinen ongelmamme. Tässä keskustelussa on tullut selvästi esille se, että hallitus heräsi aivan liian myöhään tähän nuorten työttömyyteen. Kuten monissa puheenvuoroissa on todettu, heikon talouden aikana erityisesti nuorten työttömyys kasvaa, ja näinhän on käynyt nytkin. Sen takia on valitettavaa, että ne keinot, mitä hallitus on tuonut — tämä seteli, joka todellakin kaipaa korjaamista, sillä se ei ole nyt toimiva, tai ne pilotit, mistä tänään kuultiin, että ovat tulossa — tulevat vasta nyt, kun tämä työ olisi pitänyt aloittaa jo paljon aiemmin. Me kaikki tiedämme, että ensimmäinen työpaikka on äärimmäisen tärkeä, ja nyt meillä on aivan liian paljon nuoria, jotka ovat sitä ilman.

Hallituksella on kyllä keinoja. Yksi keino, mitä vihreät ovat ehdottaneet, on se, että laitetaan nuorten palkkaaminen yritystukien ehdoksi, tai se, että käytetään omistajaohjausta työkaluna nuorten harjoittelu- ja oppisopimuspaikkojen lisäämisessä. Nyt pääministeri on vain vedonnut [Puhemies koputtaa] yrityksiin, mutta käyttäkää myös näitä täsmäkeinoja, millä voimme varmistaa sitä, [Puhemies koputtaa] että nuoret saavat työpaikkoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

16.15 **Jessi Jokelainen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta nyt hiukan kiusallisesti kuulostaa siltä, ikään kuin hallitus pitäisi Suomen nuoria tyhminä — ikään kuin nuoret eivät ymmärtäisi, mitkä hallituksen päätökset ovat konkreettisesti haitanneet nuorten pärjäämistä arjessa ja uskoa tulevaisuuteen, tai ikään kuin nuoret eivät tajuaisi si-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

tä, että nämä puheet toivosta ja toiveikkuudesta eivät ole saaneet kauheasti konkreettisia eväitä taustalleen. Mitä nyt on konkreettisesti tapahtunut? Ammatillisesta koulutuksesta olette leikanneet 120 miljoonaa, opiskelijoilla on enemmän velkaa kuin koskaan, ja toimeentulotuen leikkausten myötä osa jopa joutuu lopettamaan opintojaan kesken, jotta on varaa syödä kesällä. Tuoreiden Kelan tilastojen mukaan 4 000:ta opiskelijaa on uhattu toimeentulotuen perusosan alentamisella ja asumistuen leikkausten jälkeen opiskelijoiden osuus toimeentulotuen saajista on kasvanut. Ihan hyviä esityksiä ovat opintotuen uudistus ja lainapainotteisuuden vähentäminen, mutta kysynkin nyt hallitukselta: mitä te aiotte tehdä tälle tilanteelle nyt, tässä hetkessä, kun omien leikkausten takia osan opintopolku katkeaa kokonaan tai vaihtoehtoisesti toimeentuloa ei ole moneen kuukauteen ollenkaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

16.16 Helena Marttila sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hämentävää, jos hallitus ei näe sitä, miten sen omat toimet ovat lisänneet epävarmuutta. Nuorisoministeri totesi avauspuheenvuorossaan, että nuorten haaveena on pysyvä työ ja omistusasunto. Mutta mitä hallitus on tehnyt? Laillistanut perusteettomat pätkätyöt, joilla asuntolainan saaminen haaveena on lipunut yhä kauemmas. Kaikkein surullisinta on kuitenkin tapa, jolla hallituspuolueiden edustajat puhuvat ihmisistä: työttömistä, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöistä ja maahanmuuttajista, nuorista ja heidän lähimmistään. Ministeri Poutala päätti puheenvuoronsa hienosti sanomalla nuorille, että he ovat ainutlaatuisia ja arvokkaita juuri sellaisina kuin ovat. Kysynkin nyt nuorisoministeriltä: koskehan tämä viesti myös vähemmistöön kuuluvia nuoria?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

16.17 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on siinä määrin aiheellinen, ja huoli nuorten tulevaisuudesta ja myös työllisyydestä on ihan vakava asia, vaikka, kuten täällä edustaja Vuornos sanoikin, erityisesti vastavalmistuneiden osalta tilanne näyttää kohtuullisen hyvältä.

Tässä valitettavasti tälläkin kerralla oppositio ja keskusta ovat parempia kertomaan ongelmista kuin esittämään ratkaisuita. Jos ratkaisuihin puhutaan, niin tässä on puhuttu tästä työllistämistakuusta, josta nyt ymmärretään, että se on täysin epärealistinen. Sitten te esitätte esimerkiksi sitä, että sivukuluista pitäisi saada puolet alennusta. No, kun hallitus on jo tehnyt työllistämissetelin, jolla saa palkasta puolet kevennystä, niin jos se ei vedä, niin ei varmaan sekään vedä, että sivukuluista alennetaan. Eli kyllä tässä juuri niitä keinoja käytetään.

Sitten ihan lopuksi täytyy sanoa vielä se, että minä en ymmärrä määräaikaiseen työsuhteeseen liittyvää keskustelua, koska juuri sillä tavalla nuorille saadaan työpaikkoja. Sitä koko vasemmisto mukaan lukien keskusta [Puhemies koputtaa] täällä salissa vastustaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.18 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jos nyt katsotaan totuutta silmiin, niin nythän on juhannus perjantaina, ja ei tänä kesänä enää yksikään nuori töitä saa. Mutta se, minkä takia tämä välikysymys on nyt tehty, on se, että ensi

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

kesänä voisi olla toisin — toisin kuin tässä nykyinen työministeri ja myöskin edellinen on maalannut sitä kuvaa, että nämä vaihtoehdot, joita me olemme esittäneet, eivät ole realistisia tai että niillä ei saada mitään aikaiseksi. Sitten tulee se kysymys, miksi te ette katso toututta silmiin. Miksi te ette katso näitä teidän toimenpiteidenne tuloksia, esimerkiksi tämän työllistämissetelin tuloksia, ja tee parempia toimenpiteitä ettekä ilku täällä toisten tekemille ehdotuksille?

Tämä tilanne, jossa elämme, on vakava. Ja miksi se on vakava? Se on vakava sen takia, että jokainen kuukausi työttömänä on aivan eri asia 19-vuotiaalle tai 25-vuotiaalle kuin vaikka 40-vuotiaalle tai 50-vuotiaalle. Se inhimillinen hinta, mikä tästä nuorisotyöttömyydestä maksetaan, säteilee todella pitkälle. [Puhemies koputtaa] Sitten kun talouskasvu toivottavasti alkaa, niin nämä nuoret, jotka ovat olleet vuosia työttöminä ilman ensimmäistä työpaikkaa, ovat todella vaikeasti työllistettäviä, [Puhemies koputtaa] jos te ette tee parempia toimenpiteitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Honkonen. — Edustaja Keskisarja, olkaa hyvä.

16.19 Teemu Keskisarja ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välikyselijöillä ja minulla on eri ihmiskäsitys. Teille nuori on avuton reppana, joka tuhoutuu, jolta tulevaisuudenusko menee, jos hallitus tiputtaa tukia tai leikkaa STEAn järjestöavustuksia. [Petri Honkonen: Me ei olla niin sanottu, höpö höpö!] Teidän seipiteissänne nyyhkynuori ei kestä nuoruutta ilman kymmentä ammattiauttajaa. Teidän tekonuorene ei ole omatoiminen vaan työllistyy vain valtion työllistämänä.

Minun käsitykseni nuorista on elämänmyönteisempi. Tänä kesänä nuoret opiskelevat, tekevät töitä, kuntoilevat, seurustelevat, jopa vetävät kylillä bisseä ja röökiä kohtuudella. Minkään ikäistä tervehenkistä suomalaista ihmistä ei varsinkaan kesällä pätäkääkään kiinnostu teidän sairaalloinen uikutuksenne. [Petri Honkonen: Siinä lähti terveiset työttömille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

16.20 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta taas on suoraan sanottuna falskia, että täällä samat henkilöt pitävät nuorille näitä tsemppipuheita, jotka ovat nyt monta vuotta tehneet päätöksiä, joilla nuorten elämää vaikeutetaan. Nuoria on tietoisesti tiputettu köyhyyteen, perheitä on häädetty kodeistaan, koulutuksesta on leikattu, työttömyys on ennätyslukemissa, ja suojaosat poistamalla esimerkiksi työllistymistä on vain vaikeutettu. Nuorten elämää leimaa epävarmuuden lisääntyminen, ja tätä epävarmuutta hallitus on syventänyt.

Nuorille, aivan niin kuin monille muillekin, toimeentuloon ja työhön liittyvät asiat ovat keskeisiä. 70 prosenttia nuorista kokee paineita työn saamisesta, ja tilanteessa, jossa nuorisotyöttömyys on noussut 22 prosenttiin, on selvää, että tässä on kyseessä rakenteellinen ongelma. Pyydettiin ratkaisuja, ja vasemmistoliitto esittää sitä, että jokainen puolue sitoutuisi tähän nuorisotakuuseen eli tähän kolmen kuukauden takuuseen työstä [Puhemies koputtaa] tai opiskelupaikasta tai muusta. Voitteko vastata, [Puhemies koputtaa] oletteko valmiina sitoutumaan tähän?

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. [Inka Hopsun välihuuto — Mai Kivelä: Niin, mutta se pitää kirjata hallitusohjelmaan!] — Edustaja Oinas-Panumalla on puheenvuoro.

16.22 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aina yhtä mieltä ylentävää kuunnella, miten keski-ikäiset keskenään inttivät, että kuka nyt on tehnyt tarpeeksi nuorten eteen ja kuka ei ole tehnyt. Tosiasia on, että tässä salissa ei ole yhtä ainoaa, joka olisi tehnyt riittävästi nuorten eteen, eikä ole tehnyt myöskään yksikään puolue. Meillä on tässä ryhdistäytymisen paikka.

Mielenterveyskriisi maksaa meille 11 miljardia euroa. Me tiedetään se kaikki, mutta siitä huolimatta aina tuodaan jonkunlainen pieni laastari avohaavaan ja sitten ajatellaan, että kyllä tämä tilanne tästä helpottaa. No, ei ole helpottanut. Aikanaan sydän- ja verisuonisairaudet saatiin kuriin sillä, että tehtiin Pohjois-Karjala-projekti. Olisiko nyt sitten aika mielenterveyden Pohjois-Karjala-projektille, jossa järjestöt, yritykset, koulut, soteosaajat, poliitikot joka tasolla ja nuoret ja mielenterveysongelmaiset yhdessä miettivät, mitä me tehdään nyt tulevan kymmenen vuoden aikana, jotta me ei kymmenen vuoden päästä makseta tästä edelleen 11:tä miljardia euroa vuodessa? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.23 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin ministerin puhetta, ja varsinkin yksi kohta, joka kuuluu näin, että ”nuoret kaipaavat kohtaamisia”, oli minusta äärimmäisen tärkeä. Me tiedetään, mitä on tapahtunut korona-aikana ja sosiaalisen median aktiivisen käytön aikana: kyllähän nuorille on tullut jonkunmoisia vaikeuksia vuorovaikutuksessa ja monissa niissä taidoissa, joita myöhemmin tarvitaan työelämässä. Jos tämä otetaan tosissaan, niin kyllähän meidän pitäisi miettiä kaikilla koulutusasteilla, mitä se etäopiskelu tuo tullessaan. Eli puhun lähiopetuksen puolesta. Juttelin yliopistopiskelijoitten kanssa, ja nämä kaverit sanoivat suoraan, että mitä järkeä tässä on, että ei ole jonkunmoista läsnäolovelvollisuutta yliopistoluennoilla, kun osa opiskelijoista hautautuu kotiinsa ja yrittää valmistua ja se näkyy helposti heidän käyttäytymisessään ja tulevaisuudessa taidoissa ja vuorovaikutustaidoissa. Täällä ei ole opetusministeri nyt paikalla, mutta kysynkin: pitäisikö nyt vähän miettiä tätä uudelleen ja panna jonkunmoista läsnäolovelvollisuutta [Puhemies koputtaa] eri opinahjoihin ja jopa yliopistotasolle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

16.24 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Poutala puhui siitä, miten hän kiertäessään maata on saanut nuorilta viestiä, että tulevaisuus huolettaa. Ministeri myös mainitsi puheessaan kauniisti, että lapsiperheet tarvitsevat tukea. On kuitenkin niin, että hallitus on toteuttanut Suomen historian suurimmat sosiaaliturvavaleikkaukset, ja tämän asian toteaa edellinen työministeri, edustaja Satonen, omassa tuoreessa kirjassaan. [Arto Satonen: Kiitos, kiitos, kiitos!] Eli hallitus toisaalta puhuu perheiden tukemisesta, ja toisaalta hallitus kehuu Suomen suurimmilla sosiaaliturvavaleikkauksilla.

Arvoisa sosiaaliturvaministeri Partanen, miten te koette, miten nämä historiallisen suuret sosiaaliturvavaleikkaukset ovat lisänneet lapsiperheköyhyyttä, ja miten tämä lisääntynyt

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

lapsiperheköyhyys vaikuttaa lasten ja nuorten tulevaisuuteen? [Arto Satonen: Ja minkä takia SDP on hyväksynyt omassa vaihtoehdossa?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.25 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tämä välikysymys tosiaan puuttuu vakaviin ongelmiin eli nuorisotyöttömyyteen ja nuorten tulevaisuudenuskon heikkenemiseen. Se, mitä tehdään tänään, vaikuttaa tulevaisuudessa. Terapiatakuu, harrastamisen Suomen malli, työllistymisaseteli, jopa kännykkärajoitukset ja sitten etenkin tämä talouden nyt alkanut piristyminen parantavat nuorisotyöttömyyttä ja tätä tulevaisuudenuskoa sitten tulevaisuudessa.

Sitten taas se, mitä tehtiin aiemmin, vaikuttaa luonnollisesti tähän päivään. Tämän vuosikymmenen alun koronarajoitukset laittoivat lapsilta sekä koulut että harrastuspaikat säppiin aivan liian pitkiksi ajoiksi, ja se ei voinut olla vaikuttamatta. Nämä korona-ajan lapset ovat tämän päivän nuoriso, se nuoriso, jolta tulevaisuudenusko silloin vietiin. Onni on se, että nykyään näkymät ovat huomattavan paljon paremmat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

16.26 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, että kyllähän nuo uutiset maailmalta — ilmastonmuutos, sodat, epävarmuus — tulevaisuudenuskoa heikentävät. Tähän liittyen ei kyllä varmaan myöskään ole tulevaisuudenuskoa parantava tämä meidän nyky-yhteiskunnan keskustelukulttuuri, joka minun mielestäni on kyllä nyt tämän viimeisen kolmen vuoden aikana entisestään kärjistynyt. Tässäkin salissa on nyt kuultu puheenvuoroja, joissa meitä suomalaisia jaetaan meihin ja muihin, tai kun puhutaan siitä, että jos vaikka nuori ei jaksakaan tai pysty töihin tai opiskeluun, niin hän on sitten laiska tai vätyks tai sosiaalipummi. Tämä on minun mielestäni sellainen kysymys, jossa meidän pitäisi kantaa vahvemmin vastuuta — ja myöskin hallituksen siinä omassa toiminnassaan, retoriikassaan. Minä haluaisin kysyä: miten te tätä ongelmaa aiotte lähestyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.27 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olemme vakavan asian äärellä. Nuoret eivät tarvitse vain puheita, kauniita sanoja tai lupauksia, he tarvitsevat todellisia mahdollisuuksia. He tarvitsevat ensimmäisen työpaikan, reitin eteenpäin ja tunteen siitä, että yhteiskunta ei jätä yksin vaan kantaa. Nuorten tulevaisuudenusko syntyy siitä, että yhteiskunta toimii, talous kasvaa ja nuori näkee edessään mahdollisuuksia, joihin hän kykenee tarttumaan. Siksi meidän on vältettävä politiikkaa, joka vain lupaa valtion rahaa mutta ei ratkaise ongelmien juurisyytä. Turvallinen Suomi rakennetaan sillä, että nuoretkin näkevät toimivan yhteiskunnan, jossa kannattaa opiskella, yrittää ja tehdä työtä. Ahkeruus palkitaan. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.28 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta on, että tämän hallituskauden aikana työttömyys on kaksinkertaistunut ja kasvaa edelleen. Huoles-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

tuttavinta tässä on, että lähes 40 prosenttia näistä nuorista alkaa valua pitkäaikaistyöttömyyden piiriin, ja he tarvitsevat sitten tukitoimia. Meillä on osalla hyvin mielessä ja muistissa 90-luvun lama ja se, mitä silloin tapahtui. Suuri joukko nuoria syrjäytyi silloin, ja se hintalappu oli karmaiseva. Yhteiskunta maksoi vuosia sitä laskua, ja toivotaan, että tässä tilanteessa ei tätä tapahdu. Tässä on merkkejä siihen suuntaan.

Ministeri Marttiselle kiitos, että näitä työkaluja on nyt tämän hallituksen viime kilometreillä ruvettu kaivelemaan. Vaikka menestystarina tämä seteli ei vielä ole, niin täytyy uskoa, että siitä jotain apua on. Mutta tämä uusi pilotti, mitä olette lanseeranneet tuolla kaupungeissa: Olisi mukava kuulla, kun puhutte uusista vaikuttavista toimista ja keinoista, mitä ne ovat, ja milloin tämä uusi pilotti otetaan käyttöön. Nyt tässä odotellaan sitä. [Puhemies koputtaa] Sisältö on täysin levällään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

16.29 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio, hallitus ei ole unohtanut nuoria. Hallitus tekee juuri sitä, mitä nuorisotyöttömyyden vähentäminen vaatii: se vahvistaa työn, yrittäjyyden ja kasvun edellytyksiä.

Usein nuorille yritetään tarjota ratkaisuksi uusia tukia ja hankkeita. Meidän mielestämme nuoret tarvitsevat ennen kaikkea mahdollisuuksia. Yrittäjyys on yksi tärkeimmistä väylistä työelämään, oman osaamisen hyödyntämiseen ja uusien työpaikkojen syntymiseen. Kun yrityksillä menee hyvin, ne myös palkkaavat nuoria.

Perussuomalaisille on tärkeää, että suomalaisen työn tekeminen kannattaa ja että pieniläkin paikkakunnilla voi perustaa yrityksen ilman kohtuutonta byrokratiaa. Hallituksen toimet työn verotuksen keventämiseksi, yritysten toimintaympäristön vahvistamiseksi ja talouskasvun tukemiseksi ovat juuri sitä politiikkaa, joka luo nuorille todellisia työmahdollisuuksia ja sitä kautta tulevaisuudenuskoa.

Itsetunnon kohentaminen ja yksinäisyyden poistaminen ovat elintärkeitä asioita, joihin me kaikki pystymme vaikuttamaan vielä paremmin. Se alkaa siitä, [Puhemies koputtaa] että lopetetaan tämä negatiivisuuden kylväminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

16.31 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tätä keskustelua kuunneltuaan tulee mieleen se vanha sanonta, että suomalaiset ovat dynaamisia, muutokkykyisiä ja eteenpäin katsovia, mutta heistä valtaosa on alle viisivuotiaita.

Kysyin Kaakkois-Suomen elikkä oman vaalipiirini alueen työllisyysalueelta kommentteja tähän keskusteluun. Siellä tuli esille, että rekrytuki on lähtökohtaisesti hyvä, mutta se nähdään käytännössä vastaavana kuin palkkatuki, ja tässä työmarkkinatilanteessa erityisesti meillä itäisessä Suomessa se ei ole oikein käynyt kaupaksi. Työllisyysalueiden mukaan työpajatoiminta, kuntien nuorisotyö, kolmannen sektorin palvelut ja toiminta ovat tarjonneet polkuja sekä ratkaisuja työelämään jo pitkään, ja niiden toimintaa tulisi edesauttaa jatkossakin.

Kolmannen sektorin rahoitushan on muuttunut pitkään, jo yli kymmenen vuoden ajan, ja siihen reagointi on ollut toimijoille kutakuinkin pakollista. Osa on pystynyt uudistumaan mutta kaikki eivät, ja se on näkynyt näiden toimintojen vähentymisenä monissa maakunnissa. Siksi olisikin tärkeätä, että yhdistysten ja säätiöiden asemaa arvioitaisiin julkisten

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

palvelujen jatkeena, ei mitenkään erillisinä, [Puhemies koputtaa] jos ja kun kunnat ja hyvinvointialueet eivät pysty palveluja enää tuottamaan, kun niiden rahoitusta on voimakkaasti leikattu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.32 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastakkainasettelusta talouskasvun ja näitten toimien välillä ei täällä pitäisi sanoa. Kaikki haluavat, että talous kasvaa, mutta meillä on paljon ongelmia. Niin kuin tänään VM itse totesi, alkuvuonna työllisten määrä on kääntynyt uudelleen laskuun ja samalla työttömyys on kasvanut odotettua enemmän. Eli meillä on todellinen ongelma olemassa.

Nyt kun katsotaan nuorisotyöttömiä, alle 30-vuotiaita on 76 000 tällä hetkellä, mistä yli vuoden on ollut 16 600, eli meillä on todelliset luvut näitä. Minua tässä huolestuttaa erityisen paljon se, että meidän koko aktiivointiaste on laskenut nuorten parissa, alle 25-vuotiaissa, ja alle joka viides saa jonkinlaista aktiivointitoimea työttömänä. Meillä ovat laskeneet työkokeilu, starttirahat, omaehtoinen opiskelu, palkkatuettu työ, valmennukset ja tämä työtoiminta ja niin pois päin. Nämä kaikki ovat laskeneet. Meidän työllisyyspalveluissa on joku ongelma: eivät starttirahat ole auttaneet eivätkä työllistämissetelit. Millä tämä kokonaisuus käännetään toiseksi? [Puhemies koputtaa] Työttömyysaikana pitäisi kehittää, ja nyt sitä ei tapahdu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

16.33 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio maalaa jatkuvasti kuvaa Suomesta maana, jossa mikään ei toimi ja tulevaisuus näyttää synkältä. Samaa viestiä toistetaan päivästä toiseen osassa mediaa, jonka otsikot kertovat kriisistä, romahduksesta ja näköalattomuudesta. Vasemmistohenkiset toimittajat lyövät surutta hallituksen toimia maanrakoon mutta eivät ymmärrä, miten heidän agendansa vaikuttaa mediaa seuraaviin nuoriin, tämä yksipuolinen puhetapa kun ei vastaa koko totuutta. Me tarvitsemme realistisen mutta toiveikkaan suunnan, emme jatkuvaa synkkyuden lietsontaa.

En tiedä, kuinka paljon nuorten eteen pitäisi tehdä töitä, kuten täällä jotkut vaativat. Palkkasin kahdeksan nuorta yritykseni tapahtumaan viime viikolla. Ensi kuussa on seuraava tapahtuma. Ei se sen kummempaa ole. Puheista tekoihin, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

16.34 **Timo Mehtälä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tärkeää keskustelua, ja tämä on tärkeä asia, koska puhutaan nuorten tulevaisuudesta ja työttömyydestä.

Olen siinä onnellisessa asemassa, että meidän lapset ovat työllistyneet omassa yrityksessään ja sitten osa on työllistynyt tuolla Oulun kaupungissa erilaisissa työtehtävissä.

Kun ministeri Marttinen toi tässä sen asian esille, että hallitus on nimenomaan pienyrityksiä auttanut työllistämään nuoria, niin olisin kysynyt vielä ministeri Marttiselta: mitkä ovat juuri ne konkreettiset toimenpiteet, jotka pienyrityksiin ovat vaikuttaneet?

Sitten tämä meidän esitys, että työmarkkinatuki ja kuntien maksamat sakkomaksut ohjattaisiin pienyrityksille työllistämään nuoria: tähän ei nosta valtion kustannuksia mil-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

lään muotoa, vaan se kustannus kohdistuu vain siihen työn tekemiseen eikä siihen, että se nuori makaa kotona.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

16.36 **Merja Rasinkangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorisotyöttömyyden syitä ei voi ymmärtää tarkastelemalla vain tämän päivän tilastoja tai yhden hallituskauden päätöksiä. Taustalla on pidempi kehityskulku vuosien saatossa.

Nuorten tulevaisuudenusko ei vahvistu sillä, että heille kerrotaan päivästä toiseen kaiken olevan menossa huonompaan suuntaan. Se ei vahvistu opposition hautajaispuheilla eikä jatkuvilla kauhukuvilla. Jatkuva pessimismi ei tuo edes toivoa. Tulevaisuudenuskon ja toivon luominen meidän nuorille riippuu paljolti siitä, miten me aikuiset puhumme, viestimme ja kannustamme. Nuoret tarvitsevat aikuisten positiivista kannustamista ja tukea tulevaisuuden toivoon.

Tulevaisuudenusko syntyy siitä, että yhteiskunta toimii, että koulu opettaa, että apua saa silloin, kun sitä tarvitsee, että ensimmäisen työpaikan saaminen on mahdollista, että talous kasvaa ja uusia mahdollisuuksia syntyy. Suomen talous on alkuvuonna lähtenyt kasvuun Euroopan nopeimpien joukossa. Yrityksissä uskalletaan jälleen investoida, vienti vahvistuu, ja työllisyyden edellytykset paranevat. Juuri näitä asioita hallitus on pyrkinyt määrätietoisesti edistämään, [Puhemies koputtaa] ja tuloksiakin alkaa jo näkyä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.37 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä siitä, ettei tämä varmaan pessimismillä parane, mutta realismia on hyvä olla, ja faktojen on hyvä olla kohdillaan. Eduskunnassa täytyy tietysti tietää, mitkä ne ihan oikeat numerot ovat. Minä uskon, että tämä yhdistää hallitusta ja oppositiota, että meillä kaikilla on varmaan yhteinen huoli nuorisotyöttömyydestä, ja se lienee fakta, että maassa on lähes 80 000 alle 30-vuotiasta nuorta aikuista työttömänä.

Nyt haluaisin tähän keskusteluun yhden faktan, joka varmasti ministeri Marttisella on. Eli silloin, kun hallitus lanseerasi tämän nuorten työllistymisasetelimen, te puhuitte, että sen avulla voisi työllistyä tuhansia nuoria. No, nyt mediassa on kuitenkin esitetty arvioita, että tämä työllistyminen onkin jäänyt hyvin paljon alhaisemmaksi. On jopa väitetty, että puhutaisiin pikemminkin kymmenistä nuorista kuin tuhansista. Teillä varmasti on päivän luku tiedossa siitä, kuinka monta nuorta tällä työllistämissetelillä on tässä vaiheessa saatu työllistettyä, ja voitte sen varmaan eduskunnalle kertoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

16.38 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Poikien ja nuorten miesten hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistäminen pitäisi ottaa yhtä tärkeäksi asiaksi kuin tyttöjen ja naisten oikeudet. Pojilla on alhaisempi menestys jatko-opinnoissa ja korkeampi riski syrjäytyä ja ajautua päihteiden käyttäjäksi. Nuorten miesten odotettavissa oleva elinikä on alhaisempi kuin nuorilla naisilla, ja nuoret miehet päätyvät todennäköisemmin riistämään hengen itseltään.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Kysynkin nuorisoministeriltä: tunnistaako hallitus koulutus- ja sosiaalipoliittisen epäsuhdan tyttöjen ja poikien välillä, ja mitä se aikoo tehdä tämän eron tasoittamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten ministereiden vastauspuheenvuorokierros. — Ministeri Talvitie, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.39 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! Huoli nuorten hyvinvoinnista, työllisyydestä ja tulevaisuudesta on tosiaan yhteinen tässä salissa, ja on hyvä, että se kuuluu myöskin näissä meidän puheenvuoroissa.

Korkeakoulutus on edelleen yksi parhaimmista investoinneista sekä nuoren yksilön kannalta että meidän yhteiskunnan kannalta myös työllistymiseen. Viime vuoden lopussa esimerkiksi korkeakoulutettujen työllisyys oli yli 88,5 eli lähes 90 prosenttia. Se on sellainen luku, että ei meidän työllisyys, jos me mietitään koko väestön työllisyyttä, ole päässyt yli 80:een. Eli edelleen, vaikka meillä on monista vuosina 23—24 valmistuneista johtuen myös lukumäärällisesti korkea määrä työttömiä korkeakoulutettuja, niin korkeakoulutus on edelleen hyvä sijoitus sekä yhteiskunnan että yksilön kannalta.

Tässä kysyttiin myöskin, mitä tehdään, jotta nuorille avataan ovia korkeakoulutukseen. Tosiaan tuoreen nuorisobarometrin mukaan yli 80 prosenttia nuorista haluaa tavoitella korkeakoulututkintoa, ja tällä hallituskaudella on tunnistettu myös se, että koulutus on edellisillä hallituskausilla kasaantunut. Edelliset hallitukset ovat lähinnä lisänneet aloituspaikkoja, mutta me teemme myöskin toimia siihen, että nuoret pääsevät aikaisemmin korkeakoulutukseen. Meillä tällä hetkellä keskimääräinen ikä korkeakoulutuksen aloittavalla on 24 vuotta, kun monissa muissa Euroopan maissa se on siis ikä, jossa valmistuu korkeakoulutuksesta. Sen takia tämä opintosektori on nyt toiselta asteelta valmistuneille nuorille mahdollisuus päästä korkeakoulutukseen ja avaamaan niitä ovia, vaikka ei sitten pääsykokeista tai arvosanojen kautta muuten olisi pääsyä. Eli meidän on todella tärkeää varmistaa riittävät korkeakouluvalmiudet avata nuorille ovia toiselta asteelta nopeammin korkeakoulutukseen pääsyyn, jotta sitten sitä kautta myöskin pääsee siihen työelämään aikaisemmin.

Arvoisa puhemies! Ihan tähän loppuun: Tässä oli erittäin hyviä puheenvuoroja myös yhteisöllisyydestä. Nyt eilen julkistetussa korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiossa [Puhemies koputtaa] on myöskin korkeakoulutettujen kanssa yhdessä sovittu, että läsnä- ja etäopetukseen [Puhemies koputtaa] tulee yhteiset pelisäännöt. Eli nuoret tarvitsevat sitä yhteisöä, [Puhemies koputtaa] ja myöskin korkeakoulu yhteisö on yksi keino vahvistaa nuoren [Puhemies koputtaa] oppimista ja hyvinvointia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Partanen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.42 Sosiaaliturvaministeri Karoliina Partanen: Arvoisa puhemies! Edustaja Suhonen esitti erittäin tärkeän ja tietenkin myös ajankohtaisen kysymyksen — kiitos siitä. On kuitenkin hyvä muistaa, minkä takia me olemme joutuneet tällä hallituskaudella tekemään myös sellaisia ratkaisuja, jotka ovat johtaneet siihen, että tämä kysymys esitetään. Nimitäin viime hallituskautena jäi aika moni säästöpäätös tekemättä, ja sen takia me olemme joutuneet kantamaan vastuuta ja olemme joutuneet tekemään ratkaisuja, jotta julkista taloutta sopeutetaan. Jos tämä sopeuttaminen olisi vaan aloitettu aikaisemmin, niin emme ehkä olisi juurikaan tässä tilanteessa.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

No, hallitus on tietoinen siitä ja on hyvinkin ymmärtänyt sen, että näitä satojen miljoonien eurojen sopeutuksia sosiaaliturvaan ei voida täysin toteuttaa niin, etteivät ne osuisi ihmisiin. Kyllä me tämän tiedämme, ja me kannamme kyllä tästä vastuuta. Näitä vaikutuksia on kuitenkin erittäin haastavaa välttää, kun otamme huomioon sen, miten suuri osuus nämä sosiaaliturvamenot ovat valtion budjetista ja kun otamme huomioon valtion kiihtyvän velkaantumisen ja myös ne haasteet, mitä meillä on tulevaisuudessa — meidän pitää panostaa puolustukseen, meillä väestö ikääntyy, ja meillä on myöskin syntyvyys laskussa.

Olen kuitenkin hyvin tyytyväinen siitä, että hallitus on jo hallitusohjelmaneuvoittelussa kuitenkin pystynyt turvaamaan tietyt sosiaaliturvaetuudet esimerkiksi näitten indeksijäädysten ulkopuolelle. Me rajasimme muun muassa toimeentulotuen, vammaisetuudet, rintamalisät ja eläkkeet indeksijäädysten ulkopuolelle, myöhemmin myös elatustuki. Viimeisimmässä toimeentuloa koskevassa esityksessä vaikutukset lapsiperheisiin on myös huomioitu esimerkiksi sillä tavalla, että toimeentulotukea saavissa perheissä lasten perusosia ei leikata vaan niitä hienoisesti korotetaan.

Mutta haaste on yhteinen, ja sen takia me haluamme tehdä politiikkaa, joka lisää työpaikkoja, tuo lapsiperheille työtä, ja vanhemmat pääsevät sillä tavalla kantamaan huolta omasta perheestään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.44 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Edustaja Tanus kysyi tästä, ymmärtävätkö nuoret niiden haasteiden ja vaikeuksien kuuluvan nuoruuteen ja osaavatko nähdä historiasta oppeja. Ihan varmasti ymmärtävät, että ne kuuluvat siihen, mutta totta kai sillä hetkellä se on varmasti vaikeata elää siinä, koska niitä kokemuksia ei ole niin paljon. Kun minä käyn tapaamassa nuoria, minä nimenomaan kerron esimerkiksi siitä, minkälaisia tilanteita Suomen historiassa meillä on ollut. Ollaan jopa itse tavallaan oltu osa sotaa, ja sieltäkin ollaan noustu, jälleen päästy, ja tästäkin hetkestä noutaan. Historiasta voi oppia paljon, mutta se on myös haastavaa.

Edustaja Tynkkynen kysyi erittäin osuvasti ja asiallisesti siitä, että nuorille ei pitäisi jättää velkaa, kun nyt näyttää siltä, että sitä jää. Puheessa tietenkin tarkoitin valtionvelkaa, ja se on iso asia, ja sekään ei ole mikään helppo tilanne, mutta edustaja Tynkkynen puhui varmasti nimenomaan henkilökohtaisesta velasta tässä näin. Se, mitä nyt tehtiin tässä opintotuen uudistuksessa, on se, että siinä nimenomaan korotettiin valtion takaisinmaksuprosenttia, kun valmistuu tavoiteajassa. Eli tällä tavalla nimenomaan pyritään siihen, että se velka olisi pienempi kuin mitä se on ollut. Nämä toki tulevat voimaan vasta jopa muutaman vuoden päästä, eli siihen menee aikaan.

Edustaja Hopsu kertoi, että vihreät nuoret ovat tehneet listan työllistämisaajatuksista ja -ideoista — erittäin hyvä. Tietenkin kuuluu Marttilalle, mutta itsekin haluan tähän tutustua, joten kaivan sen kyllä netistä sitten itse.

Sitten vielä kerkiän edustaja Marttilalle vastata. Tässä puheeni lopussa sanoin nuorille, että olet arvokas juuri sellaisena kuin olet, ja Marttila kysyi, koskeeko viesti myös vähemmistöön kuuluvia nuoria. Ehdottomasti. Tämä koskee ihan jokaista. Jo kristillisen peruskäsityksen mukaan jokainen ihminen on samanarvoinen huolimatta mistään eri asioista, ja tästä haluan itse pitää kiinni, että jokainen ihminen on täysin samanarvoinen ja jokaiselle kuuluu samanlainen ihmisarvo. Meidän pitää kohdella jokaista täysin samalla lailla huolimatta mistään muista asioista. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä työministeri Marttinen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

16.46 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, herra puhemies! Tiiviisti vastaan ensinnäkin edustaja Mehtälälle. Kysyitte sitä, mitä maan hallitus on tehnyt suomalaisen pk-kentän työllistämisen tukemiseksi. Tässä nyt muutamia, mitä tässä nopeasti ehdin teille kirjoittaa: Paikallisen sopimisen laajentaminen, joka on tullut jo voimaan, irtisanomisen helpottaminen, määräaikaaisuuksien käytön helpottaminen, takaisinottovelvollisuuden poisto alle 50 henkeä työllistävilta yrityksiltä, yt-lain soveltamisrajan nosto 20 henkeä työllistävistä yrityksistä 50 henkeä työllistäviin yrityksiin, säästövapaita koskeva lainmuutos, jonka olen juuri esitellyt taas vastaavasti valtioneuvostolle. Mikroyrityslainaojelman kaikista pienimmille yrityksille on Finnveran toimesta otettu uudelleen käyttöön, minkä lisäksi Finnvera on vielä toimeenpannut miljardin uuden rahoituskokonaisuuden, jotta taas meidän pk-kentän yritysten rahoitusta voidaan tukea. Olemme parantaneet nyt taas kotitalousvähennystä. Yrittäjävähennystä on nostettu, ja yhteisöverotusta kevennetään taas ensi vuoden alusta. Tämän lisäksi 50 miljoonaa euroa tullaan siis kohdentamaan nuorten työllistämistietoihin, mikä nimenomaan, niin kuin täällä edustaja Satonen toi esille, tarkoittaa, että puolet palkkakustannuksista tullaan siis kompensoimaan yrityksille, jotka työllistävät alle kolmekymppisen nuoren vastaavasti töihin. Tämän päälle vielä, hyvät kansanedustajat, maan hallitus on vienyt eteenpäin merkittävää norminpurkutyötä, joka kattaa satoja erilaisia normeja, joten kyllähän tässä nyt kaikenlaista on jo ehditty tekemään. Ja älkää huoliko, tehdään paljon lisää.

Toisena asiana vielä, herra puhemies: Edustaja Kaikkonen kysyi siitä, mikä on tällä hetkellä tämä tilanne. Täytyy muistaa se, että minullahan ei ole aivan tarkkaa kuvaa siitä, koska meillä on yli 40 aluetta, mutta se viimeinen tieto viime viikolta oli se, että puhutaan noin 500 myönnetystä setelistä tällä hetkellä. Viittasin juuri siis siihen, että se aktiviteetti on kasvanut koko ajan, kiinnostus on kasvanut koko ajan, ja uskon, että kun teen tällä ja ensi viikolla päätökset siitä, että näitä ehtoja tullaan taas muuttamaan, niin se kysyntä tulee entisestään kasvamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme listalle. — Edustaja Fagerström, olkaa hyvä.

16.48 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Nuorisotyöttömyys ja nuorten tulevaisuudenuskon heikentyminen ovat vakavia asioita, joihin tulee puuttua määrätietoisesti. Nuorten tulee voida keskittyä tulevaisuuteensa ja unelmiensa rakentamiseen sen sijaan, että he kuuntelisivat jatkuvaa puhetta velasta, sopeuttamisesta ja niukkuudesta. Tulevat sukupolvet tarvitsevat sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävästä Suomen, jossa voi opiskella, tehdä töitä, yrittää ja uskoa tulevaan — siihen, että elämä kantaa ja toivoa on myös vaikeina aikoina.

Hallitus ottaa nuorten tilanteen vakavasti. Harjoitteluun, kesätyöhön tai ensimmäiseen työpaikkaan pääseminen valmistumisen jälkeen vaikuttaa suoraan siihen, miten nuori näkee oman tulevaisuutensa. Nuorisobarometrin 2025 mukaan nuoret kokevat paineita työstä, toimeentulosta, koulutuksesta ja maailmantilanteesta, mutta heillä on edelleen vahva halu kouluttautua, tehdä töitä ja luoda omaa tulevaisuuttaan. Tulevaisuudenuskkoa ei kuitenkaan luoda synkistellen tai pelottelemalla vaan rohkaisemalla ja kannustamalla. Jokai-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

nen nuori haluaa tulla nähdyksi ja kuulluksi, ja on tärkeää, että me aikuiset olemme aidosti läsnä ja kuuntelemme sitä, mitä nuoret haluavat meille sanoa.

Arvoisa puhemies! Työttömyystilanne Suomessa on haastava ja kasvanut koko työmarkkinalla. Nuorten työmarkkina-asemaan vaikuttavat erityisesti heikko suhdannetilanne ja yritysten vähentyneet rekrytoinnit. Talouden pirstyminen on positiivista myös nuorten kannalta, sillä kun talous ja suhdanne ovat kääntyneet kasvuun, myös työpaikkoja syntyy lisää.

Työllisyystilanteen heikkeneminen ei kuitenkaan tarkoita, että koulutuksen arvo olisi laskenut merkittävästi. VATTin tuoreen Datahuone-seurannan mukaan vastavalmistuneiden työllisyys on pysynyt varsin vakaana vuosina 2019—2025. Korkeakoulututkinnon suorittaneista noin 83 prosenttia työllistyi vuonna 2025 kuuden kuukauden sisällä valmistumisesta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt merkittäviä uudistuksia ja päätöksiä tämän vaikean tilanteen helpottamiseksi. Hallitus lisää 20 miljoonaa nuorten työllistymisaseteliin, johon osoitettiin syksyn 2025 budjettiriihessä 30 miljoonaa euroa. Isojen kaupunkien kanssa käynnistetään nuorisotyöttömyyspilotteja, ja valtionhallintoon palkataan 500 nuorta kesätoihin. Lisäksi hallitus ottaa käyttöön opintosetelit elokuussa 2026. Näin ilman opiskelupaikkaa jääneet nuoret voivat suorittaa 30 opintopistettä avoimissa korkeakouluissa maksutta. Myös korkeakoulujen aloituspaikkoja on lisätty tuntuvasti, jotta yhä useampi nuori saa opiskelupaikan, ja työttömyysturvalla opiskelua helpotetaan, jotta omaa osaamista voi kehittää myös työttömänä ollessa. Tärkeä uudistus on myös lasten ja nuorten terapiatakuu, minkä myötä apua mielenterveysongelmiin pystytään tarjoamaan varhaisessa vaiheessa.

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenuskoa ei vahvisteta uhkakuvilla vaan konkreettisilla toimenpiteillä ja kannustavalla ilmapiirillä. Hallitus on tarttunut nuorten kokeisiin haasteisiin ja tehnyt määrätietoisia toimia sen eteen, että tulevaisuuden Suomessa olisi entistä parempi tehdä töitä, yrittää ja toteuttaa unelmiaan.

Nuorille haluan sanoa, että epäonnistumisesta ei kannata pelätä liikaa. Pieni epäonnistumisen pelko on ihan tervettä. Se tuo tietynlaista huolellisuutta ja rauhallisuutta. Ongelma syntyy silloin, kun pelko alkaa rajoittaa tekemistä liikaa. Olkaa rohkeita, ahkeria ja tavoittelemaan unelmianne. Suuntaa voi myös aina muuttaa.

Yrityksille haluan sanoa, että uskaltakaa palkata nuoria. Itse olen työllistänyt tuhansia nuoria, ja voin ehdottomasti suositella. Nuoret tuovat rohkeita ja uudenlaisia näkemyksiä sekä ideoita. Lisäksi he ovat innokkaita oppimaan ja tuovat työyhteisöön hyvää energiaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keskisarja, poissa. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.53 **Jani Kokko sd:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu on synnyttänyt useampiakin ajatuksia, joita tässä yritän seuraavien minuuttien aikana kommentoida.

Ensinnäkin tämä: Varsinkin sieltä hallituspuolueiden riveistä on useasti todettu, että ei ihme, että nuoret ovat epätoivoisia, kun oppositio synkistelee koko ajan, vaikka talous on lähtenyt jo 0,8:n kasvuun. Mutta jos mietitään tämän vaalikauden alkua, niin taisi pääministeri itse olla se tuomiopäivän lähettiläs. Ei nimittäin tainnut olla yhtäkään lehdistötilaisuutta, jossa pääministeri ei olisi todennut hyvin lakonisesti, että rahaa ei yksinkertaisesti ole, meillä ei ole rahaa, täytyy leikata, täytyy sopeuttaa ja karsia valtion menoja. Tämä on

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

ehkä ollut tässä koko vaalikauden aikana semmoinen negatiivinen piirre, mikä sieltä hallituspuolueiden riveistä on tullut.

Toinen näkökulma on siinä, että on todettu, että nyt kun talous on lähtenyt kasvuun, niin mitä tässä tarvitsee nyt olla huolissaan, siis huolissaan, kun kyllähän se työllisyyskin sieltä perästä seuraa. No, kun tällä hetkellä 330 000 suomalaista on työttömänä ja heistä 140 000 on pitkäaikaistyöttömiä, niin kuinka vahvasti heitä kaikkia tämä nykyinen talouskasvu, jonka itsekin toivon lähtevän käyntiin, tulee edesauttamaan? Heidän hätänsä, heidän epätoivonsa on todellinen, ja se ei siinä mielessä odottelemalla ratkea.

Sitten mitä ministeri Partanen nosti esille valitettavista leikkauksista: Kuulimme taas tämän saman perustelun, että koska edellinen hallitus teki tiettyjä päätöksiä, niin nyt nykyinen hallitus on pakotettu tekemään näitä ratkaisuja. Mutta sehän ei pidä paikkaansa, sillä politiikkahan on aina valintoja. Hallituksen ei ole ollut pakko suosia suurituloisia veropoliitikassaan. Hallituksen ei ole ollut pakko pudottaa yli 30 000:ta uutta lasta köyhyyteen, vaan nämä ovat olleet poliittisia valintoja ratkaisuksi tilanteeseen, jossa nyt tällä hetkellä olemme. Kuten oppositiopuolueet ovat esittäneet, vaihtoehtoja olisi monenlaisia talouden sopeuttamiseksi, ja eduskunnan laskennankin kautta on todettu, että niillä olisi konkreettisia työllisyysvaikutuksia sekä myös julkisen talouden kestävyyttä vahvistavia. — Tämä on itselleni semmoinen älyllisesti laiska argumentaatio, että perustellaan sillä, että kun edellinen hallitus teki tai jätti jotain tekemättä, niin se oikeuttaa nykyhallituksen politiikkaa. Minun mielestäni näin ei ole.

Ehkä viimeinen kommentti siihen, mitä edustaja Hänninen taisi todeta tästä nuorille, että ahkeruus palkitaan. Näin on varmasti ollut, mutta onko se enää todellisuutta? Meillä on valitettavia tilastoja siitä, että vaikka nuori kuinka opiskelee, menestyy opinnoissaan, niin entistä suurempi osa nuorista valmistuu suoraan työttömäksi. Vaikka kuinka ahkera nuori on, niin jos ei yksinkertaisesti niitä työpaikkoja ole, niin siinä se ahkeruus opinnoissa ei ole tuottanut tulosta. Ehkä tähän pitäisi entistä vahvemman yhteiskuntapolitiikalla vastata, että niitä nuoria, jotka ovat ahkeria, haluavat rakentaa tulevaisuuttaan, valtio tulisi myös tietyiltä osin vastaan. Mitä tulee nuorten työllistämiseen, erityisesti SDP on esittänyt muun muassa pienten yritysten tukemista muun muassa arvonlisäverovelvollisuuden alarajan nostamisella 30 000 euroon sekä mikroyrityksille säädettävällä määräaikaisella verohyvytyksellä, jotka voisivat edesauttaa nuorten työllistymistä.

Sinäällään nämä hallituksen keinot, muun muassa irtisanomissuojan heikentäminen ja perusteettomien määräaikaisten työsopimusten salliminen, eivät välttämättä ole sellaisia keinoja, jotka ovat erityisesti vahvistaneet nuorten uskoa tulevaisuuteen ja luottamusta siihen, että työelämä tulee kohtelemaan heitä reilusti. Tietysti julkisella keskustelulla on vaikutusta siihen, miten nuoret näkevät tulevaisuuttaan, ajattelevat tulevaisuudestaan, mutta siinä suhteessa pitäisi löytää niitä konkreettisia keinoja oikeasti sen luottamuksen palauttamiseksi. Täällä useampi, erityisesti nuoremman sukupolven edustaja, on käyttänyt hyviä puheenvuoroja siitä, miten nimenomaisesti nuoret eivät nyt kaipaa niitä juhlapuheita vaan oikeasti niitä tekoja. Muun muassa edustaja Oinas-Panuma totesi tästä erittäin hyvin kuten myös edustaja Perholehto. Perholehto tässä suhteessa, että tuntuu, että nuoria on otettu tässä suhteessa mannekiineiksi.

Arvoisa puhemies, tämän edellä esitetyn johdosta en voi muuta kuin yhtyä edustaja Gebhardin tekemään epäluottamuslause-esitykseen. [Timo Suhonen: Kannata, kannata!] — Kannatan nimenomaan.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

16.58 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Siitä ollaan ainakin oltu tänään täällä eduskunnassa samaa mieltä, että tämä välikysymys on tehty oikeasta aiheesta ja isosta aiheesta. On hyvä asia, että tästä ollaan samaa mieltä. Kiitän myös nuorisoministeriä hyvistä vastuksista. Hän sanoi mitä voi sanoa, mutta kuten täällä aikaisemminkin keskustelussa tuli esille, niin sanat ovat sanoja ja teot sitten ratkaisevat. Taisi muuten olla pääministeripuolue kokoomuksen slogankin joskus, että teot ovat kauneinta puhetta. Niitä tekoja keskustan mielestä olisi nuorten eteen pitänyt tehdä enemmän.

Herra puhemies! Tämän keskustan ja Liike Nytin välikysymyksen voi kiteyttää siihen, että meidän allekirjoittaneitten mielestä hallitus ei ole tehnyt läheskään riittävästi suomalaisten nuorten hyvinvoinnin ja suomalaisten nuorten tulevaisuuskon eteen ja sen eteen, että Suomessa nuoret kokisivat, että tämä on mahdollisuuksien maa ja että täällä kun opiskelee, hakee töitä, on aktiivinen, rakentaa omaa elämäänsä, niin saa hyvää ja voi toteuttaa sellaisen suomalaisen unelman asua omannäköisesti — ei tarvitse aina omistusasumista olla, mutta monet siitäkin tykkäävät — ja voi löytää kumppanin ja saada perheen ja saada hyvän toimeentulon, ja että yhdessä toisten kanssa pidämme toinen toisistamme huolta täällä pienessä maassa.

On hyviä asioita tapahtunut, nämä kesätyösetelit ja vastaavat, mutta ovathan ne todella, todella vaatimattomia tämän kokonaistilanteen huomioon ottaen. Lisäksi sen kyllä joudun, puhemies, sanomaan ministereille, että itse en ole ainakaan niin pahasti menettänyt vielä otetta todellisuudesta ja arjesta, että en tietäisi, että kun ollaan juhannusviikolla, niin kyllä kesätyöt on jo nyt jaettu. Jos työministeri puhuu, että hän vielä tekee joitakin ehtojen väljennyksiä, niin kyllä tuolla arjessa työpaikoilla, niin julkisilla kuin yksityisillä, ollaan jo tehty valinnat, otetaanko ylipäänsä kesätyöntekijöitä ja sitten se, keitä sinne rekrytoidaan. Toki tietysti voi aina poseerata eduskunnan edessä, mutta tämä on se realiteetti, että tämä kesä on menetetty, niin kuin on tietysti kohta koko vaalikausikin menetetty tämän tilanteen osalta.

Puhemies! Varmaan koko eduskuntaa sykähdytti ja pysäytti se nuorisobarometrin tulos, että nuorten tulevaisuudenusko on Suomessa romahtanut. Sitä ei mielestäni voi ohittaa pelkällä olankohautuksella eikä minkäänlaisella täti- tai setäselittämällä siitä, että ennenkin oli vaikeaa. Ja olihan ennenkin vaikeaa. Itse täytän 40 kesällä. Olen sitä sukupolvea, joka oli kaksikymppinen silloin, kun Lehman Brothers kaatui ja finanssikriisi alkoi. Tänään juuri useamman minun ikäiseni milleniaalikollegan kanssa puhuimme, että vaikka silloin oli vaikeat taloudelliset olosuhteet, niin jollakin lailla ei ollut sellaista toivottomuutta. Oli huolta, oli toimeentulovaikeuksia, työllisyys tiukkeni, mutta tällaista toivottomuutta ja yleistä negatiivisuutta ei silloin ollut. Tässä on varmasti monta tekijää, ja on totta sekin, että tämä sota-aika, tällainen saalistajien maailma, vaikuttaa asiaan. Kyllä myös meidän setien ja tätien täytyy se todeta, että kyllä huoli ilmastosta, huoli luonnosta, on ihan todellinen nuorilla. Siellä on ihmisiä, jotka elävät lähemmäs vuotta 2100, ja he miettivät ihan todella, tuhoaako tämä nykyinen sukupolvi planeetan. Tämä on otettava vakavasti.

Herra puhemies! Teot ovat kauneinta puhetta, niin kuin oli se kokoomuksen vanha vaalislogan, ja numerot kertovat tulostaululla, mikä on tilanne: 80 000 nuorisotyötöntä, ja 30 000 lasta ajautunut tämän hallituksen politiikan kautta köyhyyteen. Nämä ovat aivan karmeita lukemia, ja näille olisi paljon enemmän voinut tehdä tässä kolmen vuoden aikana. Valitettavasti tämäkin keskustelu on mennyt siihen, että perussuomalaisten mielestä

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

maahanmuuttajat ovat vieneet nuorten työpaikat. Ja sitten tämä oli minusta hauskaa, että kristillisdemokraattien ja RKP:n mielestä keskustalaiset kunnat eivät palkkaa riittävästi ihmisiä, ja tämä on syynä nuorisotyöttömyyteen. Nämähän alkaisivat mennä jo komedian puolelle, jos ei olisi näin vakavasta asiasta kysymys.

Herra puhemies! Nuorisotyöttömyyteen ei varmasti ole helppoja ratkaisuja, mutta keskustan ehdottama takuutyö voisi olla yksi keino. Olen ollut todella hämmentynyt siitä, että kokoomus on täysin tyrmännyt täällä keskustelussa sen vaihtoehdon, että sillä rahalla, mitä maksetaan työttömyystukea nuorille kotiin, työllistettäisiin palkkatuella esimerkiksi nuoria yrityksiin. Ja kyllä, arvon kokoomuslaiset, kyllä keskustan mielestä voisi mieluummin ottaa julkiselle puolelle töihin ihmisiä sillä työttömyysturvan rahalla kuin maksaa heille kotiin. Minä en ymmärrä tällaista niin tiukkaa oikeistolaista markkina... niin kuin tällaista aivan fanaattisuutta, että mieluummin pidetään nuoret työttöminä kuin rekrytoidaan sitten julkiselle puolelle heitä töihin.

Herra puhemies! Todellakaan ei ole kolmen vuoden aikana hallitus tehnyt nuorten eteen lähellekään kaikkea, mitä olisi voinut tehdä, ja siksi keskusta antaisi tämän hallituksen mennä. Lainaan edustaja Lintilän hyvää puheenvuoroa keväältä: jättäkää eronpyyntö ja pidetään syksyllä vaalit, niin saadaan tämä Suomi kunnolla käyntiin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

17.03 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Oman nuoruuteni Eurooppa yhdistyi: Berliinin muuri kaatui. Erasmus-ohjelma houkutteli suuren määrän opiskelijoita oppimaan kieltä ja eurooppalaista kulttuuria yliopistoihin ympäri Euroopan. Kriisit näyttivät olevan takanapäin ainakin Euroopassa, ja myös perheet koti-Suomessa vaurastuivat laman jälkeen. Nyt valmistuvilla nuorilla heidän elämänpolulleen mahtuneet maailmantapahtumat ovat synkempiä: sota Euroopassa, globaali pandemia ja kiihtyvä ilmasto- ja luontokriisi. Päälle tulevat kiristynyt tahti, jota opinnoissa vaaditaan, heikentyneet opintoetudet, kasvava lainamäärä, nuorten suuri työttömyys, sosiaalisen median luomat paineet ja turhautuminen.

Kaksi kolmasosaa nuorista kokee säännöllisesti yksinäisyyttä tässä maailmassa Suomessa tällä hetkellä. Joka viides 16—24-vuotias kertoo kokeneensa yksinäisyyttä vähintään viiden vuoden ajan. Yksinäisyydellä taas on mielestäni vahva yhteys näihin mielen-terveysaasteisiin, joista useammassa puheenvuorossa täällä on jo puhuttu. Espoon nuorten hyvinvointilukuja katsoessa maahanmuuttajataustaisten poikien yksinäisyys korostuu siellä kokonaisuudessa vielä enemmän. Nostan yksinäisyysteeman ja yhteisöllisyyden tarpeen tähän puheen alkuun, sillä pidän niitä erittäin merkittävänä tekijänä nuorten hyvinvoinnille, ja tässä ne toimenpiteet eivät välttämättä ole niin kalliita, joilla sitä hyvinvointia voitaisiin edistää.

Valitettavasti nuoret eivät odota sitä, että meidän talous kasvaa. Heidän nuoruus kulkee koko ajan eteenpäin. Lisää toimia nuorten tueksi ja työllistymiseksi tarvitaan enemmän ja olisi tarvittu jo. Hallituksen sosiaaliturvaleikkaukset osuvat korostetusti nuoriin. Opiskelijoiden toimeentulo laskee pahimmillaan jopa 170 euroa kuukaudessa. Ansioturvan suojaosien poisto heikentää työn vastaanottamisen kannustimia. Suojaosat ovat auttaneet monia nuoria saamaan työn syrjästä kiinni ja ottamaan osa-aikatyötä vastaan. Juuri nuoret ovat yksi ryhmä, joka on osa-aikatyötä voinut hyödyntää.

Nuorten hyvinvointiin panostaminen on ratkaisevaa sekä inhimillisesti että taloudellisesti. Mielen-terveysongelmien ja syrjäytymisen kustannukset ovat valtavia koko yhteis-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

kunnalle. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa suomalaiselle yhteiskunnalle yli miljoona euroa ja mielenterveyden ongelmat jopa noin 11 miljardia vuodessa. Hallitus on kuitenkin päättynyt leikkaamaan nuorten kuntoutustuesta, nuorisotyöstä, esimerkiksi järjestöjen rahoituksesta — juuri siitä, missä on tehty arvokasta työtä nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja harrastustoiminnan järjestämiseksi. Harrastukset ja vapaaehtoistyö kerryttävät taitoja ja osaamista, mitkä ovat usein työllistymiselle ja työssä pärjäämiselle oleellisia.

Tosiaan olemme koonneet sekä edustaja Hanna Holopaisen että vihreiden nuorten kanssa ehdotuksia nuorten työllistämiseen, ja esittelen seuraavaksi joitain näistä.

Ensinnäkin asetetaan nuoret työllisyyspalveluiden keskiöön. Lisätään matalan kynnyksen elämänhallinnan vahvistamiseen keskittyviä palveluita, kuten starttivalmennusta ja Ohjaamo-palveluita. Niitä tulisi olla saatavilla kaikkialla Suomessa, ja niille olisi turvattava riittävät resurssit. Varmistetaan sujuva ohjaus Ohjaamoista matalan kynnyksen mielen-terveys- ja päihdepalveluihin ja laajennetaan hyväksi todettua Vamos-toimintaa. Asetetaan nuoret etusijalle TE-palveluiden alkuhaastatteluissa, jotta tämä nuorisotakuun mukainen kolmen kuukauden ehto työn, opiskelun tai muun työllistymistä tukevan paikan löytämisestä tulisi mahdollisimman hyvin toteutettua.

Otetaan joka kunnassa käyttöön kesätyöseteli 15—18-vuotiaille. Kaikilla kunnilla sitä ei vielä ole. Varmistetaan, että nuoret hyötyvät työkokeiluista. Huomioidaan siis kunnissa toteutettavien työkokeiluiden kohderyhmissä erityisesti alle 29-vuotiaat nuoret ja tarjotaan heille tarvittaessa lisätukea työkokeilupaikan löytämisessä esimerkiksi juuri Ohjaamojen kautta.

Tarjotaan maahanmuuttajanuorille parempaa tukea työllistymiseen. Satsataan erityisesti heidän kielen oppimiseen ja oppisopimuskoulutuspaikkojen löytymiseen ja siihen, että sitä kielen oppimista voi tapahtua myös työn yhteydessä.

Vahvistetaan nuorisotakuun seurantaa eli kerätään valtakunnallisia tietoja ja kohdenneetaan meidän politiikkatoimia sitten tämän tiedon pohjalta, missä onnistutaan ja missä ei.

Tässä kohtaa kiitos tästä koulutussetelikokeilun aloittamisesta. Siinä on yksi hyvä toimi, jonka hallitus on käynnistänyt.

Laajennetaan harjoittelutuki [Puhemies koputtaa] koskemaan kaikkia korkeakouluopiskelijoita.

Perutaan hallituksen hölmöt leikkaukset nuorten kuntoutukseen. Kuntouttava työtoiminta lakkaa, sosiaalinen kuntoutus lakkaa. Juuri nämä ovat auttaneet nuoria töihin. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Toimia, joita voisi tehdä, on paljon, ja niitä ei ole tehty riittävästi. Siksi kannatan edustaja Alametsän esitystä epäluottamuslauseeksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

17.09 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Puhun ensin nuorisotyöttömyydestä ja nuorison tulevaisuudenuskosta ja sitten siitä, mitä pitäisi tehdä.

Meillä on tosiaan tässä maassa työttömyyskriisi, ja nuorten tilanne on erityisen lohduton. Nuorisotyöttömyys on noussut järkyttäväksi, ja meillä on jo 76 000 alle 30-vuotiasta työtöntä. Eli tämä tarkoittaa, että noin joka viides alle 25-vuotias on työtön. Usein täälläkin perustellaan tätä nuorten vaikeaa tilannetta suhdanteilla, mutta itse haluan korostaa, että vaikka suhdanteilla on oma roolinsa, niin ei se yksin selitä tätä nuorisotyöttömyyttä. Nyt kun nuorisotyöttömyys huitelee 22 prosentissa, niin on myös selvää, ettei tällaista ra-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

kenteellista ongelmaa ratkaista yksilöihin kohdistuvalla tsemppipuheella. On kuitenkin totta, kuten tässä välikysymyksessä nostetaan esille, että suhdanteiden muutokset vaikuttavat nuorten työllisyyteen enemmän kuin muiden ikäryhmien työllisyyteen. Samaan aikaan nuoret eivät myöskään ole mikään yhteiskunnasta erillinen saareke, ja yleinen tilanne vaikuttaa kovaa myös nuoriin, mutta on myös niin, että on tehty päätöksiä, joilla erityisesti vaikeutetaan ja on vaikeutettu nuorten tilannetta. Samaan aikaan on totta, ettei myöskään ole tehty niitä kunnollisia toimia, joilla voitaisiin tehokkaasti vaikuttaa nuorten työllisyyteen.

Eli vaikka tätä yleistä huolipuhetta nuoriin liittyen on, niin hallitus ei ole tehnyt niitä toimia, joilla tätä nuorten tilannetta aidosti parannetaan. Aivan kuten edustaja Lohikoski ryhmäpuheessa sanoi, tämän hallituksen suurimpia epäonnistumisia on nuorten eriarvoisuuden lisääntyminen ja pahentaminen. Samaan aikaan nuorten paineet kasvavat, epävarmuus lisääntyy ja muutkin puolueet tarjoavat lähinnä vain kurjuutta. Sen takia mielestäni tässäkin keskustelussa on syytä kritisoida sitä, että täällä joukolla puolueiden toimesta sitoudutaan tähän velkajarru- ja talouskurilinjaan, koska, kuten on sanottu, se sitoo kädet ja tappaa unelmat.

Nuorten tulevaisuususkon on tosiaan romahtanut, ja nämä luvut ovat hälyttävän korkealla. On hyvä, jos nämä luvut ovat nyt mahdollisimman monen edustajan täälläkin herättäneet. Eli nuorisobarometrin mukaan vain joka kuudes nuori suhtautuu tulevaisuuteen valoisasti ja myönteisesti, ja erityisesti nämä työhön ja toimeentuloon liittyvät asiat vaikuttavat nuorten luottamukseen omaan tulevaisuuteensa liittyen. Nuoret eivät kuitenkaan ole tässäkään kysymyksessä samalla viivalla, eli erityisen paljon perheen sosioekonominen asema vaikuttaa nuorten hyvinvointiin ja tulevaisuudenuskoon.

Meillä toimii täällä eduskunnassa Nuorten puolella -verkosto, jonka varapuheenjohtajana saan toimia, ja me pidimme tästä aiheesta eli nuorten tulevaisuudenuskosta ja nuorisotyöttömyydestä erittäin hyvän tilaisuuden viime viikolla. Siellä itselleni jäi erityisesti mieleen tilasto, jonka mukaan vähävaraisten perheiden 15—19-vuotiaista nuorista vain 23 prosenttia koki olevansa kesälomaansa tyytyväinen. Minusta on hyvin surullista, että kun kesäloman pitäisi olla nuorten elämässä ihanaa, merkityksellistä aikaa, ja kaikilla nuorilla pitäisi olla oikeus hyvään kesään sen kouluahkeroinnin jälkeen, niin suurimmalla osalla köyhien perheiden lapsista tämä oikeus ei toteudu. Kyllä minusta voi sanoa, että hallitus on myös osaltaan syytä monen perheen ahdinkoon, monen perheen taloudellisen ahdinon vaikeuttamiseen, joka vaikuttaa sitten nuorten hyvinvointiin ja vaikuttaa esimerkiksi siihen, voivatko nuoret viettää hyvää kesälomaa.

No, mitä sitten pitäisi tehdä? On paljon toimivia malleja, toimivia ratkaisuja. Meillä on työpajatoimintaa, meillä on palkkatuki, meillä on Ohjaamo-malli, joka pitäisi vakiinnuttaa ja valtakunnallistaa. Sitten meillä on suojaosat, jotka pitäisi palauttaa. Meidän pitäisi perua nämä leikkaukset, jotka on esimerkiksi tehty amispuolelle. Ennen kaikkea tarvitaan nuorisotakuu, jota mekin olemme vasemmistoliitossa nostaneet esille. Eli vaikka se on ollut olemassa, niin se ei toteudu, [Puhemies koputtaa] koska meillä on tämä valtava määrä työttömiä nuoria. Eli toivoisin tukea muilta puolueilta tähän nuorisotakuuseen sitoutumiseen, ja se pitäisi kirjata ensi hallitusohjelmaan.

Lopuksi kannatan edustaja Lohikosken tekemää epäluottamusehdotusta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

17.15 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Kaikki turvallisuusuhkamme eivät tule rajojemme ulkopuolelta. Suomessa liian moni nuori kokee tulevaisuuden epävarmana, eikä tämä ole yksittäinen ilmiö. Tämän kehityksen on voinut nähdä jo pidemmän aikaa. Nuorisotyöttömyys on noussut sietämättömälle tasolle, ja nuorten tulevaisuudenusko on heikentynyt. Tämä on ratkaistava. Kun usko tulevaisuuteen horjuu, horjuu samalla Suomen henkinen kriisinkestävyys. Siksi kyse ei ole vain tilastoista vaan nuorten uskosta omaan tulevaisuuteensa.

Arvoisa puhemies! On selvää, että taustalla vaikuttaa heikko suhdanne. Kun yritykset lykkäävät rekrytointeja, se näkyy ensimmäisenä juuri nuorten kohdalla. Tämä ei ole vain Suomen ongelma eikä seurausta yksittäisestä poliittisesta päätöksestä. Toisaalta kun nuorten toimeentulo heikkenee, valtiontaloutta sopeutetaan, perheidenkin arki vaikeutuu, niin nuorten mielenterveyden haasteet lisääntyvät ja nuorten epävarmuus siirtyy koulutukseen, työelämään ja koko elämän suuntaan. Tämä ei ole vain inhimillinen ongelma, vaan se on myös yhteiskunnallinen riski ja ongelma. Jokainen nuori, joka jää pitkäksi aikaa työelämän ulkopuolelle, on menetys sekä hänelle itselleen että Suomelle. Tästä olemme varmasti kaikki samaa mieltä. Yksikään nuori ei saa jäädä ilman mahdollisuutta kouluttautua, työllistyä ja rakentaa omaa elämäänsä.

Arvoisa puhemies! Tässä välikysymyksen ratkaisussa korostuu ajatus siitä, että valtio voisi luvata jokaiselle nuorelle työpaikan tai ratkaista ongelman erityisellä mallilla. Todellisuudessa nuorten työllisyys ei synny yhdellä hallinnollisella päätöksellä vaan talouskasvusta, yritysten investoinneista ja toimivasta työmarkkinasta. Siksi tähän ongelmaan on jo alettu valamaan lukon avaimia. Nuorten työllistymisasetelimen rahoitusta on lisätty merkittävästi, jotta yritysten kynnys palkata nuoria madaltuu. Nuorisotyöttömyyden alueelliset pilotit vievät tukea sinne, missä sitä eniten tarvitaan. Valtio lisää omia kesätyö- ja harjoittelupaikkojaan näyttääkseen esimerkkiä. Koulutukseen panostetaan lisäämällä aloituspaikkoja, ja opintoseteli sekä työttömyysturvaan tehdyt muutokset opiskelun helpottamiseksi yli 25-vuotiaille tarjoavat nuorille uusia mahdollisuuksia päästä kiinni opintoihin ja osaamisen kehittämiseen. Nämä eivät ole yksittäisiä lupauksia vaan kokonaisuus, joka rakentaa nuorille realistista polkua eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Nuoret eivät tarvitse vain puheita, kauniita sanoja tai lupauksia. He tarvitsevat todellisia mahdollisuuksia. He tarvitsevat ensimmäisen työpaikan, reitin eteenpäin ja tunteen siitä, että yhteiskunta ei jätä yksin vaan kantaa. Nuorten tulevaisuudenusko syntyy siitä, että yhteiskunta toimii, talous kasvaa ja nuori näkee edessään mahdollisuuksia, joihin hän kykenee tarttumaan. Siksi meidän on vältettävä politiikkaa, joka vain lupaa valtion rahaa mutta ei ratkaise ongelmien juurisyytä. Turvallinen Suomi rakennetaan sillä, että nuoretkin näkevät toimivan yhteiskunnan, jossa kannattaa opiskella, yrittää ja tehdä työtä ja ahkeruudesta palkitaan. Siksi meidän tehtävämme on varmistaa, että jokaisella nuorella on mahdollisuus rakentaa omaa elämäänsä, unelmaansa, asuinpaikasta tai taustasta riippumatta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa, olkaa hyvä.

17.21 **Hanna Laine-Nousimaa sd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä välikysymyksessä on nostettu esiin useita merkittäviä lukuja työllisyydestä, toimeentulosta ja palveluista. Luku-
jen takana on kyse kuitenkin vielä suuremmasta asiasta: nuorten uskosta tulevaisuuteen. Minua huolestuttaa erityisesti se, millaisena nuoret näkevät oman tulevaisuutensa Suomes-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

sa juuri nyt. Nuoren pitäisi voida luottaa siihen, että ahkera opiskelu kannattaa, että valmistumisen jälkeen löytyy työpaikka, että oma koti on joskus mahdollinen ja että perheen perustamisesta voi haaveilla ilman jatkuvaa taloudellista pelkoa.

Tänään tämä luottamus horjuu liian monella. Suomessa on tällä hetkellä 76 000 alle 30-vuotiasta työtöntä. Noin joka viides alle 25-vuotias on vailla työtä. Samalla nuorisobarometrin viesti on hälyttävä. Vain pieni osa nuorista suhtautuu tulevaisuuteensa aidosti valoisasti. Nuoren lähettäessä kymmeniä työhakemuksia saamatta vastausta, kun kesätyöpaikkaa ei saa, kun harjoittelupaikan puute viivästyttää valmistumista tai valmistumisen jälkeen työpaikkaa ei löydy, nousee mieleen väistämättä kysymys: onko minulla paikkaa tässä yhteiskunnassa?

Erityisen huolestuttavaa on, että epävarmuus koskettaa juuri niitä asioita, joista aikuiselämä rakentuu. Työ on paljon enemmän kuin palkka tilillä. Työ on osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja tunnetta siitä, että omaa osaamista tarvitaan. Työelämään pääsyn pitkittyessä vaikeutuvat monet muut elämän suuret päätökset. Moni nuori lykkää oman kodin hankkimista, parisuhteen seuraavia askelia tai lasten hankintaa, koska tulevaisuus näyttää liian epävarmalta. Harva perustaa perheen tilanteessa, jossa ei tiedä, löytyykö ensi vuonna töitä tai riittävätkö rahat arjen menoihin. Nuorisotyöttömyys ei ole vain työmarkkinaongelma, se on myös väestöpoliittinen kysymys, hyvinvointikysymys ja tulevaisuus kysymys.

Arvoisa herra puhemies! Nuoret eivät pyydä etuoikeuksia, he pyytävät mahdollisuuksia — mahdollisuutta saada ensimmäinen työpaikka, mahdollisuutta näyttää osaamisensa, mahdollisuutta rakentaa oma elämänsä Suomessa. Tarvitsemme toimia, jotka avaavat nuorille ovia työelämään eivätkä sulje niitä. Tarvitsemme lisää harjoittelupaikkoja, enemmän kesätöitä, vahvempia kannusteita nuorten palkkaamiseen sekä ratkaisuja, jotka helpottavat siirtymistä koulutuksesta työelämään. Yhteiskunnan menestystä ei mitata sillä, miten hyvin pärjäävät ne, joilla menee jo valmiiksi hyvin. Menestys mitataan sillä, millaisen tulevaisuuden pystymme tarjoamaan nuorillemme.

Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä liian moni nuori kantaa harteillaan epävarmuutta, joka ei kuulu nuoruuteen. Meidän tehtävämme on palauttaa usko siihen, että koulutus kannattaa, työ kannattaa ja että Suomessa voi rakentaa turvallisen tulevaisuuden sekä perustaa perheen. Nuoret ansaitsevat enemmän kuin pelkkää epävarmuutta. He ansaitsevat syyn uskoa huomiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

17.25 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Nuorilta kysytään usein, millaisessa Suomessa he haluavat elää tulevaisuudessa. Tänään meidän pitäisi kysyä myös, millaista tulevaisuutta Suomi nuorilleen tarjoaa. Juuri nyt tulevaisuus ei näyttäyty niin kirkkaana ja mahdollisuuksia tarjoavana kuin sen soisi nuorillemme olevan. Työpaikkaa ei löydy, kesätyö jää saamatta, harjoittelupaikka puuttuu. Opintojen jälkeen liian monelle nuorelle ei avaudu ovi työelämään vaan työttömyyteen. Valitettavasti hallituksen päätökset ovat osin pahentaneet tilannetta. Talouden tasapainottamispyrkimyksissä on unohtunut työn ja tulevaisuuskon merkitys, ja, arvoisa puhemies, siksi tämä välikysymys on tehty.

Nuorilla ei ole aikaa odottaa vuosia. Ei ole aikaa odottaa suhdanteiden paranemista, globaalin geopolitiikan myllerrysten rauhoittumista. Niillä on, totta kai, merkitystä, mutta samalla tiedämme tutkimuksista, että työuran alku vaikuttaa pitkälle tulevaisuuteen. Pitkitty-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

nyt työttömyys, ulkopuolisuuden kokemus ja heikentyvä hyvinvointi voivat jättää jäljen koko elämän kulkuun.

Erityisen huolestuttavaa tässä vallitsevassa kehityksessä on, että nuorten mahdollisuudet alkavat määräytyä yhä enemmän syntymäpaikan, perhetaustan tai asuinalueen perusteella. Tässä kehityksessä suunta on kertakaikkisen väärä. Mahdollisuudet opiskella, työllistyä ja rakentaa omaa tulevaisuutta eivät saa riippua siitä, missä päin Suomea sattuu asumaan tai millaiseen perheeseen on syntynyt.

Suomi todellakin tarvitsee suunnanmuutoksen. Siksi keskusta on ehdottanut hallitukselle useita toimenpiteitä, joilla tilannetta voitaisiin korjata. Olemme ehdottaneet nuorille takuutyötä valmistumisen jälkeen. Tämä olisi enemmän kuin oikein, jotta jokaisella nuorella olisi mahdollisuus päästä kiinni työelämään ja hankkia ensimmäiset työkokemukset.

Itseäni hämmästyttivät työministeri Marttisen ja muutamien muiden kokoomusedustajien puheenvuorot, joissa suorastaan hyökkättiin tätä keskustan esittämää nuorten takuutyötä kohtaan. Tässä keskustan mallissa on siis kyse siitä, että nuoren saama työmarkkinatuki ohjattaisiin nuoren työllistävälle yritykselle — ministeri Marttinen, yritykselle — tai muulle organisaatiolle, kuten julkiselle organisaatiolle tai järjestölle ikään kuin palkkatukena. Hämmästelen tätä hyökkäystä kokoomuksen suunnalta. Ehkä kaikista puolueista juuri kokoomus ainakin ennen on pitänyt työn tekemistä ja yrittäjyyttä tärkeinä — nyt mieluummin pitäisikin maksaa työttömyydestä kuin työn tekemisestä. Eihän tässä keskustan mallissa tietenkään ole kyse mistään pysyvästä toimenpiteestä vaan nimenomaan poikkeuksellisesta määräaikaisesta toimenpiteestä, koska myös tämä tilanne on nyt poikkeuksellisen vaikea. [Mikko Savola: Erittäin perusteltua!]

Tarvitsemme siis lisää kesä- ja harjoittelupaikkoja, enemmän kannusteita yrityksille palkata nuoria sekä nykyistä toimivamman ja aidosti käytettävän työllistämissetelin. Samalla keskusta on kantanut huolta siitä, että jokainen lapsi, nuori ja perhe saa tarvitsemansa avun ajoissa. Matalan kynnyksen mielenterveyspalvelut ja perheneuvolat olisivat juuri nyt tarpeeseen tulevia panostuksia lasten, nuorten ja koko Suomen tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Keskustan välikysymyksen ytimessä on kysymys siitä, onko hallituksella valmiutta tai ylipäättään kykyä rakentaa Suomea, jossa jokainen nuori saa mahdollisuuden, vai ajalehtiiko Suomi nyt suuntaan, jossa liian moni jää odottamaan omaa vuoroaan. Valitettavasti vastaus tänään kuullun perusteella on jälkimmäinen. Me keskustassa katsomme, ettei tähän tule tyytyä. Nuoret ansaitsevat vahvan viestin siitä, että yhteiskunta ei jätä heitä yksin, sillä keskustan mielestä ihan jokaiselle nuorelle kuuluu työ, mahdollisuus ja toivo paremmasta huomisesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, poissa. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

17.29 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Opettajan uraltani jäi painavasti käteen yksi oppi ihmisyydestä: katkos sukupolvien välisessä ymmärryksessä syntyy ylenkatseesta. Nuoren ihmisen luottamus on helppo menettää tekemällä tulkintoja vailla oikeaa halua kuunnella. Menetämme otteen kokonaisuun ikäluokkiin pitämällä heitä tyhminä.

Arvoisa puhemies! Elämme parhaillaan monella tavalla kriisipitoista aikaa. Meitä kuormittavat globaalit kriisit, sodat, ilmaston kuumeneminen, taloudelliset vaikeudet ja sosiaalinen eriytyminen. Nyt kasvamassa olevien lasten ja nuorten niskaan joudutaan lataamaan paljon odotuksia. Heiltä odotetaan selvää visiota työurasta, lastenhankintaa väestön kas-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

vattamiseksi, ikääntyvien omaistensa hoitamista, toiveikkuuden säilyttämistä olosuhteista riippumatta. Tulevaisuutemme rakenteilta vaaditaan paljon, kuitenkin antamatta siihen kauheasti eväitä.

Arvoisa puhemies! Kun listataan tämän ajan haasteita ja syitä sille, miksi nuorten usko tulevaisuuteen horjuu, vastaukseksi saa usein, että onhan sitä ennenkin selvitty, tässä maassa on selvitty sodista, lamoista ja vaikka minkälaisista vitsauksista ja silti porskutettu eteenpäin. Voi kuitenkin kysyä, että millä hinnalla. Sotien jälkeinen kansakunta ei ollut terve. Hintaa sodan aiheuttamista ylisukupolvisista traumaista maksetaan edelleen. 90-luvun lama poiki ylisukupolvista köyhyyttä, joka sairastuttaa ihmisiä tänäkin päivänä. Kansallista resilienssiä vaatineista tilanteista kerrotaan usein jälkeensä glorifioitua tarinaa, jossa valtio nosti itsensä tuhasta uuteen kukoistukseen. Sodan jälkeen koitti jälleenrakennus, lamasta tultiin taloudelliseen nousukauteen. Vähemmälle huomiolle jää aina se puoli tarinasta, jossa kriisi vahingoittaa ihmistä ja sen kantokykyä pysyvästi. Ja mitä nuorempa ihminen saa osakseen kohtuuttomia vastoinkäymisiä, sen kauaskantoisemmat ovat seuraukset. Juuri siksi haastavissa tilanteissa yhteiskunnan tulisi pyrkiä suojaamaan eritoten lapsiaan, niitä, joiden käsiin uskomme yhteisten asioidemme hoitamisen aikanaan. Valitettavasti, puhemies, on niin, että käsillämme olevan tiedon valossa olemme epäonnistuneet tuossa työssä. Orpon hallitus on epäonnistunut tuossa työssä.

Nuorisobarometrin tulokset kertovat kiistattomasti ja huolestuttavasti nuorten uskon tulevaisuuteen olevan matalammalla kuin koskaan. Tuo tieto tulisi ottaa tässä maassa vastaan kansallisena kriisinä. Nuorten tulevaisuususkon romahtaminen ei suinkaan ole tyhjästä ilmaantunut mysteeri, vaan syyt ovat kyllä selvillä. Tutkitusti nuoria huolettavat ja kuormittavat kaikista eniten työhön, toimeentuloon ja koko ihmiskunnan tulevaisuuteen liittyvät kysymykset.

Arvoisa puhemies! Huoleen vastataan tehokkaimmin ratkaisuilla, ja ilmiselvästi juuri ratkaisut ovat tältä hallitukselta puuttuneet. Orpon hallituksen leikkaukset ovat osuneet kaikkein rankimmin nuoriin, ja vaihtoehtoja on kavennettu kaikista eniten nuorilta. Nuorisotyöttömyys on ennätysellisissä lukemissa, opiskelijoilla on velkaa enemmän kuin koskaan, ja monille nuorille elintärkeistä oljenkorsista, kuten sotepalveluista, auttavilta järjestöiltä ja työpajatoiminnasta, on leikattu. Toimeentulotuen leikkausten seurauksena nuoret aikuiset joutuvat lopettamaan opintojaan kesken voidakseen syödä kesällä. Näihin haasteisiin ei ole kertaakaan tullut hallitukselta oikeita ja todellisia vastauksia, vain retorista vakuuttelua siitä, että toivoa on. Mistä tuon toivon pitäisi syntyä, jos käytännön edellytyksiä heikennetään eikä vahvisteta? Mistä ilmestyy usko tulevaisuuteen, jos poliittisilla valinnoilla tehdään tulevaisuus vaikeammaksi elää?

Arvoisa puhemies! Kuten aluksi sanoin, helpoin väylä nuoren ihmisen luottamuksen menettämiseen on nuoren ihmisen pitäminen tyhjänä. Sen arviointivirheen on hallitus tehnyt, kuvitellut, että konkreettiset heikennykset tulevaisuuteen kuorutetaan kauniilla sanoilla paremmaksi. Hallitus aliarvioi nuorten kykyä ymmärtää hallituksen valintojen seurauksia, ja tuo itsessään on vaurioittanut nuortemme tulevaisuususkoa merkittävästi. Jos me haluamme panostaa siihen ajatukseen, että tulevaisuus kantaa ajasta ja haasteista huolimatta, nuo panostukset on silloin konkreettisesti tehtävä. Pidän tätä myös mitä suurimmissa määrin puolustuspoliittisena kysymyksenä. Jos syömme nuoriltamme uskon poliittiseen päätöksentekoon, yhteiskunnan tukeen ja hyvään elämään, mitä nuo nuoret silloin todella haluavat puolustaa? Millainen on ihmisen puolustustahto sellaista valtiota kohtaan, joka ei puolusta kasvavia versojaan?

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Nuorisokysymys ei siis ole vain yksittäinen yhteiskunnallinen kysymys, vaan siihen käytettävillä resursseilla ratkaistaan koko itsenäisen valtion kyky huolehtia kansalaisistaan. Ratkaisut vaativat paitsi asennemuutosta myös aktiivisen valinnan siitä, että valtio panostaa rahallisesti tulevaisuutemme tekijöiden koulutukseen, työllisyyteen ja toimeentuloon, siis aivan perustavanlaatuisiin asioihin.

Puhemies! Orpon hallitus on valinnoillaan tuottanut valtavan pettymyksen ja pitkäaikaista vahinkoa nuortemme kykyyn pärjätä ja uskoa omaan pärjäämiseensä. Tuota luottamusta ei tällä hallituskokoonpanolla rakenneta uudelleen, ja siksi todellista vastuunkantoa olisi antaa tuo päätösvalta aivan muille puolueille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

17.35 Susanne Päivärinta kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Nuorisotyöttömyys ei ole vain synkkä tilasto. Se on monelle nuorelle tosi kipeä pettymys. Se on huoli tulevasta, ja se on syrjäytymistä. Nuorten työttömyys on Suomessa todella vakava ongelma, ja kuten tiedämme, kesätyöpaikankin saa todella liian harva. Liian moni jää silloin rannalle. Mutta tämä keskustan välikysymys ja keskustan vaihtoehdot valitettavasti eivät tuo Suomeen yhtään uutta työpaikkaa, eivät vala nuorille tulevaisuudenuskoa, eivät tuo talouskasvua.

Talouskasvu on kestävin ratkaisu nuorisotyöttömyyteen. Kuten jo tuossa aiemmin sainoin, niin valitettavasti tuntuu siltä, että tämä keskustan aatemaailma junnaa yhä edellisessä vasemmistohallituksessa, jossa työllisyystavoitteita edistettiin osin tempputyöllistämällä ja laskennallisilla vaikutuksilla. Kun katsotaan esimerkiksi vuotta 2023, niin 15—24-vuotiaiden työttömyysaste nousi useina kuukausina yli 20 prosenttiin, ja minä ihmettelenkin, miksette te, arvon keskusta, silloin toimineet. Miksette silloin tehneet näitä toimenpiteitä, mitä te olette nyt välikysymyksessänne esittäneet? Miksette te nuorten työmarkkinoille pääsyn helpottamiseksi tehneet näitä pitkään kaivattuja rakenteellisia uudistuksia, niitä uudistuksia, joita meidän verokkimaissa on tehty jo aikaa sitten? No, me olemme nyt tehneet, ja talouskasvu on alkanut.

Arvoisa puhemies! Kestävin ratkaisu nuorisotyöttömyyteen on todella talouskasvu. Siksi Orpon hallitus on toteuttanut mittavan kasvupaketin, keventänyt työn verotusta, uudistanut työmarkkinoita. Ja niin kuin todettu, hallituksen toimet todella tuottavat tulosta. Tämä ei ole mielipide, te olette varmaan kaikki lukeneet. Monta, monta viikkoa Suomen bkt kasvoi alkuvuodesta keskimääräisesti eniten koko Euroopassa. Eikö se ole hyvä asia? [Mikko Savola: Kyllä hyvin menee!] Ettekö te voisi tästäkin kertoa nuorille ettekä vain synkistellä ja pelotella heitä, maalata sitä synkkää kuvaa? Kertokaa nuorille, että tämä on erinomainen uutinen, että talouskasvu kiihtyy nyt odotettua nopeammin. Kertokaa, että se on siksi loistava uutinen nuorille, että yleensä työllisyys kohenee viiveellä perässä. Kertokaa näistä hyvistä asioista nuorille. Se olisi todellinen teko.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin on väitetty täällä tänään, Orpon hallitus ei ole lyönyt hankskoja tiskiini. Orpon hallitus on tehnyt monia kohdennettuja toimia nuorten hyväksi, kuten ollaan tänään kuultu monta kertaa. Käyttöön on otettu nuorten työllistymisaseteli, jonka avulla työnantaja voi saada tukea 18—29-vuotiaiden nuorten palkkaamiseen. Seteli kattaa jopa puolet palkkakustannuksista. Me olemme myös madaltaneet yritysten kynnystä palkata työntekijöitä. Ja kun te maalaatte uhkakuvaa pätkätöistä, niin me sanomme, että määraaikainen työsuhtekin on parempi kuin se, ettei ole työtä ollenkaan. Se on hyvä asia. Kertokaa sekin meidän nuorille. Isojen kaupunkien kanssa käynnistetään nuorisotyöttömyys-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

pilotteja. Tavoitteena on löytää uusia vaikuttavia tapoja tavoittaa ja tukea erityisesti työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Lisäksi, kuten ollaan tänään kuultu, valtionhallintoon palkataan 500 nuorta työntekijää.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen osalta välikysymys sivuuttaa täysin sen, että hallitus on tehnyt merkittäviä panostuksia osaamistason nostamiseksi. Hallitus on muun muassa sitoutunut nostamaan korkeakoulutettujen nuorten aikuisten osuuden 50 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Itse sanon sen, että on aivan erinomainen uutinen, että alle 29-vuotiaat ilman korkeakoulupaikkaa jääneet voivat jatkossa suorittaa maksutta, siis maksutta, 30 opintopistettä avoimessa korkeakoulussa. Tämä on todella hyvä uutinen. Ei tarvitse pelätä tulevaa, ei tarvitse miettiä, mitä teen välivuotena. Voit opiskella. Ensi syksystä lähtien tarjolle tulee yli tuhat uutta korkeakoulun aloituspaikkaa erityisesti niille aloille, joilla työvoiman tarve on suurin. Nuorisobarometrin mukaan 81 prosenttia nuorista asettaa tavoitteekseen korkeakoulututkinnon suorittamisen. Tämä jos mikä kertoo siitä, että nuoret eivät ole luopuneet tulevaisuuden rakentamisesta. Synkistelyn sijaan on tärkeää rakentaa nuorille todellakin reittejä koulutukseen ja työelämään, vahvistaa nuorten tulevaisuudenuskoa ja luottoa siihen, että kaikilla, joka ikisellä nuorella, on mahdollisuus terveeseen, turvalliseen ja merkitykselliseen elämään. — Kiitos. [Eeva Kalli ja Petri Honkonen pyytävät vastauspuheenvuoroa.]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman on poissa. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.40 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nuorten tilanteesta puhuttaessa on tärkeää tuoda esiin se, mitä mieltä nuoret itse ovat tämän päivän tilanteesta Suomessa. Varkauden alueen nuorilta oli kysytty nuorisotoimen toteuttamassa kyselyssä, mikä huolestaa. Vastauksena tuli yleisesti ja useasti huoli työllisyydestä, koulutusmahdollisuuksista ja toimeentulosta, esimerkiksi se, että siitä rangaistaan, jos ei löydä töitä, vaikka haluaisi, sekä tuleva työttömyys, kun valmistuu. Samoin Savo-Karjalassa työpaikan kokeneelta luottamusmieheltä tuli kommentti, että kun nyt on nähty tämä työttömyyden valtava kasvu, niin eikö olisi aika ottaa takaisin käyttöön vuorotteluvapaa. Kokeneemmat työntekijät saisivat huilia ja nuoremmat saisivat jalkaa työpaikan oven väliin ja sitä kautta kaivattua työkokemusta. Olen samaa mieltä, ja todellakin vuorotteluvapaa olisi hyvä ottaa käyttöön. Siinä olisi mahdollisuus vuosittain tuhansille nuorille työttömille päästä kiinni työhön. Ollessani luottamusmiehenä teollisuudessa näin tuolloinkin, että vuorotteluvapaa toi monelle nuorelle hyvän työmahdollisuuden, joka parhaimmillaan kantoi pitkälle, ja olen tämän vuorotteluvapaan palauttamisen aiemminkin tässä salissa nostanut esiin. Samoin, eikö aika olisi palauttaa työttömyysturvan suojaosa? Tämä parantaa toimeentuloa ja kannustetta osaikaisen työn tekemiseen, joka nimenomaan nuorille työntekijöille sopisi hyvin.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on helpottanut työntekijän irtisanomista ja mahdollistanut perusteettomien määräaikaisten työsopimusten tekemisen, mitkä heikentävät merkittävästi työntekijöiden työsuhdeturvaa sekä luovat epävarmuutta työelämään, heikentävät tulevaisuudenuskoa ja suunnittelua esimerkiksi perheenperustamisaikeista, ja perusteettomien määräaikaisten mahdollistaminen lisää raskaus- ja perhevapaasyrjintää.

SDP on esittänyt juuri nuorten työllisyyteen parantavia toimia. Me ohjaisimme työllisyysalueille nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen 30 miljoonaa euroa lisärahoitusta. Taataan jokaiselle nuorelle paikka koulutuksessa, työelämässä tai muussa tarkoituk-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

senmukaisessa palvelussa. Palautetaan nuorisotakuu kohdennettuna erityisesti nuorille, jotka eivät ole työssä, koulutuksessa tai harjoittelussa. Vahvistetaan Ohjaamoiden, työpaikkojen, etsivän nuorisotyön ja muiden nuorten työllisyyspalveluiden toimintaedellytyksiä. Toteutetaan laaja-alainen ohjelma nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Kehitetään kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävää nuorisotyötä ja ylläpidetään helposti saavutettavia matalan kynnyksen palvelupisteitä nuorille. Lisätään nuorisotyön resursseja, turvallisia nuorisotiloja ja turvallisten aikuisten läsnäoloa nuorten arjessa.

Arvoisa herra puhemies! Paljon olisi tehtävää ja tehtävissä, ja hallituksella on vielä vuosi aikaa pistää toimeksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

17.43 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Keskustan välikysymys nuorisotyöttömyydestä ja nuorten tulevaisuudenuskosta on tärkeä ja aiheellinen. On totta, että liian moni nuori kokee epävarmuutta omasta tulevaisuudestaan. Tämä on asia, johon meidän kaikkien on suhtauduttava vakavasti. Mutta on hyvä huomata, että tässä keskustelussa on nähtävissä myös toinen ilmiö, josta on syytä puhua suoraan: Oppositio maalaa jatkuvasti kuvaa Suomesta maana, jossa mikään ei toimi ja tulevaisuus näyttää synkältä. Samaa viestiä toistetaan päivästä toiseen osassa mediaa, jonka otsikot kertovat kriisistä, romahduksesta ja näköalattomuudesta. Vasemmistohenkiset toimittajat lyövät surutta hallituksen toimia maanrakoon mutta eivät ymmärrä, miten heidän agendansa vaikuttaa mediaa seuraaviin nuoriin, tämä yksipuolinen puhetapa kun ei vastaa koko totuutta.

Arvoisa puhemies! Suomen taloudessa on jo nähtävissä kasvun merkkejä. Työllisyys on kehittynyt, yrityksissä on investointihalukkuutta, ja monilla aloilla etsitään tekijöitä. Suunta on oikea. Silti julkisessa keskustelussa tämä jää jatkuvasti varjoon. Etenkin Ylen asiaohjelmissa tuomiopäivän pasuunat puhuvat mielellään vain siitä, miten huonosti meillä meneekään.

Arvoisa puhemies! Kysyn suoraan tämän välikysymyksen tekijöiltä, mitä tämä jatkuva negatiivinen viesti tekee nuorille. Jos nuori kuulee joka päivä, ettei Suomessa ole tulevaisuutta, ettei työpaikkoja ole ja ettei mikään kannata, niin totta kai usko horjuu. Ei tulevaisuudenuskoa rakenneta sillä, että koko ajan maalataan synkintä mahdollista kuvaa. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö ongelmista saisi puhua. Pitää, mutta rehellisesti ja tasapainoisesti. Nuorille on annettava myös toivoa ja ennen kaikkea realistinen kuva siitä, miten omalla työllä voi edetä. Mihin on jäänyt viime vuosituohannella lanseerattu hokema ”Jokainen on oman onnensa seppä”?

Perussuomalaisen näkökulmasta keskeinen kysymys on tämä: miten varmistamme, että suomalaisella nuorella on paikka tässä yhteiskunnassa? Se tarkoittaa sitä, että koulutus vastaa työelämän tarpeisiin. Se tarkoittaa sitä, että ensimmäinen työpaikka on aidosti saavutettavissa. Ja se tarkoittaa sitä, että työn tekeminen kannattaa enemmän kuin tukien varassa eläminen. En ymmärrä ollenkaan vasemmistolaisista agendaa pelkän tuen varaan heittäytymisestä ja puheita ideologisesta työttömyydestä.

Arvoisa puhemies! Meidän on myös uskallettava tarkastella prioriteetteja. Kun nuoret kokevat epäoikeudenmukaisuutta siinä, että heidän mahdollisuutensa heikkenevät samaan aikaan, kun yhteiskunnan resursseja käytetään kohteisiin, joita he eivät ymmärrä, se jos jokin murentaa luottamusta. Siksi perussuomalaiset korostavat suomalaisen työn ja suomalaisen nuoren asemaa. Jokainen nuori ansaitsee mahdollisuuden rakentaa tulevaisuuttaan

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

omassa kotimaassaan. Nuorten tulevaisuudenuskoa ei rakenneta pelkillä toimenpidelistoilla. Se rakennetaan ilmapiirillä — sillä, uskooko yhteiskunta itseensä. Maailmanmestaruus jääkiekossa on maassamme yksi valoisuuden aihe, joka toivottavasti antaa buustia myös muuhun. Näin kävi 30 vuotta sitten, miksei nytkin?

Arvoisa puhemies! Me tarvitsemme realistisen mutta toiveikkaan suunnan, emme jatkuvaa synkkyuden lietsontaa. Suomi ei ole toivoton tapaus. Suomi on maa, jossa on valtavasti mahdollisuuksia, kunhan pidämme suunnan oikeana. Nuorille meidän on sanottava selkeästi: tulevaisuus on rakennettavissa. — Kiitos. [Pertti Hemmilä: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

17.47 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa herra puhemies! Kansainvälisesti vertaillen suomalaiset lapset ja nuoret voivat keskimäärin hyvin, mutta samaan aikaan niin alueellinen, sosioekonominen kuin sukupuolten välinenkin eriarvoistuminen on huolestuttavaa. Sadan yläkouluikäisen nuoren joukossa kahdeksan ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa asioistaan ja neljä näkee vanhempansa humalassa viikoittain. Oikeasuuntaista kehitystä on ollut siinä, että fyysinen kuritusväkivalta ja muu kaltoinkohtelu ovat vuosien myötä vähentyneet, mutta niiden kitkeminen pois vaatii edelleen toimenpiteitä.

Suomessa myös sijoitetaan lastensuojelutoimena enemmän lapsia kotinsa ulkopuolelle kuin missään muussa Pohjoismaassa. Ongelmat periytyvät usein sukupolvelta toiselle. Tämän vuoksi on tärkeää, että sen sijaan, että sijoitamme vuosittain satoja miljoonia euroja jälkihuoltoon, saisimme käännettyä kampea niin, että pystyisimme vahvistamaan ennalta-ehkäiseviä toimia.

Vanhempien saatavilla tulisi olla apua, kun omat voimat ehtyvät. Arjen kiire, työelämän paineet ja stressi aiheuttavat vaikeuksia myös muuten hyvinvoivissa perheissä. Syntyvyys on tällä hetkellä Suomessa historiallisen alhaista, ja perheellistymisen kynnyks on korkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa oleville. Vanhemmuus koetaan usein liian vaativaksi tehtäväksi. Monilla vanhemmilla ei ole toimivia läheisverkostoja, joilta saa apua ja tukea. Vanhemmuutta onkin pyrittävä tukemaan sekä sivistys- että sosiaali- ja terveystoimen menetelmillä.

Suomessa haettiin mallia joitakin vuosia sitten maailmalla puhuttaneesta Islannin ihmeestä, jolla nuorison hyvinvointi oli parantunut valtavasti ja lapsiperheiden elämä helpottunut. Syrjäytymisen syyt ja oireet vaihtelevat maasta toiseen, eikä malleja tule sellaiseenaan kopioida suoraan muualta meille. Myös Suomessa tarvitsemme kuitenkin uudistuksia, jotka lisäävät harrastamisen tasa-arvoa, vähentävät nuorten kokemaa yksinäisyyttä ja helpottavat työn ja perheen yhdistämistä.

Tämän innoittamana luotiin harrastamisen Suomen malli, jossa jokaiselle Suomen nuorelle pyritään saamaan yksi harrastus. Tämä on lähtenyt hyvin käyntiin eri puolilla Suomea, ja monet urheiluseurat ovat mukana järjestämässä harrastuksia nuorille ja lapsille koulupäivän yhteyteen. Harrastuksen järjestäminen koulupäivän yhteydessä ehkäisee sitä, että lapsi joutuu viettämään iltapäivän yksin kotona, ja perheille vapautuu yhteistä aikaa iltaisin, kun ei tarvitse lapsia kuljetella eri harrastuksiin. Harrastamisen Suomen malliin on panostettava jatkossakin.

Päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten ympärille on luonnollista rakentaa lasten ja nuorten hyvinvoinnin tuki. Muita lapsiperheiden arkeen myönteisiä päätöksiä on se, että viime

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

hallituskaudella oppivelvollisuus laajennettiin jatkumaan toiselle asteelle 18 ikävuoteen asti. Samalla toisen asteen opinnoista tehtiin maksuttomia. Orpon—Purran hallitus on suunnannut massiiviset 120 miljoonan euron leikkaukset ammatilliseen koulutukseen. Ne ovat johtaneet aloituspaikkojen leikkauksiin, lähiopetuksen karsimiseen, koulutuksen laadun heikkenemiseen ja opettajien irtisanomisiin.

Tulevaisuutta rakennetaan erityisesti lapsille ja nuorille. Siksi erityisen huolestuttavaa on, että alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on jo lähes 80 000 tässä maassa. Pitkittänyt nuorisotyöttömyys jättää jäljen koko yhteiskuntaan, osaamiseen, hyvinvointiin, tulevaisuudenuskoon, ja juuri siksi talouspolitiikka ei voi olla pelkkiä leikkauksia. On kysymys siitä, millaista tulevaisuutta me rakennamme.

On toteutettava nuorisotakuu, joka ulottuu aina varhaislapsuudesta ensimmäiseen työpaikkaan asti. Nuorisotakuu ei ole vain tukipaketti vaan väline nuorille itselleen heidän etsiessään tietä koulutukseen, työelämään ja yhteiskunnan osallisuuteen. [Pertti Hemmilä: Hyvä puhe oli sekin!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.52 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tosiaankin tässä välikysymyksessä on kyse nuorisotyöttömyydestä. Nuorisotyöttömyys on yhteiskunnallisena ilmiönä, jos katsotaan historiaa vähän taaksepäinkin, aina ollut vakava asia. Aina siellä, missä on toimitettomia parikymppisiä nuoria, varsinkin nuoria miehiä, tulee vaikeuksia. Niin tuli 2015, kun Lähi-idästä lähti joukoittain näitä kohti Eurooppaa ja ihan tänne Suomeenkin asti päätyi. Siitä seurasi monenlaisia haasteita ja ongelmia, jotka näkyvät ehkä edelleen. Näin tapahtui 1800-luvun lopulla, kun oli paljon nuoria miehiä vailla työtä ja tekemistä, kun kaikki maat oli jaettu. Etelä-Pohjanmaalla syntyi puukkojunkkarit-niminen ilmiö. Aina silloin, kun historiassa on ollut nuoria vailla tekemistä, vailla roolia yhteiskunnassa, vailla tarkoitusta elämälle, on syntynyt isoja yhteiskunnallisia ongelmia.

Nyt Suomessa on viimeiset pari kolme vuotta vallinnut tämä taloudellinen matalasuhdanne, joka on myös johtanut tähän nuorisotyöttömyyden merkittävään pahanemiseen. Me keskustassa toivomme todella hartaasti, että talouskasvu alkaisi mahdollisimman pian, helpottaisi tätä Suomen katastrofaalista julkisen talouden tilannetta, helpottaisi tätä inhimillistä tilannetta, helpottaisi työttömyyttä ja nuortenkin työttömyyttä. Mutta nyt kun on tätä talouskasvua näillä uudistuksilla — monilla hyvillä hallituksen tekemillä uudistuksilla kyläkin — yritetty saada aikaiseksi, niin sitä ei siltikään ole tullut.

No, nyt sitten me esitämme ja ehkäpä jotkut muutkin tahot tässä yhteiskunnassa ovat esittäneet korjaavia toimenpiteitä, joilla voisimme tätä nuorten tilannetta helpottaa, antaa tekemistä, antaa paikan yhteiskunnassa, antaa tarkoituksen elämälle. Nyt sitten saimme kuulla ihan ministeriaitiosta, että nämä meidän ehdotukset ovat sosialisimia, vasemmistolaisia. Minä sanon, että vaikka kuinka olen itse markkinatalousmyönteinen, vaikka kuinka uskon aina lähtökohtaisesti siihen, että ihmisen oma-aloitteisuus, toimeliaisuus on se, jolle yhteiskuntaa pitää rakentaa, niin kyllä tällaisessa tilanteessa, jossa meillä on näin vakava ilmiö kuin tämä paha nuorisotyöttömyys, jokaisen pitää uskaltaa olla, vaikka se sitten olisi vasemmistolaista, ja tehdä niitä asioita, joilla saadaan näille nuorille tarkoitus ja tehtävä elämään, ettei pääse syntymään näitä pitkittyviä, hankalia sosiaalisia ongelmia, kun nuoret eivät sitä paikkaansa löydä. Se ensimmäinen työpaikka on valtavan tärkeä. Se on ihan valtavan tärkeä. Niin kuin sanoin tuossa nopean keskustelun aikana, se on aivan eri

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

asia 40-vuotiaalle, 50-vuotiaalle olla vuosi työttömänä kuin 20-vuotiaalle vastavalmistuneelle. Se on aivan eri asia. Edellytykset päästä ensimmäistä kertaa työelämään ovat todella vaikeat. Siksi tätä keskustelua täällä nyt käydään tänään, ja siksi olemme näitä toimenpiteitä ehdottaneet. Toivoisimme, että näihin ongelmiin hallitus nyt vielä tässä loppukaudella tarttuisi, ettei ensi vuosi olisi samanlainen.

Tässä nuorten tulevaisuudenuskossa tai pikemminkin sen puutteessa on ehkä laajemminkin kyse siitä, mitä nuoret näkevät edessään — mitä näkee edessään vastavalmistunut 19—20-vuotias, kun hänellä on ammattitutkinto, ja mitä korkeakoulusta valmistunut. Näkeekö hän edessään tien, moottoritien, jossa voi kiihdyttää ja mennä lujaa eteenpäin? Näkeekö hän vaikka nyt sitten vähän hankalan ja liukkaankin kapean polun vai näkeekö hän vuorensinän? Jos hän näkee edessään vuorensinän, niin kuin nyt moni nuori tällä hetkellä näkee, niin tiedämme, että ei sitä vuorensinää helposti lähdetä kapuamaan ylöspäin. Väitän, että paljon enemmän kuin vaikka 20 vuotta sitten, enemmän kuin vaikka 40 vuotta sitten, saati sitten 70- tai 80-luvuilla, kun nämä niin sanotut suuret ikäluokat olivat tässä vaiheessa, nuoret tänä päivänä näkevät näitä vuorensinää. Nyt kysymys kuuluu, mitä poliitikot, mitä päättäjät, mitä tämä koneisto on valmis tekemään, jotta nuoret näkisivät edes näitä polkuja, joita pitkin pääsee eteenpäin, sen vuorensinän sijaan. Sanotaanko nyt näin, että ei tässä Suomen poliittinen järjestelmä ole kauhean hyvin onnistunut, ja syy ei ole tietysti pelkästään tämän nykyisen hallituksen, vaan voi sanoa, että jo aikaisemminkin on tietyissä asioissa epäonnistuttu.

Arvoisa puhemies! Nostan vielä yhden asian esille, jonka haluan liittää tähän keskusteluun, ja kyllä se on se Finnish dream, 'suomalainen unelma', joka on oma koti. 80 prosenttia suomalaisista haluaa yhä edelleen omistaa oman kotinsa. Silti se on mahdollista yhä harvemmalle, valitettavasti näin. Se on mahdollista yhä harvemmalle täällä väestökeskitymissä, joissa asumisen hinta on korkea, työssäkävyn keskituloisen, saati pienituloisen nuoren pariskunnan tai vähän vanhemmankin, on tosi vaikea saada rahoitusta asunnon hankintaan. Sama koskee maaseutua. Vaikka olisi hyvätkin tulot, niin se, että pankki antaa lainaa talon hankkimiseen maaseudulta, on todella vaikeata. [Puhemies koputtaa] Tässä on yksi esimerkki, jossa ennen Suomi onnistui paremmin luomaan niitä polkuja tai leveämpiä teitä, leveämpiä kaistoja eteenpäin, polkuja [Puhemies koputtaa] omaan asuntoon, omistamiseen, oman kodin, elämän rakentamiseen. Tässäkin meidän pitää pystyä tulevaisuudessa parempaan kuin mihinkä me olemme nyt tähän asti pystyneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hemmilä, olkaa hyvä.

17.58 **Pertti Hemmilä kok:** Herra puhemies! Keskusta on jättänyt välilyömyksen aiheesta, joka koskettaa, tai ainakin sen pitäisi koskettaa, jokaista suomalaista sydänjuuria myöten. Nuorisotyöttömyys ja perheiden taloudellinen ahdinko eivät ole vain tilastollisia lukuja tai pelkkää talouspolitiikkaa, ne ovat inhimillisiä kohtaloita, jotka heijastuvat suoraan suomalaisten kotien arkeen. Entisenä poliisina olen nähnyt turhankin läheltä sen, mitä tapahtuu, kun nuori putoaa yhteiskunnan turvaverkkojen läpi. Syrjäytyminen ja näköalattomuus alkavat usein siitä, kun perheessä ei ole varaa perusasioihin tai kun nuori ei löydä paikkaansa työelämässä. Järjestyksenvalvonnan etulinjassa poliisina opin, että paras tapa torjua ongelmia on ennaltaehkäisy. Meidän on luotava nuorille uskoa tulevaisuuteen, ja se usko syntyy työn ja osallisuuden kautta. Maanviljelijänä ja yrittäjänä taas tiedän, että miikään hyvinvointi ei synny pelkillä puheilla.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Jos haluamme jakaa hyvää, meidän on ensin huolehdittava siitä, että maassa on työtä ja yrittäjyyden edellytyksiä. Työ on parasta sosiaaliturvaa. Hallituksen linja ei ole perheiden kurjistamista, vaan se on vastuullista taloudenpitoa, jolla pyritään takaamaan, että myös tulevilla sukupolvilla on tässä maassa hyvinvointivaltio turvanaan. Velaksi eläminen on piikki, jonka me jätämme lastemme maksettavaksi, ja se vasta lapsiperheköyhyyttä pitkällä aikavälillä synnyttääkin.

Arvoisa puhemies! Minulle perhe ja lapset ovat kaikki kaikessa. Olen saanut elämässäni paljon, mutta mikään titteli tai tehtävä ei vedä vertoja sille, että saan olla 11 lapsenlapsen isoisä. [Hilkka Kemppe: Oikein!] Kun katson heitä, katson Suomen tulevaisuutta. Jokainen lapsi ansaitsee turvallisen kasvuympäristön. Toimiessani ensimmäisellä kansanedustajakaudellani eduskunnan lapsen puolesta -ryhmän puheenjohtajana pidin esillä sitä, että poliittisten päätösten lapsivaikutukset on arvioitava tarkasti, hyvin tarkasti. [Hilkka Kemppe: Juuri näin!] Tämä periaate on voimassa edelleen. Me emme saa tehdä politiikkaa, joka lyhytnäköisesti korjaa yhtä kulmaa mutta romuttaa toisen.

Minulla on ollut pitkään motto, josta pidän edelleen tiukasti kiinni: koti on ihmisen pesä, paras paikka niin lapselle kuin aikuiselle. Kodin merkitystä ei voi liikaa korostaa. Koti on se peruskivi, jonka varaan ihmisen elämä rakentuu. Se on turvapaikka, jossa opitaan elämän perusarvot: kunnioitus ja vastuu. Jos koti voi huonosti, koko yhteiskunta oireilee. Kun perheitä tuetaan, tuen on kohdistuttava siten, että perheiden sisäinen arki rauhoittuu ja vanhemmilla on voimavaroja olla läsnä lapsilleen.

Herra puhemies! Me emme ratkaise nuorisotyöttömyyttä tai lapsiperheköyhyyttä pelkillä tulonsiirroilla tai julkisen rahan jakamisella. Konkaripoliitikkona ja yrittäjänä sanon suoraan, että pysyvä ratkaisu löytyy siitä, että teemme työn tekemisestä ja sen vastaanottamisesta aina ja joka hetki kannattavaa. Meidän on purettava kannustinloukkuja, jotka pitävät nuoria toimettomina. Meidän on autettava pieniä ja keskisuuria yrityksiä työllistämään, luotava uskoa siihen, että yrittäminen kannattaa. Nuoret tarvitsevat matalan kynnyksen työkokemuksia, oppisopimuskoulutuksen helpottamista ja suoraa tukea uran alkuun, ei passivointia vaan aktivoivia tekoja.

Rouva puhemies! Opposition huoli on yhteinen, mutta lääkkeistä olemme eri mieltä. Hallitus ei jätä lapsia ja nuoria oman onnensa nojaan. Päinvastoin, me haluamme rakentaa Suomea, jossa jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen kotiin ja jokaisella nuorella on polku kohti työtä ja itsenäistä elämää. Pidetään huolta kotien elinvoimasta, pidetään huolta suomalaisesta työstä ja yrittäjyydestä. Silloin me pidämme parhaiten huolta myös lapsistamme ja tulevaisuudestamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.03 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Nuorisotyöttömyys on todellinen ongelma, eikä yksikään nuori saa jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Samalla kuitenkin on syytä pitää kiinni tosiasioista. Kun kuuntelee opposition puheita tai seuraa osaa julkisesta keskustelusta, voisi kuvitella Suomen olevan matkalla kohti jonkinlaista yhteiskunnallista romahdusta. Todellisuus on kuitenkin toinen. Suomen talous on alkuvuonna lähtenyt kasvuun Euroopan nopeimpien joukossa. Yrityksissä uskalletaan jälleen investoida, vienti vahvistuu, ja työllisyyden edellytykset paranevat. Hyvinvointivaltio ei ole romuttamassa, päinvastoin sen tulevaisuus turvataan vain sillä, että velkaantumisen kierre katkaistaan. Jos velan annettaisiin kasvaa hallitsemattomasti vuodesta toiseen, silloin hyvinvoin-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

tivaltion perustukset todella murenisivat. Siksi hallitus on tehnyt välttämättömiä päätöksiä velkalaivan kääntämiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Nuorisotyöttömyyden syitä ei voi ymmärtää tarkastelemalla vain tämän päivän tilastoja tai yhden hallituskauden päätöksiä. Taustalla on pidempi kehityskulku vuosien saatossa. Liian moni nuori on vuosien aikana päässyt eteenpäin koulutusjärjestelmässä ilman riittävää osaamista. Jos nuorella ei ole vahvaa lasku-, luku- tai kirjoitustaitoa tai elämän muita perustaitoja, työelämään kiinnittyminen on vaikeaa. Edellinen hallitus pyrki vastaamaan osaamisvajeeseen tekemällä toisen asteen koulutuksesta pakollisen. Ratkaisu ei kuitenkaan puuttunut itse juurisyyhyyn. Ongelma siirrettiin eteenpäin, mutta sitä ei ratkaistu. Tämän hallituksen linja on ollut toinen. Olemme lähteneet vahvistamaan peruskoulua, jotta jokainen nuori saa aidot valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään. Koulujen kännykkärajoitukset parantavat keskittymistä. Oppimisen tuen uudistuksen kautta pyritään apu saamaan varhaisessa vaiheessa sitä tarvitsevalle. Osaamistakuulla varmistetaan, että peruskoulun päättävä nuori hallitsee ne taidot, joita elämässä tarvitaan. Lisäksi perusopetuksen rahoitusta on lisätty 200 miljoonalla eurolla. Lisäksi opintosetelin avulla ilman opiskelupaikkaa jääneet nuoret pääsevät korkeakouluun opiskelemaan 30 opintopisteen verran. Edelleen hallitus on satsannut nuorten työllistämiseen työllistämistä edistävän setelin avulla.

Arvoisa puhemies! Toinen suuri haaste liittyy nuorten mielenterveyteen. Yhä useampi nuori kamppailee ahdistuksen, masennuksen ja jaksamisen ongelmien kanssa. Nämä vaikeudet näkyvät myös työllisyydessä, opiskelussa ja syrjäytymisriskissä. Siksi hallitus on vienyt eteenpäin alle 23-vuotiaiden terapiatakuun. Mielenterveyden ongelmiin on päästävä käsiksi silloin, kun ne ovat vielä hoidettavissa. Mitä aikaisemmin apua saa, sitä paremmat mahdollisuudet nuorella on rakentaa omaa tulevaisuuttaan.

Arvoisa rouva puhemies! Nuorten tulevaisuudenusko ei vahvistu sillä, että heille kerrotaan päivästä toiseen kaiken olevan menossa huonompaan suuntaan. Se ei vahvistu opposition hautajaispuheilla eikä jatkuvilla kauhukuvilla. Jatkuva pessimismi ei tuo edes toivoa. Tulevaisuudenuskon ja toivon luominen meidän nuorille riippuu paljolti siitä, miten me aikuiset puhumme ja viestimme ja kannustamme nuoria. Tulevaisuudenusko syntyy siitä, että yhteiskunta toimii, että koulu opettaa, että apua saa silloin, kun sitä tarvitsee, että ensimmäisen työpaikan saaminen on mahdollista ja että talous kasvaa ja uusia mahdollisuuksia syntyy. Nuoret tarvitsevat aikuisten positiivista kannustamista ja tukea tulevaisuuden toivoon. Juuri näitä asioita hallitus on pyrkinyt määrätietoisesti edistämään, ja tuloksiakin alkaa jo näkyä.

Lopuksi haluan sanoa muutaman sanan Suomen nuorille. Te olette kasvaneet aikana, jolloin kriisit ovat seuranneet toistaan. On ollut koronapandemia, sota Euroopassa, energiakriisi ja talouden epävarmuus. On ymmärrettävää, että tulevaisuus voi joskus näyttää sumuiselta, mutta Suomi on selvinnyt paljon vaikeammistakin ajoista. Jokainen sukupolvi on kohdannut omat haasteensa, ja jokainen sukupolvi on myös rakentanut maata eteenpäin. Jokainen kohdattu haaste tekee meistä entistäkin vahvempia. Teidän sukupolvenne tulee tekemään saman. Te pystytte siihen. Tässä maassa kannattaa edelleen opiskella, yrittää ja unelmoida. Suomessa on osaamista, turvallisuutta ja mahdollisuuksia enemmän kuin me usein muistammekaan. Vaikeudet eivät ole katoamassa yhdessä yössä, mutta suunta ratkaisee, ja Suomen suunta on eteenpäin. Tämän hallituksen toimet nuorten peruskoulutuksen vahvistamiseksi, korkeakouluopintojen opiskelumahdollisuus opintosetelin

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

avulla sekä työllistämissetelin mahdollisuus lisäävät toivoa. Yhdessä tekemällä tästä maasta tulee vahvempi kuin se on tänään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Berg.

18.09 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Keskustelemme tänään erittäin tärkeästä aiheesta, nimittäin nuorisotyöttömyydestä ja nuorten tulevaisuudenuskosta. Viimeiset vuodet ovat olleet poikkeuksellisia, ja monet nuoret ovat joutuneet rakentamaan elämäänsä epävarmuuksien keskellä. Ensin 2020-luvun ensimmäisinä kuukausina koronapandemia iski maailmaan. Suomessakin jouduttiin turvautumaan erityisjärjestelyihin, joilla rajoitettiin fyysisiä kontakteja ihmisten, myös lasten ja nuorten, välillä. Kun koronan aiheuttamasta epävarmuudesta päästiin, hyökkäsi Venäjä Ukrainaan, ja sitä myötä niin Suomen kuin koko Euroopan turvallisuustilanne järkkäsi. Sota Ukrainassa jatkuu edelleen, ja monet muutkin sodat ja kriisit ovat vyöryneet päälle. Monet ovatkin ymmärrettävästi huolissaan maailmanpoliittisesta tilanteesta.

Arvoisa puhemies! Tuoreimman nuorisobarometrin mukaan maailmanpoliittinen tilanne tosiaan tuottaa eniten epävarmuutta ja turvattomuutta nuorille. Toiseksi eniten turvattomuutta toivat yhteiskunnassa vallitsevat arvot ja asenteet. Luku on kasvanut hurjasti vain 15 vuodessa. Vielä vuonna 2010 turvattomuutta yhteiskunnassa vallitsevista arvoista ja asenteista koki yhdeksän prosenttia, mutta tällä hetkellä kokee jo yli puolet nuorista. Tulos on huolestuttava, sillä turvattomuuden kokemus voi estää nuoria osallistumasta esimerkiksi yhteiskunnalliseen keskusteluun. Yksi syy tämän taustalla voi olla keskustelukulttuuri sosiaalisessa mediassa. On entistä hyväksyttävämpää pyrkiä lyttäämään toista ihmisenä eikä pelkästään hänen mielipiteitään. Tällainen käytös on alkanut levitä alustoilta myös ihmisten välisiin kohtaamisiin. Pidän kehitystä huolestuttavana, sillä lapset ja nuoret eivät ole tälle immuuneja vaan kohtaavat tätä todellisuutta itsekin. Suomalaisessa yhteiskunnassa tarvitaan tällä hetkellä luottamusta ja toisten ihmisten arvostamista. Sitä ei rakenneta somessa tuntemattomille huutelemalla tai heitä loukkaamalla. Jokainen meistä on vastuussa siitä, miten käyttäydymme niin ruudun takana kuin toisten edessä.

Arvoisa puhemies! Vaikka nuorten kokemasta turvattomuudesta paljon johtuu maailmantilanteesta ja muista kehityskuluista, on hallituksen toiminnalla silti vaikutuksensa nuorten tulevaisuudenuskoon. Nuoret kokevat nimittäin tällä hetkellä eniten painetta työn saamisesta. Se ei ole mikään ihme. Alle 30-vuotiaiden työttömyys on noussut jo yli 75 000 nuoreen, ja nuorisotyöttömyys on vain muutamassa vuodessa pahentunut nopeasti. Tärkeää olisi varmistaa, että nuoret voisivat saada ensimmäisiä kokemuksia ja onnistumisia, koska se rakentaa itseluottamusta ja osaamista pidempää työuraa varten. Tällä hetkellä ketju ei kuitenkaan kulje eivätkä hallituksen yritykset tilanteen parantamiseksi ole ainakaan toistaiseksi valitettavasti toimineet.

Samanaikaisesti vaikean työllisyystilanteen kanssa näkee jatkuvasti uutisia siitä, miten tekoäly tulee aiheuttamaan valtavan muutoksen ja tulee mahdollisesti viemään harjoitteluja työpaikat suurimmalta osalta ihmisistä. Ei mikään ihme, että myös jo opiskelemassa tai työelämässäkin olevia oma tulevaisuus voi pohdituttaa, sillä usein näitä ennustuksia tehdään ilman minkäänlaisia ratkaisuvaihtoehtoja tavallisten ihmisten kannalta.

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenuskon ja toiveikkuuden vahvistaminen on otettava poliittiseksi painopisteeksi. Se edellyttää sitä, että kuuntelemme nuoria ja otamme heidän viestinsä vakavasti. Jos menetämme nuoret, menetämme koko tulevaisuuden. Nuo-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

rille on nyt luotava toivoa siitä, että tulevaisuus on vielä valoisa ja se tulee olemaan sitä jokaiselle nuorelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

18.14 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Arvokasta, että keskustelua on käyty näin pitkään salissa, ja toivoisin, että vielä hallituspuolueidenkin kansanedustajat saapuisivat takaisin saliin, niin pääsisimme jatkamaan. Tämä on Suomen tulevaisuuskysymys: mitä me teemme 80 000 nuorelle, jotka ovat tällä hetkellä työttöminä? Ajattelen, että se on taloudellinen kysymys, se on ennen kaikkea tulevaisuuskysymys, se on ennen kaikkea tämän maan tulevaisuuden kannalta kriittinen kysymys. Ja aivan oikein, täällä on ansiokkaasti ministereitä vielä paikalla — kiitän teitä läsnäolostanne — mutta kansanedustajia toivoisin saliin myös hallituspuolueista.

Arvoisa puhemies! Lähdin opettajaksi, koska en voi kuvitella mitään innostavampaa kuin nuorten ja lasten oppiminen ja se potentiaali, mikä ihmisellä on silloin, kun pyrkii kehittämään itseänsä, ympäristöänsä ja olemaan paras mahdollinen versio itsestään. Ajattelen, että se on sellainen kantava voima, että vaikka me murehdimme velkajarrua, me murehdimme Suomen talouden ja turvallisuuden tilannetta, niin meidän tulisi nähdä nuorten tulevaisuus keskeisenä ratkaisuna myös näihin keskeisimpiin kysymyksiin. Siksi kuuntelin tänään aika pöyristyneenä valtiovarainministerin puheenvuoroa, kun hän sanoi, ettei täällä salissa ole käyty yhtään keskustelua taloudesta. Kyllä minusta talous on myös ihmisten työllisyyttä, talous on ihmisten käyttäytymistä, ja sehän meille tähän maahan talouden muodostaa. Työllisyydellä on suora yhteys tämän maan taloudelliseen tilanteeseen.

Siksi ajattelen myös tätä virkettä, jota on toistettu, että ”te pelottelette nuoria”. On sanottu, että ”te pelottelette nuoria”. ”Miksi te olette tehneet tämän välikysymyksen? Pelottelette nuoria.” — Arvon kansanedustajat, hyvät kollegat, kyllä nuoret ovat tätä viisaampia. Nuorissa on kaikki vahvuus ja viisaus, ja eivät he muodosta maailmankuvaansa kahdensadan tai edes sadan oppositiokansanedustajan kommentin perusteella. Heissä on kaikki viisaus. Heitä me haluamme kirittää töihin. Heitä me haluamme auttaa toteuttamaan unelmiansa perheestä, omistusasunnosta, omasta yrityksestä, asumisen mahdollisuuksista siellä, missä heidän sydän on, ja siinä pitää pystyä tukemaan paremmin. Eivät heidän aivonsa sula tai muodostu muutaman sadan kansanedustajan kommenttien puheilla. Arki on se, mikä nyt mättää, kun työtä ei ole, ja siihen pitää yhdessä löytää ratkaisu.

Keskusta on tarjonnut tänään salissa useita eri ratkaisuehdotuksia, ja haluaisin vielä läsnä olevilta ministereiltä kysyä, miten te suhtaudutte näihin keskustan esityksiin. Täällä edustaja Vuornos, kokoomuksen kansanedustaja, torppasi jo tämän esityksemme nuorten takuutyöstä, mutta rohkenen kuitenkin nostamaan sen vielä esiin, koska täällä on muun muassa ministeri Talvitie, ja uskon, että ymmärrätte, että kolmen kaupungin noin 100 miljoonan euron sakkomaksut, Oulun, Lahden ja Tampereen yhdessä tänä vuonna maksamat sakkomaksut, siis 100 miljoonaa euroa, olisivat varmasti paremmassa käytössä, jos niillä voitaisiin tukea nuoria täsmätoimin työllistymään palkkatuen kaltaisella mekanismilla ja sitä kautta saisimme aktiivisuutta myös työmarkkinoille.

Sen lisäksi haluan kysyä, miten hallitus suhtautuu keskustan esitykseen työllistämistelin räjäyttämisestä. Hallitus on varovaisesti ilmaissut, että aikovat laajentaa kriteereitä, mutta koska työllisyys on annettu kuntien tehtäväksi, niin eikö olisi kohtuullista, että tällaisia kriteereitä ei olisi, vaan nämä työllistämistielien määrittelyt jäisivät paikallisen har-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

kinnan varaan. Tämä nykyinen työllistämisseteli on lumelääke, iso lupaus mutta tyhjä sisältä. Siitä kertoo se, että neljässä kuukaudessa tämän vuoden alusta alkaen työllistämisseteliä on myönnetty vain 150 nuorelle. Siis 30 miljoonan euron potti on jäämässä käyttämättä, kun siitä vain muutama miljoona on käytetty, ja elämme kuitenkin jo keskikesää. Voisiko sen räjäyttää? Voisiko tilalle tarjota jotain, missä luottaisimme paikallisten valtaan ja pitäisimme siitä huolta?

Viimeiseksi kysyn, olisiko rohkeutta peruskoulun työelämäpainotteisten linjojen laajentamiselle. Vantaalla on erittäin hyvä malli, TEPPO-koulutus, jossa kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaista nuoria ohjataan työelämään normaalia voimakkaammin. He toimivat työelämässä, työssä, käytännössä 5—7 viikkoa vuodessa. Voisiko tämän mallin ottaa käyttöön kaikkialla Suomessa ja sitä kautta huolehtia, ettei yksikään nuori valmistu peruskoulusta ilman CV:tä, jossa on työkokemusta? [Puhemies koputtaa] Toivon, että voisitte harmita tätä uutta esitystä ja myös ilmaisitte kantanne. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

18.20 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Nuorten luottamus tulevaan on todellakin kokenut romahduksen. Vuonna 2025 optimismi maailman tulevaisuutta kohtaan oli heikompaa kuin kertaakaan aiemmin. Tämähän ei ole vain yhden kyselyn johtopäätös, vaan useat tutkimukset kertovat valitettavasti samasta vakavasta kehityksestä. Me tiedämme, kun täälläkin on nostettu esiin ilmastonmuutos ja käynnissä olevat sodat, että totta kai ne vaikuttavat nuoriin, mutta kyllä myös meillä täällä suomalaisessa yhteiskunnassa on tapahtunut valtavia muutoksia vain muutamassa vuodessa.

Sosiaalidemokraatit nostivat jo hallituksen alkumetreillä tämän nuorten tilanteen esille. Me ennakoimme silloin, että hallituksen suunnitelmat vaikuttavat nuoriin kielteisesti ja kasaavat heidän päälleen kohtuuttomasti taakkaa. Nyt me valitettavasti näemme tämän kehityksen myös todeksi tulleen.

Arvoisa puhemies! Nuorten pitkäaikaistyöttömyys on siis kaksinkertaistunut vain muutamassa vuodessa, ja tämänhän pitäisi nyt pysäyttää meidät kaikki. Valitettavasti hallituksen toimet ovat keskittyneet näihin leikkauksiin ja työelämän heikennyksiin, joilla on sitten odotettu olevan ikään kuin työmarkkinoita elvyttävä vaikutus, se, että tulisi uusia työpaikkoja. Mutta näin ei ole kuitenkaan käynyt, vaan me näemme, että työttömyys vain pahenee ja pitkäaikaistyöttömyys pahenee.

No, nyt sitten, kun tämä nuorten tilanne on näyttäytynyt tällaisena, olemme saaneet tämän nuorisosetelin, joka on hyvä asia sinänsä, mutta se ei vain ole lähtenyt vetämään, ja nyt siihen on sitten nähtävästi tehty korjausliikkeitä. Minä itse ajattelen niin, että kun nämä työelämän heikennykset tulivat sieltä työnantajan käsikirjasta suoraan hallituksen ohjelmaan, niin kyllä työnantajien on myös kannettava vastuu siitä, että nuoret tällaisessa tilanteessa saisivat töitä. Sen takia minusta pääministerin pitäisi kutsua koolle EK ja Suomen Yrittäjät ja käydä heidän kanssaan vakava keskustelu. Nyt on kirjelmä laitettu, mutta kyllä se on vain otettava pöytään ja edellytettävä sitä, että tässä on myös toimittava. Sen isänmaallisuuden pitää näkyä tässä. Tässä on kysymys meidän maamme tulevaisuudesta.

Arvoisa puhemies! Tähän nuorten heikkoon tilanteeseen vaikuttaa varmasti myös opiskelijoiden tilanne. Toimeentulo on vaikeutunut, opintotuki ei riitä, ja sitten kun työllä pitäisi saada lisäansioita, niitä töitä ei ole.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Yksi, mikä on iso asia, on harjoittelupaikkojen puute, ja tästä olemme sivistysvaliokunnassakin kuulleet moneen otteeseen. Se on johtanut opintojen pitenemiseen ja valmistumisen lykkääntymiseen. Kun itse valmistuin sairaanhoitajaksi, niin harjoittelupaikka ja työpaikka olivat aivan saletisti varmoja — harjoittelupaikka tuli koulun kautta, ja työtäkin oli tarjolla. Eli siinä ei ollut ongelmaa, mutta nyt nämä ovat kiven takana. Se, mikä on tässä aika ikävää, on se, että tästä harjoittelupaikan löytymisestä on tullut opiskelijoille tällainen keskinäinen tosi stressaava nopeuskilpailu siitä, kuka kerkeää sen ensimmäisenä saada. Ja nyt kun — hienoa, että täällä ovat nyt ministerit paikalla — opetusministerikin on täällä paikalla, niin olisi hyvä kuulla, onko tähän nyt mietitty ammattikorkeakouluille ja ammatillisille oppilaitoksille sitä sparrausta, että nämä harjoittelupaikat etsitään sieltä koulun toimesta. Eihän se voi olla niin, että nämä nuoret yrittävät siellä kalastella niitä paikkoja.

No, koulutuksestahan on leikattu, erityisesti nyt ammatillisesta koulutuksesta — toki paikkoja on myös lisätty eri koulutusasteille. Näissä ammatillisen koulutuksen leikkauksissa hallitus halusi tämän yli 100 miljoonan suunnata aikuiskoulutukseen, mutta valitettavasti siellä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelee yhtä aikaa aikuiskoulutuksen piirissä olevia ja nuorisoasteen opiskelijoita. Eli, kyllä, ne leikkaukset ovat heikentäneet myös nuorten koulutusta ja tuntimääriä. Me ollaan tätä asiaa, siis ammatillista koulutusta, käyty sivistysvaliokunnassa ihan ylimääräisenä asiana läpi, kuultu eri tahoja tästä tilanteesta, ja kyllä huolta kannetaan hyvin laajasti tämän lähiopetuksen määrän vähentymisestä.

Hyvät edustajat, puhemies! Nuoruushan on hyvin lyhyt vaihe ihmiselämässä, mutta on niin, että nuoruuden kokemukset — se, mitä nuorena kokee — ulottuvat hyvin pitkälle aikuisuuteen, ja se meidän päättäjien pitäisi muistaa. Nuoret eivät pyydä mahdottomia, he pyytävät vain ihan semmoista säällistä elämää, että olisi opiskelupaikka, olisi työtä ja pystyisi elättämään itsensä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen.

18.26 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Tässä tuli ainakin joitakin kysymyksiä suoraan allekirjoittaneelle, joihin voisin nyt tiiviisti kommentoida.

Ensinnäkin edustaja Kemppi hyvin, sanotaan, värikkäin sanakäantein puhui tästä nuorten työllistymisasetelien, oliko se, räjäyttämistä, vai mistä se mahtoi olla. Emme nyt kuitenkaan niin toimi, vaan haluan muistuttaa, että totta kai itseäni virkatehtävissä sitoo kuitenkin Suomen lainsäädäntö ja meillä on myös valtionavustuslainsäädäntö, joka asettaa tietyt reunaraamit. Eli mikäli valtio jakaa tällaisia avustuksia eteenpäin meidän yhteiskunnassa, niin se asettaa tietyt raamit sille, millä tapaa niitä rahoja voitaisiin käyttää.

Mutta kun mennään vastaavasti katsomaan sitä, miltä se tilanne näyttää tällä hetkellä, niin, kuten totesin tuossa — en tiedä, olitteko salissa — nämä teidän luvut, mitä käytitte äsken pöntössä, eivät pidä paikkaansa. Puhutaan noin 500:sta tällä hetkellä, mutta se tieto ei ole aivan päivän päälle, koska meillä on kuitenkin yli 40 aluetta, jotka näitä päätöksiä tekevät, ja tiedän, että osalla alueista seteleitä on jo varattu hyvinkin huomattava määrä. Mutta joka tapauksessa, kuten totesin, setelien myöntäminen ja käyttö on laajentunut koko ajan. Pidän sitä hyvin myönteisenä, että näin on ollut.

Toivottavasti voin kertoa jo aivan lähiaikoina siitä, mitä muutoksia setelien ehtoihin tullaan tekemään, mutta voin sanoa jo tässä kohtaa, että niitä kriteereitä tullaan huomattavasti

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

vielä joustavoittamaan. En usko, että se tulee olemaan enää se keskeinen syy, vaan, hyvät kansanedustajat, se syy, minkä takia seteleitä on mennyt vielä niin vähän, johtuu kerta kaikkiaan vain siitä, että kysyntää työvoimalle ei ole ollut alueilla niin paljoa kuin mitä olimme toivoneet aikaisemmin. Mutta kun tiedämme sen, että talous on lähtenyt jo kasvuun — ja ainahan on niin, että noin puoli vuotta sen jälkeen, kun talouskasvu on lähtenyt liikkeelle, myös työmarkkina lähtee viriämään — niin on ihan selvä asia, olen hyvin vakuuttunut siitä, että kesän aikana, syksyn, talven mittaan tälle, kuulkaa, käyttöä tulee löytymään kaikinensa. Eli tätä jatketaan.

Rouva puhemies! Vielä lyhyesti toisesta asiasta eli tästä keskustan takuutyöajatuksista. Tässä nyt varmasti puhutaan ainakin osin samoista kysymyksistä. Edustaja Kallin kanssa tässä kahden kesken tätä vähän tuossa sumplittiin, miltä tämä asia näyttää. Orpon hallituksen linja on ollut se, että me haluamme tukea sitä, että meidän nuoret työllistyvät yksityisellä sektorilla, suomalaisiin yrityksiin. Siihen on luotu nimenomaan tämä työllistymisaseteli, joka on ikään kuin joustavoitettu malli käyttää palkkatukea käytännössä. No, tässä ehtojen mukaisesti nuorelle voidaan myöntää jopa 1 500 euroa sitä kompensatiota per kuukausi. Ja taas vastaavasti teidän mallissanne — jos puhutte siitä, että tämä korvaus olisi työmarkkinatuen tai nykyisen yleistuen tasoinen — se on noin puolet pienempi, se on noin 800 euroa kuukaudessa, mikä se tuki kaikinensa sitten olisi.

Eli kyllä minusta nyt kuitenkin on niin, että yhteiskunnan tuki, jota myönnetään, pitää myöntää siten, että työpaikat syntyvät suomalaisiin yrityksiin ja sen tuen pitää olla kuitenkin tasoltaan sellaista, että sillä on myös aitoa vaikuttavuutta. Siksi uskon siihen, että nämä reunaraamit, mitä olemme ottaneet käyttöön, ovat soveltuvia kaikinensa, tällä päästään eteenpäin.

Vielä viimeisenä totean sen, että mitä tulee sakkomaksuihin, niin on ihan päivänselvä asia, että tulevan hallituksen ensi kevään vaalien jälkeen täytyy pohtia sitä, miten uudessa maailmassa kuntien kannustimet ovat toiminnassa. En ole halunnut ministerinä lähteä tekemään tässä kohtaa nopeita johtopäätöksiä, koska ensin pitäisi nähdä se, millä tapaa tämä järjestelmä toimii matalasuhdanteessa, miten elämme nyt, ja taas toisaalta, millä tapaa myös se sakkomaksukertymä muuttuu ja kehittyy, kun talous vetää hyvin ja vastaavasti työttömyys vähenee. Sen pohjalta päätöksentekijät voivat katsoa sitten sitä, mitä muutoksia siihen sakkomaksukertymään on ehkä järkevää tehdä. Te tiedätte hyvin, että edellinen hallitushan teki sen päätöksen siitä, että tehtävät siirrettiin kuntien vastuulle, ja siinä samassa rytkäksä tehtiin myös päätös siitä, minkä näköinen tämä sakkomaksukertymämalli on. Nyt arvioidaan taas vastaavasti sitä, mitä vaikutuksia sillä on sitten ollut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuorot, edustajat Kemppi ja Siponen, ja sen jälkeen otetaan ministeri Talvitie.

18.31 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Lämmin kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämä oli kyllä ennätys. Samassa lauseessa te, ministeri Marttinen, haukuite edellisen hallituksen ja siirsitte tämän päätöksen seuraavalle hallitukselle. [Lauri Lyly pyytää vastauspuheenvuoroa] Nyt on tämän hallituksen aika toimia. Teillä on vuosi valtaa. Nuorille tämä vuosi on erittäin kriittinen sen kannalta, työllistyvätkö nämä 80 000 nyt työttömänä ollutta nuorta, vai odottelemmeko me vain kädet ristissä, että jotain tapahtuu. Me tarvitsemme aktiivisia toimia. Olen aivan varma, että te viisaana ministerinä sen tiedätte. Toi-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

von, ettette käytä aikaa edellisen hallituksen haukkumiseen tai seuraavalle hallitukselle tehtävien jakamiseen, vaan toimitte nyt, koska tämän hallituksen aika ja valta on nyt.

Sitten näihin lukuihin, olen tarkistanut niitä. Esimerkiksi Lahden kaupunki: nuorten työllistymisaseteliä on myönnetty 10 kappaletta, rahaa on mennyt 73 500 euroa, kolme kielteistä päätöstä, kun kriteerit eivät ole täyttyneet, ja rahaa saatiin 940 000 euroa, eli käytöste on alle 10 prosenttia. Teidän on myönnettävä, että tämä seteli ei toimi.

18.32 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Sama pisti minunkin korvaan ministerin puheenvuorossa. Tätä on kuultu aika monen muunkin teeman kohdalla, että edellinen hallitus teki jonkun päätöksen, ilmeisesti saattoi olla myöskin huono päätös, ja tätä Orpon hallituksesta seuraava hallitus korjaa, mutta tämä hallitus ei korjaa — sakkomaksut, hyvinvointialueuudistus, monia muita asioita. Tässä tulee tämmöinen tyhjä aukko tämän hallituksen kohdalla siinä, jos huomataan joku asia, mikä ei toimi, vaikkapa nyt nämä sakkomaksut. Te äsken, ministeri, nostitte esille tämän keskustan takuutyömallin ja sen, mihin työttömyysturva riittää tai mikä sen taso on, mutta te unohdatte siitä tämän sakkomaksupuolen. Elikkä mehän olemme tuomassa myöskin tämän siihen toiseksi elementiksi takaamaan sitä työpaikkaa vastavalmistuneille.

Sitten tähän työllistämisaseteliasiaan. Mekin olemme sitä kannattaneet ja positiivisesti siihen suhtautuneet. Emme tietenkään ole aivan sillä tavalla hehkuttaneet niin kuin ministeriäitiöstä tai hallituspuolueista, että työllistämisaseteli nyt ratkaisee ongelmat. Nyt tässä kohtaa, kun nähdään, [Puhemies koputtaa] että se ei ole toiminut — niitä on käytetty vähän — niin kyllä sitä silloin voi myöskin kritisoida. Täytyy miettiä nopeasti niitä korjaavia toimia [Puhemies koputtaa] niin, että nuoret saavat työpaikkoja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen ministeri Talvitie. — Olkaa hyvä.

18.33 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä työllisyyspalvelujen siirto tapahtui vuoden 2025 alusta tämän hallituksen aikana, mutta kyllä edellisellä hallituksella pääpiirteittäin se, miten se siirto tehdään, oli siellä ratkaistu. Siitä, mitä tässä sitten tapahtui: se siirto tapahtui noin 200 miljoonaa alimittaisena liittyen siihen, että työttömyysturvan osalta tuli noin 100 miljoonaa, ja sitten kun palveluja leikattiin, muun muassa palkkatuetusta työstä ja kotouttamisesta ja muusta, niin siitä tuli 100 miljoonaa. Se vaikuttaa tähänhetkisiin työllisyysalueitten ja kuntien palveluihin. Tämä pitää tässä muistaa.

Ennen kaikkea tässä pitäisi miettiä jatkossa sitten, ketkä ovat kuntien vastuulla näissä. Varmasti niin pitäisi ajatella, että kuntien vastuulla ovat ne, jotka ovat työkykyisiä, ja sitten ne, jotka eivät ole työkykyisiä, ovat hyvinvointialueen tai valtion vastuulla kustannuksiltaan. Tämän pitäisi olla se perusjako, jolloin sitten hoidettaisiin niitä, [Puhemies koputtaa] jotka ovat oikeasti työllistymässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Talvitie.

18.35 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie: Arvoisa puhemies! On tosi tärkeää, että me puhutaan täällä nuorten tulevaisuudesta. Koulutuspaikka ja se, että nuorilla on harrastuksia ja työtä, ovat keskeisiä tekijöitä siinä, että nuorilla on uskoa tulevaisuuteen. Meillä ovat koulutustason mukaiset erot työllisyudessa OECD:n suurimpia. Jos me

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

ajatellaan meidän nuoria, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa tai korkeakoulututkintoa, niin pari vuotta sitten, vuonna 24, heistä vain 42 prosenttia oli töissä. Tämä kertoo siitä, että kaikkein keskeisintä on se, että koulutuspaikkoja on nuorille sekä toisella asteella että myöskin korkeakouluasteella. Se on paras sijoitus sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta.

Vastavalmistuneiden työllisyydessä ei ole tapahtunut jyrkkiä muutoksia, eli esimerkiksi viime vuonna korkeakoulututkinnon suorittaneista yli 80 prosenttia työllistyi sen kuuden kuukauden elikkä tulevan puolen vuoden aikana. Mutta yksi asia, mistä olemme huolissamme ja jota tässä edustajat ja sivistysvaliokunnan puheenjohtajakin nostivat esiin, on tämä harjoittelupaikkojen määrä. Erityisesti se harjoittelupaikkojen määrä on kriittinen sote-sektorilla. Eli siellä on jo nähtävillä, että se on hidastanut valmistumista, ja nuorella on huoli siitä, ehtiikö valmistua siinä ajassa, että opintolainahyvitys astuu voimaan ja niin edelleen.

Tässä tosiaan pari kuukautta sitten järjestin ministeri Rydmanin kanssa pyöreän pöydän keskustelun, ja totesimme, että tarvitsemme tähän konkreettisia toimia. Niitä konkreettisia toimia, joita todettiin, oli muun muassa se, että harjoitteluita pitää tasaisemmin ajoittaa ympäri vuoden. Nyt on selvästi näkyvillä eri aloilla, että vain tiettyyn aikaan haetaan harjoittelijoita, ja nuoret ovat valmiita hakemaan ja tekemään niitä harjoitteluita ympäri vuoden. Meillä pitää olla myös yhteinen alusta, jossa on kaikki vapaat paikat. Sitten tuli tämmöisiä ongelmia, että jos on varattu harjoittelupaikka ja sitä ei käytetäkään tai tulee jotain mutkaa matkaan, niin sitä ei vapauteta. Eli nämä ovat ihan semmoisia pieniä konkreettisia asioita, mutta tärkeitä. Sitten myöskin hyvinvointialueilla tuotiin esiin se, että pitää olla strategisempi päätös siitä, että harjoittelupaikkoja on, ja sen ei pidä perustua yksittäiseen tilanteeseen vaan siihen, että tiedetään jo tulevaisuudesta. Mutta on myöskin haasteita siinä, että meillä on osittain koronan johdosta ennätyskorkeat valmistumiset vuosina 23—24. Toisaalta sitten me tiedetään ja me ollaan haluttu varautua yhteiskunnan muutokseen, ja niin me ollaan nostettu myöskin näitä sote-opiskelupaikkojen määriä.

Eli tässä on monta asiaa, jotka sitten vaikuttavat siihen, että nyt ollaan tässä tilanteessa. Mutta me paneudumme asiaan ja me vahvistetaan myöskin valtakunnallista koordinaatiota, sitä yhteistä toimivampaa alustaa harjoittelupaikkojen tarjontaan, ja on myöskin hyvinvointialueiden kanssa käyty keskustelua sosiaali- ja terveysministeriön puolella siitä, miten näitä asioita pystytään ratkaisemaan.

Mutta siellä pyöreässä pöydässäkin nostin esiin myös yksityisen sektorin merkityksen eli yksityisen sektorin vastuun siitä, että harjoittelupaikkoja lisätään. Hyvä yritys- ja elinkeinoelämän edustaja ottaa tällä hetkellä harjoitteluun niitä tekijöitä, jotka ovat sitten tulevaisuuden hyviä työntekijöitä. Siinä mielessä tätä vastuuta tarvitaan myös sinne yksityiselle sektorille, jotta me saadaan myöskin sujuva siirtymä sieltä koulutuksesta työelämään. Mutta tässä riittää kyllä työtä ja tekemistä, jotta jokaisella nuorella olisi mahdollisuus myös valmistua siinä ajassa, johon hän on suunnitellut, että harjoittelu tapahtuu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt edustaja Kallio on jo niin monta kertaa tullut lähelle tätä paikkaansa, että tehdään niin, että otetaan tässä välissä edustaja Kallion puheenvuoro, sen jälkeen ministeri Poutalan puheenvuoro ja sen jälkeen muutama vastauspuheenvuoro, mitä pyyntöjä täällä oli ollut. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.39 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! En halunnut mitenkään painetta luoda tuossa.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Ensinnäkin kiitos hallituspuolueiden edustajille, jotka kaikki ovat tällä hetkellä ministerialtiiossa, että teillä on aika hyvä edustus siellä, ja kiitos hyvistä, rakentavista vastauspuheenvuoroista. Toki aina sävyeroja on. Kun tämän päivää on taas seurannut, niin olen paljon pohtinut sitä, millä tavoin me päästään tästä eteenpäin. Sitä keskustelua, mitä täällä käytiin, en tiedä, kuinka moni pitkäaikaistyötön nuori on jaksanut seurata tai muutoin, mutta nyt kun iltaa kohti mennään, niin ehkä enempi puhutaan sitten itse asiasta, kun puhutaan politiikkaa, ja ehkä se puolue-sana jätetään vähän vähemmälle. Tekisi mieli sanoa jotakin hyvinkin kerettiläistä, mutta kun tuo ryhmän puheenjohtaja tuli paikalle, niin en nyt sitten uskalla. [Antti Kurvinen: Rohkeasti vaan, minulla on laaja sydän!]

Koska täällä on aika kattavasti kaikki jo käyty läpi, niin tosiaan teen sillä tavoin, kun en tämän alan asiantuntija ole, että kun tulen itäisestä Suomesta, joka poikkeaa hyvin paljon näistä kasvumaakunnista ja kasvukaupungeista, niin kuin on moneen kertaan tuotu esille, ja kun olen pyytänyt sieltä työllisyysalueilta kommentteja tähän aiheeseen, niin käyn niitä tässä läpi.

Tosiaan tämä nuorisotyöttömyyden kasvu on ollut todella rajua Kaakkois-Suomessa, Etelä-Savossa, Etelä-Karjalassa ja Kymenlaaksossa. Erityisen huolestuttava on tosiaan tämä nuorten pitkäaikaistyöttömien määrän todella voimakas nousu. Koulutusta on aika usein näillä nuorilla mutta työkokemusta ja työpaikkaa ei ole. Alueilla koetaan, että nämä valtion toimet työmarkkinoilla ja lainsäädännössä eivät riittävällä tavalla tue työllistymistä ja työnsaantia.

Tässä he ovat nostaneet esille joitain toimenpiteitä ja palveluja, joilla työvoimaviranomainen voisi ohjata sekä tukea nuorta työelämään. Nämä ovat suoraan alueilta tulleita. Ensimmäinen on tämmöinen työkokeilun pidentäminen puoleentoista vuoteen, mikä antaisi pitkäaikaisen kasvu- ja oppimisjakson työpaikan, jolloin työnantajan riski pienenesi. Toisena on työhön valmistautumisen tukeminen työpaikan löytämisessä, sinne hakeutumisessa sekä molemminpuolisessa sitoutumisessa. Kolmantena oppisopimuksen tukeminen taloudellisesti, koska palkkatukirahoitus on vähentynyt työllisyysalueilla kolmannekseen TE-uudistuksen myötä.

Arvoisa puhemies! Lisäksi näissä alueilta tulevissa viesteissä korostuvat just, kuten on tänäänkin tullut paljon esille, nämä nuorten mielenterveys- ja toimintakykyhaasteet, jotka pahenevat yleensä aina työttömyyden pitkittyessä ja jatkuessa.

Sitten jo päivällä debatissa toin esille tätä pelkoa, mikä meillä on, että syntyy tämmöinen sukupolvi, joka ei pääse työn syrjään kiinni, kun ei saa sitä ensimmäistä työpaikkaa. Näillä alueilla pidettiin tätä tukea — he käyttivät termiä ”rekrytuki” — lähtökohtaisesti hyvänä, mutta ongelma on se, että tässä työmarkkinatilanteessa meidän alueilla — jossain Imatran seudulla erityisesti mutta koko itäisessä Suomessa — ei yksinkertaisesti ole työpaikkoja tarjolla.

Työpajatoiminta, kuntien nuorisotyö, kolmannen sektorin palvelut ja toiminta ovat olleet aiemmin hyviä keinoja, ja näitä tulisi tukea jatkossakin. Tässä on käynyt niin, että näitä kolmannen sektorin toimijoita on paljon kadonnut sieltä. Niin kuin päivällä jo totesin, tämä pitäisi nähdä kokonaisuutena hyvinvointialueiden ja kuntien kanssa, että tämä kolmas sektori toimisi siinä. Toivotaan nyt, että tämä viimeaikainen, ainakin julkisuudessa kovana käynyt keskustelu ei ihan niin pahana toteutuisi.

Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan tehty toimia hallituksen taholta työmarkkinoilla työläinsäädäntöön, mutta samaan aikaan näillä alueilla koetaan, että kunnilta on viety näitä työkaluja, joilla ne voisivat vaikuttaa juuri näihin paljon puhuttuihin sakkomaksuihin, ja

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

olisi toivottavaa, että siihen olisi pystytty nopeammalla aikataululla puuttumaan. Kun tähän yhdistetään tämä työttömyysturvan rahoitusmalli, niin kunnat ja ennen kaikkea asiakkaat ovat tässä sitten kärsijän roolissa.

Sellainen viesti sieltä tuli, että näillä alueilla toivottaisiin, että valtion ohjaus olisi vähäisempää ja annettaisiin vapauksia enempi sinne alueille, koska jokainen alue on hyvin erilainen. Luen ihan suoran sitaatin tähän loppuun: ”Kyllä meillä on velvollisuus ja motivaatio tehdä asioita ilman valtion ohjaustakin aluetalouden eduksi. Hallinnon uudistus kyllä onnistui, mutta työllisyyspalvelu-uudistus jäi tekemättä. Kattilaa vaihtamalla samoilla resepteillä ja aineksilla ei tule sen parempaa. Nythän me teemme samoja TE-toimiston hommia tiukassa valtio- ja lakiohjauksessa. Valtionkin fokus tulisi olla vaikuttavuuden mittaamisessa eikä prosessien mittaamisessa. Fokus tulisi olla vaikuttavuuden mittaamisessa eikä prosessien mittaamisessa.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Poutala.

18.44 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Pidän ihan lyhyen puheenvuoron. Olen täysin samaa mieltä edustaja Kallion kanssa, että kyllä se laatu paranee, kun porukka pienenee täällä salissa, ihan selkeästi.

Täytyy nostaa yksi pieni lipsahdus vielä ennen tätä laadun parantumista tähän näin, mikä on pakko ottaa tässä huomioon. Nimittäin edustaja Kokko väitti, että hallituksen ratkaisu on ollut pudottaa 30 000 lasta köyhyyteen. Minä en millään jaksa uskoa, että hän tarkoitti tätä ehkä tälleen näin, että hallituksen ratkaisu on ollut, että tässä nyt joku on halunnut tehdä tämmöisen työn. Uskallan väittää, että hallitus pyrkii nimenomaan siihen, että yksikään lapsi tai nuori ei joutuisi olemaan köyhyydessä eikä ylipäänsä kukaan ihminen. Tämä jotenkin vain kalskahti korvaan.

Mutta sitten haluan myös kehua. Täällä on ollut upeita puheenvuoroja, ja täytyy sanoa, että SDP:n Suhonen ja Berg olivat erittäin hyviä. Sieltä tuli se kritiikki kyllä hallitukselle — otettiin se vastaan selkeästi — mutta sieltä tuli myös erittäin hyviä ehdotuksia. Olihan tämä äskeinen Kallion puheenvuoro ihan esimerkillinen, joten kiitos näistä. Kritiikkiä saa esittää, mutta jotenkin se on hienoa, kun se tulee asiallisesti. Ainakin itse tykkään siitä erittäin paljon. Näyttää siltä, että seuraavat puheenvuoron pitäjät ovat samaa sarjaa, eli antaa mennä vaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lindén.

18.46 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jouduin välillä olemaan valitettavasti yli kaksi tuntia Kelan valtuutettujen kokouksessa ja pois siitä osasta, mutta ensimmäiset kaksi tuntia tässä kuuntelin, ja nyt tulinkin heti takaisin.

Olen sillä tavalla ahdistunut tästä keskustelusta, että hallituksen taholta on kerrottu monia konkreettisia toimia ja suunnitelmia, joita vastaan minulla ei ole mitään. Ei ole tarvetta kritisoida niitä, ja mikään ei ole helpompaa kuin täältä meidän taholta arvostella esimerkiksi korkeaa nuorisotyöttömyyttä. Mutta se, miksi itse haluan käyttää puheenvuoron ja halusin jo aikaisemmin, on se, että meillä on kriisi yhteiskunnassa, ja nyt me tarvitsemme kriisijohtamista.

Vuonna 2011 eversti Pekka Visuri ja Vanhasen hallituksen ensimmäisen hallituksen kansliapäällikkö Risto Volanen kirjoittivat erinomaisen kirjan Suomen siviilikriiseistä en-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

simmäisenä kymmenenä vuotena 2000-luvulla. Tämä vaatisi hallitukselta nyt, tarkoitan, kriisijohtamisen menetelmiä, missä kaikkien eri ministeriöiden ja toimijoiden asiat puhalletaan yhteen tehokkaasti, organisoidusti ja nopeasti. [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi ministeri Talvitien erinomainen puheenvuoro kuulosti minun korvissani ”joskus, sitten joskus”. Nyt tarvitaan välittömästi kriisijohtamista tässä asiassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, vastauspuheenvuoro.

18.47 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olimme edustaja Lindénin kanssa samassa paikassa perusturva-asioita ja sosiaaliturvaa miettimässä. En tiedä, johtuuko siitä vai muusta, että ajatukset kulkevat vähän samaan suuntaan. Varmaan teillä on hyvää tahtoa, ja minusta oli hyvä, että ministeri Poutala sanoi, ettei kukaan varmaan tarkoituksella halunnut köyhdyttää lapsia, mutta tähän teidän politiikka on johtanut. Se on vain tosiasia. Ja kyllä verkkaisia nämä toimenpiteet ovat olleet tämän kriisin syvyyden huomioon ottaen.

Joudun nyt muutaman kriittisen kommentin antamaan työministerille. Ensinnäkin kyllä tosiasia on se, että kun me elämme juhannusviikkoa, niin työpaikoilla on jo ratkaistu, otetaanko kesätyöntekijöitä vai ei, ja kyllä ne paikat on jo jaettu. Kyllä nyt en usko, että enää tällaiset hyvääkään tarkoittavat toimet johtavat mihinkään. Ne ovat suoraan sanottuna poseerausta. Joudun sanomaan nyt ikävästi, että näihin toimiin olisi pitänyt ryhtyä kolme, neljä, viisi kuukautta sitten. Miksi ei ole ryhdytty?

Ja sitten, puhemies, ihmettelen kyllä työministerin asennetta siinä, maksetaanko mieluummin julkisia varoja ihmisille kotiin, että nuoret ovat työttöminä, vai työllistetäänkö heitä sitten vaikka julkiselle sektorille. Kyllä keskustan mielestä on parempi se, että työllistetään vaikka julkiselle sektorille, kuin se, että maksetaan kotona olosta ja se passivoituminen siellä on käynnissä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.48 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministereille vastauksista. Ministeri Talvitien kanssa istuttiin siellä sivistysvaliokunnassa ja tehtiin hyvää yhteistyötä, enkä nytkään halua ruveta ilkeilemään, mutta hieman laitan teitä vielä tiukemmalle tämän harjoittelupaikka-asian osalta, josta on tänä päivänä ollut jo useamman kerran puhetta.

Kerroitte, että on pyöreä pöytä järjestetty kaksi kuukautta sitten. Siellä on ollut oikea tilannekuva: tarvitaan yhteinen alusta, tarvitaan nämä vapautuvat paikat kiertoon, tarvitaan tasaisemmin näitä harjoittelupaikkoja ympäri vuoden. Mutta nyt se kysymys kuuluu: aiotteko te tehdä näille asioille jotakin vielä tämän hallituskauden lopun aikana? Muuten vuosi menetetään jälleen, jos meillä on tilannekuva mutta ei tehdä toimenpiteitä. Tämä on se ydinkysymys: saadaanko me tähän jo vuosia vaivanneeseen harjoittelupaikkatilanteeseen konkreettisia muutoksia tulevan vuoden aikana?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly, vastauspuheenvuoro.

18.49 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minua mietityttää näissä työllisyyspalveluissa — kun ministeri Marttinen on vielä paikalla — että meillä ak-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

tivointiasteet vaihtelevat työllisyysalueilla. Nuorten työllistämiseen liittyvät aktivoinnit ovat Kuopiossa 9,2 prosenttia ja Salossa 34,3 prosenttia. Meillä on näin isoja eroja työllisyysalueilla, ja voisi ajatella, että jotakin tässä meidän järjestelmässä on pielessä eri alueilla. Jotkut onnistuvat ja jotkut eivät. Tavallaan näitä asioita meidän pitäisi täällä kaivaa esiin, jotta me saadaan sitä vaikuttavuutta, mitä edustaja Lindén tässä sanoi, koska meidän pitää tehdä toimenpiteitä nyt, ei huomenna vaan nyt. Tämä minua mietityttää.

Sitten meillä on nyt monia seteleitä. Meillä on osaamisseteli ja työllistämisseteli ja opintoseteli. Meillä alkaa näitä seteleitä olla, ja tämä on tämmöinen viidakko. Kohta kukaan ei tiedä, mitä näitä seteleitä on. Tämä kokonaisuus tästä hieman katoa käsistä, ja senkin takia tätä pitää käydä läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän vastauspuheenvuorot vielä edustajille Kalli, Suhonen, Poutala, Haatainen ja Kemppe, ja sen jälkeen, mikäli ministerit haluavat, heille myös minuutin vastauspuheenvuorot, ja sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

18.51 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämän päivän keskusteluissa omaan korvaani ovat särähtäneet ne ikään kuin syytökset siitä, että me välikysymyksen tekijät synkistelimme. Mutta emme me synkistele, vaan tässä on kyse siitä, että meillä todellakin on nyt ensimmäistä kertaa sotien jälkeen sukupolvi, jonka enemmistö pelkää huomisen olevan huonompi ja joka uskoo elävänsä myös taloudellisesti epävarmemmassa tilanteessa kuin omat vanhempansa. Tämä näkyy esimerkiksi nuorisobarometrin tuloksissa. Tämä heijastuu. Tämä on ymmärrettävää myös, kun katsotaan nuorisotyöttömyyden tilannetta. On aivan selvää, että silloin pitäisi myös instrumentit virittää sillä tavalla, että kynnyks on mahdollisimman matala, koska todellakin, jos jokin meille yhteiskunnassa maksaa inhimillisesti ja taloudellisesti, niin se on se, jos me menetämme nuoria niin, että he eivät pääse työhön kiinni. Sitten on myös yhtä selvää se, että meillä on nuoria, jotka tarvitsevat myös muita palveluita. — Nyt aika loppuu, en pysty käymään sote-palveluiden osalta läpi tämän enempää, mutta haluan tämän kyllä merkkauttaa, että palveluita tarvitaan monenlaisia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.52 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Arvoisa nuorisoministeri, lupasin kysyä teiltä nämä minulle kansalaisen toimittamat kysymykset:

”Miten hallitus voi samaan aikaan puhua nuorten tulevaisuuden rakentamisesta, kun opiskelijoiden perusturvaa heikennetään ja yhä useampi joutuu elämään köyhyysrajan tuntumassa?

Miten opiskelijan pitäisi keskittyä opintoihin, jos arki rakentuu jatkuvalla toimeentulostressille, velkaantumiselle ja epävarmoille työkeikoille?

Miksi opiskelijoiden yleinen asumistuki haluttiin heikentää asumislisäksi, vaikka tiedossa oli, että muutos pudottaa monen toimeentuloa jopa sadoilla euroilla kuukaudessa?

Onko hallituksen mielestä realistista, että opiskelijat paikkaavat leikkaukset työnteolla tilanteessa, jossa töitä ei yksinkertaisesti ole tarjolla riittävästi?

Millä konkreettisilla toimilla hallitus aikoo estää sen, ettei korkeakouluopinnoista tule yhä enemmän vain hyväosaisten mahdollisuus?

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Nuorilta odotetaan nopeampaa valmistumista. Miten se onnistuu, jos opiskelijat joutuvat käyttämään yhä enemmän aikaa toimeentulon paikkaamiseen?

Ja vielä kysymys: Näkeekö ministeri riskin, että nykyinen politiikka lisää nuorten uupumusta, mielenterveysongelmia ja opintojen keskeyttämistä?”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Polvinen.

18.53 **Mikko Polvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä puheenvuorosta, vaikka en sitä pyytänyt. [Naurua] Haluan kuitenkin tässä ministeriltä kysyä: mitä te saatte aikaan lopulta näillä? Jos ajatellaan ensi vuoden alkua, vaikka tammihelmikuu, niin kuinka paljon nämä teidän muutoksenne, mitä te lainsäädännössä ja toimissanne teette, vaikuttavat työllistymiseen? Kuinka paljon näistä 80 000 nuoresta työtömästä lopulta on työllistynyt siihen mennessä? Minkälaisen lupauksen te annatte suomalaisille? Nimittäin näyttää siltä, että tämä teidän palvelusetelinne ja teidän toimenne vaikuttavat muutamiin satoihin nuoriin, heidän työllistämisekseen. Ja kun sanotaan, että Suomen taloudellinen asema paranee tai vienti kasvaa, niin kuinka pian te näette, että nämä 80 000 nuorta työtöntä pääsevät töihin, edes puolet heistä, tällä ennusteella, mikä teillä on käsissänne?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ei ollut tarkoitus yllättää, mutta ilmeisesti on aika hankkia uudet silmälasit. — Sitten edustaja Haatainen oli pyytänyt puheenvuoroa.

18.54 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä nuorisokysymys on todella tärkeä, koska jos nuoret pelkäävät tulevaisuutta, ovat epävarmoja tulevaisuudesta, niin se helposti aiheuttaa katkeruutta. Jos katkeruus aiheuttaa vihaa, niin me olemme ison ongelman edessä, ja me aletaan olla siinä. Sen takia kaikki, mitä tehdään, on tärkeää.

Täällä edustaja Lindtman puhui hyvin kriisijohtamisesta. Nyt tarvittaisiin hallituksessa tällaista yhteistä... Nyt Talvitie on koonnut omat ministerinsä, ja työministeri tekee omalla tahollaan, mutta nythän pitäisi koota yhteen kaikki ne ministerit, jotka ovat keskeisiä. Kyllä minä näen, että siinä ovat tärkeitä opetusministeri, työministeri ja sosiaali- ja terveysministeri, joiden kanssa yhdessä mietittäisiin konkreettiset, nopeat toimet. Tähän tarvitaan sitten sitä johtamista.

Pääministeri nyt ei täällä tietenkään tähän aikaan illasta enää ole, mutta kyllä tämä olisi nyt pääministerin johdolla tehtävä organisointi, jossa pitäisi panna tällainen ryhmä pysyy ja saada myös esityksiä jo budjettiriiheen, jossa myös mietitään sitä, miten näitä resursseja allokoidaan, [Puhemies koputtaa] jotta ne menevät nuorten hyväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kemppi.

18.55 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan vielä jatkaa keskustelua ministeri Talvitien teemoista, nimittäin nämä harjoittelupaikat ja niihin kiinni pääseminen. Sehän on aivan ydinkysymys, että kun valmistut koulusta, et valmistu tyhjän CV:n kanssa. Tämän pitäisi yhteiskunnan turvata. Että kun valmistut peruskoulusta, niin sinulla on jonkinlainen käsitys työelämästä, kun valmistut toiselta asteelta,

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

niin vielä isompi, ja kun valmistut korkeakoulusta, niin sinulla vähintään pitää olla työökemusta. Siksi nämä harjoittelupaikat ovat erittäin kriittisiä, aivan kuten ministeri kuvaili.

Kuitenkin ihmettelen sitä, että viime vuonna ja sitä edellisenä vuonna meillä lukujen mukaan vähän vajaan 4 000 opiskelijan valmistuminen jäi kiinni siitä, että he eivät saaneet harjoittelupaikkaa. Siitä on, kuulkaa, jo yli puoli vuotta aikaa, puhumattakaan vuodesta 2024, josta alkaa olla jo hyvä tovi. Mitä hallitus on tehnyt tähän mennessä sen eteen, että näitä harjoittelupaikkoja saataisiin? Miten hallitus on kirittänyt ja puuttunut tähän ongelmaan, sitä kysyisin.

Sitten kysyisin vielä kantaanne tähän Vantaan TEPPO-ohjelmaan: voisiko työelämäpäinnotteista [Puhemies koputtaa] perusopetusta laajentaa koko Suomeen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Haluaako ministeri kommentoida tässä vaiheessa? — Ministeri Poutala.

18.57 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala (vastauspuheenvuoro):

Kiitos, arvoisa puhemies! Lyhyesti tähän Suhosen kysymykseen, erittäin hyvä kysymys tästä toimeentulosta opiskeluaikana. Siinä oli hirveän monta kysymystä, mutta ylipäänsä tavallaan sanoisin sen, että ajatushan on nimenomaan se, että me ollaan tällä hallituskaudella lisätty tavallaan sitä lainanottomahdollisuutta, minkä myös valtio takaa, ja sillä on pyritty mahdollistamaan se, että pystyy nimenomaan keskittymään täysipäiväiseen opiskeluun. Minä ymmärrän, että jos ei ole valmis tai halukas ottamaan sitä lainaa, niin siinä tilanteessa on varmasti nimenomaan haastava tilanne, ja silloin pitäisi olla töitä. Tällä hetkellä, kun töitä ei ole saatavilla, se on ihan mahdoton tilanne. Eli tässä on selkeästi se ongelma.

Samaan aikaan nyten uudistuksessa myös pyritään sitten maksamaan vähän enemmän siitä lainasta takaisin, kun valmistut siinä tavoiteajassa, mutta kyllä tämä paineita luo opiskelulle, sitä en voi tässä ruveta kiistämään mitenkään. Mutta se on ollut hallituksen pyrkimys nimenomaan, että pystyisi keskittymään täysipainoiseen opiskeluun, että sen lainan pitäisi riittää, että sen pitäisi olla riittävä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Talvitie.

18.58 Tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia edustajille vielä näihin harjoittelupaikkoihin palaamisesta. Kyllä, sen pyöreän pöydän keskustelun jälkeen velvoitin, että osasto toimii sen kanssa, että me saadaan toimivampi valtakunnallinen yhteinen mallin sen alustan osalta eli tämmöinen tekninen toteutus, että me saadaan valtakunnalliset ohjeet ja että se koordinaatio on parempaa ympäri vuoden. Sitten myös olen pyytänyt, että valmistelu käynnistyy tämmöisistä yhteisistä suosituksista, niin että meillä on yhteinen tilannekuva korkeakoulutuksella, hyvinvointialueella ja sillä julkisella sektorilla, joka tarjoaa nimenomaan nyt kyseessä olevia korkeakouluharjoittelupaikkoja. Sitten yksityisen sektorin mukaantuloa on myöskin vauhditettu.

Niin kuin sanoin aikaisemminkin, moni asia vaikuttaa nyt siihen, että harjoittelupaikoista on pulaa enemmän. Siellä on ne korkeammat sisäännotot, siellä on vuosina 23—24 vastavalmistuneiden korkea määrä. He ovat tietenkin työmarkkinoilla, ja silloin ei ole niin

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

suuri tarve harjoitteluille. Sitten meillä on tietenkin alakohtaisia korkeitakin työttömyyslukuja nuorilla.

Mutta yhteinen on asia, ja kyllä minä sanon, että toki on vastuu korkeakoulutuksen puolella, mutta laajempi vastuu erityisesti sotepuolelta on myöskin hyvinvointialueilla ja yksityisellä sektorilla. [Puhemies koputtaa]

Oliko vielä joku toinen asia tuohon liittyen? Ei. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen.

19.00 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, arvoisa rouva puhemies! Aivan tiiviisti muutama huomio. Edustaja Kallio, kiitoksia vain paljon — hän onkin jo poistunut — näistä terveisistä. Totta kai aina voidaan katsoa vielä, löytyykö sitten jotain sellaista uutta, mitä taas voitaisiin viedä eteenpäin.

Edustaja Kurvinen, te puhuitte kesätyöpaikoista, mutta eihän tässä nyt mistään kesätyöpaikoista ole kysymys, vaan nuorten työllistymisasetelin osalta, kun tapasin itse asiassa viime viikolla kaikkien työllisyysalueiden johtajia — olen heitä kutsunut Helsinkiin aina muutaman kuukauden välein — niin heidän viestinsä minulle oli se, että itse asiassa heidän arvionsa on se, että hyvin useasti se setelin käyttö on johtanut pysyvään työllistymiseen näitten nuorten osalta. Totta ihmeessähän minä teen ne muutokset niihin ehtoihin, minkä jälkeen tänä kesänä vielä voidaan taas sitten joustavin ehdoin näitä seteleitä myöntää. On totta kai niin, että tämä kesätyökausihan menee ohi, mutta ihan yhtä laillahan me nähdään myöskin se, että kyllähän totta kai meidän nuoret tarvitsevat töitä myös kesän jälkeen, mennään syksyyn ja talveen. Tämä budjetointi riittää siihen, että rahat voidaan käyttää tänä vuonna ja ensi vuonna, ja totta kai nyt tässä tilanteessa mitä useampi vain pääsee heti kiinni töihin, niin aina vain kaikinensa parempi.

Edustaja Lyly, puhuitte viisaasti näistä seteleistä. Niitähän on nyt monenlaisia taas vastaavasti tarjolla. Pyritään kuitenkin siihen, että se hallinnollinen taakka olisi alueille niin matala kuin se vain on mahdollista, jotta myös ne kaikki keinot tulevat taas vastaavasti käyttöön. Ja kyllä, te olette aivan oikeassa myös siinä, että nämä aktivointiasteiden erot ovat siis erittäin suuret alueitten välillä. Ymmärrän siis sen, että alueethan haluaisivat valtiolta kaiken rahoituksen ilman minkään kaltaista sanktiomallia ja että he saavat vain tehdä ihan kaikki asiat, miten he itse lystäävät, mutta voitte kuvitella, moniko vastuuministeri pystyy tämmöiseen taas vastaavasti suostumaan.

Eli tämä on tasapaino. Tarvitaan tietyt velvoitteet, tarvitaan tietty kannustin- ja rahoitusmalli, ja kyllä, tarvitaan myös vapautta sinne alueille. Ei ole yhtä oikeaa ratkaisua, mutta ehkä haluan vain sanoa myös eduskunnan pöytäkirjoihin, että kyllähän alueet haluaisivat kaiken sen vallan itselleen ilman, että valtiovalta ohjaa millään tapaa sitä toimintaa, mutta en itse usko, että sekään tuo hyviä tuloksia. Meidän täytyy käydä edelleen tätä asiaa läpi ja pitää huolta siitä, että kaikilla alueilla olisi vähintään kohtalainen tilanne. En ole tyytyväinen tähän tilanteeseen, minkä te nyt kuvasitte.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala, varsinainen puheenvuoro, olkaa hyvä.

19.02 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Puhumme tänään tärkeästä asiasta eli nuorisotyöttömyydestä ja nuorten tulevaisuudenuskosta. On hienoa, että ministereitä on

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

vielä kuuntelemassa keskustelua. Kiitos palautteesta, ministeri Poutala. Ymmärtääkseni tarkoittit seuraavia puhujia, kun puhuit rakentavasta sävystä.

Tästä itse asiassa kannustuneena ja rohkaistuneena ajattelinkin muuttaa hieman suunnitelmaa sillä tavalla — minulla olisi kyllä pitkä puhe tässä puhuttavana — että nämä asiat, joita tässä olisin kritiikkinä tuonut, on tänään kyllä tässä keskustelussa jo monestikin kuulu, jotenka ajattelinkin, että puhutaan hiukan välittämisestä ja siitä, millaisen käyttäytymismallin me aikuiset annetaan lapsille ja nuorille.

No, otetaan nyt alkuun kuitenkin, ettei nyt heti mennä näin inhimilliselle linjalle, niitä tosiasioita, jotka ovat valitettavia, eli korkea nuorisotyöttömyys ja leikkaukset sosiaaliturvaan, työelämän heikennykset. Nämä ovat juuri niitä asioita, joista on tässä paljon jo tänään puhuttu. Ne ovat kaikki omiaan heikentämään tulevaisuudenuskoa, se on aivan totta.

Mutta siitä välittämisestä ajattelin tässä nyt tuoda keskusteluun sen, millaista roolimallia me annetaan kasvavalle nuorisolle, luodaanko me omalla toiminnalla positiivista ja semmoista tulevaisuudenkuvaa, että siihen on hyvä lähteä tasapainoista elämänpolkua rakentamaan. Kaikille lapsille ja nuorille tulisi luoda yhdenvertaiset mahdollisuudet tasapainoiseen tulevaisuuteen ja mahdollisuudet luoda sitä omaa polkua, mutta toiset tarvitsevat siihen enemmän tukea kuin toiset ihan senkin vuoksi, että kotona vallitsee erilaiset olosuhteet jokaisella lapsella. Meidän pitäisi löytää sellaisia keinoja, joilla me päästään pureutumaan niihin ongelmien juurisyyhin, ja saada hoidettua niitä kuntoon. Muuten meillä ei täällä Suomessa kyllä tule resurssit riittämään. Resursseja tulisi ohjata enemmän sinne ennaltaehkäisevään työhön ja lisätä perheisiin annettavaa tukea. Jos vielä mietin niitä perheiden tilanteita, joissa on ehkä hieman epävakaita ympäristöjä, niin kyllä se välittäminen ja aikuisten oma käyttäytyminen on yhtenä avaintekijänä siinä, millaista maaperää niille lapsille luodaan. Liian usein se meidän oma käyttäytyminen kyllä luo sitä epävarmuutta. Jos mietitään, kaikki epäasiallinen puhe, epäasiallinen ja varsinkin hyvin törkeä kirjoittelu somessa, niin siitä on tullut arkipäivää. Kyllä me voidaan pohtia, millaisen käyttäytymismallin periaatteessa tämänkin jo tuo kasvavalle lapselle. Tätä olisi meidän aikuisten syytä kyllä pohtia. Jos se lapsi näkee sitä epävakaita toimintaa kotona, niin kyllähän siinä välittyy tosiaan ihan vääränlainen käyttäytymismalli sille lapselle.

Jos vielä mietitään välittämistä, niin kysytäänkö me aikuiset kotona riittävän usein lapsilta ja nuorilta ihan yksinkertaisia kysymyksiä, vaikka, että miten koulussa meni tai miten treeneissä sujui. No, sillä yksinkertaisella kysymyksellä on muukin merkitys kuin vain se, että siihen saa vastauksen, että hyvin meni. Kysymys toimii osaltaan välittämisenä siitä, että lapsista ja nuorista välitetään, ja sen voi osoittaa arjessa ihan yksinkertaisillakin asioilla, eikä aina välttämättä tarvitse viestittää sitä älypuhelimella. No, tässä keskustelussa on hyvä ottaa minun mielestäni tämmöinenkin lähestymistapa esiin.

Ehkä vielä se, että monet lähteet ja kyselyt kertovat, että nuoret kokevat, että heidän ääntään ei kuulla riittävästi, heillä ei ole riittävästi foorumeita tuoda omaa ääntään kuuluviin. Näitäkin voitaisiin miettiä, miten me paremmin saataisiin sitä viestiä, mitä oikeasti lapsille ja nuorille kuuluu. Tämän päivän nuoret ovat fiksuja ja pärjäävät kyllä. He tarvitsevat vain vähän enemmän kannustusta ja rohkaisua meiltä aikuisilta. Elikkä me aikuiset voitaisiin katsoa vähän peiliin ja arvioida sitä omaa esimerkkiä ja antaa sitä tukea ja kannustusta lapsille ja nuorille. Mutta ennen kaikkea tsemppiä kaikille nuorille omalle elämänpolulle. Kyllä te löydätte kaikki oman hyvän polkunne. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mehtälä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

19.08 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! Hienoa, että ministerit Talvitie ja Poutala ovat vielä täällä paikalla. Marttinen juuri poistui. Arvostan suuresti, että ovat ministerit kuulemassa. Tämähän on suorastaan harvinaista herkkua, että näin pitkään ministerit ovat paikalla.

En enää itse voi sanoa lukeutuvani Suomen nuoriin, vaikka ikinuori olenkin, ja maamme tulevaisuuden toivoihin, mutta muistan kyllä erinomaisesti ajan, jolloin olin työurani alussa. Sen jälkeen olen saanut nähdä lasteni kasvavan ja työllistyvän. Monenlaisia vaiheita mahtuu näihin vuosikymmeniin, hyviä ja huonoja aikoja, mutta kyllä nyt joutuu sanomaan, että näin vaikeaa aikaa työllistymisen suhteen nuorten osalta en ole nähnyt. On pakko kysyä, mitä Suomessa oikein on tapahtunut.

Nuorisotyöttömyydestä on ikävällä tavalla tullut Suomessa iso ongelma. Joka viides alle 25-vuotias on työttömänä, ja alle 30-vuotiaista työttömiä on lähes 80 000. Se on lähes kaksi kertaa saman verran kuin Suomessa syntyy lapsia — siis ajatelkaa, lähes kaksi kertaa sen, mitä Suomessa syntyy lapsia. Nuorten tulevaisuudenusko on myös romahtanut lyhyessä ajassa, ja nuorisobarometrin mukaan vain joka kuudes nuori suhtautuu tulevaisuuteen valoisasti ja myönteisesti. Se on vakava viesti. Heikentynyt tulevaisuususkko saattaa johtaa lamaanumiseen. Nuorten suuri huoli juuri nyt on se, löytyykö töitä. Se on täysin ymmärrettävää, kuten sekin, että moni kokee turvattomuutta ja epävarmuutta tässä maailmanajassa.

Meidän päättäjien vastuu tulevaisuudesta juuri nyt on suuri — meidän päättäjien vastuu nuorten tulevaisuudesta on nyt juuri tällä hetkellä suuri. Suomessa tarvitaan työtä, toivoa ja tulevaisuususkkoa, kuten puolueemme puheenjohtaja Antti Kaikkonen on linjannut.

Arvoisa puhemies! Uskon mielihyvin, että nuorisotyöttömyys on myös hallituksen mielestä todellinen ongelma. Jo kuulluista keinoista, mitä täällä on monta tuotu esille, palaan vielä kuitenkin tähän keskustan esittämään takuutyöhön. Työmarkkinatuki ja kuntien maksamat sakkomaksut ohjattaisiin yrityksille, jotka työllistäisivät nuoria. Niin kuin me kuulumme ministeri Marttisen puheenvuorossa, vaikka korvaus ei ole niin suuri, niin siinä on kuitenkin se positiivinen puoli, että se korvaus maksetaan työnteosta eikä siitä, että joutuu olemaan työttömänä — siis korvaus maksetaan kuitenkin työnteosta eikä siitä, että ollaan työttömänä ja koetaan, että ollaan tarpeettomia yhteiskunnassa. Näin kun tehtäisiin, niin ajattelen niin, että nuorilla olisi kuitenkin aivan erilainen tuntuma yhteiskuntaan, kun pääsee työn syrjästä kiinni.

Ehdotamme myös, että ensimmäisen työntekijän ja nuoren työntekijän palkkausta helpotettaisiin. Juuri nyt moni yrittäjä pohtii työntekijän palkkausta mutta ehkä tarvitsee viimeisen rohkaisun asiaan.

Me olemme työllistäneet nuoria monen kymmenen vuoden aikana runsaasti aina, joka kesä ja välillä ympäri vuodenkin, ja minun mielestäni se on meidän yrittäjien tehtävä, että me rohkaisemme nuoria siinä uudessa, ensimmäisessä työpaikassa.

Arvoisa puhemies! Haluan valaa nuorille luottamusta siihen, että paremmat ajat koittavat. Presidentti Mauno Koivisto sanoi aikanaan viisaasti: ”Yleensä elämässä on viisasta luottaa siihen, että kaikki menee hyvin. Yleensä se kannattaa siinäkin tapauksessa, ettei itse siihen edes uskoisi.” Se on paljon sanottu.

Käsillä olevasta vaikeasta tilanteesta huolimatta kannustan suhtautumaan tulevaisuuteen valoisasti ja avoimin mielin. Siihen on syytä, sillä olen omin silmin todistanut lasteni sekä lukuisten tuttujien nuorten kautta, että tämän päivän nuoret ovat äärettömän taitavia ja

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

osaavia. [Puhemies koputtaa] Se kantaa elämässä. Haluan toivottaa jokaiselle Suomen nuorelle parasta menestystä elämässä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.13 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan keskustelemme tänään hyvin tärkeästä asiasta, joka on paljon enemmän kuin talouspolitiikkaa, työllisyyslukuja tai budjettiriihiä. Me keskustelemme nuorten elämästä, heidän suunnastaan ja siitä, millaisen yhteiskunnan me olemme heille rakentamassa. Tässä salissa on ihan ansiokkaastikin keuhuttu keskusteluilmapiiriä ainakin tällä hetkellä.

Tuossa kiinnitin huomiota, kun ministeri Poutala nosti esiin edustaja Kokon puheenvuoron päätöspäätöskäytännön lapsiperhekohtaisuuden sysäämisestä, että ei tällaista päätöstä ole tehty. Ymmärrän toki, että varmasti näin onkin, että ette te nyt suoraan ole tällaista päätöstä tehneet, mutta kyllä täytyy tässä nostaa esille nämä vaikutukset näillä päätöksillä, mitä hallitus tekee, ja päätösten vaikutusten arvioinnilla varmasti on tuotu esille se, että näillä päätöksillä on seurauksensa, ja siinä on ollut seurauksena myös se, että lapsiperhekohtaisuus on lisääntynyt. Varmasti, suoraan jos asioita esitetään, ei sellaista päätöstä ole, että suoraan olisi päätöspäätöskäytännön lapsiperhekohtaisuutta lisätty, mutta kyllä se siellä vaikutusten arvioinneissa on ollut nähtävillä ja näillä päätöksillä on ollut seurauksensa.

Tämä välikysymys nostaa esille myös sen karun todellisuuden, että nuorisotyöttömyys on kasvanut sietämättömälle tasolle ja samaan aikaan nuorten usko tulevaan on heikentynyt. Noin 70 000 alle 30-vuotiasta on työttömänä. Nämä eivät ole vain numeroita. Nämä ovat nuoria, joilla on unelmia, osaamista ja halu rakentaa oma elämänsä. Kuten tuossa edustaja Lindén aikaisemmassa puheenvuorossaan nosti mielestäni erittäin hyvin esille, niin näitä toimia nuorten hyväksi, työllisyystoimia, tarvitaan nyt. Hallitus paljon ja ihan oikeutetustikin on nostanut esille sitä, että kasvua on nyt nähtävissä. Sitä on varmasti tulossa, ja uskon, että jos saadaan vielä rauha pysymään Hormuzinsalmella ja ehkä saataisiin jotain positiivisempia uutisia vielä toivottavasti jossain vaiheessa Ukrainan sodastakin, niin kasvua olisi entisestään enemmän tulossa. Mutta niistä kasvun merkeistä huolimatta, mitä tälläkin hetkellä on olemassa, sen takia tavallaan, että me saadaan nämä nuoret sitten töihin, kun ne joskus työpaikoiksi tähän maahan vielä kumuloituvat, me tarvitaan niitä toimia nyt, niin että nuorilla on mahdollisuus kiinnittyä ja päästä työelämään kiinni juurikin nyt. Toimia tarvittaisiin kyllä mielestäni paljon enemmän.

Kyllä yhteiskunta toimii vain, jos ihmisille annetaan mahdollisuus kiinnittyä siihen. Nuorille tärkein väylä kiinnittyä yhteiskuntaan on selkeä: koulutus ja työ. Kun nuori pääsee opiskelemaan, hän saa suunnan ja paikan yhteiskunnassa. Kun nuori pääsee työelämään, hän saa osallisuuden ja kokemuksen siitä, että on tarpeellinen. Nämä ovat tärkeitä ja oikeastaan tämän yhteiskunnan ja meidän hyvinvointivaltion tulevaisuuden kannalta ihan ratkaisevan tärkeitä kysymyksiä.

Arvoisa rouva puhemies! Nuoren kasvu ei tapahdu vain koulussa tai työpaikalla. Harrastukset ovat myös aivan keskeinen osa nuorten elämää. Urheiluseurat ja kulttuuri- ja järjestötoiminta tarjoavat yhteisön, turvallisia aikuisia ja onnistumisen kokemuksia. Liikuntajärjestöjen rooli on tässä erityisen merkittävä. Ne kasvattavat, tukevat ja luovat arjen rytmiä sadoilletuhansille nuorille eri puolilla Suomea. Harrastus on usein se paikka, jossa nuori kokee ensimmäistä kertaa kuuluvansa joukkoon. Se voi olla myös ratkaiseva suoja-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

va tekijä silloin, kun muu elämä horjuu, esimerkiksi tällaisessa tilanteessa, jos opiskelu on jäänyt kesken tai valmistuttua ei työtä vielä löydy.

Samalla meidän on tunnustettava uusi, nopeasti kasvanut haaste, nimittäin ruutuajan voimakas lisääntyminen ja sosiaalisen median haitat. Nuoren arki kuluu yhä enemmän näyttöjen äärellä. Sosiaalinen media tuo mukanaan jatkuvaa vertailua, paineita ja kuormitusta. Pahimmillaan se lisää yksinäisyyttä ja heikentää mielenterveyttä. Siksikin nuoria on suojeltava näiltä haittavaikutuksilta. Ilahtuneena huomasinkin, että uusi sosiaaliministeri-kin oli nostonut esille sen, että sosiaalisen median alustoille tulisi alkaa tulevaisuudessa vaatia vahvaa tunnustautumista ja valvoa niitä ikärajoja, mitkä siellä jo ovat, ja kenties myöskin korottaa niitä ikärajoja tästä nykytilanteesta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Oinas-Panuma.

19.19 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa rouva puhemies! Iso osa suomalaisista nuorista voi hyvin, mutta huonosti voivia on entistä enemmän, ja he voivat entistä huonommin. Meille uhkaa siis tällä hetkellä tulla tämmöinen menetetty sukupolvi. Meillä on 80 000 nuorta työttömänä, ja jos mietitään, että tänä vuonna pelkästään 18 vuotta täyttää 60 000 nuorta, niin meillä on siis tällä hetkellä enemmän työttömiä nuoria kuin mitä tänä vuonna nuoria täyttää 18 vuotta, kokonaisen ikäluokan verran. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yli miljoonan, ja sen takia minusta oli tänään erikoisen synkkää se, että valtiovarainministeri tuolta ministeriainiosta kertoi, että ei tänään puhuta taloudesta ollenkaan. No, mikä muu tämä on kuin taloudellinen kysymys, jos meillä nuoria tippuu työttömyyteen ja sitä kautta syrjäytyy?

Eilen, kun aloin tätä puhetta valmistella, menin sitten tietenkin rämpäämään Instagramia ja bongasin sitten sieltä, että ministeri Poutala oli tehnyt päivityksen ”Vuosi ministerinä — tässä tulokset”. Odotin jotain kovasti konkreettista — no, sitten löysin sieltä: Yli 23 000 tavoitettua nuorta, se on hyvä asia. 196 puhetta, sekin on varmasti mukava asia, ja monta paikkakuntaa kierrettynä. Mutta mitä sitten olivat ne konkreettiset toimet, kun siinä otsikossa sanottiin oikein, että tässä tuloksia?

No, tänä päivänä niitä tuloksia on tietenkin täällä salissa kuultu. Hallitus ei sano tulokseksi politiikalleen sitä, että 30 000 lasta enemmän tulee olemaan köyhyydessä tai että nuorisobarometrin tulokset laskevat, vaan tulokseksi sanottiin tänään esimerkiksi perheneuvolaudistus. Se on semmoinen hyvä homma. No, en minä tiedä, mitä hyvää siinä on, että 8,6 miljoonaa euroa säästetään ja maininta lakisääteisestä kasvatus- ja perheneuvolasta otetaan pois laista, että ei ole enää pakko välttämättä järjestää semmoisena kuin aiemmin.

On hallitus toki tehnyt positiivisiakin asioita ja saanut niitä positiivisia tuloksia, esimerkiksi terapiatakuun, kännykkäkiellon ja harrastamisen Suomen mallin jatkon. Mutta nämä ovat semmoisia asioita, jotka eivät yksinään riitä tähän meidän nuoriso-ongelmaan, jos kuitenkin otetaan huomioon, että on tullut ammattikoululeikkaukset, kuntouttava työtoiminta pois, työttömyysturvan suojaosan leikkaus, järjestöleikkaukset myös tärkeää työtä tekeville järjestöille, isompi velkataakka meidän opiskelijoille ja samalla on suunnitteilla maksullinen koulutus, siis mahdollisuus siihen, että rikkaan perheen lapset voivat sitten ostaa itsellensä tutkinnon ja opiskeluoikeudet. Eivät nuoret ihmiset ole tyhmiä. He kuulevat kyllä kauniit sanat, niin kuin me kaikki kuullaan täällä, mutta he näkevät kyllä sen miinuksen siellä pankkitilillä tai sen työkkärin lapun tai sen sähköpostin, jossa sanotaan, että ”Valintamme ei tänään kohdistunut sinuun”.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Meidän tavoitteen pitäisi olla, että mahdollisimman harva nuori tulevaisuudessa voisi huonosti, että mahdollisimman harva nuori tarvitsisi terapiaa, että mahdollisimman monella nuorella olisi töitä ja että joka ikinen nuori Suomessa uskoisi tulevaisuuteen ja siihen, että heillä on paikka tässä yhteiskunnassa. Tämä tavoite on varmaan pitkälti tässä salissa jaettu. Meidän pitää saada nuorille takuutyö. Sitähän on kokoomus tietenkin moittinut sekä vasemmistolaiseksi että sosialistiseksi. Minä kysyn: eikös se ole sitten sosialistista tai vasemmistolaista, että ihmisille maksetaan kotiin sen sijaan, että maksettaisiin työnteosta? Ja sekö se sitten on fiksum, että kunnat maksavat näitä sakkomaksuja mutta samaan aikaan me ei saada nuorille töitä? Joten kyllä, nuoret tarvitsevat takuutyön.

Toisena nostan esille tämän mielenterveyden Pohjois-Karjala-projektin, josta jo aiemmin debatissa mainittiin. Meidän mielenterveyskriisi maksaa 11 miljardia euroa, eikä se enää pienillä laastareilla parane tai yksittäisillä terapiatakuilla tai harrastamisen Suomen malleilla, jotka sinällään ovat hyviä asioita, vaan meidän pitää pystyä tekemään yli sektorien semmoinen yhteinen suunnitelma siitä, miten me päästään tästä eteenpäin, niin että siellä ovat mukana kaikki yhteiskunnan osa-alueet. Meillä ei ole varaa maksaa 11:tä miljardia euroa mielenterveyskriisistä joka vuosi.

Ja kolmantena, jonka myös hyvin tärkeänä näen, on se, että jokaisella nuorella pitää olla mahdollisuus perustaa oma elämä ja perhe sinne, minne hän haluaa ja missä hänen kotinsa on. Tarkoitin tällä sitä, että asuntolainaa pitää saada myös haja-asutusalueille, koulutusmahdollisuuksien pitää olla tasa-arvoiset ympäri Suomen, etätyön pitää olla myös tulevaisuudessa mahdollisuus ja peruspalveluitten pitää olla tarjolla riippumatta siitä, sattuuko nyt asumaan Pudasjärvellä vai Helsingin Eirassa. Näistä peruspalveluista te omalla toiminnallanne jatkuvasti leikkaatte.

Aivan viimeiseksi, arvoisa puhemies ja hyvät ministerit, haluaisin sanoa sen, että poikkeukselliset ajat vaativat myös poikkeuksellisia toimenpiteitä ja kykyä katsoa sen tunnetun boksen ulkopuolelta. Niinpä minä suosittelenkin teitä tarttumaan näihin oppositiosta tullessiin hyviin esityksiin, joilla me saadaan Suomi oikeille raiteille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinäluoma, poissa. — Edustaja Polvinen.

19.24 Mikko Polvinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun kyseessä on välikysymys nuorten työttömyydestä ja heidän hyvinvoinnistaan, niin ei malta olla muistelematta omaa nuoruutta vuonna yhdeksäntoistasataa yhdeksänkymmentäseitsemän Kuhmon ammattikoulusta valmistuneena. Pari kertaa amiksesta kenkää saaneenakin muistelen, kun sanottiin, että kun otatte niskasta itseä kiinni, niin te kyllä vielä töitä saatte. Silloin en kokenut, että oli tulevaisuudenusko mennyt, enemmänkin sitä, että pitää tarttua itseä niskasta kiinni ja tehdä niin. En tiedä, eikö nyt Suomen ongelmia osata sanoittaa samalla tavalla kuin silloin ja taistella kansakuntana sitä laman aikaa ja sen jälkeistä aikaa vastaan vastaamalla näihin haasteisiin ja ongelmiin, mitä on nyt edessämme. Eikö hallitus osaa niitä sanoittaa, että niihin voitaisiin paremminkin puuttua, että myöskin nuoret tietäisivät ja näkisivät, että meillä on jotain sellaista, mitä yhteiskunnassa voidaan muuttaa, ja se muuttaa myös heidän elämäänsä?

Täällä salissa hallituksen puolelta on tullut puheenvuoroja paljon siitä, että tämä välikysymys olisi jollain lailla synkistelyä nuorten osalta ja pahentaisi entisestään tilannetta. En usko, että keskusta tämän aloitteen teki siksi, että haluaa itse tämän vain ääneen sanoa,

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

vaan kyllä tämä on niitten nuorten ääni, joka välittyy tänne eduskuntaan tämän välikysymyksen kautta. Ei ole keksintö, että on haastavat ajat, jos Suomenmaassa on lähes 80 000 nuorta työttömänä alle 30-vuotiaana. Noin joka viides alle 25-vuotias on työttömänä, ja samaan aikaan myös nuorten tulevaisuudenusko on romahtanut. Yhä harvempi nuori suhtautuu tulevaisuuteen valoisasti. Tämä on valitettavaa. Tämä on mitattu totuus. Nuoria piinaa epävarmuus tulevaisuudesta sekä pelko siitä, löytyykö yhteiskunnasta lainkaan omaa paikkaa. Täällä on esitetty yhteistä huolta suomalaisten nuorten työpaikkojen ja harjoittelupaikkojen katoamisesta tämän hallituskauden aikana. Ne harjoituspaikat ovat erittäin tärkeitä.

Etenkin harvaan asuttujen seutujen ja maaseudun nuorten tilanne on haastava. Alueellinen eriarvoisuus on syventynyt. Pienemmillä paikkakunnilla on tarjolla entistä vähemmän työtä, ja säästöpainee ovat karsineet palveluita entisestään. Kallis polttoaineen hintakin ja pitkät etäisyydet työ- ja harjoittelupaikkoihin vaikeuttavat opiskelua ja työn vastaanottamista. Taloudellinen ahdinko on voimakkainta juuri maaseudulla asuvien nuorten kohdalla. Asumisen ja rahoituksen esteet ovat arkipäivää. Nuoret joutuvat pohtimaan, onko maaseudulle enää edes mahdollista jäädä, jos pankista ei saa edes asuntolainaa työssälöystä huolimatta.

Olen erittäin huolissani tästä kehityksestä ja etenkin käsillä olevasta valtavasta ristiriidasta. Samaa aikaan, kun tässä maassa kärsitään työttömyyskriisistä, hallitus on edellisen työministerin Satosen johdolla ja perussuomalaisten siunauksella suunnannut katseensa kauas Intiaan, Brasiliaan, Filippiineille ja Vietnamiin etsimään osaajia sosiaali- ja terveysalalle — samaan aikaan, kun hyvinvointialueille kohdistetut hallituksen leikkaukset ovat johtaneet massiivisiin irtisanomisiin. Tällä hetkellä myös Pohteella on 18 000 työntekijän kattava yt menossa. Tietääkö hallituksen oikea käsi, mitä vasen käsi tekee, kun samaan aikaan potkitaan hoitajia pihalle ja tuodaan Suomeen ulkomailta työvoimaa? Ja samaan aikaan kotimaiset opiskelijamme eivät valmistu harjoittelupaikkojen puutteen vuoksi. Jos valmistuvat, heille ei löydy töitä. Suomalaisia hoitajia ovat siis kohdanneet ennennäkemättömät yt-neuvottelut ja irtisanomiset ympäri maata, ja ulkomailta rekrytoituille hoitajille töiden jatkuminen on taattu pitkällä määräaikaisilla työsopimuksilla.

Ministeri Purran ja perussuomalaisten ei kannata siis huudella keskustalle mitään maahanmuuttopolitiikastamme. Kyllä teillä taitaa olla hallituksessa melkoinen peiliin katsomisen paikka. Miten te selitätte, että teidän vahtivuorollanne suomalainen sairaanhoitaja ei valmistu koulusta eikä saa töitä mutta kaukomailta rekrytoidaan hoitohenkilöstöä enemmän kuin koskaan?

Hallituksen leikkaukset työttömyysturvan lapsikorotukseen ja suojaosaan vaikeuttavat myös nuorten mahdollisuuksia ottaa vastaan keikkatöitä ja rakentaa sitten polkuaan työelämään. Keskusta on tähänkin tänään tarjonnut hallitukselle konkreettisia, nuorten tilanteen korjaamiseksi johtavia toimenpiteitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, poissa. Edustaja Kaarisalo, poissa. — Edustaja Lyly.

19.29 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on yhteinen asia. Tämä on niin tärkeä kysymys, kun katsotaan nuorten tulevaisuutta ja mietitään sitä, miten pystytään tulevaisuudenuskoa nuorilla kasvattamaan. Tässä on paljon ympärillä olevia kriisejä ja epävarmuutta ja suomalaisen yhteiskunnan haasteita ja tiettyjä nuorten kokemia suoritus- ja pärjäämis-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

paineita ja niin pois päin. Tulevaisuudenusko vaikuttaa laajasti nuorten asioihin: hyvinvointiin, mielenterveyteen, koulutuspolkuihin, työllistymiseen, osallisuuteen ja niin pois päin, ja sitten heikko tulevaisuudenusko voi lisätä syrjäytymistä, epäluottamusta ja yhteiskunnallista näköalattomuutta, ja siihen meidän pitää vastata.

Arvoisa rouva puhemies! Tänään tuli valtiovarainministeriön talouskatsaus, jossa enustettiin kasvua 0,8 prosenttia tälle vuodelle, ensi vuodelle 1,6 ja seuraavalle 1,7. Ne ovat hyvä suunta, mutta työllisyyteen nämä vaikuttavat viipeellä, todella hitaasti. Siinä katsauksessa sanottiin myöskin, että alkuvuonna työllisten määrä laskee ja työttömyys kasvoi odotettua enempi. Eli talouden alkuvuoden kasvuluvut eivät näy vielä millään tavalla työttömyydessä. Talouskasvusta on kuitenkin aina muistettava, että se on meidän päätyöllistämiskeino. Ei ole sen parempaa työllistämiskeinoa kuin tämä asia, ja sinänsä on tärkeä näkökulma, että sitä kasvua on siellä jossain näkyvissä.

Nuorisotyöttömyys on todella korkealla tasolla, ja se on täällä tullut monta kertaa sanottua. Alle 30-vuotiaita on tarkkaan ottaen huhtikuussa ollut 75 858 työtöntä työnhakijaa, ja 16 600 heistä oli yli vuoden ollut työttömänä. Aktivointiaste on laskenut. Se oli tässä pari vuotta sitten niin, että joka kolmas oli jonkinlaisessa aktivointitoimessa. Nyt alle joka viides pääsee aktivointitoimiin, ja tämä oli sellainen näkökulma, joka meidän kannattaisi muistaa, että meidän pitää kantaa tämän sillan yli nytten ja yrittää löytää nuorille erilaisia aktivointitoimia. Työllistymisen kynnyksiä pitää madaltaa, jotta silloin, kun sitä työtä tarjotaan, ollaan pääsemässä siihen, että he työllistyvät myös nopeammin, ja työttömyysaika pitää käyttää näihin toimenpiteisiin.

Työllistämisseteli: 500 oli tämänhetkinen arvio siitä, miten monta sillä tulisi työllistymään, 6 000—7 000 niillä 50 miljoonalla, mikä on hyvä luku, mutta sitten kun katsotaan se 76 000, joihin se kohdistuu, niin se on alle 10 prosenttia siitä kokonaisuudesta, eli se vaikuttaa vain osaan. On harmillista, että tavallaan se käyttöönotto venyy, kun tässä olisi tarvittu nopeampia toimenpiteitä. Tässä on puoli vuotta mennyt, se on se ongelma. Siinä mielessä ehkä olisi ollut parempi, että olisi käytetty suoraan palkkatuetta työtä, jossa järjestelmät olisivat olleet valmiina. Olisi vain kohdennettu se raha ja sillä tavalla päästy eteenpäin.

Työvoimapalveluitten osalta, arvoisa puhemies, varmaan kannattaa miettiä, ovatko meidän työvoimapalvelut sillä tasolla, että ne auttavat riittävästi. Siellä on selvästi byrokraattisia elementtejä. Tarvitaan lisää liikkumatilaa, mitä ministeri Marttinenkin tässä sanoi, mutta myös ohjaamista. Nuo molemmat puolet pitää muistaa, olen siitä samaa mieltä.

Sitten kyllä mieltäisi koulutuksesta työttömille, että silloin kun työtön koulutuu työttömyysturvalla, niin sen pitäisi olla aika vapaata, kunhan pitää sen mahdollisuuden, että menee töihin, jos työpaikka löytyy. Eli tähän suuntaan meidän pitäisi viedä. Sitten palkkatuetussa työssä tämä työllistämisehdon poistuminen alle vuoden työsuhteissa pitäisi kyllä miettiä uusiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Totean tähän lopuksi, että otan seuraavan puheenvuoron, aika tuli täyteen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

19.34 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Heti aluksi itsekin haluan sanoa, että arvostan todella valtioneuvoston jäseniä, jotka ovat täällä paikalla. Kokous on ollut pitkä, ja olette

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

täällä paljon olleet tarkasti paikalla ja vastanneet aina asiallisesti teille esitettyihin kysymyksiin.

En aio tässä omassa puheenvuorossani nyt arvostella hallitusta, vaikka siihen on hyvät perusteet ja sitä on täällä salissa ihan tehty ja ajattelen sillä tavalla, mutta en nyt toista niitä asioita, enkä myöskään luettele uudelleen niitä lukuisia hyviä, konkreettisia esityksiä, joita eri oppositiopuolueiden edustajilta on tässä tullut.

Sen sijaan puheenvuoroni tarkoitus on, ihan nöyrästi toki, antaa hallitukselle eräänlainen neuvo tai ainakin ajatus hautumaan, mitä hallituksen kannattaisi oman työn organisoinnissa nyt tässä tilanteessa tehdä. Se yhden minuutin äskeinen puheenvuoro oli vähän liian lyhyt tämän asian selvittämiseen, ja siksi jouduin siinä aika kiivastahtisesti sitä käymään läpi, ja nyt on vähän enemmän tässä käytettävissä aikaa.

Kun ministeri Poutala aloitti sen oman vastauksensa siihen välikysymykseen, niin siinä alussa minusta oli aivan oikein ja itse asiassa hienolla tavalla hahmotettu koko se monimutkainen yhteiskunnallinen tilanne, mitä tapahtuu meidän yhteiskunnassa, luonnossa, tulevaisuudennäkemyksissä, jonka kaiken yhteisvaikutusta on se tunnelma ja tilanne, mikä nuorien ihmisten keskuudessa tällä hetkellä on. No, siitä seuraa tavallaan se, että hyväinkin tarkoittavat ja ehkä sinänsä osittain toimivatkin pistemäiset ratkaisut, joita eri ministeriöt tekevät — kenties yhdessä koordinoidusti, mutta siltä välillä näyttää, että ei niinkään koordinoidusti...

Siitähän oli hyvä puheenvuoro edustaja Lylyllä, kun hän luetteli tuossa nopeatahtisesti niitä useita eri seteleitä, joita on. Itselleni tuli siinä mieleen vaikka se, että nyt on sitten nousemassa 11 kaupungin projekti ja on sitä projektia ja tätä projektia, ja harjoittelupaikkojen kanssa sitten eri ministeriö askaroj ja tällä tavalla. Eli tämä on sen verta syvä kriisi, ja tämä on se minun puheenvuoroni punainen lanka.

Ehdin tuossa jo mainitakin, että on yksi semmoinen hyvin tärkeä kirja, jonka aikanaan luin. Ja tietysti haluan tähän yhteyteen vielä todeta sen, että oman pitkän virkamiestyöurani aikana jouduin johtavassakin asemassa aika monen kriisin hoitamiseen mukaan. Ehkä dramaattisimpia niistä oli Estonian uppoaminen, ja sitten kun pääsin ministeri Kiurun sijaiseksi, niin toisena ministeripäivänä istuin siellä Säätytalolla koronaministerityöryhmän puheenjohtajan paikalla, jota aikaisemmin oli pääministeri hoitanut, mutta siinä vaiheessa se siirrettiin sitten peruspalveluministerille.

Se kirja, mihin viittasin, oli tosiaankin eversti Pekka Visurin ja sitten valtiotieteen tohtori Risto Volasen kirja ”Myrskyn silmässä”, alaotsikkona ”Suomi ja uudet kriisit”, jossa käytiin läpi sellaisia siviilikriisejä, ei siis sotilaallisia vaan siviilikriisejä, jotka ovat useamman kuin yhden hallinnonalan kriisejä, ja miten niitä pitäisi johtaa. Itse ajattelen nyt niin oman kokemukseni kuin tuon kirjallisuudenkin perusteella, että niitä pitäisi johtaa, jos nyt oikein konkreettinen haluan olla — toki sitten teette niitä ratkaisuja, mitä teette, tai vain kuuntelette tässä tätä puheenvuoroani — mutta nyt oikeasti tarvittaisiin semmoinen kaikkien keskeisten ministeriöiden yhteinen, käytän nyt tätä kulunutta sanaa, nyrkki tässä asiassa. Siihen ei välttämättä pitäisi panna jotain tiettyä hallinnonalan ministeriä johtamaan vaan itse asiassa nimittää määräaikainen kansliaministeri, joka toki voisi olla joku valtioneuvoston nykyisistä jäsenistä, jolloin joku muu hoitaisi sitten sitä perustehtävää, josta hän tähän siirtyisi. Sitten olisi päätoiminen, varmaan valtion sisäisellä virkajärjestelyllä järjestetty kansliapäällikkötasoinen virkahenkilö siinä johtamassa, ja kerran viikossa käydään niin TEM, OKM, sisäministeriö, STM kuin sitten valtiovarainministeriö yhdessä läpi nämä hyvin konkreettisilla, numeerisilla tavoitteilla, että nyt siellä on se 76 000 nuorta

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

työtöntä ja heistäkin melkein 17 000 pitkäaikaistyötöntä. Tehdään nopeita täsmätoimenpiteitä yhdessä koordinoitusti ja otetaan todella kunnianhimoiset tavoitteet tässä. En väitä, ettei niitä nyt olisi, mutta ulospäin nyt näyttää liian hajanaiselta tämä toiminta. Tällöinen kunnan kriisinyrkki. Suomessa aikanaan presidentti Kekkonen julisti hätätilahallituksen muodostetuksi, kun koko maassa oli 60 000 työtöntä. Nyt meillä on 76 000 nuorta työtöntä. Kyllä tämä on kriisin paikka. Tämä on hätätila.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka.

19.40 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Tänään olemme käyneet Suomen tulevaisuuden kannalta ehkä tärkeintä keskustelua: miten nuoret näkevät maailman ja omat mahdollisuutensa. Olen varma, että koko sali on järkyttynyt siitä, että kyselyiden mukaan nuorten tulevaisuudenusko on romahtanut. Uskon, että jokainen täällä poliittisesta laidasta laitaan on äärimmäisen vakavana. Jos meillä ei ole nuoria, meillä ei ole mitään. Meidän on siis palautettava nuorten luottamus tulevaisuuteen ja myös luottamus meihin, jotka olemme vastuussa. Riippumatta nyt siitä, kuka on milloinkin hallituksessa ja oppositiossa, vastuu on meillä, ja siis meidän täytyy nousta nuorten silmissä vastuumme mittaisiksi. Siksi nyt on puhuttava ratkaisusta.

Arvoisa puhemies! Poliittisen päätöksenteon aikajänne on auttamattoman lyhyt, vaalista vaaliin, ja kun lapset ja nuoret eivät äänestä ja kun tulevat äänestysikään, äänestävät vähemmän kuin vanhat, silloin meidän varttuneiden tarpeet, joita äänekkäästi vaadimme, menevät nuorten tulevaisuuden ohi. Meidän vanhojen ei pidä kiilata jonossa vaan antaa tilaa. Ongelma on havaittu muuallakin. Euroopan komissio valmistelee parhaillaan strategiaa tulevien sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Sen tarkoitus on varmistaa, että EU:n politiikassa ja lainsäädännössä otetaan huomioon sekä nykyisten että tulevien sukupolvien väliset edut kattaen eri politiikan alat. Toisin kuin monissa maissa, Suomen perustuslaki ei erikseen sisällä mainintaa tulevista sukupolvista, ylisukupolvisesta tai sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Kuitenkin on vakiintumassa tulkinta, että syvimiltään perustuslaki koskee myös syntymättömien suomalaisten oikeuksia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaryhmä esitti tänä keväänä toimenpiteitä nuorten tulevaisuususkon vahvistamiseksi. Yksi konkreettinen toimenpide velvoittaa eduskuntaa: ”Turvataan tulevien sukupolvien oikeudet ja sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus kirjaamalla ne lakiin. Ne on turvattava luomalla institutionaalinen ja oikeudellinen perusta kirjaamalla ne sitoviksi velvoitteiksi lakiin ja päätösten vaikutustenarviointiin.”

Tulevaisuusvaliokunta on jo vuodesta 24 pitänyt esillä lakia sukupolvivastuusta. Valiokunnan kuulemat oikeusoppineet ovat kannustaneet valmistelemaan tulevaisuuskestävyyteen velvoittavaa lainsäädäntöä. Tulevaisuusvaliokunnan kaikki poliittiset ryhmät ovat valmistelleet yhdessä lakialoitetta eduskunnan hyväksyttäväksi. Tulevaisuusvaliokunnan mietinnössä tulevaisuusselonteosta viimeisin ponsi kuuluukin seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto edistää tulevaisuusvaliokunnan ja OKM:n asiantuntijaryhmän esittämää sukupolvivastuulakia keinona lujittaa nuorten heikentynyttä tulevaisuususkoa, tukea perheellistymistä sekä vahvistaa tulevien sukupolvien perusoikeuksia myös muut lajit ja planetaarisen kestävyuden rajat huomioiden.”

Arvoisa puhemies, arvoisat edustajat! Välikysymyksessä oppositio syyttää ja hallitus puolustautuu. Nyt on kuitenkin mahdollisuus löytää ratkaisuja yhteistyössä poliittisen ken-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

tän laidasta laitaan. Nyt on jokaisen eduskunnan jäsenen tilaisuus antaa signaali nuorille: sitoudumme tavoittelemaan hyviä päätöksiä pitkällä aikavälillä, nuoren polven kannalta reilusti ja tulevien polvien oikeuksia edistäen. Tulevaisuusvaliokunnan jäsenet ovat yhteistyössä jokaisen eduskuntaryhmän voimin siis valmistelleet lakialoitteen, joka velvoittaa vakavasti valtiovaltaa palvelemaan nuoria suomalaisia ja tulevia sukupolvia. Ryhmänjohtajat ovat ystävällisesti suosittellemassa edustajilleen tämän aloitteen allekirjoittamista — siitä kaunis kiitos. Hyvät ystävät, huomenna siihen on tilaisuus. Aloitetaan työ paremman huomisen puolesta yhdessä ja yhteistyössä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar poissa, edustaja Gebhard poissa. — Edustaja Werning.

19.45 Paula Werning sd: Arvoisa rouva puhemies! Tänään keskustelemme täällä välikysymyksestä koskien nuorisotyöttömyyttä ja nuorten tulevaisuudenuskoa. Kun juttelee nykyään parikymppisten nuorten kanssa, ilmassa on jotain sellaista, mitä me ei oikeastaan haluttaisi siellä olevan. Sieltä erottuu se syvä epävarmuus ja älytön huoli huomisesta. Tuoreimmat luvut kertovat kyllä tosi karua kieltä. Meillä on Suomessa tällä hetkellä yli 75 000 alle 30-vuotiasta nuorta työttömänä. Meillä on yli 7 000 nuorta enemmän kuin vuosi sitten. Samaan aikaan vapaita työpaikkoja on tarjolla vähemmän ja nuoret joutuvat kisaamaan esimerkiksi samoista kesätyöpaikoista sellaisten ihmisten kanssa, joilla on vuosien työkokemus takanapäin. Tämä on tosi synkkää tilastojen valossa, mutta kyllä tämä on erittäin synkkää myös siellä nuorten arjessa ja nuorten perheiden kodeissa.

Nuorisobarometrin mukaan nuorten usko tulevaisuuteen on romahtanut. Ensimmäistä kertaa puolet nuorista suhtautuu maailman tulevaisuuteen pessimistisesti. Kun nuorelta kysytään elämänlaadusta, arvosanat ovat historiallisen matalia. Joka toinen nuori kokee suoranaista turvattomuutta omasta toimeentulostaan. Liekkien roihutessa siellä nuorten mielissä ja kodeissa hallitus on siirtänyt omat työllisyystoimensa tänne kauden loppupuolelle. Hallitus leikkasi vahvasti asumistukea, työttömyysturvaa, ja nämä päätökset eivät ole suinkaan tuoneet työtä sinne nuorten arkeen, vaan ne ovat lisänneet sitä köyhyyttä ja pakottaneet nuoria toimeentulotukijonoon. Kun tähän lisätään vielä se, että ensiasunnon ostajien verovapaus poistettiin, nuorilta vietiin haave omasta kodista ja perheen perustamisesta. Hallituksen työmarkkinauudistukset, kuten irtisanomissuojan heikentäminen ja helpommat määräaikaaisuudet, tarkoittavat nuorille sitä, että työpaikalla pitää pelätä huomista. Ei se ole tervettä työelämää. Miten tässä tilanteessa kukaan uskaltaa suunnitella tulevaisuutta tai perustaa perhettä? Moni nuori on tehnyt myös sen valinnan, että nostaa kytkintä ja lähtee etsimään sitä onnea ja mahdollisuuksia Suomen rajojen ulkopuolelta. Minun mielestäni meillä ei ole varaa päästää näitä nuoria täältä töitten perään muualle, vaan me tarvittaisiin heidät tänne meille Suomeen.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraateissa ei pidetä tästä näivettämisen linjasta. Meillä on tarjota nuorille muutakin kuin lämmintä kättä. Meillä on tekoja eikä pelkästään lupauksia.

Ensinnäkin, tarvitsemme töitä. Me halutaan auttaa niitä tavallisia mikroyrityksiä, kuten paikallisia pieniä kampaamoita, remonttipajoja ja kahviloita, palkkaamaan sen historian ensimmäisen työntekijän. Esitämme yrityksille määräaikaista 25 prosentin verohyvitystä ensimmäisen työntekijän palkkakuluihin. Tämä luo aidosti uusia työpaikkoja nuorille il-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

man, että kenenkään työsuhdeturvaa tarvitsee alkaa romuttamaan. Lisäksi toisimme työtömyysturvaan suojaosan, joka tekee osa-aikatyön vastaanottamisesta aina kannattavaa.

Toiseksi, ei saa päästää nuoria putoamaan tyhjän päälle. Hallitus otti kunnilta pois mahdollisuuden käyttää palkkatukea nuorten työllistämiseen. Se oli paha virhe, sillä monelle nuorelle kunnan tarjoama paikka oli se ensimmäinen askel kohti sitä oikeata työelämää, hankkia työelämäkokemusta ja kokemusta siitä, mitä tarkoittaa olla osana työyhteisöä, kantaa vastuuta, seistä omilla jaloillaan. Me halutaan uudistaa palkkatukimalli sillä tavalla, että sen piiriin pääsee tuplasti enemmän nuoria kuin hallituksen mallissa. Ohjaamme työllisyysalueille 30 miljoonaa euroa lisää rahaa nuorten työllisyyden hoitoon.

Kolmanneksi, nuorten mielenterveyskriisi on ratkaistava arjessa. On hienoa, että terapiatakuu on paperilla olemassa, mutta nuorten lääkärille pääsy perusterveydenhuollossa on todellisuudessa hidastunut. Alkuvuodesta 2026 alle kaksi viikkoa lääkäreitä odottaneiden nuorten osuus putosi alle puoleen. Se on hälyttävää. Me esitämme nuorille matalan kynnyksen pisteitä, joihin voi kävellä suoraan sisään ilman diagnoosia tai ajanvarausta tai sitä kömpelöä polkua. Digipalvelut tarvitsevat aina sen hoitajan sinne, sen, kuka ottaa sen kontaktin, ei sinne vaan mennä ja saada apua. Tarvitaan paikkoja, joissa on tavallinen aikuinen kuuntelemaan ja auttamassa heti, kun se hätä on suurin.

Nuoret ansaitsevat yhteiskunnan, joka uskoo heihin ja kantaa vaikeiden aikojen yli. Meidän pitää yhdessä pitää huolta nuorista ja lopettaa se heidän arkensa kurjistaminen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hamari.

19.50 Lotta Hamari sd: Arvoisa rouva puhemies ja arvoisat ministerit! Hienoa, että olette vielä täällä paikalla kuuntelemaan puheenvuoroja. Tässä on paljon hyviä puheenvuoroja ollutkin.

Nuorten kasvava työttömyys ja heikentynyt tulevaisuususkko ovat vakava viesti meille päättäjille ja koko yhteiskunnalle. Tästähän me varoitimme itse asiassa teitä jo kolme vuotta sitten: oli jo välikysymys tästä nuorten tulevaisuudesta, mutta tulokset ovat nyt tämän kolmen vuoden aikana menneet vain huonompaan suuntaan, valitettavasti. Siksi ei ole myöskään ihme, että nuorisobarometrin tulokset kertovat tästä huolestuttavasta kehityksestä. Yhä useampi nuori suhtautuu epävarmasti omaan tulevaisuuteensa ja kokee vaikutusmahdollisuutensa rajallisiksi.

Samalla on muistettava, etteivät nuoret ole yksi yhtenäinen joukko. Nuoret tulevat hyvin erilaisista elämäntilanteista ja lähtökohdista, ja yhteiskunnalliset muutokset osuvat kaikkein voimakkaimmin niihin nuoriin, joilla on jo valmiiksi vähemmän turvaa ja voimavaroja. Tämä hallituskausi on valitettavasti ollut omiaan syventämään nuorten huolia, liittyvätpä ne sitten työhön, opiskeluun, toimeentuloon, ensiasuntoon, sotepalveluihin, ilmastomuutokseen tai vaikkapa eläinten hyvinvointiin.

Arvoisa rouva puhemies! Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat keskeisiä mittareita sille, miten onnistumme päätöksenteossa. Luottamus yhteiskuntaan rakentuu siitä kokemuksesta, että jokaisella nuorella on aidosti mahdollisuus kouluttautua, työllistyä ja rakentaa omansa näköistä tulevaisuutta riippumatta perhetaustasta, asuinpaikasta tai taloudellisesta asemasta. Nuorilla on oltava mahdollisuus suunnitella elämänsä ja kehittää itseään. Poliitiikan on yksinkertaisesti onnistuttava paremmin vastaamaan nuorten toiveisiin. Epäonnistuminen tässä tulee kalliiksi.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Tuntuu, että nyt olette ajaneet nuoret vähän umpikujaan muun muassa koulutuksenkin saralla. Esimerkiksi tämä harjoittelupaikkakeskustelu on ollut tänään aika aktiivista täällä, ja itsekin katsoin, että tänä keväänä on tehty niistä harjoittelupaikoista jopa kaksi kirjallista kysymystä, mihin ministeri on vastannut, ja sitten oli tämä pyöreän pöydän keskustelu — ilmeisesti se on myöskin pidetty, hyvä niin. Mietin tätä järjestelmää, että kun harjoittelupaikat kootaan sinne yhteen järjestelmään, niin sekin toki varmasti jotain maksaa. Sitä olisin kysynyt ministeriltä, onko siihen budjetoitu jotain, mikä sen aikataulu kenties on? Ja voiko tällainen kansallinen järjestelmä harjoittelupaikoista toimia, vai pitäisikö sen olla alueellinen? Mutta hienoa, että sitä keskustelua on nyt käyty.

On sanottava, että tulevaisuusvaliokunnan tuore työ, mitä itse asiassa edustaja Harakka tässä toi hyvin esille, on tässä ajassa erityisen merkityksellistä. Olemme siirtyneet vakauden ajasta jatkuvien kriisien ja epävarmuuden aikaan, mitä hallitus omilla päätöksillään valitettavasti lisää. Tulevaisuusvaliokunta ja myös opetus- ja kulttuuriministeriön raportti ovat esittäneet Suomeen sukupolvivastuulakia, jonka avulla pitkän aikavälin vaikutukset ja tulevien sukupolvien oikeudet huomioitaisiin nykyistä vahvemmin päätöksenteossa. Ministeri Poutala taisi olla tämän raportin vastaanottotilaisuudessa, jos muistan oikein. Kun siellä tosiaan esitettiin tätä sukupolvivastuulakia, niin olisin sitten ehkä ministeri Poutalalta kysynyt sitä, miten suhtaudutte tähän ehdotukseen sukupolvivastuulaista.

No, tulostaulu nyt kuitenkin hallituksella puhuu puolestaan. Leikkaukset asumistukeen ja työttömyysturvaan ovat lisänneet pienituloisuutta ja toimeentulotuen tarvetta. Samalla noin 31 000 uutta lasta on pudotettu köyhyysrajan alapuolelle — ja me kyllä toistelemme tätä lukua täällä salissa, mutta sanoisin, että meidän pitäisi välillä pysähtyä ihan oikeasti sen äärelle, mitä se tarkoittaa. Ja kyllä, toimeentulo on yksi isoin asia nuorille, mutta myös lapsiperheille isoin asia on kyllä se toimeentulo.

Kuopuksellani on itse asiassa tänään syntymäpäivät, ja viikonloppuna juhlimme niitä. Samalla kun juhlimme näitä syntymäpäiviä, niin mietin todella, että toivottavasti jokainen lapsi saa syntymäpäivät. Toivottavasti jokainen lapsi saa mahdollisuuden osallistua vaikka sitten kaverin syntymäpäiville, ettei se jää kiinni vaikka siitä, ettei ole rahaa sitä lahjaa ostaa. Toivottavasti kenelläkään näin ei ole, koska se lahja tietenkään ei ole tärkein asia siinä, mutta näistäkin on uutisoitu paljon, ja sen takia se toimeentuloasia huolestuttaa minua paljon. Toki sosiaaliturvaministeri ei ole nyt paikalla, mutta se on iso asia kuitenkin.

Mutta lopetan itse asiassa nyt, kun aika juoksee, tämän puheenvuoroni näihin sanoihin: Tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja sukupolvien välinen luottamus ovat kestävän yhteiskunnan perusta. Nuorissa on valtavasti osaamista, rohkeutta ja halua rakentaa parempaa huomista. Meidän tehtävämme päättäjinä on varmistaa, ettei kenenkään nuoren tulevaisuus määräydy hänen lähtökohtiensa tai tämän päivän lyhytnäköisten päätösten perusteella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hiltunen.

19.55 **Pia Hiltunen sd:** Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Jälleen olemme välikysymyksen äärellä. Katselin tätä puhetta valmistellessa menneitä uutisia aiheesta, ja viimeksi kun me jätimme samaisesta aiheesta, nuorten tulevaisuususkosta, välikysymyksen, keskustan Kurvinen totesi, että tyypillistä demarijargonia. Sinänsä siis hyvä, että nyt vuonna 26 keskustakin on herännyt siihen, mikä merkitys Suomen tulevaisuudelle on nuorten tulevaisuususkolla.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Vuonna 2016 nuorisobarometriin vastaajista 83 prosenttia suhtautui tulevaisuuteensa optimistisesti, mutta vuonna 24 luku oli enää 61 prosenttia. Tämän vuoden tilasto sen sijaan kertoo, että vain 17 prosenttia ajattelee maailman tulevaisuudesta optimistisesti. Suunta on yksinkertaisesti huolestuttava, ja toivon, että vihdoinkin herätään barometrien ja työryhmien lisäksi toimenpiteisiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asiantuntijaryhmän loppuraportti kiteyttää hyvin ongelman ja tarjoaa 36 toimenpidettä suunnan muuttamiseksi. Esiin nousee osuvasti kahdeksan pääkohtaa: yhteiskunnallisen keskusteluilmapiirin muuttaminen, päätöksenteon pitkäjänteisyys, nuorten osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen, arkiympäristön turvallisuus, yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet, taloudellinen turva ja mielenterveyspalveluiden saavutettavuus.

Puhemies! Olen sitä mieltä, että tilanteen tajuaa jo arkijärjelläkin. Jos arki ei ole turvallinen, töitä ja toimeentuloa ei ole, koulutuspaikkaa ei saa tai siitä ei suoriudu mielenterveysaasteiden vuoksi, ylivelkaantumisen opintojen ohessa on lähes välttämätöntä, niin voiko silloin joku oikeasti uskoa tulevaan? Kysehän on vain perustarpeiden täyttämisestä tai täyttämättä jättämisestä. Nuorten työpaikat ovat todella tiukassa, siitä kertovat useat uutiset: tuhansia hakijoita yhtä avointa työpaikkaa kohden. Ei kyse siis ole mistään laiskuudesta, vaan vaikeudesta työllistyä.

Onneksi erilaisia palveluja on nuorille tarjolla, esim. työllistymisasetelin lisäksi muun muassa Oulussa Business Oulu tarjoaa tukea yrittäjyyteen. Kaikki luovatkin keinot pitää olla käytössä tällaisena aikana.

Vaikka tällä hallituskaudella onkin tehty melkoinen määrä leikkauksia nimenomaan nuorten arkeen, myös maailman epävakaa tilanne haastaa. Kuka uskaltaa hankkia ensiasuntoa tai edes pystyy, kun veroetu siitäkin on viety ja lainaa vaikea saada? Lisäksi opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiristä takaisin opintotuen asumislisään viime vuonna leikkasi opiskelijoiden toimeentuloa sadoilla euroilla ja hankaloitti kesäajan selviytymistä. Tukea saa muuten noin 500 euroa kuussa. Toimeentulotukeakaan ei voi saada, ellei ole nostanut opintolainaa. Näin ollen opiskelijat ovat pakotettuja velkaantumaan ja elämään lainalla. Arvioiden mukaan korkeakoulusta valmistuvalla nuorella on keskimäärin noin 40 000 euroa velkaa. Ja kun mistään koulusta ei miljonääriksi valmistuta, jokainen voi miettiä, miten siinä pätätöiden maailmassa, jonka hallitus uudella laillansa vahvisti, pystyy miettimään asuntoa, vakiintumista tai perhettä. Ei tämä mitään rakettitiedettä ole.

Arvoisa puhemies! Kun puhumme tulevaisuususkosta, on puhuttava palveluiden toimivuuden, taloudellisen toimeentulon ja saavutettavan koulutuksen lisäksi ilmapiiristä. Lähi-suhdeväkivalta on nuorille naisille merkittävä turvallisuusuhka. Tilastojen mukaan yli viidesosa 16–25-vuotiaista naisista on kokenut vakavaa väkivaltaa tai raiskauksen, ja kuten tiedämme, yli puolet suomalaisista naisista on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Tilanne on karmiva ja väistämättä etäännyttää. Tutkimuksenkin mukaan oikealle kallistuvat miehet ja vasemmalle kallistuvat naiset. Jotain täytyisi tehdä siis tämänkin asian suhteen. Kotikasvatuksen lisäksi kouluilla on otettava asia vakavammin ja kuntien on järjestettävä tunne- ja turvataito- sekä asennekasvatusta entistä varhaisemmassa vaiheessa ja säännöllisesti.

Puhemies! Kuten puheesta saattoi kuulua, keskustelu nuorista tai oikeastaan sen ihmettely, miksi näin on käynyt, herättää aina hieman ärtymystä. Meillä on tutkimusta, meillä on keinoja ja olisi myös mahdollisuus valita sopeutuksissa toisin. Meillä olisi mahdollisuus

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

luoda tulevaisuususkkoa sekä toivoa nuorille ihmisille, jos täällä olisi siihen tarpeeksi halua. Väitän, että näin ei ole nyt ollut.

Totean loppuun, että suurin osa nuorista voi kuitenkin onneksi edelleen hyvin eikä jokin ongelma tietenkään osu jokaisen arkeen. Kuitenkin kun mietimme tulevaisuuden kehityskulkua, niin jos emme ala toimimaan, on turha ihmetellä taas muutaman vuoden päästä tilannetta. Nuoret onneksi vielä uskovat koulutukseen ja haluavat pärjätä. Meidän on luotava täällä yhdessä puitteet menestykseen jokaisen elämässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen poissa. Edustaja Eskelinen poissa. Edustaja Mikkonen poissa. — Edustaja Jäntti.

20.01 Aleksi Jäntti kok: Arvoisa puhemies! Nuori, joka valmistuu koulusta, etsii ensimmäistä työpaikkaansa tai pohtii omaa suuntaansa elämässä, ei tarvitse ensisijaisesti juhlapuheita. Hän tarvitsee mahdollisuuden: mahdollisuuden tehdä työtä, opiskella, yrittää, onnistua ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan. Siksi nuorisotyöttömyys ei ole vain taloudellinen ongelma. Se on ennen kaikkea inhimillinen ongelma. Jokainen pitkäksi aikaa työn ja koulutuksen ulkopuolelle jäävä nuori on menetetty mahdollisuus ennen kaikkea hänelle itselleen mutta myös koko suomalaiselle yhteiskunnalle.

Nuorisobarometri kertoo huolestuttavasta ilmiöstä: nuorten usko omaan tulevaisuuteen on heikentynyt. Samalla työmarkkinatilanne on vaikea. Alle 25-vuotiaiden työttömyysaste on ollut viime kuukausina 20 prosentin tuntumassa laskutavasta riippuen, ja työttömiä työnhakijoita on ollut kymmeniätuhansia enemmän kuin parempina aikoina. Ensimmäisen työpaikan saaminen on monelle nuorelle aiempaa vaikeampaa.

Arvoisa puhemies! On kuitenkin syytä nähdä myös kokonaisuus. Suomen talous elää edelleen pitkään jatkuneessa matalassa suhdanteessa, investoinnit ovat vähentyneet, rakentaminen on ollut historiallisen heikkoa, ja yritykset ovat lykänneet rekrytointejaan epävarmuuden vuoksi.

Valtiolla on samalla lähes 190 miljardin euron velkataakka, ja velkaa on viime vuosina jouduttu ottamaan huomattavasti lisää. Pelkästään velan korkomenot ovat nousseet jo useisiin miljardiin euroihin vuodessa — rahaa, joka on pois koulutuksesta, nuorten palveluista ja tulevaisuuden investoinneista tai muista yhtä tärkeistä asioista. Siksi kasvua ja työllisyyttä vahvistavat uudistukset eivät ole vain talouspolitiikkaa, ne ovat myös nuorisopolitiikkaa.

Kokoomukselle paras sosiaalipolitiikka on tunnetusti työ. Työ tuo toimeentuloa, mutta se tuo myös yhteisön merkityksellisyyttä, itseluottamusta ja uskoa omaan tulevaisuuteen. Tämän hallituksen tavoitteena on luoda edellytyksiä sille, että Suomeen syntyy enemmän yrityksiä, enemmän investointeja, enemmän työpaikkoja. Työn vastaanottamisen kannustimia vahvistetaan, työmarkkinoiden toimivuutta on uudistettu ja uudistetaan ja yritysten kasvun esteitä puretaan. Kun yritykset uskaltavat investoida ja palkata, syntyy myös nuorille niitä ensimmäisiä työpaikkoja, joista kokonainen työura voi alkaa.

Hallitus ei ole jäänyt seuraamaan nuorisotyöttömyyden kasvua sivusta vaan on tehnyt konkreettisia päätöksiä nuorten työllistymisen tukemiseksi. Kevään 2026 kehysriihessä päätettiin 20 miljoonan euron lisärahoituksesta nuorten työllistymisaseteliin, jonka arvioidaan mahdollistavan vähintään noin 3 300 nuorten työllistymistä. Lisäksi hallitus osoitti 15 miljoonaa euroa nuorisotyöttömyyden ehkäisemisen pilotteihin niillä alueilla, joilla ongelma on erityisen suuri, sekä suuriin kaupunkeihin, ja neljä miljoonaa valtionhallinnon

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

kesätyö- ja harjoittelupaikkojen lisäämiseen, jotta yhä useampi nuori saisi sen ensimmäisen työpaikkansa.

Nämä eivät yksin ratkaise nuorisotyöttömyyttä, mutta ne kertovat suunnasta. Kokoomukselle tärkeintä on, että nuori saa ensimmäisen työpaikan, ensimmäisen onnistumisen kokemuksen ja ensimmäisen mahdollisuuden näyttää osaamisensa, sillä juuri ensimmäinen työpaikka ratkaisee paljon. Hallitus rakentaa myös pidemmän aikavälin kasvua. Työllisyyttä ei vahvisteta vain tukitoimilla vaan myös parantamalla yritysten toimintaedellytyksiä ja vauhdittamalla investointeja.

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenuskoa ei rakenneta pelkillä tukijärjestelmillä. Se rakentuu siitä, että yhteiskunta uskoo nuoriin ja tarjoaa heille mahdollisuuden onnistua. Laadukas koulutus, toimivat mielenterveyspalvelut, sujuva siirtymä opinnoista työelämään ja vahva talous muodostavat yhdessä perustan, jonka varaan tulevaisuudenusko rakentuu. Nämä eivät yksin ratkaise nuorisotyöttömyyttä, mutta ne kertovat suunnasta, kuten todettua.

Arvoisa puhemies! Nuoret eivät tarvitse lisää epävarmuutta. He tarvitsevat uskoa siihen, että heidän ponnistelunsa kantavat hedelmää. Nuorten tulevaisuudenusko ei palaudu velkaantumista lisäämällä vaan rakentamalla Suomea, jossa yritykset investoivat, ihmiset työllistyvät ja jokaisella nuorella on nykyistä enemmän mahdollisuuksia, sillä juuri sitä kautta syntyy myös enemmän toivoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola poissa, edustaja Seppänen poissa, edustaja Pauli Kiuru poissa. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

20.06 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Äsken istuin tuossa edustaja Mäenpään kanssa saunassa, ja oli hyvät jutut, niin kuin aina mister Mäenpään kanssa, ja onneksi hän on tullut takaisin. Mietiskelin siinä samalla, mistä voisi puhua, kun kaikesta on jo puhuttu tänään niin paljon. Minä haluaisin tehdä jonkun semmoisen puheen aina, mikä saisi nuoret TikTokissa kiinnostumaan. Minä kerron salaisuuden: minun tavoitteeni ei ole saada hyvää poliittista puhetta, vaan saada hyvä TikTok-video. Ja miksi? Koska minä tulin eduskuntaan TikTokin vaalipiiristä. Siellä minun kollegoitani ovat muun muassa semmoiset ihmiset kuin Bigi, Turisti ja Averagekidluke, ja näitten kanssa minä olen tavannut aina välillä edelleen.

Minä olen tehnyt TikTokia semmoisen seitsemän vuotta nytten. Aluksi minä tein kaikkea hirmu mielenterveyspitoista, ja sitten minä tein, kun minä tulin tänne eduskuntaan, paljon poliittisia puheita ja kaikkea tämmöistä mielipidevaikuttamista. Mutta nyt kuntavaaleista lähtien nuoret ovat pyytäneet minulta ainoastaan yhtä asiaa, joka on, että minä sanon niille illalla hyvää yötä. Minä olen tehnyt sitä nyt puolitoista vuotta lähes joka ilta. Minä aina kymmeneltä menen TikTokiin, avaan kameran siinä — yleensä itse olen jo sängyllä makoilemassa — ja pistän vähän valoa siihen ja sanon nuorille, että hyvää yötä. Eikö se ole jotenkin aika koskettavaa? He eivät oikeastaan halua minulta mitään muuta kuin hyvän yön toivotuksia.

Sitten minä tapaan täällä nuoria. Tietysti eduskunnassa on ihana, kun täällä on niin paljon nuoria vierasryhmiä, ja sitten he tulevat tänne aina ja sanovat, että: ”Hei, Ville, monelta tänään pitää mennä nukkumaan?” Se on toinen osa sitä — että minä kerron nukkumaanmenoajan. Minä olen nyt miettinyt tätä tosi psykologisesti tässä puoli vuotta, että miksi ne haluavat vaan sitä. Jos minä yritän tehdä jotain muuta, jos minä nyt laittaisin vaikka jonkin

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

fiksun poliittisen puheen, niin sieltä tulisi 500 näyttökertaa, ja ne sanoisivat, että älä enää ikinä laita tämmöisiä tänne. Ne nykyajan nuoret ovat vähän niin kuin hukassa. Niillä ei ole tulevaisuudennäkymiä, ja ne eivät tiedä samalla lailla kuin vaikka minä olen nuorena tien-nyt, että jos minä menen opiskelemaan, niin minä saan työpaikan sitten jossain vaiheessa, ja sitten kun minä menen tuonne baareihin kiertelemään, niin joku ilta minä tapaan jonkun kivan naisen, ja sitten meille tulee ehkä perhe siitä, jos kaikki menee hyvin. Minulle kävi tälleen. Mutta tällä hetkellä nuoriso ei enää samalla lailla koe tätä. Minun mielestäni tämä oli siksi tärkeä välikysymys. Siihen liittyy työpaikan saanti, siihen liittyy se, kun just oli Hesarissa iso juttu tästä läheisyyden määrästä nykyajan nuorilla, mikä on laskenut ihan hirveästi, koska he ovat niin paljon yksin omissa kämpissään. He katsovat siellä ohjelmaa ja näin.

On kiva ollut kuunnella semmoisia puheita tuossa omassa huoneessani, kun tätä mietskelin, missä on myös haettu semmoista yhteistyön virttä. Nuoriahan ei loppupeleissä kiinnosta se, onko Suvivirsi koulussa vai ei. Se on meidän juttu täällä eduskunnassa. Tai nämä meidän teennäiset riitelymme täällä, nekään eivät kiinnosta nuoria oikeastaan yhtään. Siksi he eivät katso tätä meidän lähetystämme, vaan he katsovat TikTokista niitä klippejä, mikä on irrotettu tästä meidän keskustelusta, kaikista hauskimmat kohdat.

Ei tässä puheessa oikeastaan ollut mitään sisältöä, mutta oli silti aika hyvä puhe. — Kiitos, herra puhemies. [Naurua]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, kiitos. — Edustaja Lohi poissa, edustaja Kaikkonen poissa, edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

20.10 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Käymme täällä keskustelua välikysymyksestä nuorisotyöttömyydestä ja nuorten tulevaisuudenuskon heikkenemisestä. Takana on jo pitkä mutta valtavan tärkeä keskustelu. En ole kyllä aivan varma, onko tilannekuva aivan täysin jaettu. Se on toki totta, että Suomessa on paljon hyvinvoivia lapsia, hyvinvoivia nuoria ja hyvinvoivia perheitä, mutta samanaikaisesti totta on myös se, että moni kokee arjessaan jatkuvaa huolta ja jatkuvaa epävarmuutta ja monen tulevaisuus näyttää sumuiselta.

Kysehän ei ole vain mistään yksittäisestä kriisistä tai yhdellä keinolla ratkaistavissa olevasta ongelmasta, vaan nimenomaan monien huolien kasautumisesta: toimeentulon kiristymisestä, työn puutteesta — näistä aiheista täällä on käytetty monia hyviä puheenvuoroja — mutta myös arkea tukevien erilaisten palveluiden heikkenemisestä ja tulevaisuudennäkymien synkkenemisestä. Niinhän se on, että kun erilaiset huolet kasaantuvat, niin myös luottamus siihen, että elämä kantaa eteenpäin, tahtoo heiketä.

Hallituksen tämän vaalikauden aikana tekemät useat päätökset ovat pahentaneet tilannetta. Jo monessa puheenvuorossa aiemmin on todettu, että asiantuntijoiden arvioiden mukaan siis jopa 30 000 uutta lasta on vajonnut lapsiperheköyhyyteen hallituksen toimien seurauksena. Yhä useampi vanhempi joutuu tinkimään lasten ja nuorten harrastuksista, vaatteista tai jopa arjen välttämättömistä menoista. Tähän liittyen esimerkiksi edustaja Hamari käytti äsken hyvän puheenvuoron. Varmasti meille kaikille tulee säännöllisesti palautetta ja viestiä ja yhteydenottoja siitä, miten esimerkiksi perheen on täytynyt tehdä tiukkoja päätöksiä tai valintoja esimerkiksi lopettaa lapsen harrastus, koska siihen ei enää ole ollut varaa. Tämä on arkea monen perheen elämässä tällä hetkellä.

Puhemies! Kun puhuin aiemmin nuorten työttömyysongelman ratkaisemisesta, niin ajattelin nyt keskittyä palveluihin ja nostaa sieltä muutaman keskeisen asian, muutaman

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

esimerkin. Tosiasiahan on siis se, että viime vuosina tämän hallituskauden aikana monista lasten ja perheiden palveluista on säästetty. Tämä on näkynyt monella saralla esimerkiksi hyvinvointialueiden palveluissa. Hyvinvointialueiden eli sosiaali- ja terveystalveluiden osalta esimerkiksi palveluverkkoa on jouduttu karsimaan, ja se on johtanut siihen, että monet palvelut ovat ikään kuin karanneet kauemmas. Nuoren näkökulmasta se on tarkoittanut sitä, että palvelu ei välttämättä ole enää ollut saavutettavissa. Kaikkialla Suomessa ei esimerkiksi ole julkista liikennettä, ja kaikilla ei välttämättä ole mahdollisuutta ikään kuin päästä edes sinne palvelun luokse, jos se on fyysinen palvelu.

Samalla kun monia palveluita on myös digitalisoitu — mikä on sinällään erittäin hyvä asia, koska on tosiaan tärkeää, että palveluita tarjottaisiin monikanavaisesti, ja tiedän, että monella eri hyvinvointialueella tehdään tärkeää työtä tähän liittyen — on myös tärkeää tunnistaa se, että ne eivät sovellu kaikille eivätkä kaikkiin tilanteisiin. Otetaan vaikkapa esimerkiksi se, että monet nuoret kärsivät tänä päivänä ahdistuneisuudesta, ja siihen saattaa liittyä esimerkiksi se, että heille voi olla todella vaikea poistua esimerkiksi omasta kodistaan. Tällaisessa tapauksessa osa sitä kuntoutusta on se, että nuoren kanssa pystytään sopimaan jostakin palvelusta siten, että nuoren pitää mennä tiettyinä aikoina tiettyyn paikkaan, ikään kuin astua ulos sieltä omasta kodistaan, omasta ovestaan ja saapua sinne ammattilaisen kohtaamiseen ja tapaamiseen. Ja kun nyt on käynyt niin, että osin myös vain säästösyistä näitä fyysisiä kohtaamisia, tapaamisia, on jouduttu karsimaan, niin on tunnistettava, että nämä digitaaliset vaihtoehdot eivät sovellu kaikille eivätkä kaikkiin tilanteisiin.

Puhemies! Nostan vielä nopeasti esiin huolen tästä hallituksen päätöksestä poistaa tämän kasvatus- ja perheneuvonnan... Olen erittäin huolissani, jos se tarkoittaa sitä, että perhekeskukset eivät enää jatku sillä tavalla kuin ne ovat tähän asti toimineet. Toivon todella, että hallitus huolehtii siitä, että perhekeskustyö jatkuu kaikkialla Suomessa ja on kaikkien perheiden tavoitettavissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

20.16 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sain tähän tärkeään välitalkkusekskusteluun viestiä Hope ry:ltä. Hope — Yhdessä & Yhteisesti ry on suomalainen hyväntekeväisyysjärjestö, joka auttaa vähävaraisia ja kriisin kokeneita lapsiperheitä. Yhdistyksestä minulle laitettiin viestiä, jossa todetaan seuraavaa: ”Esteet vähävaraisissa perheissä ovat hyvin konkreettisia ja liittyvät varattomuuteen. On nuori, jonka suurin toive oli polkupyörä, jotta hän pääsisi syrjäisemmällä seudulla kulkemaan kesätöihin. Perheellä ei ollut varaa pyörään. On nuori, jonka haave on opiskella lääkäriksi ja päästä sitä ennen toiselle paikkakunnalle luonnontieteelliseen lukioon. Nykyinen keskiarvo riittäisi lukiopaikkaan kirkkaasti. Äiti on ainut tuki. Ei ole sukua tukemassa, eikä ole omaisuutta, jolla mahdollistaa opiskelu. Lapsilisä kuuluu elämiseen. Siitä ei riitä laitettavaksi säästöön, saati sijoitukseen. Nuori pelkää, että varattomuus lopulta kaataa hänen tulevaisuudenhaaveensa.” Ja lainaus jatkuu: ”Huomioikaa kaikki nuoret. Pitäkää huolta, että lapsiperheköyhyys kääntyy laskuun. Nuoret toivovat, että vanhemmat voisivat itse heitä tukea, mutta esimerkiksi yksinhuoltajuus tai työskentely matalapalkka-alalla eivät sitä mahdollista. Älkää leikatko enää nuorilta tai lapsiperheiltä. Rahan lisäksi tarvitaan myös toivoa. Ruokkikaa luottamusta tulevaan. Teitä kuunnellaan, joten kannustakaa ja rohkaiskaa. Pitäkää viisailla päätöksillä tulevaisuudessa kaikki nuoret mukana.” Ja vielä lainaus jatkuu: ”Terveisemme pää-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

töksentekoon: 1) Pitäkää meistä nuorista huolta. Edistäkää eduskunnassa nuorten työllisyyttä ja opiskelijoiden taloudellista tilannetta. Nämä ovat myös mielenterveystekoja. 2) Ennaltaehkäiskää lapsiperheköyhyyttä. Näin vanhemmat voivat tukea meitä lapsia ja nuoria itse. 3) Panostakaa päihteiden käytön ja rikollisuuden ehkäisyyn. 4) Mahdollistakaa erityisesti meille vähävaraisten perheiden lapsille ja nuorille ilmaisia tai halpoja harrastuksia ja tukekaa nuorisotoimintaa.”

Arvoisa herra puhemies! Edellä lukemani viesti on totisinta totta tänä päivänä maassamme. Moni nuori ja nuoren vanhempi on todella huolissaan, miten tämän päivän nuori voi huomenna. Lisääntynyt lapsiperheköyhyys, lisääntynyt työttömyys ja lisääntynyt maailman yleinen epävarmuus jättävät nuoriin jäljen, joka näkyy pitkälle tulevaisuuteen.

Meidän päättäjien tulisi huolehtia siitä, että tekemämme päätökset toisivat toivoa tulevaan. Valitettavasti tämä hallitus ei leikkausvimmallaan ole luonut toivoa tulevaan. Tämän vuoksi ymmärrän täysin tämän välikysymyksen hallitukselle. Poliitiikka ei ole ollut onnistunutta, ja meidän täytyisi luoda turvaa ja toivoa nuorille yksittäinen päätös kerrallaan. Se yksi iso vaikuttava asia olisi se, että lapsiperheköyhyyttä on saatava pienemään. Se on tärkeä, tavoiteltava asia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, poissa. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

20.20 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä vähän taustaa tälle välikysymykselle.

Tässä on muutamissa puheenvuoroissa sosiaalidemokraattien puolelta nostettu esille, että he ilmeisesti — oliko kolme vuotta sitten tai jotakin — tekivät välikysymyksen nuorisotyöttömyydestä, ja varmasti näin on, mutta niin kuin tiedetään, politiikassa toisto on tärkeää varsinkin silloin, jos asiat eivät etene toivottuun suuntaan. Varmasti ollaan siitä, uskoisin, yksimielisiä, että tämä asia on tärkeä nostaa uudelleen esille, koska itse asiassa lasketut ovat tässä menneet koko ajan huonompaan suuntaan. Nuorisotyöttömyys on kasvanut nopeasti, ja noin 76 000 alle 30-vuotiasta — vähän riippuen siitä, mitä lähdetä käytetään — on tällä hetkellä työttömänä.

Toinen syy, miksi tämä välikysymys tehtiin, on nuorten tulevaisuudenuskon merkittävä heikkeneminen. Vain pieni osa nuorista kokee tulevaisuuden valoisana. Ja sitten tietenkin nämä lapsiperheiden toimeentulo-ongelmat, tiettyjen palveluitten heikentyminen, ja tämä epävarmuus on kasautunut, mikä sitten heijastuu lasten ja nuorten hyvinvointiin.

No, sitten täällä on arvioitu tätä hallituksen politiikkaa, käyty debattia siitä, onko lapsiperheköyhyys nyt hallituksen omilla toimilla vai mistä syystä lisääntynyt noin 30 000 lapsella. Siitä voidaan tietysti käydä keskustelua, mistä nämä tulokset johtuvat, mutta fakta on kuitenkin se, että lapsiperheköyhyys on rajusti lisääntynyt. Työttömyysturvaan on tehty näitä muutoksia, suojaosaan, lapsikorotusten poistoon, ja niillä on ollut työn vastaanottamisen kannusteita ainakin osittain heikentävä vaikutus.

Sitten hallituksen toimet nuorisotyöttömyyden hillitsemiseksi, laskemiseksi ovat tietysti keskustan näkemyksen mukaan olleet täysin riittämättömiä. Niistä on myöskin käyty tänään jo paljon keskustelua, ja keskusta on myöskin tuonut omia malleja, omia ratkaisuja nuorisotyöttömien määrän vähentämiseksi.

Nuorten tilanteessa ne keskeiset ongelmat ovat: Tietysti tällä hetkellä akuutti asia on kesätyöasia, joka tämän kesän osalta alkaa olla jo taputeltuna; harjoittelupaikkojen puute;

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

mielenterveysongelmien kasvu — terapiatakuu hyvästä aikeestaan huolimatta ei ole toiminut odotetulla tavalla. Sitten on myöskin tiettyä alueellisen eriarvoisuuden lisääntymistä, ja monissa asioissa nuoriin liittyen on havaittavissa polarisoitumista nuorten taustan mukaan. Nuorten semmoinen tietty luottamus yhteiskuntaan ja osallisuus ovat myöskin heikentyneet.

Oikeastaan tästä tulikin mieleen nuorten osallisuuden lisäämiseen liittyen, että osittainhan nämä päätökset tietenkin ovat myöskin kunnissa tehtäviä, miten pystytään nuorten osallisuutta lisäämään esimerkiksi kuntien toimielimiin. Mahdollistetaan nuorten osallistuminen sinne lautakuntiin ja valtuustoon ja näille nuorisotoimielimille myöskin entistä enemmän vaikutusvaltaa.

Keskusta myöskin puoluekokouksessaan teki linjauksen äänestysistä, että voitaisiinko pohtia äänestysien laskemista 18:sta ja 16:een ja sitä kautta myöskin lisätä nuorten kokemusta osallisuudesta ja siitä, että heidän ääntään kuunnellaan, koska kyllähän se äänioikeus on tietenkin yksi vahvimpia mandaatteja vaikuttamiseen liittyen.

Myöskin tämä nuorisopalvelusasia on yksi asia, mitä keskustassa on pidetty esillä. Täytyy sanoa, että tähän asevelvollisuuteen, palveluvelvollisuuteen liittyenhän on nytten positiivisia liikahtuksia tapahtumassa, kun kutsuntoja ollaan nyt laajentamassa ja itse asiassa taidetaan kokeilla tänä vuonna muutamissa kaupungeissa koko ikäluokalle tätä kutsuntainfoa. Tämä on varmasti hyvä ensimmäinen askel katsoa, miten se toimii, ja lähteä siitä siten mahdollisesti laajentamaan näihin tulevaisuuskutsuntoihin, joita keskusta on myöskin pitänyt esillä.

Omasta puolestani vielä tässä kohtaa kiitokset ministereille, että täällä iltaa jaksoivat näin pitkään keskustella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.25 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos ministereille: seitsemättä tuntia keskustelemassa nuorten työllisyydestä ja lapsiperheköyhyydestä tässä salissa. On arvokasta, että käydään tätä keskustelua Suomen ydinkysymyksistä.

Ajattelin tässä kohtaa iltaa pitää puheenvuoron lapsiperheköyhyydestä. Nimittäin sain kunnian tehdä vuonna 2020 selvityksen siitä, miten Suomi voisi päästä eroon lapsiperheköyhyydestä. Tuo selvitys luovutettiin tuon aikaiselle valtiovarainministeri Saarikolle, ja olen aina aika ajoin palannut sen sisältöön. Nyt kun tämä välikysymys niin keskeisesti liittyy lapsiperheköyhyyteen, koen tarpeelliseksi nostaa sieltä muutamia näkökulmia.

Selvitys kiteytti tutkimuskentän viestit siihen, että vanhempien sosioekonominen tausta periytyy sukupolvelta toiselle. Toinen fakta oli se, että köyhien lasten huoltajilla on muiden lapsiperheiden huoltajia matalampi koulutustaso. Kolmas fakta liittyy siihen, että lähes puolella köyhistä lapsista on töissä käyviä huoltajia, ja huomaan, että erityisesti tämä fakta usein unohdetaan keskusteluissa, eli työ ja työllä pärjääminen liittyvät keskeisesti lapsiperheköyhyyteen. Myös isot kulut ja taloudenhallintataitojen puute näkyvät köyhyyden taustalla monellakin tavalla.

Tässä selvityksessä linjasin niin, että melko nopealla aikataululla lapsiperheköyhyys pitäisi puolittaa ja sitten pidemmällä aikajänteellä päästä siitä kokonaan eroon. Vaikka olemme menneet takapakkia huomattavasti näistä luvuista ja tavoitteita ei ole saavutettu, niin siitä huolimatta uskon vahvasti, että puolueet jakavat vahvan tahdon siitä, että lapsiperheköyhyydestä voitaisiin vielä päästä yhdessä eroon. Alle kolmivuotiaiden lasten perheissä

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

köyhyysriski on koko 2000-luvun ollut selvästi suurempi kuin kouluikäisten lasten perheissä, ja on syytä huomioida myös, että esimerkiksi monilapsisten perheiden ja yksinhuoltajaperheiden lapset ovat yliedustettuina näissä ryhmissä.

Sitten näihin toimenpide-ehdotuksiin ja ehkä niiden reflektointiin tässä ajassa.

Ensin ehdotan täällä, että tulisi luoda kuntien toimintakulttuurin muutos, niin että kunnissa pystyttäisiin tiedolla johtamaan ja tukemaan lapsiperheköyhyydestä eroon pääsemistä. Ajattelen, että tänään edustaja Hemmilä piti hyvän puheenvuoron siitä, miten lapsivaikutusten arvioinnit tulisi saada kaiken päätöksenteon ytimeen. Tunnistan, että esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksessa me emme ole saaneet riittäviä lapsivaikutusten arviointia. Sen sijaan olemme kuitenkin saaneet tiukkoja lukuja siitä, että käytännössä köyhyysriskissä olevien lasten tunnistaminen on kyetty tekemään etukäteen: muun muassa THL, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos, on tuottanut erittäin laadukasta tietoa siitä, missä päin Suomea lasten köyhyys lisääntyy sosiaaliturvavaleikkausten myötä ja missä määrin. Toivon, että sitä voitaisiin seurata jatkossa vielä tarkemmin ja sen mukaan myös tehdä päätökset.

Toinen vaatimus liittyy perhekeskuksiin. Nyt olen huolissani siitä, että tällä hallituskaudella sosiaali- ja terveyspalveluista on poistettu perhekeskusten täsmärahoitus, ja nyt riskissä ovat perheneuvolat ja niiden erityinen maininta laissa. Koen tärkeäksi sen, että lapsiperhepalveluissa kyetään tunnistamaan, että esimerkiksi nämä perhekeskukset eli yhden luokun palvelu on ollut sellainen toimintamuoto, jolla on saatu nimenomaan puututtua lapsiperheköyhyyteen, ja tämänkaltaista palvelua pitäisi tukea.

Sitten nostan täältä esiin esimerkiksi lastensuojelun asiakkaiden tukemisen. Meillä on ollut talossa lastensuojelun muutospaketti, ja meillä on tulossa uusi lastensuojelun paketti. Voisiko tähän seuraavaan pakettiin sisällyttää sen, että perhehoidosta tulisi kunnianhimoinen tavoite ja me ottaisimme konkreettisen luvun, miten perhehoitoon pyritään nimenomaan lastensuojeluasiakkaiden kohdalla?

Viimeiseksi nostan esiin tämän syrjäytymiskierteeseen puuttumisen. Uskon, että yksi keino syrjäytymiskierteeseen puuttumiseen on se, että nuoret saavat työpaikan. Nimittäin meillä on nyt 80 000 nuorta vailla töitä. Voimmeko me ottaa tämän yhteiseksi projektiksi ja sitä kautta pitää huolta, että tässä maassa ei ole yhtään semmoista nuorta, joka on koulutuksen, työelämän ja muiden kontaktien ulkopuolella?

Toivon, että löytäisimme näihin yhteistä säveltä ja toisaalta myös löytäisimme sävelen päästä eroon lapsiperheköyhyydestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

20.31 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa puhemies! Tänään täällä salissa ollaan kuultu paljon hyviä puheenvuoroja. En lähde niitä toistamaan, mutta kun tuolta teollisuudesta olen tänne eduskuntaan tullut, niin siellä oli tapana yrittää pyrkiä löytämään joitain tavoitteita ja jos oikein numeerisia tavoitteita vielä löytäisi, niin niihin tähtääminen olisi aina tärkeää. Tässä kohtaa, kun näitä nuorisotyöttömiä on yli 70 000, niin mielelläni kuulisin numeerisen tavoitteen, minkä hallitus asettaa tämän vaalikauden loppuun nuorisotyöttömyyden osalta. Kuinka monta kymmentä tuhatta nuorisotyöttöntä on vähemmän näillä indikaattoreilla, mitkä nyt ovat globaalisti menossa? Miten te näette niiden vaikutuksen? Ja sitten nämä Suomen omat toimet, hallituksen toimet, että saataisiin numero, mihin voitaisiin siten tähdätä niitä toimenpiteitä ja arvioida, riittävätkö nämä toimenpiteet siihen numeeriseen tavoitteeseen.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Sitten toinen kysymys: Mitkä ovat hallituksen terveiset sosiaali- ja terveystalouden opiske-
lijoille näiden massiivisten irtisanomisten keskellä? Miten te kannustatte näitä nuoria nyt
sitten tällä alalla jatkamaan, kun alalta sanotaan paljon irti työntekijöitä? Samaan aikaan
kysyn vielä: Vieläkö teillä on menossa se ohjelma, missä edeltäjännekin, ministeri Sato-
nen, aikanaan kävi näillä ulkomaanmatkoilla houkuttelemassa Suomeen hoitoalan työntekijöitä?
Vieläkö tämä ohjelma teillä on menossa, että nämä opiskelijat tietävät, onko heille
kilpailevaa tai ohittavaa suoraa kaistaa ulkomailta niihin työpaikkoihin, mihin nämä nuoret
pyrkivät?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

20.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puhemies! Meillä on ollut tänä iltana erittäin hyvä keskustelu
täällä, ja arvostan, että ministerit ovat täällä paikalla kuuntelemaan tätä ja kommentoimassa.
Kun meillä nyt edustaja Lindénin kanssa on vähän enemmän tätä nuoruutta kulunut, niin meillä voi
pikkasen ehkä olla neuvoja tai ainakin kommentteja, mitä ehkä kannattaisi huomioida tässä,
ja ajattelin sillä linjalla vähän tässä jatkaa.

Meillä on tässä tilanne, joka on yhteinen, ja nyt kun katsotaan tätä, mitä tuolla kunnissa
nyt tapahtuu... Esimerkiksi Tampere on nyt käynnistänyt oman pakettinsa työllistämisen edistämiseksi,
ja siellä on nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin tehty paketti, joka on noin 4,5 miljoonaa euroa.
Tampere on noin viisi prosenttia Suomesta, niin että se olisi noin 90—100 miljoonaa, jos
valtakunnan tasolla se lasketaan. Eli se on samaa suuruusluokkaa kuin hallitus laittaa.
Minä nyt kysyisin sitä, kuinka paljon näitä koordinoidaan yhteen, että saadaan sitä vaikuttavuutta
aikaiseksi, jota pitäisi saada. Tiedän, että muissakin kunnissa on, mutta Tampere taitaa olla
ensimmäinen näistä isoista kaupungeista, joka tekee tämän asian. Tässä olisi yksi semmoinen asia,
jolla saadaan sitä vaikuttavuutta, ja myöskin sitten se, että kunnilla on paljon omia toimia,
ne joutuvat vähän tekemään nyt ohi tästä, kun tämä palkkatuettu työ on näin rajattua,
ja nyt niitä palvelurakenteita ja palkkatuettua työtä pitää tehdä toisella tavalla, ja se ei ole
hyvä juttu, vaan pitäisi saada kaikki toimimaan samaan, ja sen takia lainsäädäntömuutoksia
siltä osin tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Vielä toinen asia, joka tässä olisi tärkeä huomata nyt, kun meillä on
tämä koulutus työttömyysturvalla: se pitäisi saada tehtyä nykyistä laajemmin. Meillä oli
tämä korkeakoulujen opiskelumahdollisuus työttömyysturvalla, ja nyt sitten on siitä laitettu
lausuma täältä eduskunnasta, ja ensi kevääseen mennessä, huhtikuun loppuun mennessä,
pitäisi tehdä sitä selvitystä. Toivoisin, että ammatillisen koulutuksen koulutusmahdollisuutta
hyvin vahvasti selvitetäisiin, niin että pystyttäisiin se tekemään, koska työttömyysturvalla
olisi hyvä aika nostaa sitä osaamista. Niille laittaisin aika paljon, ja siinä ovat OKM ja TEM
aika lailla keskiössä.

Arvoisa puhemies! Vielä sitten kun näitä ideoita tässä miettii, niin meillä on näitä seteleitä
paljon tässä nyt, mutta se, että ekan työpaikan saaminen ja sitten sen ekan työntekijän
palkkaaminen tietyllä tavalla tässä pitäisi miettiä sillä tavalla yhdessä. Sitten se, että jos
vielä saataisiin se, että työttömyydestä palkataan se eka työntekijä, niin voisi olla aika iso
lottovoitto kummallekin puolelle. Itse kehittelisin jotain palkkatuettua mallia niin, että siinä
alussa se palkkatuki olisi sata prosenttia, se vuoden aikana liukuisi siihen nolnaan, ja katso-
tataisiin, lähteekö se lentoon. Sitä kautta pystyttäisiin saamaan työttömyydestä yksi nuori
sinne ensimmäiseen työpaikkaan tai työpaikkaan yleensä, ja sitten se yksinyrittäjä voisi
saada ensimmäisen työntekijän pienemmällä riskillä. Täällä puhutaan aina vakuutusmak-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

suista ja vähennyksistä, mutta minä laittaisin näin konkreettisen ajatuksen, että palkkatuetun työn osalle voitaisiin kehittää tästä jotain uutta, ja se voisi olla semmoinen iso asia.

Arvoisa puhemies! Vielä kun tätä mietitään, niin tämän ammatillisen koulutuksen osalta sanoisin, että meillä on koulutuspaikkoja toisella asteella 76 000, noin karkeasti, 78 000, ja niistä on ammatillisella puolella 39 000 ja meidän ikäluokka on 60 000:ssa, niin meillä koulutuspaikkoja olisi. Minä enempi kiinnittäisin huomiota nytten ammatillisen koulutuksen laatuun ja siihen, että me saataisiin sillä tavalla koulutusta nostettua, että ne oppilaat, jotka sieltä ammatillisesta koulutuksesta valmistuvat, olisivat sitten myöskin työmarkkinoille nopeasti työllistymässä. Siihen meidän pitäisi nyt satsata enempi, ja sitä kautta mentäisiin eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Vielä sellainen asia, että kun meillä on tämä nuorisotakuu tuolla laissa, niin toivoisin, että meille voitaisiin sanoa, että jokaiselle nuorelle viimeistään kolmen kuukauden kohdalla on joko työ, opiskelu tai joku muu jatkokehittämipaikka, niin että he pääsevät sitten työelämään kiinni ja yhteiskuntaan kiinni ja yhteiskunta tukisi juuri silloin, kun sitä tukea eniten tarvittaisiin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

20.38 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tiedeministeri kerkesi jo lähteä, mutta ehkäpä ne terveiset menevät perille sitten ministeri Marttisen kautta. Minä katsoin semmoista videota, joka oli yksi päivä uutisissa: Jenkeistä oli semmoinen video, missä erään tekoäly-yhtiön johtaja oli puhumassa nuorille tämmöisessä tapahtumassa — joita Amerikassa on aina, missä puhutaan valmistuville ja niillä on ne lakit päässä — ja sitten ne nuoret rupesivat buuamaan porukalla sille tekoälyjohtajalle. Sitten minä vähän aikaa mietin, että mikäs juttu tämä on. Amerikassa varsinkin on tämmöinen anti-AI-liike alkanut tosi voimakkaasti elämään, ja tietyllä tavalla minä ymmärrän sen. Sehän on niin kuin cool ajatus, että nuoret haluavat säilyttää vanhaa maailmaa. Mutta sitten minulla heräsi heti hirmu huoli, että jos just nuoret vastustavat sitä, niin he joutuvat työmarkkinoilla tosi hankalaan tilanteeseen, koska se tekoäly tulee olemaan kaikkialla.

Tästä ehkä tämmöisenä aasinsiltana minä olisin halunnut kysyä hallitukselta, miten te voisitte aktiivisesti poistaa tätä tekoälyyn ja työelämään liittyvää huolta, koska se on oikeasti nuorten mielessä, että jos just vaikka aloittaa opinnot ammattikorkeassa tai yliopistossa, niin korvaako tämä minun alani. Tämä ei ehkä koske just nyt... Tältä ovat aika hyvin suojattuna vielä jonkun aikaa nämä alat, joista edustaja Lyly puhui, ammatillisesta koulutuksesta, koska ne ovat fyysisiä töitä, mutta kyllä se sinnekin jossain vaiheessa tulee.

Kun me ollaan pieni maa, niin Suomi voisi olla etulyöntiasemassa siinä, että vaikkapa meidän peruskoulussa opetettaisiin perustavanlaatuisesti, miten rakentaa tekoälyllä vaikka nettisivut tai joku agentti itselleen. Toinen paikka, mitä olen miettinyt: meillä on armeija, missä me voitaisiin tavoittaa lähes kaikki nuoret miehet. Nämä antaisivat meille hirmu ison etulyöntiaseman tässä tekoälyjutussa. Minä ehkä heitän semmoisena ajatuksena, että miltä se kuulostaisi, jos me otettaisiin tämä haltuun eikä vaan mentäisi sillä pelolla aina, että mitä nyt tapahtuu. Tämä nyt ei välttämättä kerkeä enää tähän kauteen, mutta kun tässä nyt varmaan on seuraavankin hallituksen ihmisiä siellä ja täällä, niin ehkä semmoisena ajatuksena, että miltä semmoinen kuulostaisi, että me otettaisiin niin kuin homma haltuun eikä vain odotettaisi kauhulla, että voi ei, nyt ne työt menee. Minä veikkaan, että pienillä valtioilla,

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

niin kuin Suomi, missä on hyvä koulujärjestelmä, on parempi tilanne kuin monella isolla maalla, missä on valtava määrä erilaisia koulujärjestelmiä ja näin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

20.41 Työministeri Matias Marttinen: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia kansanedustajille erittäin hyvistä kysymyksistä. Minä pyrin nyt vastaamaan näihin niin laajasti kuin pystyn, koska joudun valitettavasti poistumaan tämän puheenvuoron jälkeen. Kiitän jo tässä kohtaa kaikkia hyvästä keskustelusta, ja toivon, että ymmärrätte, kun kello tulee yhdeksän, että päivä se on huomennakin. Eräs hallituksen ministeri aina totesi, että viikko se on ensi viikollakin. Työt jatkuvat taas aamulla.

Edustaja Polvinen, teillä oli monta kysymystä. En pysty sanomaan mitään tiettyä numerista tavoitetta. Se ei ole myöskään kovin järkevää, koska niin monet eri parametrit vaikuttavat tällä hetkellä. Keskeisintä on siis se, miten maailmantalous kehittyy, mitä tapahtuu Lähi-idässä, mitä tapahtuu Ukrainassa, ja sen myötä taas vastaavasti Euroopan taloustilanteen ja Suomen talouden kehitys. On täysin mahdotonta sanoa tässä kohtaa, enkä halua... Totta kai toivon, että niin paljon päästään alaspäin kuin on vain mahdollista.

Kohdemaayhteistyö toimii totta kai siis teorian tasolla koko ajan edelleen. Se on tällaista vahvempaa poliittista yhteistyötä, mutta täytyy muistaa, että näillä henkilöillä täytyy olla työsuhte, mihin he tulevat taas vastaavasti töihin, elikkä heitä koskevat aivan normaalisti meidän Migrin prosessit siltä osin. Kävin Intiassa keväällä presidentin valtuuskunnan mukana, ja meillehän on tullut myös vaikka it-alalle hyvin paljon korkeasti koulutettuja intialaisia työskentelemään Suomeen. Elikkä tässä on kyse ennen kaikkea myös siitä, miten Suomi kykenee houkuttelemaan tulevaisuudessa kaikista koulutetuinta huipputason työntekijäjoukkoa. Se on hyvä myös muistaa tässä kaikkienensa.

Sotealan osalta kyllä se minun viestini on ennen kaikkea se, että vaikka tällä hetkellä työttömyyttä on sotealan ammattiteissa, niin samaan aikaan se eläköitymisen voimakas aalto, jonka me tullaan näkemään jo tänä vuonna, ensi vuonna, tulevina vuosina, on niin voimakas, että meillähän tulee olemaan merkittävä työvoimapula joidenkin vuosien päästä. Tämä ei varmasti tällä hetkellä lohduta henkilöitä, jotka ovat jääneet työttömiksi, mutta tämä on fakta, ja tämä tulee olemaan seuraavan hallituksen ja myös seuraavan hallituksen sylissä hyvin voimakkaasti.

Edustaja Lyly otti esille monia näkökulmia. Näistä paikallisista kuntien ja kaupunkien malleista meillä ei ole kovin hyvää kokonaiskuva, ja se on ihan totta, että meidän täytyy pyrkiä sitä vahvistamaan entisestään.

Edustaja Merinen otti esille tekoälyn. Tästä voitaisiin puhua tunteja, mutta jos aivan tiiviisti pyrin kuvaamaan omaa ajattelua, niin selvää on se, että tekoälyllä tulee olemaan kehittyneisiin länsimaihin, kuten myös Suomeen, meidän työmarkkinoille, kyllä isot vaikutukset. Se on aivan selvä asia. Meidän täytyy valmistautua siihen. Suomella on hyvä kyvykyys myös siihen vastata. Oma johtopäätökseni on ollut kyllä työssäni koko ajan se, että kun tiedämme, että tämä globaali muutos on liikkeellä, niin Suomen kaltaisen pienen avotalouden pitää pyrkiä hyödyntämään se täysimääräisesti meidän talouden kasvun näkökulmasta. Vaikka tämä totta kai tarkoittaa myös sitä, että työtehtäviä tulee myös häviämään, uusia tulee myös syntymään. Vastaavasti kuitenkin se kansainvälinen arvio on se, että ainakin vielä tällä haavaa ne muutokset ovat olleet, sanotaan, kohtalaisen rajattuja.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Tällä hetkellä me emme havaitse vielä Suomen työmarkkinoilla [Puhemies koputtaa] vaikka nuoria koskevaa dramaattista, suurta muutosta, vaikka samaan aikaan Yhdysvalloissa kylläkin tätä liikettä on jo ollut liikkeellä. Eli pyritään luomaan myös toivoa suomalaisten keskuuteen siitä, että kyllähän me tähän ratkaisut yhdessä löydämme, mutta ymmärrän, että tämä pelottaa monia [Puhemies koputtaa] ja aiheuttaa myös huolta tulevaisuudesta heidän osaltaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

20.45 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala: Arvoisa puhemies! Itse tuossa alkuillasta elätelin toiveita, että kerkeäisin nähdä tänään lapset hereillä, mutta kun nyt se on mennyt, niin jatketaan vaan.

Oinas-Panuma tuossa ihmetteli, miksi nostan esille ensimmäisen vuoden saldoa nuorten kohtaamisessa. Ehkä hieman ihmettelen tätä, koska ajattelen, että tänä päivänä nimenomaan, kun puhutaan nuorten tulevaisuuskosta, olisi hirveän tärkeää, että jokainen meistä päättäjistä kohtaisi mahdollisimman paljon nuoria, puhuisi heidän kanssaan, oppisi ymmärtämään nuorten tämän hetken tilanteita, kuulisi heiltä nimenomaan näkemyksiä, mitä heidän mielestään pitäisi tehdä. Täällä ollaan tänään kuultu noin seitsemän tuntia ideoita, mitä meidän mielestämme pitää tehdä, mutta itse kun kierrän nuorten parissa, niin ne ideat ovat hieman erilaisia. En sano sitä, että ne ovat oikein ja nämä ovat väärin tai että nämä ovat oikein ja ne ovat väärin, mutta se, että me kuultaisiin nuoria itseään, olisi erittäin tärkeä asia. Sen takia pidän tärkeänä kohdata mahdollisimman paljon nuoria.

Edustaja Hamari kysyi, miten suhtaudun sukupolvivastuulakiin. En itse ole kerennyt tutustua tähän näin, mutta se, mitä tässä olen kuullut tämän päivän aikana, kuulostaa järkevältä, eli positiivisesti tässä vaiheessa suhtaudun siihen.

No, sitten joudun kyllä korjaamaan edustaja Hiltusen puheita sen verran, kun hän nosti, että keskimääräinen laina valmistuneella olisi noin 40 000 euroa. Tuolta kaivoin, että ammattikorkeassa, siis niistä, kenellä on lainaa, keskimääräisesti on 18 370 euroa. Nämä ovat Kelan laskemia. Jos lasketaan kaikki valmistuneet, niin summahan menee paljon, paljon pienemmäksi, koska siellä on myöskin iso osuus, jolla ei ole ollenkaan lainaa, ja niitä ei ole tähän keskiarvoon laskettu ollenkaan. Sitten ylemmän korkeakoulututkimuksen suorittaneista lainaa on keskimäärin 23 658. Tässäkin, jos otettaisiin huomioon ne, joilla ei ole ollenkaan lainaa, se tippuisi huomattavasti tästä. Eli oltiin nytten hieman eri kymmentuhannella.

Sitten täytyy tähän loppuun sanoa, että edustaja Merisen puhe minun mielestäni kiteyttää sen kaiken tärkeän nuorten kohdalla, mitä ennen kaikkea perheiden tulisi antaa, ja se on nimenomaan välittäminen ja kohtaaminen. Kaikki lapset eivät välttämättä saa sitä rakkautta ja sitä kohtaamista sieltä perheestä. Se on hienoa, että meillä on yhteiskunnassa myös semmoisia henkilöitä, jotka pystyvät sitä antamaan toisella tapaa. Uskon, että esimerkiksi edustaja Merisen hyvän yön toivotukset — täällä vähän ehkä nauratti, mutta kun rupesi miettimään asiaa — voivat olla todella merkittävä asia jollekin. Kiitos myöskin siitä työstä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Sitten jatkamme listalla. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

20.48 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Onpa ollut mukava kuunnella tätä keskustelua. Olen sitä kuunnellut salin ulkopuolella. Kiitoksia, että ministeri Poutala jatkaa. Niin kuin totesitte Suomen eduskunnalle sieltä ministeriainiosta, että jatke-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

taan vaan, kun lapset on laitettu nukkumaan. Pahoittelut, että ette ole päässyt heitä unten maille siivittämään, mutta tärkeää on vastata valtioneuvoston jäsenenä Suomen eduskunnalle, varsinkin kun välikysymys on esitetty näinkin tärkeästä aiheesta. Siitä olemme tyytyväisiä, että ministereillä on asianmukaista nöyryyttä tätä aihepiiriä kohtaan.

No, totta kai työministeri Marttinen jo joutui lähtemään, ja hän jo vastasi osaan kysymyksistä, ja te vastasitte, arvon ministeri Poutala, osaan kysymyksistä. Numeraalisiin tavoitteisiin me emme saaneet vastausta. Me ymmärrämme kyllä eduskunnan suunnalta, että ne ovat hankalia. Mutta minä esittäisin kyllä, puhemies, muutaman kysymyksen ministeri Poutalalle, ja toivon, että otatte nämä ylös. Kun totesitte, että jatketaan vaan, niin sitten vastaatte näihin kysymyksiin.

Tämä nuorisotyöttömyys todellakin meitä haastaa, siis, ministeri Poutala, niin kuin tämän päivän keskustelun aikana olemme kuulleet, se 80 000 alle 30-vuotiasta nuorta on työttömänä, työtä vailla, ja nämä nuoret varmasti haluavat tehdä töitä. He haluavat rakentaa omaa elämäänsä, kantaa vastuuta ja olla osa yhteiskuntaa, mutta kun niitä työpaikkoja me tarvittaisiin, ja varmasti poliittisin toimenpiteinkin näitä sitten löytyisi. Kysyn teiltä, ministeri Poutala — ensimmäinen kysymys: miten tämä nuorisotyöttömyys saadaan laskuun? En ole ihan kaikkia puheenvuoroja tämän päivän aikana ehtinyt kuuntelemaan, olette varmaankin tähän jo vastannut, mutta voisitteko vastata vielä minulle tähän: miten tämä nuorisotyöttömyys saadaan laskuun? Ja miten sitä kautta nuorten tulevaisuusko palauteetaan? Vielä kysyisin yhden täsmäkysymyksen, kun puhutaan näistä harjoittelupaikoista: parannetaanko harjoittelupaikkojen kansallista koordinaatiota joillain toimenpiteillä? Nämä ovat ne täsmäkysymykset.

No, herra puhemies, tässähän on tämän päivän aikana ihan historiaakin sivuttu. Edustaja Lindén muun muassa meni sinne 51 vuoden taakse vuoteen 1975, toitte maininnan Kekkonen ajoista. Kekkonenhan pisti hätätilahallituksen pystyyn... [Aki Lindén: Kainuun suuri poika!] — Kainuun suuri poika, Kainuussa koulunsa käynyt [Eduskunnasta: Pielavedeltä!] — ja Pielavedellä syntynyt — ja tässäkin talossa valtiopäivätoimia ahkerasti harjoittanut mies ja pitkän ajan tasavallan presidentti. — Mutta tosiaan tämä presidentti Kekkonen silloin vuonna 75 pisti niin sanotun Mieltusen hallituksen pystyyn. Se oli tämmöinen hätätilahallitus, kansallisen hätätilan hallitus. Hän pisti sen pystyyn, koska ei meinannut hallitusta tähän tasavaltaan silloin vuonna 75 syntyä. Silloin tosiaan oli hätätila, koska oli ennätykselliset 60 000 suomalaista vailla työtä — 60 000 ihmistä vailla työtä. Ministeri Poutala siellä ministeriaitiossa, meillä on tällä hetkellä tässä tasavallassa pelkästään alle 30-vuotiaita nuoria työtä vailla olevia henkilöitä, suomalaisia, noin 80 000. Kyllä tässä aletaan vähän niillä hätätilan merkeillä olla.

Silloin vuonna 75:hän, herra puhemies, oli myös öljykriisi. Tässäkin ajassa on tietynlainen öljykriisi, ja maailmantilanne meitä myös haastaa. Silloinkin vuonna 1975 kansantalous ei kulkenut siihen malliin kuin oli toivottavaa. Mutta silloin ryhdyttiin toimenpiteisiin.

Toivoisin, että nyt kun tällä vaalikaudella vielä vuosi on aikaa ja näin merkittävästä, tärkeästä asiasta käydään keskustelua, niin nyt ei pidä hanskojen tipahtaa maan hallituksella eikä myöskään ministeri Poutalalla, vaan pitää etsiä niitä konkreettisia ratkaisuja ja esityksiä, kuinka taklataan tämä työttömyystilanne eritoten nuorten työtä vailla ja työtä hakemassa olevien nuorten suomalaisten puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

20.53 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenusko ei ole vain nuorten asia, se on koko Suomen asia. Se, miten meidän nuorillamme menee tänään, ratkaisee pitkälti sen, miltä Suomi näyttää 10 tai 20 vuoden päästä. Tulevaisuususkon vaikutus näkyy niin koulutusvalintoihin, työelämään kiinnittymiseen, hyvinvointiin, mielenterveyteen kuin lopulta siihenkin, uskalletaanko perustaa perhettä tai rakentaa elämää tähän maahan.

Siksi on vakavaa, että samaan aikaan, kun nuorisotyöttömyys on noussut hälyttävän korkealle tasolle, nuorten kokemus epävarmuudesta omasta tulevaisuudestaan on lisääntynyt. Alle 30-vuotiaita työttömiä työnhakijoita on jo lähes 80 000. Yhä useampi nuori kertoo olevansa huolissaan työn saamisesta, toimeentulosta ja omasta tulevaisuudestaan.

Nuoret eivät puhu meille vain tilastoja, he puhuvat meille ihmisinä. Mikkiläinen Olivia kysyy päättäjiltä, miksi hallitus valitsee leikkauskohteeksi tulevaisuuden eli nuoret. Hän kertoo olevansa huolissaan omasta toimeentulostaan, opiskelumahdollisuuksistaan ja erityisesti nuorten mielenterveydestä. Savonlinnalainen Saara puolestaan kertoo, että nuorena olemisen Suomessa tuntuu tällä hetkellä epärealistiselta ja ahdistavalta. Hän pohtii, uskaltaako lähteä opiskelemaan, jos opiskelun rinnalla on pakko tehdä töitä vain pärjätäkseen. Hän muistuttaa meitä siitä, että ihmiset ovat erilaisia ja kaikki eivät jaksa samaa kuormaa. Näitä viestejä meidän pitäisi kuunnella tarkasti.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa todetaan, että kansakuntamme menestys riippuu siitä, miten nuorillamme menee. Siksi on vaikea ymmärtää, miksi hallituksen politiikka on samaan aikaan heikentänyt nuorten toimeentuloa, asumisen mahdollisuuksia ja työelämän turvallisuutta. Asumistuen heikennykset, työttömyysturvan leikkaukset ja työelämän turvaa murentavat muutokset lisäävät epävarmuutta juuri siinä elämänvaiheessa, jossa pitäisi voida rakentaa tulevaisuutta. Hallitus on helpottanut määräaikaisten työsuhteiden käyttöä ja heikentänyt työntekijöiden turvaa samaan aikaan, kun nuoret tarvitsisivat vakautta, mahdollisuuksia ja uskoa siihen, että omalla työllä voi rakentaa hyvän elämän.

On myös huolestuttavaa, että hallituksen työllisyystoimet ovat jääneet tilanteen vakaavuuteen nähden riittämättömiksi. Nuorisotyöttömyys on kasvanut koko hallituskauden ajan, mutta merkittävät toimet ovat siirtyneet vasta vaalikauden loppupuolelle.

Nuorten tulevaisuudenuskon ei palauteta puheilla, se palautetaan teoilla. Me tarvitsemme vahvempia mielenterveyspalveluja, oikea-aikaista tukea, toimivia Ohjaamoja, etsivää nuorisotyötä ja matalan kynnyksen palveluja. Meidän on huolehdittava siitä, että jokaisella nuorella on paikka koulutuksessa, työelämässä tai palveluissa eikä kukaan jää yksin. Tarvitsemme myös koulutuspolitiikkaa, joka aidosti avaa ovia tulevaisuuteen, sekä työmarkkinoita, joilla nuorelle tarjoutuu ensimmäinen mahdollisuus näyttää osaamisensa. Ensimmäinen työpaikka, ensimmäinen harjoittelupaikka tai ensimmäinen opiskelupaikka voi ratkaista koko elämän suunnan.

Arvoisa puhemies! Nuorten tulevaisuudenusko on Suomen tärkeimpiä pääomiamia. Jos nuori uskoo tulevaisuuteen, hän uskaltaa opiskella, tehdä töitä, perustaa yrityksen, rakentaa perheen ja sitoutua yhteiskuntaan. Jos tuo usko murenee, seuraukset näkyvät pitkälle tulevaisuuteen. Siksi meidän velvollisuutemme päättäjinä on tehdä ratkaisuja, jotka vahvistavat toivoa eivätkä epävarmuutta; ratkaisuja, jotka rakentavat mahdollisuuksia eivätkä sulje ovia; ratkaisuja, jotka osoittavat jokaiselle nuorelle, että Suomessa heidän tulevaisuutensa on tärkeä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

20.58 **Eeva Kalli kesk:** Arvoisa puhemies! Yksinäisyys on yksi aikamme suurimmista vitsauksista. Tämä koskettaa kaikenikäisiä mutta liian usein myös lapsia ja nuoria. Meillä kaikilla, oikeastaan iästä tai elämäntilanteesta riippumatta, on tarve tulla kuulluksi ja nähdyksi, tarve kuulua johonkin, tarve olla osa jotakin. Monelle tietysti esimerkiksi työpaikka tarjoaa työyhteisön ja siten mahdollisuuden kuulua johonkin. Monelle se saattaa olla opiskelupaikka, joka tarjoaa sitä kautta mahdollisuuden kuulua vaikkapa siihen opiskelijajoprukkaan. Silloin tietysti sellaisessa tilanteessa, jos esimerkiksi työpaikkaa tai opiskelupaikkaa ei ole, näiden tarve vielä eri tavalla korostuu.

Siksi haluan nostaa tässä keskustelussa nyt vielä esiin tämän järjestöjen merkityksen. On tärkeää, että jokaisella meistä on mielekästä tekemistä, ja järjestöt tarjoavat monille nuorille mielekästä tekemistä ja nimenomaan sen mahdollisuuden olla osa jotakin yhteisöä. Lasten ja nuorten ja perheiden arjessa tosiaan järjestöt tarjoavat paitsi sitä mielekästä tekemistä ja harrastuksia monesti myös vertaistukea ja niitä turvallisia yhteisöjä ja turvallisia aikuisia ympärille. Moni nuori löytää järjestötoiminnan kautta myös ystäviä, ehkä myös paikan kasvaa, paikan kokeilla rajojaan, paikan onnistua, kokea onnistumisen tunteita, ja saattaapa moni saada järjestötoiminnan kautta myös vaikkapa ensimmäisen luottamustehtävänsä. Joten toivon todella, että nyt kun keskustelu järjestöistä ja järjestötoiminnan rahoituksesta käy kuumana, hallituksessa on rohkeutta puolustaa järjestöjen toimintaa, koska totta kai se perustuu vapaaehtoisuuteen, yhdessä hyvän tekemiseen, kohtaamiseen, mutta ilman muuta se vaatii myös resurssit, jotta toimintaa voidaan asiallisesti järjestää. Toivon, että muistetaan, että se myös tarjoaa monelle vastauksen pois yksinäisyydestä, mahdollisuuden tulla kuulluksi ja nähdyksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

21.01 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tässä on hienoja puheenvuoroja ollut, ja aina tietysti poliitikkojen kannattaa — vaikka sanonta on, että sinne peruutuspeiliin ei kannata katsoa vaan tuulilasista eteenpäin — välillä vähän vilkaista sinne peruutuspeiliin ja todeta tavallaan sitä, mitä tässä aikojen saatossa on tapahtunut.

Täällä hienosti edustaja Lindén taisi olla jo 70-luvulla, Urho Kekkonen aikajanalla, ja siitä, mitä silloin on tapahtunut, ne ovat varmaan tärkeitä huomioita, en väheksy ollenkaan. Itse vasta synnyin silloin, 1974. Kun lähdetään tästä nyt pikkuisen liikkeelle tässä minun pikkuisen kevyesti valmistellussa puheenvuorossani, niin haluan todeta sen, että edustaja Polvinen muisteli kanssa menneitä, hän oli valmistunut ammattikoulusta 1997. Ja nyt tullaan siihen asian ytimeen. Minä valmistuin Varkauden ammattioppilaitoksesta tuotantotekniikan mekaanikoksi vuonna 1992. Silloin oli Mauno Koivisto presidenttinä. Ja ajatella, silloin 92 oli lama tulossa ehkä pahimpiin syövereihin: vuonna 92 Suomessa oli työttömiä noin 300 000, työttömyysprosentti oli noin 11,7 tilastojen mukaan. Minä valmistuin ammattikoulusta, ja voin sanoa, että ei hyvältä näyttänyt kyllä silloinkaan. Kyllä siinä vähän oli ikäviä tunteita siitä, mitä tuleman pitää. Silloinhan puhuttiin rehellisesti suoraan jo lamasta ja todettiin, että tilanne on hankala ja haastava, mutta minulla onneksi kävi sillä tavalla, että kun ammattikoulussa olin jostain syystä onnistunut harjoittelupaikassa hyvin, niin pääsin kesätöihin sitten ammattikoulun harjoittelupaikan avulla. Olin kesätöissä, mutta sen jälkeen loppuivat sitten työt. Mutta olin onnekas sen suhteen, että 93 alkoi armeija ja pääsin sitten armeijan palvelukseen. Pohjois-Karjalan prikaatin sissikomppaniassa kävin palvelemaan sen armeija-ajan, ja tavallaan se lama-aika, paha aika, meni osaltaan onneksi

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

sitten minun kohdallani siinä. Sitten 94 pääsin työllistymään ensimmäiseen työpaikkaani Varkaudessa tällaisen tietyn tukityöllistymisen kautta, tämmöiseen teolliseen työpaikkaan. Siitä sitten minun työurani lähti etenemään, ja sitten oli muitakin työllistymispaikkoja sen jälkeen.

Mutta kun ajatellaan sitä 90-luvun lamaa ja verrataan sitä vaikka tähän hetkeen, niin oli kohan sitten kuitenkin niin, että silloin 90-luvulla päättäjät, niin Koivisto kuin muutkin keskeiset tekijät, keitä sitten olikaan, pystyivät toteamaan sen... Ja Esko Ahohan taisi olla sitten silloin pääministerinä ja näin pois päin. Oliko silloin sellainen hallitus ja olivatko silloin semmoiset toimijat, että he saivat kuitenkin sitten tunnustettua sen, että tilanne on paha, ja asia lähti sitten korjaantumään? Ymmärsin niin, että se markan devalvaatio ja kellutus 90-luvun alkupuolella ja viennin voimakas kasvu, Nokian nousu ja pankkikriisin hoitamiset ja julkisen talouden sopeutukset sun muut olivat sitten keskeisiä tekijöitä siinä, miten nousiin. Tavallaan haluaisin nähdä myös tässä nykyisen hallituksen tulostaulussa ja sitten siinä liitutaalussa niitä toimia, millä tavalla päästään oikeasti eteenpäin. Olisikohan yksi toimi myös se, että todetaan rehellisesti, että me olemme laman kaltaisessa tilassa? Toki ministerit ovat täällä puhuneet näistä nuorisosesteleistä ja muista toimista, mitä ei voi tietysti suoraan väheksyäkään, mutta ehkä meillä odotusarvot ovat kuitenkin vähän kovemmat siinä, mitä voisi vielä tehdä sen suhteen, että työttömyys lähtisi laskemaan ja työllisyys paranemaan.

Tämmöistä pohdintaa tässä tästä päivästä 90-lukuun verrattuna. Ja Mauno Koiviston aikaan olin ammattikoulussa, kyllä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

21.04 **Timo Mehtälä kesk:** Arvoisa puhemies! [Hälinää — Puhemies koputtaa] Olemme tänä iltana käyneet monipuolisen ja hyvän keskustelun nuorten tilanteesta.

Nuorisotyöttömyys ja nuorten tulevaisuudenuskon heikkeneminen ovat vakavia kysymyksiä. Ne eivät kuitenkaan kerro nuorten kyvyttömyydestä tai haluttomuudesta vaan pikemminkin epävarmuudesta: kokevatko nuoret, että heillä on paikka tässä yhteiskunnassa ja tulevaisuudessa. Meillä on sukupolvi, joka on koulutetumpi, osaavampi ja kansainväliempi kuin yksikään aiempi. Nuoret haluavat tehdä työtä, osallistua ja kantaa vastuuta. Tulevaisuudenusko syntyy siitä, että yhteiskunta vastaa tähän tahtoon, ei estämällä vaan antamalla mahdollisuuksia. Työllistymisen alkuvaihe on ratkaiseva. Ensimmäinen työpaikka, harjoittelu tai oppisopimus ei ole vain työsuhde vaan viesti siitä, että sitä nuorta tarvitaan. Kun nuori saa kokemuksen osallisuudesta ja merkityksestä, syntyy luottamus tulevaan.

Nivalainen presidentti Kyösti Kallio toimi aktiivisesti nuorisoseuratoinnissa. Hänen viestinsä oli: osallistu, rakasta yhteisöä ja rakenna luottamusta yli puoluerajojen. Yhtä lailla Haapaveden suurmies, valtiovarainministeri Ahti Pekkala oli myös nuorisoseuratoinnissa mukana, ja hän korosti nuorille, että osallistumalla saa osallisuuden kokemuksen ja syntyy yhteisten asioiden hoitamiseen vastuuta — ole mukana näissä tehtävissä.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, nuoret tarvitsevat selkeän näkymän siitä, että koulu johtaa työhön, työnteko kannattaa ja asuminen on mahdollista myös opintojen ja uran alkuvaiheessa. Päätösten vaikutukset nuoriin on arvioitava systemaattisesti, ei jälkikäteen vaan jo valmisteluvaiheessa. Nuoret ovat saatava mukaan päätöksentekoon aiemmin. Ei riitä, että heitä kuullaan, jos he eivät voi vaikuttaa. — Tässä ministeri Poutala hyvin toikin

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

esille tämän asian. — Nuorten näkemykset on otettava mukaan silloin, kun vaihtoehdot ovat vielä avoinna. Tämä vahvistaa luottamusta päätöksentekoon ja sitouttaa yhteiskuntaan.

Meillä kokeneilla päättäjillä on nuorille yksi tärkeä viesti: teidän ei tarvitse olla valmiita kaikkeen. Monella meistä oma polku ei ole ollut suora. Siihen on kuulunut epäonnistumisia, suunnanmuutoksia ja uusia alkujä. Juuri siksi yhteiskunnan on annettava nuorille aikaa kasvaa ja mahdollisuus yrittää uudelleen.

Arvoisa puhemies! Suomen tulevaisuus ei ole nuorista kiinni. Se on kiinni meistä, siitä, uskallammeko luottaa heihin, antaa vastuuta ja avata ovia. Teemme niin. Nuoret kyllä kantavat vastuunsa luottavasti ja osaavasti vievät Suomea eteenpäin rakentaen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.07 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä aiemmin nousi esille tämä lukema siitä, kuinka te, ministeri Poutala, olette tavannut paljon nuoria viimeisen vuoden aikana. Minusta se on hieno asia, hienot lukemat, lähes 25 000 nuorta, ja myöskin paljon olitte pitänyt puheita. Tietenkin meillä päättäjillä on poliitikkoina... Aina voidaan katsoa peiliin, jokainen, ja nostetaan tietenkin niitä hyviä asioita mielellään esille ja jätetään ehkä sitten ne vähän huonommat asiat varjoon.

Oikeastaan tähän liittyen: Kun on puhuttu tästä nuorisotyöttömyydestä, niin sen verran noita tilastoja kävin läpi — voitte korjata, jos on parempaa tietoa — että tuossa nopeasti tsekattuna näyttää siltä, että viimeisen vuoden aikana, eli teidän ministeriaikana, on tullut noin 5 000 lisää nuorisotyöttömiä tähän maahan. Ministeri Marttinen äsken istui tuossa vieressä, hän ehti jo poistua. Olisin molemmille esittänyt saman kysymyksen, kun ministeri Marttinen on ollut saman ajan ministerinä, tämän viimeisen vuoden ajan, ja tämä nuorisotyöttömien määrä on noin 5 000:lla kasvanut. Ne ovat niitä lukemia, mitä ei ehkä haluta nostaa esille. Tietenkään minä en eikä varmasti kukaan täällä salissa syytä ministeri Poutalaa tai hallitusta siitä luvusta, että saldo on tämä, mutta kun lukema on se, ja urheilijana tekin tiedätte, että tulostaulu ei valehtele, niin silloin täytyy katsoa, miten pystytään suuntaa muuttamaan.

Oikeastaan nyt tullaan siihen ydinkysymykseen: Miten ajattelette ministerinä ja hallituksen toiminnasta, millaisia muutoksia nyt tähän seuraavalle vuodelle vielä voisi tehdä, että se lukema ei olisi niin sanotusti yhtä ruma vuoden päästä, kun hallitus vaihtuu? Tämänkin keskustelun jälkeen täällä on tullut esityksiä. Mikä on analyysinne siitä, mitä voisitte ministerinä ja hallituksena vielä tehdä, että lukema olisi positiivisempi seuraavan vuoden jälkeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

21.10 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, tuossa pohdin aikaisemmin, että teitä varmasti harmitti, kun kutsuin pääministeriä vastaamaan tähän välikysymykseen, mutta tarkoitukseni ei ollut sanoa, että nuorisoministeri olisi hoitanut hommiensa huonosti. Päinvastoin, ajattelen, että olette hoitanut työtänne esimerkillisesti ja erittäin hyvin, erityisesti tavaten nuoria. Tarkoitukseni oli hahmottaa sitä pitkälinjaista käsitystä, mikä minulla on ollut Suomen nuorisopolitiikan johtamisesta ja sen kehittämistarpeista.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Ajatukseni kumpuaa vuodelta 2015, kun sain tehdä töitä valtion nuorisoneuvoston puheenjohtajana koko sen neljän vuoden vaalikauden silloisen pääministerin Juha Sipilän hallituksen aikana ministeriössä. Näin läheltä sen, kuinka kehitimme nuorisotakuuta eli sellaista mallia yhdessä silloisten hallituskumppaneiden kanssa, joka ottaisi huomioon nuoren elämän kokonaisvaltaisesti eli huomioisi työn, harrastusmahdollisuudet, joista ministerikin on ansiokkaasti puhunut, ottaisi huomioon opiskelut, harjoittelut, perhe-elämän, varusmiespalveluksen, turvallisuuden, kaiken sen, mitä Suomen valtioneuvosto tekee.

Olen törmännyt kerta toisensa jälkeen tilanteeseen, että Suomessa on ansiokkaita virkamiehiä, jotka kyllä tietävät, mitä pitäisi tehdä, mutta toimien yhteensovittaminen jää helposti suunnittelun tasolle, sillä hallintomme on varsin siilomainen ja sirpaleinen. Sen vuoksi olen vuodesta 2015 asti esittänyt, että tämä valtion nuorisoneuvosto, joka edelleen pyörii, voitaisiin siirtää esimerkiksi pääministerin alaisuuteen valtioneuvoston kansliaan ja sitä kautta koota yhden ministerin harteille nuorten asiat ja erityisesti nuorten asioiden parissa toimivat virkamiehet. Nähdäkseni tällainen kokonaisvaltainen nuorisoasioiden kehittäminen tukisi sitä, että meidän tilanne nuorten osalta ei jäisi yksittäisiksi toimenpiteiksi vaan pystyisimme johtamaan kokonaisuutta.

Kokonaisuuden johtamista tämä aika toden totta tarvitsee. Nimittäin luvut ovat karmivia: 80 000 nuorta työttömänä, meillä on melkein 4 000 nuoren valmistuminen kiinni siitä, että harjoittelupaikkoja ei saa, 30 000 lasta tullut lisää lapsiperheköyhyyteen. Meillä on ihan faktaa pöydällä siitä, että tilanne ei ole menossa parempaan suuntaan. Nyt toivoisin erityisesti pääministeriltä koko valtioneuvoston johtajana sitä, että tämän tosiasian äärelle pysähdyttäisiin, ministerit pistettäisiin töihin omien sektoreidensa osalta, ja erityisesti nuorisoministerin tehtävä olisi tietenkin katsoa, että nämä toimenpiteet menevät maaliin asti ja tuloksia syntyy. Toivoisin, että tämänkaltaista kehittämistä voitaisiin tehdä, ja uskon, että se olisi eduksi erityisesti nuorten asioiden ajamiselle.

Mehän Suomessa olemme hyviä kehittämään tai reagoimaan kriiseihin. Me olimme hyvin tehokkaita reagoimaan terveydelliseen koronakriisiin. Kun Suomi on kohdannut sotia tai erilaisia turvallisuuskriisejä, me olemme reagoineet niihin nopeasti. Meidän lainsäädäntömme on kunnossa, ja asiat hoituvat. Mutta näissä hitaissa kriiseissä, kuten syntyvyys, lapsiperheköyhyys, nuorisotyöttömyys, me emme ole kovin hyviä. Uskallan sanoa sen ääneen, nimittäin se näkyy numeroista. Voisiko tätä muutosta ajaa, ja voisivatko myös valtioneuvoston ministerit saada tästä vielä paremmin koppia, niin että pääsisimme johtamaan tuloksellisesti ja saisimme tämän karmivan nuorisotyöttömyyden selätettyä tämän vuoden puolella?

Lopuksi haluan nostaa esiin yhden keinon, josta ei ole tänään vielä käyty keskustelua — sellaisiakin löytyy seitsemän tunnin puheenvuorojen jälkeen. Se liittyy oppisopimuskoulutukseen. Nimittäin oppisopimuspaikkoja on vuosittain noin 70 000, ja pysähdyin tänään siihen, että omassa maakunnassani Päijät-Hämeessä oppisopimusten määrä on vähentynyt tuhannella paikalla viime vuonna. Siis se on raju määrä, ja se johtuu tietenkin siitä, että meillä on vaikea työllisyystilanne, Euroopan surkein, ja sitten siihen päälle vielä monenlaiset yhteistoimintaneuvottelut. Voisiko ministeriö tehdä töitä sen eteen, että me selkeyttäisimme työsuhteen ja oppisopimuskoulutettavien eroja niin, että oppisopimuksia voitaisiin tehdä kunnianhimoisesti [Puhemies koputtaa] myös sellaisina aikoina, kun Suomella on vaikea työllisyystilanne?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

21.16 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Sain tuosta äskeisestä puheenvuorostani heti kansalaispalautetta Etelä-Pohjanmaalta: toivottiin, että edustaja Kettunen menee asiaan eikä muistele menneitä. Mutta onpa mukava kuulla näitä tarinoita omista nuoruusajoista ja menneisyyden ajoista sieltä 90-luvulta, 80-luvulta, 70-luvulta ja sieltä 90-luvulta. Itsekin, jos aikaa jää, menen 2000-luvulle, kun presidenttinä oli Tarja Halonen, kun itse valmistuin koulusta.

Mutta nyt siihen itse asiaan, tärkeään asiaan. Kysyinkin tuossa ministeri Poutalalta kysymyksen, miten nuorten tulevaisuudenusko palautetaan.

Herra puhemies! Tänä aamuna on kahdeksalta ilmestynyt juttu Demokraatti-lehdessä nettiversiona otsikolla ”Akavan opiskelijoilta eväät välikysymyskeskusteluun — ’harmit-tavan usein nuorten mielipiteet jäävät kuulematta’”. Tässä jutussa on haastateltu Akavan opiskelijoiden puheenjohtaja Kasper Laaksosta. Hän on toivonut, että me poliitikot, päätöksentekijät, tekisimme päätöksiä, jotka parantavat nuorten tulevaisuususkkoa — sen myötä kysymys sitten myös ministeri Poutalalle.

Täällä oli ihan konkretiaa. Nimittäin nämä Akavan opiskelijat ovat esittäneet ihan kons-teja vastavalmistuneiden työllistymisen parantamiseksi ja harjoittelupaikkojen saamisen helpottamiseksi. No, tässä jutussa myös todetaan alkuun näin: ”Korkeakoulutettujen keskusjärjestö Akavan koostamien tietojen mukaan alle 30-vuotiaiden korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut suhteellisesti enemmän kuin työttömyys yleensä. Lisäksi vastaval-mistuneiden korkeakoulutettujen työttömyys on kasvanut ripeämmin kuin muilla korkea-koulutetuilla. Vaikka suurin osa esimerkiksi Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen mu-kaan työllistyy, niin moni valmistuu myös työttömäksi.”

Täällä oli näitä konkreettisia esityksiä. ”Työllistymisen vauhdittamiseksi Akavan opis-kelijat esittää, että ansiosidonnaisesta työttömyysturvasta luodaan malli, jossa kuuden kuu-kauden työssäoloehdolla olisi oikeutettu 60 päivän ansiosidonnaiseen työttömyystur-vaan.” Siis tällä hetkellä ansiosidonnaista työttömyysturvaa saadakseen on täytettävä 12 kuukauden työssäoloehto 28 kuukauden aikana. Kaikkihan tietävät, että kesälomat eivät tule riittämään tämän kerryttämiseen. Se tarkoittaa, että kun käydään opintojen ohella töis-sä, niin se vie fokusta pois opiskelusta, ja fakta on, ettei kaikilla ole mahdollista käydä töis-sä opintojen ohessa. Näin tämä Akavan opiskelijoitten puheenjohtaja toteaa.

Sitten tässä jutussa myös sanotaan: ”Harjoittelupaikkojen puute piinaa opiskelijoita ja saattaa johtaa valmistumisen viivästymiseen. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen mukaan esimerkiksi sotealan opiskelijoista noin 3 600 ei valmistunut lukuvuonna 24—25 ajallaan, koska heille ei löytynyt harjoittelupaikkaa.” Mieltikää: 3 600 opiskelijaa ei valmistunut ajallaan, koska heille ei löytynyt harjoittelupaikkaa. ”Jos tässä työllisyysti-lanteessa haet pitkään harjoittelupaikkaa ja saat joka kerta kielteisen vastauksen, se var-masti tappaa motivaation myös hakemiseen ja korkeakoulutuksen loppuun viemiseen. Pa-himmassa tilanteessa et sitten valmistu lainkaan.” Näin Kasper Laaksonen kuvailee, siis tämä Akavan opiskelijoiden puheenjohtaja.

Puhemies! Minulle jäi 30 sekuntia aikaa, ja haluan muistella myös 20 vuoden takaa. Ihan tuntuu omituiselta, että siitä on 20 vuotta. Minulla on tällainen tietynlainen taiteilijavuosi nyt käynnissä, koska vuonna 2006, ministeri Poutala, minä täytin 18 vuotta, ja minut opetettiin ajamaan sinä kesänä työkseni maitoautoa. Kyllä, se on 16. päivä kesäkuuta, ja ta-san 20 vuotta sitten minä olin siellä Kuhmon maaseudulla katsomassa, kuinka maaseudun lapset elivät onnellista elämää. Niin ne elivät Kuhmon maaseudulla nytenkin. Me puhum-me, puhemies, maaseudusta siellä Kuhmossa kainuulaisittain ”perukkana”. Niin minä

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

opettelin ajamaan maitoautoa. Minullahan ei ollut minkäänkokoista kokemusta [Puhemies koputtaa] ennen tätä, ainoastaan kuorma-autokortti, mutta olen kiitollinen sille maitoautoyrittäjälle tänäkin päivänä, [Puhemies koputtaa] että hän opetti minut ajamaan sitä maitoautoa. Siitä semmoinen osaamisen kehittyminen sitten jatkui, niin että myöhemmin ajelin jopa rahtirekkaakin ympäri Suomenmaan. [Puhemies koputtaa] Kiitollinen saa olla, että silloin kesätöitä sai.

Puhemies Jussi Halla-aho: Se täytyy jättää seuraavaan puheenvuoroon. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

21.22 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tulevaisuususkolla on inhimillisen näkökulman lisäksi niin yhteiskunnallisesti kuin nuorisopoliittisesti tarkastellen suuri merkitys. Nuorten heikentyneellä tulevaisuudenuskolla on koko yhteiskuntaa koskevia, vaikeasti ennakoitavia seurauksia. Se voi lisätä syrjäytymistä ja yhteiskunnallista näköalatomuutta, heikentää henkistä kriisinkestävyyttä ja uskoa yhteiskunnan vakauteen ja turvallisuuteen. Tulevaisuususkolla on yhteys nuorten elämäntyytyväisyyteen, mielenterveyteen ja hyvinvointiin, joilla taas on suora yhteys esimerkiksi oppimiseen, koulutukseen, työllistymiseen ja perheellistymiseen. Tulevaisuususko vaikuttaa haluun investoida ja innovoida. On selvää, että elämäänsä tyytyväisellä, terveellä ja hyvinvoivalla nuorella on vahvemmat lähtökohdat esimerkiksi koulutus- ja työpolkujen valinnassa.

Pääministeri Orpon hallitusohjelmassa todetaan: ”Kansakuntamme menestys riippuu siitä, miten meidän nuorillamme menee.” Hallitus kuitenkin omilla toimillaan heikentää työelämää erityisesti nuorille ja naisille. KEHA-keskuksen huhtikuun 2026 työllisyyskatsauksen mukaan alle 30-vuotiaiden työttömyys on kasvanut vuodessa yli 7 000 henkilöllä.

Arvoisa puhemies! Nuorisobarometrin tulokset osoittavat, että erityisesti koulutukseen ja työllistymiseen liittyvät odotukset kuormittavat nuoria. Paineella on merkittävä vaikutus nuorten hyvinvointiin. Nuorisobarometri osoittaa useita toisiinsa liittyviä ja huolestuttavia kehityskulkuja. Nuorten tulevaisuususko on edelleen heikompi kuin aiemmin, ja koettu elämäntyytyväisyys on pitkällä aikavälillä laskussa. Lisäksi epävarmuutta ja turvattomuutta koetaan monista aiheista. Erityisen runsaasti ahdistusta koetaan maailmanpoliittisesta tilanteesta, yhteiskunnassa vallitsevista arvoista ja asenteista sekä omasta toimeentulosta. Eniten epävarmuutta ja turvattomuutta tuo maailmanpoliittinen tilanne, joka aiheuttaa turvattomuutta noin 60 prosentilla nuorista. Toiseksi eniten turvattomuutta tuovat yhteiskunnassa vallitsevat arvot ja asenteet. Vielä vuonna 2010 näin koki yhdeksän prosenttia. Nykyään yli puolet nuorista, siis yli puolet nuorista, kokee turvattomuutta yhteiskunnassa vallitsevien arvojen ja asenteiden vuoksi. Luku voi myös liittyä kasvaneisiin syrjityksi tulemisen kokemuksiin.

Valtion nuorisoneuvosto on tehnyt politiikkasuosituksia, jotka ovat hyvin kannatettavia. Muun muassa suositellaan seuraavaa: nuorisovaikutusten arviointia, sen käyttöön ottamista kaikilla hallinnonaloilla; lapsiperheköyhyyden vähentämistä merkittävästi; koulutukseen ja kasvatukseen panostamista pitkäjänteisesti; mielenterveyspalveluiden sisällössä on varmistettava, että nuori saa apua ajoissa ja helposti; nuorisotyön resursointi koko maassa tulee turvata; nuorten osallisuutta ja todellisia vaikutusmahdollisuuksia päätöksenteossa tulisi vahvistaa; ja jokaisella nuorella tulisi olla vähintään yksi turvallinen aikuinen elämässään. Jokaisen nuoren on tärkeää tulla kohdatuksi, kuulluksi ja arvostetuksi jokai-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

sen aikuisen toimesta. Hallitukselle siis vahva suositus näiden politiikkasuositusten käyttöönotolle.

Arvoisa puhemies! Elämäntyytyväisyys, mielenterveys ja hyvinvointi ovat parhaita lähtökohtia syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn. Yhteiskuntana olemme asettaneet itsellemme monia tavoitteita ja tarpeita, jotka nojaavat nuorten elämänvalintoihin ja -polkuihin. Suomen väestö ikääntyy, ikäluokat pienenevät, syntyvyys on alhaista, koko väestömäärän enustetaan kääntyvän laskuun. Inhimillisen näkökulman lisäksi tulevaisuususkolla on yhteiskunnallisesti ja nuorisopoliittisesti suuri merkitys. Jokaisella nuorella on oikeus hyvään elämään ja tulevaisuuteen. Nuorilla on myös oikeus vaikuttaa omaan ja maailman tulevaisuuteen eikä vain ottaa annettuna edellisten sukupolvien käsityksiä toivottavasta tulevaisuudesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

21.26 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nuorten tilanteesta puhutaan paljon, mutta tärkeää on kuunnella myös niitä, jotka työskentelevät nuorten rinnalla joka päivä. Liian moni nuori kokee tänään epävarmuutta tulevaisuudestaan. Osa jää ilman koulutusta, osa keskeyttää opintonsa ja liian moni jää kokonaan palveluiden ulkopuolelle. Samaan aikaan nuorisotyöttömyys on korkealla tasolla. Siksi tarvitsemme enemmän oikea-aikaista tukea. Nuorelle on oltava saatavilla rinnalla kulkeva aikuinen silloin, kun elämä ei etene suunnitellusti. Kokemukset esimerkiksi Diakonissalaitoksen Vamos-toiminnasta osoittavat, että kiireetön kohtaaminen ja yksilöllinen tuki auttavat nuoria takaisin opintojen ja työn polulle.

Yhtä tärkeää on huolehtia siitä, että jokainen nuori suorittaa vähintään toisen asteen tutkinnon. Koulutus on edelleen paras suoja työttömyyttä ja syrjäytymistä vastaan, siksi tukea on kohdennettava erityisesti niille nuorille, jotka ovat vaarassa pudota koulutuspolulta.

Kolmas tärkeä asia on työnteon kannattavuus. Nuoren pitää voida ottaa vastaan työtä ilman pelkoa siitä, että taloudellinen tilanne heikkenee. Työn vastaanottamisen on aina oltava kannattavaa. Työttömyysturvan suojaosan palauttaminen olisi tärkeä toimi.

Arvoisa herra puhemies! Nuorten luottamusta tulevaisuuteen ei palauteta pelkästään puheella, tarvitaan tietysti tekoja. Tarvitsemme toimivia palveluita, koulutusta ja mahdollisuuksia työhön. Jokainen nuori ansaitsee aidon mahdollisuuden rakentaa omaa tulevaisuuttaan. SDP on tehnyt paljon ehdotuksia nuorten tulevaisuuden parantamiseksi. Hallituksen tulisi olla tarkalla korvalla ja ottaa meidän vaihtoehtojamme käyttöön pikaisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

21.28 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa puhemies! 90-luvulla työttömiä oli yli 300 000. Silloin puhuttiin yhteisesti lamasta. Suomessa oli kriisi, se tunnistettiin, se tunnustettiin. Tehtiin paketteja, joilla hoidettiin Suomea, joka oli suossa. Nyt työttömiä on yli 300 000 ja nuorisotyöttömyys on huipussaan, mutta onko hallituksella sama tilannekuva, mikä oli 90-luvun päättäjillä? Sieltä ministeriäitiosta harvemmin sanotaan, että nyt on kriisi päällä ja nyt palaa, talo palaa. Lapset, nuoret, ovat hukassa tulevaisuudenkuvan suhteen, he eivät usko tulevaisuuteen niin vahvasti kuin aikaisemmat sukupolvet.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Mitä hallitus ajattelee tänä päivänä? Onko nyt tilanne sellainen kuin ministeri Marttinen kuvaili, että kansainväliset muuttajat... Kun kysyin häneltä, mitä kaikkea hallitus saa aikaan tai mitä hän voi luvata siitä, mitä hallitus saa aikaan, tuli luettelo maailmalla tapahtuvista muutoksista, ei niinkään siitä, miten hallituksen omat toimet vaikuttavat. Olen huolissani nyt siitä, jos meillä ei ole sama tilannekuva eivätkä hallituksen toimet näytä purevan tähän nuorisotyöttömyyteen ja ainoat muuttajat, mitkä Suomea voivat viedä eteenpäin ja nuorisotyöttömyyttä vähentää, ovat kansainväliset tapahtumat. Onko niin, että tilannekuva on se, että hallitus istuu käsien päällä, kun ei tunnista, että hätä on päällä, niin kuin se täällä puolella salia nähdään? Tästä on myös jätetty tämä välikysymys, mitä tänään käsitellään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

21.30 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Olen kuunnellut salissa käytyjä keskusteluja tänä päivänä, ja täytyy sanoa, että opposition eväät alkavat vaikuttaa melko vanhoilta. Täällä on jo edustaja Kettusen johdolla huudettu Kekkostakin hätiin, ja se ei kuulosta kovin tuoreelta idealta, enkä usko, että sekään tuo yhtään työpaikkaa tähän päivään.

Mutta aihe on kuitenkin poikkeuksellisen vakava. Nuorisotyöttömyys on asia, johon meidän on suhtauduttava kaikella tarvittavalla painokkuudella. Hallitus ottaa, kuten ministerien vastauksista olemme kuulleet, tämän aiheen hyvin vakavasti. Jokainen työtön nuori on liikaa, ja kaikki voitava on tehtävä nuorten tulevaisuudenuskon parantamiseksi.

Oppositiolla on tapana tarjota lääkkeeksi valtion lisäbudjetteja tai tukihimmeleitä, mutta hallituksella on tähän kestävämpiäkin lääkkeitä. Suomi elää viennistä, ja isossa kuvassa Suomen kilpailukyvyyn parantaminen on myös nuorisotyöttömyyteen se kaikkein paras lääke. Vasta kun yritykset uskaltavat palkata, syntyy aitoja, pysyviä työpaikkoja. Orpon hallitus on parantanut tätä kilpailukykyä merkittävästi ja määrätietoisesti erilaisilla työmarkkinatoimilla.

Olemme uudistaneet työrauhalainsäädäntöä, jotta maamme houkuttelevuus investointikohteena paranee. Olemme lisänneet paikallista sopimista, mikä antaa yrityksille ja työntekijöille joustavuutta selvitä vaikeiden aikojen yli. Lisäksi olemme uudistaneet sosiaaliturvaa siten, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Tämä on nuorillekin selkeä signaali siitä, että työnteon tulee olla aina kannattavaa.

Tämä linja alkaa jo kantaa hedelmää: yritysten tilauskirjat ovat alkaneet täyttyä ja talous on lähtenyt kasvu-uralle. Se tarkoittaa parempia näkymiä työmarkkinoille ja avaa uusia ovia niin nuorille kuin kaikille muillekin ikään katsomatta. Tässäkään asiassa ei ole mitään taikasauvaa. Työ ei lopu tähän, vaan lisää toimia tarvitaan Suomen kilpailukyvyyn varmistamiseksi myös jatkossa.

Täällä opposition toimesta on vaadittu tänään montaa asiaa, mutta olen vakavasti huolissani siitä, olisitteko te parantamassa vai perumassa näitä toimia. Julkisten ulostulojenne mukaan näyttää siltä, että enemmän perumassa ja kaiken palauttamassa, palauttamassa Suomen varsinkin tähän tehottomuuden tilaan. Se, hyvät kollegat vasemmalta ja keskeltä, olisi todella negatiivista myös meidän nuorillemme, joiden tulevaisuuden työpaikat tällä tavoin vaarantuisivat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

21.33 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Hyvä, että edustaja Jukkola herätti kokoomuksen tässä keskustelussa henkiin tuntien jälkeen. Oli arvokasta kuulla näitä puheenvuoroja. Keinoista en ollut kovastikaan eri mieltä, mutta sitten se iso kuva: ei voi sanoa, että kaikki on nyt hyvin ja että näin vain jatketaan ja työt jatkuvat, kun uusia keinoja ei ole esitelty ja Suomen nuorten työllisyystilanne on 80 000 henkilöä pakkasella. Silloin pitää olla rohkeutta katsoa tilannekuvaa uudelleen, tarkastella, mitä voitaisiin tehdä paremmin, ja siihen keskusta on esittänyt tänään runsaasti keinoja, joihin ette ottanut kantaa. Toivonkin, että heräätte myös kommentoimaan näitä keinoja.

Kolleganne, edustaja Vuornos on jo torpannut tämän nuorten takuutyön, mutta rohkeuden sitä uudelleen esittää tässäkin vaiheessa iltaa. Nimittäin jos pelkästään kolmen kaupungin maksamat noin sadan miljoonan euron sakkomaksut tänä vuonna pistettäisiin — sen sijaan, että ne maksetaan valtiolle pois sieltä alueilta — aktiiviseen työllistämisen käyttöön, eli niillä työllistettäisiin nuoria palkkatuen kaltaisesti järjestöihin, yksityisiin yrityksiin, myös kuntiin, julkiselle sektorille, niin minusta se olisi parempi kuin se, että nuoret ovat työttöminä kotona ja heille maksetaan kotiin. Ilman muuta kannattaisi harkita tällaista toimea, ja sitä keskusta on esittänyt.

Tai sitten tämä teidän kehittämänne nuorten työllistämisseteli. Olemme sinänsä sanoneet, että hyvä, että tämmöinen seteli luotiin erittäin vaikeaan tilanteeseen, mutta muutama sadan nuoren työllistäminen tällä setelillä ei ratkaise vielä isoa kuvaa. Miksi nämä kriteerit ovat niin tiukat? Esimerkiksi kotimaakunnassani kymmenen nuorta on onnistunut saamaan tämän setelin, kolme on evätty ja loput eivät ole uskaltaneet edes hakea. Eihän tilanne nyt voi olla näin karu. Kyllä tässä pitäisi antaa jonkin verran luottoa sinne alueille ratkaista tämä asia. Ja kun sinne pistetään kymmeniä miljoonia euroja, niin eiväthän ne nyt voi olla lume-euroja. Ne pitää saada käyttöön. Ja kun nuoret nyt tarvitsevat työtä, niin totta kai näiden kriteerien pitäisi olla jo uudistettu. Onneksi työministeri on nyt vuoden harkinnan jälkeen sanonut ääneen, että hän alkaa ainakin pohtimaan näiden kriteerien uudistamista. Minusta sille on erittäin kova kiire, ja kesälomalle ei pitäisi lähteä ennen kuin kriteerit on uudistettu ja lanseerattu ja setelit ovat jaossa.

Sitten kolmantena keinona kysyn edustaja Jukkolalta, joka viimeiseksi kokoomuksesta on salissa: miten suhtaudutte tähän Vantaan malliin tästä työelämäpainotteisesta perusopetuksesta? Heillä kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisia joka vuosi noin 700 tulee tämmöiseen TEPPO-opetukseen, eli kun he valmistuvat, niin heillä on takataskussa cv, jossa on kymmeniä työtodistuksia. He siis opiskelevat perusopetuksessa 5—7 viikkoa työpaikoilla. Voisiko tämä olla malli, mikä voitaisiin laajentaa koko Suomeen? Minusta tämä on erittäin raikas uusi avaus, enkä ole kuullut kenenkään vielä kommentoivan tätä salissa. Sen kuulin ministeriäitiöstä, että ministerit ovat kuitenkin tähän tutustuneet, ja ajattelen, että nyt kannattaisi ottaa kantaa. [Puhemies koputtaa] Mitä mieltä on nuorisoministeri?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.37 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Taidan tässä puheenvuorossani keskittyä nyt tähän edustaja Jukkolan äskeiseen puheenvuoroon, koska minusta se vähän heijasteli tätä jo ihan ensimmäisessä puheenvuorossani esiin tuomaa ylimielisyyttä sitä tilannetta kohtaan, mikä tällä hetkellä meillä työttömien määrässä on. Te, voi sanoa, ylistitte hallituksen kestäviä lääkkeitä hoitaa tätä nuorisotyöttömyystilannetta, mutta tulokset tämän hallituskauden varrelta ovat todella heikkoja, todella heikkoja. Äsken nostin esille vii-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

meisen vuoden ajalta nuorisotyöttömien määrän edelleen voimakkaan kasvun, vaikka te samaan aikaan kovasti hehkutatte sitä nousua ja kasvun alkamista. Minusta sekkin on jo vähän ylimielistä, että ollaan huolissaan opposition keinoista tässä tilanteessa, kun teidän omat keinonne ovat tuoneet tämän tuloksen. Tässä kohtaa en kyllä lähtisi kritisoimaan opposition vaihtoehtoa todella negatiiviseksi nuorison kannalta. Tässä edustaja Kemppi kävi äsken läpi — en lähde niitä toistamaan — keskustan vaihtoehtoja ja esityksiä, ja kyllä minä kovasti kannustaisin, että näitäkin vielä katsoisitte, olisiko näissä kuitenkin tähän tilanteeseen liittyen keinoja, jotka voisivat tätä nuorten tilannetta parantaa ja erityisesti nuorisotyöttömien määrää pienentää, koska puhutaan kuitenkin vakavasta ongelmasta, mistä tämä ilta on käyty täällä keskustelua. Tässä on käyty kuitenkin ihan rakentavaankin sävyyn vuoropuhelua, ja ehkä tässä kohtaa puheenvuoro, jossa ammutaan opposition vaihtoehdot alas, kun omat tulokset ovat todella heikkoja, ei sattunut lankulle.

Mutta tässä sitä käydään debattia ja mietitään, miten päästään eteenpäin. Keskusta on esittänyt listassaan esimerkiksi tämän takuutyön, mitä ollaan käyty tässä läpi. Sekin teitettiin vasemmistolaiseksi ajatteluksi. Ehkä tässä nyt ei kannata takertua siihen nimeen vaan siihen ajatukseen ja siihen, miten yhdistetään työttömyysturva ja yhdistetään nämä kuntien maksamat sakkomaksut niin, että vastavalmistuneille saataisiin työtä. Olkoon se nimi mikä vaan, voitte keksiä sille vaikka oikeistolaisemman nimen, mutta miettikää tätä ratkaisua, olisiko se keino tähän nuorisotyöttömyyden selättämiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

21.39 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Nyt todennäköisesti pidän viimeisen puheenvuoron. Tämä keskustelu nuorten tilanteesta on kyllä tärkeä, ja se on herättänyt monia ajatuksia.

Tuossa edustaja Jukkola äsken toisteli papukaijamaisesti sitä kokoomuksen viestiä, miten tämä hallitus on parantanut työllisyyttä ja parantanut työn vastaanottamista ja parantanut yrittäjyyttä ja mitä kaikkea nyt olikaan parannettu ja lakko-oikeuksia rajoitettu sun muuta, mutta kuitenkin ne toimet eivät vielä näytä varsinaisesti kyllä tuoneen paljoakaan 100 000 luvattua työpaikasta. Toisaalta aina jaksan muistuttaa siitä, että niistä toimista, mitä hallitus teki työelämän osalta kehittäen elikkä siis heikentäen, jopa valtiovarainministeri on todennut silloin aiemmin monta kertaa, että niille toimillehan ei ole voitu tosiasiallisesti edes laskea mitään työllisyys- ja talousvaikutuksia. Näin on todettu monta kertaa, eli se siitä.

Nyt annan kyllä kiitoksia tässä viimeisessä puheenvuorossa keskustan ryhmälle. Kyllä teitä on ollut ilo kuunnella sitä, minkälaisia esityksiä te olette tuoneet ja miten te olette suhtautuneet siihen, millä tavalla te olisitte valmiita tuomaan parannuksia työllisyyteen ja varsinkin nuorten työllisyyteen. Oikealta kuullut tyhjän paperin heitot kyllä joutavat nyt ihan omaan arvoonsa, voin näin todeta. Keskustalta hyviä puheenvuoroja.

Taisi olla edustaja Kemppi, joka nosti esiin oppisopimuksen. Tämä itseltänikin unohtui eräässä vaiheessa. Oli tarkoitus siitä puhua, koska taas kun mennään vähän historiaan, niin 1997 itse työllistyin oppisopimuksella Varkauden paperi- ja kartonkitehtaalle koneasentajaksi. Ajatelkaa, kouluttauduin siis koneasentajaksi ja olin 21 vuotta siinä työsuhteessa haalarihommissa tehtaalla, elikkä on niitä oikeitakin töitä joskus tehty. Oppisopimuksen kehittäminen ja vahvistaminen vain tarkoittaa tietysti sitä, että siinä pitää ottaa huomioon se yritys ja sen mahdollisuus kouluttaa niitä uusia työntekijöitä, jotka tulevat oppisopi-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

muksella opiskelemaan sinne työpaikalle ja valmistumaan tärkeään työhön. Elikkä se vaatisi kyllä jonkinmoista täsmätukea yrittäjälle siinä, että siellä voidaan kiinnittää ne henkilöt, jotka sitten kouluttavat ja opettavat. Näinhän aikanaan on siis ollut, ja se oli kyllä toimiva ratkaisu.

Itse suhtaudun erittäin myönteisesti oppisopimusideaan, siis tavallaan sen vahvistamiseen ja kehittämiseen. Se varmasti toisi kyllä nuorille ja uusille työntekijöille mahdollisuuksia astua uuteen työelämään. Se on äärimmäisen kannatettava ajatus, ja tätä oppisopimusasiaa ei kyllä kannata sitten tulevaisuudessa hallitusneuvotteluissa, mitä puolueita sitten onkaan joskus seuraavien vaalien jälkeen hallitusneuvotteluissa pohtimassa, kenenkään unohtaa, sen vahvistamista.

Samoin SDP:n vaihtoehdossa olemme tuoneet korostetusti esille sitä, että työttömyysturvalla opiskelu pitäisi olla selkeästi mahdollista, niin kuin aikaisemminkin se oli, koska se tukee työllistymistä. Työttömyysturva ei niin sanotusti mene hukkaan, kun siellä opiskellaan sinä aikana: ihminen on oikeutettu tiettyyn toimeentuloon, ja hän saa omaa työmarkkina-arvoa parannettua opiskelullaan. Kyllähän tämä asia olisi äärimmäisen tärkeää myös palauttaa, kuten ennen vanhaan se oli käytössä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.42 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Olin jo lähtemässä tästä täysistuntosalista ja ajattelin, että minun osaltani puheet on tänään pidetty, mutta edustaja Jukkola sitten käytti tuolta puhujapöytästä sellaisen puheenvuoron, että minun on tähän vastattava.

Herra puhemies! Edustaja Jukkola puheli siihen suuntaan, että minä, Kettunen, olisin täällä hälyttämässä Kekkoa apuun. Totean vain näin, että se hälytysnumero on ollut jo aikapäiviä Museoviraston hallinnassa ja hallussa, sieltä Kekkonen ajoista on jo niin pitkä aika. Mutta niistä Kekkonen ajoista kannattaisi edustaja Jukkolan jotain oppia, ensinnäkin poliittista yhteistyötä. Silloin Kansallinen Kokoomus tuki vaikeina aikoina tasavallan presidentti Kekkoa, ja silloin yhteistyöllä saatiin asioita aikaiseksi. Ja mitä tulee tähän Urho Kaleva Kekkoseseen, Kainuun poikaan, niin Kekkosella oli tapana tarttua aina toimeen, ja silloin kun presidentti Kekkonen ryhtyi toimeen, niin kyllä silloin aina asioihin tuli vauhtia. Kyllähän tämän viimeisen kolmen vuoden aikana, minkä tätä hallitusvastuuta olemme täältä oppositiosta käsin katsooneet, herra puhemies, tämän kokoomusvetoisen hallituksen toimesta, tämä työttömyystilanne on teitä piinannut, kaikki nämä vuodet hallitusvastuunne aikana. Ja tämä on vain pahentunut, tämä on vain pahentunut: noin 80 000 alle 30-vuotiaasta nuorta on vailla työtä, eikä se kokonaislukunaan mairitteleva ole, kuinka moni tässä tasavallassa on vailla työtä tällä hetkellä. Että toivoisin semmoista asianmukaista nöyryyttä näihin asioihin.

Ja mitä tulee Kekkoseseen, niin minulle Urho Kaleva Kekkosesta maalaisliitto-keskustan kansanedustajana — ollut myös eduskunnan puhemiehenä ja myöhemmin tasavallan presidenttinä — kuvastuu tällaisen alueellisen tasa-arvon puolestapuhuja. Me olemme täältä keskustan suunnalta myös muistuttaneet tästä alueellisesta tasa-arvoisuudesta sen suhteen, että alueellinen eriarvoisuus on vain lisääntynyt työ- ja opiskelumahdollisuuksien myötä, koska niitä on keskitetty näihin kasvukeskuksiin. Meidän pitäisi luoda niitä malleja, kuinka koko Suomea kehitetään. Ja kun me puhumme samaan syssyyn sitten tähän aihepiiriin liittyen turvallisuuspolitiikasta tai huoltovarmuudesta, mitä edustaja Jukkola an-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

siokkaasti edustaa Keski-Pohjanmaan kansanedustajana, niin huoltovarmuuden nimissä me tarvitsemme niitä tekijöitä myös siellä maakunnissa, niin että ei tehtäisi tämmöistä keskittämispolitiikkaa, joka sitten ohjaa ne tekijät tänne isoihin kaupunkeihin, kun samaan aikaan meillä on huutava pula osaavista tekijöistä huoltovarmuuden nimissä olevilla toimialoilla.

Puhemies! Olen tämän päivän puheeni puhunut, mutta jos nimi mainitaan, [Puhemies koputtaa] niin se sitten aiheuttaa varmaan sen, että pitää vastatakin kysymyksiin ja kommentteihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Polvinen, olkaa hyvä.

21.46 **Mikko Polvinen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Moni nuori mies haaveilee perheestä. Moni nuori mies haaveilee puolisosta, ja se ei valitettavasti väljään asutulla seudulla ole kovinkaan itsestäänselvyys nuorille miehille enää, että ne toiveet toteutuvat. Olette, ministeri Poutala, kiertänyt Suomea ja kerroitte tavanneenne paljon nuoria. Toivottavasti olette tavannut myös nuoria miehiä väljään asutulla seudulla. Nimittäin keskittämispolitiikka vie naiset maaseudulta. On tutkittu, että naiset lähtevät herkemmin työn perässä kuin miehet omilta kotiseuduiltaan.

Valtion työpaikat ja kuntien työpaikat ovat monesti naisvaltaisia, sosiaali- ja terveysalalla varsinkin. Nyt hallituksen leikkaukset ovat iskeneet sosiaali- ja terveyspalveluihin, ja nämä työpaikat, mihin naiset olisivat tulleet töihin maaseudun kaupunkeihin ja kuntiin, eivät ole enää mahdollisia. Maaseudulla on kuntia, joissa nuoria miehiä alkaa olla jo kaksi kertaa enemmän kuin nuoria naisia.

Osa nuorista maaseudun miehistä heittää jo hanskat tiskiinkin siltä osin, että pariutuminen olisi mahdollista ja perheen muodostaminen tapahtuisi, että saisi puolison ja elää perinteistä, toivottua perhe-elämää, mikä on ollut heidän unelmansa nuorena. Ei osu Tinderiin välttämättä — ei osu Tinderiin välttämättä.

Kysyn, ministeri Poutala: ymmärtääkö hallitus tässä keskittämispolitiikan vimmassaan sen, että tämä eriarvoistaa suomalaisten nuorien mielihien mahdollisuutta perheellistyä ympäri Suomea? Maaseudun miehillä on todellinen hätä. Olemme lukeneet lehdistä monta artikkelia, joissa he kertovat tästä aidosta ongelmastaan rohkeasti ja avoimesti.

Toivon, että tämä hallitus tämän välikysymyksen myötä ottaa myöskin nuoret miehet tarkastelun alle tässä tulevaisuudenuskon heikkenemisen osalta, koska tämä tulevaisuudenuskon heikkeneminen kohtelee Suomessa eri tavoin eri alueilla asuvia nuoria.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

21.48 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä Polvisen loistava puheenvuoro on aivan täysin totta. Nimittäin minun ikäluokastani, minun ikäisistäni miehistä vain puolella on lapsia, ja lähes kaikki ovat toivoneet niitä. Siinä näkyy hyvin selvästi myös alueellisia eroja. Kun esimerkiksi ministeri Poutala on puhunut hienosti perheellistymisestä ja sen merkityksestä nuoren elämässä, siinä tulee huomioida myös tämä tasapainoinen aluekehitys ja se, miten palvelut saadaan pidettyä kaikkialla Suomessa. Sen puolesta pitää yhdessä taistella, ja voi olla niin, että se on yhden puolueen juttu tässä talossa.

Haluan loppuun kiittää Akavan opiskelijoiden puheenjohtajaa Kasper Laaksosta tästä heidän evästyksestään tähän välikysymyskeskusteluun ja nuorten työllisyyden hoitamiseksi.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

si. Samalla haluan toivoa ääneen, että myös muut nuorisojärjestöt ja opiskelijajärjestöt ottaisivat kantaa aiheeseen ja julkaisisivat näkemyksiään tämän ongelman selättämiseksi.

Kasperin ulostuloista pisti silmään se, että hän toteaa näin: ”Se varmasti madaltaa tulevaisuudenuskoa, jos päätöksiä tehdään puolestasi, eikä voi luottaa siihen, että niitä tehdään sinun parhaaksesi.” Tämä kommentti pysäytti, koska olen täysin samaa mieltä, ja sitten aloin miettimään, että kyllähän edustuksellisessa demokratiassa nimenomaan tulisi vahvistaa luottamusta. Luottamus on kaiken a ja o.

Meillä on ollut sukupolvisopimus tässä maassa, että sukupolvet pitävät huolta toisistaan ja nuorten tulevaisuus on aina vähän parempi kuin edellisen sukupolven. Nyt kun tämä ei enää tilastollisesti näyttäyty sellaisena ja nuorten usko, selvästikin, siihen, että me kykenemme huolehtimaan heidän parhaastaan, on ainakin jokseenkin kärsinyt, niin minusta tämä nuorten tulevaisuususkon kriisi on hallituksen yksi keskeisimmistä kriiseistä. Toivon siksi, että hallitus ottaa tämän keskustelun tosissaan ja tekee myös aktiivisesti toimia sen eteen, että sukupolvisopimuksen, luottamuksen rakentamiseksi voitaisiin tehdä korjausliike Suomessa. Se tarkoittaa korjausliikettä työmarkkinoilla, sopua työnantajien ja työntekijöiden välillä. Se tarkoittaa korjausliikettä aluepoliittisesti. Se tarkoittaa korjausliikettä sukupuolien välillä siinä, että arvomaailmat kohtaisivat ja me rakentaisimme enemmän siltoja kuin eriyttäisimme ihmisiä klikkiotsikoiden aikana erilaisiin somekupliin ja äppeihin. Se edellyttää sitä, että me rakennamme tasapainoa Suomeen, ja se ei tule riittelyllä — se ei tule riittelyllä — vaan se tulee yhdessä tekemällä ja sopupolitiikan keinot löytämällä, ja siihen haluan hallitusta kannustaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

21.51 **Janne Jukkola kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä tulevaisuudenusko, mikä nuorilla on vaihteleva — osalla sitä löytyy, osalla ei — kyllä kuvastaa hyvin tätä aikaa. Olen itse aika paljon ollut nuorten parissa jalkapallovalmennusuran kautta. Nyt tänä päivänä nuoret miehet alkavat olla siinä lähellä 20:tä, ja monen kanssa edelleen pidetään yhteyttä ja jutellaan. Yksi keskustelu, mikä käytiin heidän kanssaan, kävi suunnilleen tähän malliin, että tuntuu, että kesätyöhön ei välttämättä kannata mennä, kun toinen kaveri saa suunnilleen saman rahan siinä kotona olemalla. Puutuinkin tähän heti ja perustelin muutamalla pointilla, miksi työ kannattaa aina ottaa vastaan: koska siinä saa CV-merkinnän tuleviin paikkoihin, pääsee verkostoitumaan ja saa erittäin arvokasta työkokemusta. Myös meidän omissa yrityksissämme on tänäkin kesänä palkattu nuoria.

Mitä tulee talouskasvuun ja kilpailukykyyn, niistä meidän kaikkien pitää olla huolissaan. Se on aina minun mielestäni paras lääke siihen, millä tätä tilannetta korjataan, että me saadaan investointeja Suomeen, ensinnäkin vaikka uusia tehtaita. Meillä on Keski-Pohjanmaalla useita hankkeita vireillä, ja Keski-Pohjanmaa on hyvin harvaan asuttua aluetta. Kiitos Fingridin ja monen muun, jotka pitävät pienienkin alueitten puolia, että meiltä löytyy sähköverkot sun muut yhteydet, että meillä on tämmöisiä asioita sinne mahdollista sitten saada. Ja totta kai tämän talon tehtävä on huolehtia, että nämä toimintaedellytykset osuivat muuallekin tänne. Siinä on sitten tämä meidän byrokratia ja vastaava, että me nämä hankkeet saadaan ihan toteutumaan ja maaliin asti.

Edustaja Kemppi nosti Vantaan mallin. Pakko tunnustaa, että en ole siihen ehtinyt tutustua, mutta otan kyllä aiheesta selvää, ja katsotaan, jos ministeri aiheeseen vastaa. Kuulosti ainakin tässä, mitä avasitte, erittäin hyvältä, joten miksipä ei. — Kiitos.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.54 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Jukkolalle hyvästä puheenvuorosta ja kokemuksista myöskin nuorten parista. Varmasti jaamme tämän yhteisen tavoitteen talouskasvusta ja sen aikaansaamisesta, joka sitten tätä työllisyystilannettakin omalta osaltaan parantaa.

Käytän tässä nyt viimeisen lyhyen puheenvuoron tänä iltana. Haluan ensiksi kiittää näitä nuoria Varsinais-Suomesta, Kainuusta ja Lapista, jotka lähettivät minulle viestejä, joita käytin tuossa ensimmäisessä puheenvuorossani päivällä.

Sitten erityiskiitokset ministeri Poutalalle. Olette täällä koko illan vastannut kysymyksiin ja varmasti painanut mieleen, kirjannut meidän ajatuksiamme. Varmasti keskustaryhmän ja ministerin välillä jatkossakin yhteistyö toimii yhtä hyvin kuin tähänkin saakka. Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.55 **Tuomas Kettunen kesk:** Kunnioitettu herra puhemies! Vielä intouduin käyttämään tästä alueellisesta tasa-arvosta ja siitä näkökulmasta puheenvuoron. Nimittäin siis nuorten unelmienhan ei pidä olla siitä kiinni, mihin sattuu syntymään tässä yhteiskunnassa, asuitpa Keski-Pohjanmaalla tai siellä Kainuun perukoilla tai Lapissa tai sitten täällä pääkaupunkiseudulla, vaikka Kallion lähiössä. Ei saa jäädä siitä kiinni, mihin nuori syntyy.

Siitä näkökulmasta haluan vielä käyttää tämän puheenvuoron, että sitä mahdollisuuksien tasa-arvoa tulee edistää tämän talon päätöksenteolla ja päätöksillä niin, että nuoret saavat asianmukaisia mahdollisuuksia eri puolilla Suomea. Olen kiitollinen siitä, että itse olen saanut siellä Itä-Suomessa rajaseudulla asianmukaisen koulutuksen täysi-ikäisyyteen asti ja sitten käynyt armeijaa ja sen jälkeen vielä kouluttautunut ammattikorkeakoulussa, ja näin ollen se osaaminen on kehittynyt. Haluan, että samanlainen yhteiskunta myös tänä päivänä syntyvälle suomalaiselle on mahdollinen sitten tulevaisuudessa.

Edustaja Jukkola on aivan oikeassa: kun puhutaan julkisesta taloudesta ja sen tasapainottamisesta, niin tämän pitää saada kuntoon ihan ensimmäiseksi, että saadaan näitä mahdollisuuksia. Mutta samaan aikaan myös aluepoliittisesta näkökulmasta politiikan pitää olla hajautettua eikä keskitettyä politiikkaa, mitä nyt tämä nykyinen hallitus on harjoittanut. Te toitte tässä nyt Fingridin esille äskeisessä omassa puheenvuorossanne ja Keski-Pohjanmaan mahdollisuuksia. Olen siitä myös tyytyväinen, että siellä länsirannikolla teollisuus on kehittynyt, ja eritoten kun sähköistyvä yhteiskunta ja teollisuus tarvitsevat paljon sähköä, niin siellä kyllä voimalinjat ovat asianmukaisella tasolla, mutta sitten kun katsotaan itäistä Suomea, niin eihän Pohjois-Karjalassa tällä hetkellä ole sitä 400 kilovoltin linjaa, joka mahdollistaisi näitä teollisia investointeja, tulevaisuuden investointeja ja eritoten energiainvestointeja, olipa kyse sitten tuulimyllyistä tai aurinkopaneeleista, vetytaloudesta puhumattakaan.

Jotenka tästä näkökulmasta, kun tämä hallitus tekee tämän vaalikauden viimeisiä päätöksiä: kääntäkää kurssi. Kääntäkää kurssi niin, että se on ajatellen koko Suomen kehittämistä ja ajatellen seuraavia valtiopäiviä ja seuraavaa vaalikautta. Kyllä se kurssi on käännettävä lopullisesti niin, että koko Suomea kehitetään — ihan turvallisuuspolitiikan, huoltovarmuuden ja ennen kaikkea hajautetun energiantuotannon näkökulmasta, mikä sitten luo niitä työpaikkoja, ministeri Poutala, nuorille näihin tulevaisuuden ammatteihin.

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

21.59 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nuoret toden totta haaveilevat aivan tavallisista asioista: perheestä, työstä, omistusasumisesta tai ainakin omasta kodista, parisuhteesta, koulutuksesta — sellaisista asioista, joista me kaikki olemme joskus haaveilleet ja osa on saavutettukin. On Suomelle eduksi, jos nuorten haaveet ja unelmat voisivat toteutua. Tässä ei ole kyse vain siitä, millaisia nuoria on — onko meillä onnellisia nuoria ja töissä käyviä nuoria ja miten Suomi pyörii — vaan kyse on siitä, että näitä muita isoja tavoitteita, kuten taloutta ja turvallisuutta, ei voida saavuttaa, jos ei nuorten haaveisiin voida vastata.

Mielestäni tänään on käyty ansiokasta keskustelua jo kahdeksatta tuntia siitä, mitä ratkaisuja voisimme löytää. Olemme löytäneet yhteistä tilannekuvaa ehkä hiukan paremmin, ehkä jonkinlaisia lukuja, joiden pohjalle rakentaa ratkaisuja. Uskon, että tästä keskustelusta on ollut hyötyä. Haluan kiittää myös ministeri Poutalaa siitä, että olette ollut koko tämän keskustelun ajan salissa. Ainakin minulla on sellainen olo, että olette ottanut tämän keskustelun vakavasti. Se on ensimmäinen askel kohti niitä toimenpiteitä ja keinoja, joita olemme peräänkuuluttaneet tässä välikysymyksessä.

Ehkä muutama yhteenveto: Kunnianhimon tasoa on mahdollista nostaa. Muistutan teitä 90-luvun laman vaikeista ajoista. Soitin Esko Aholle, silloiselle pääministerille. Vaikka olemme kuulleet paljon, mistä leikattiin ja mitä tehtiin, niin siitä huolimatta niihin aikoihin luovuttiin opintolainasta, luotiin opintoraha — haluttiin huolehtia siitä, että jokainen opiskelija pääsee opintoihin kiinni ja voi lähteä haaveilemaan ja tavoittelemaan omia unelmiaan. Silloin luotiin ammattikorkeakoulut, koko maan kattava korkeakouluverkko. Tehtiin erittäin kunnianhimoisia ratkaisuja ja politiikkaa. Voisimmeko, uskaltaisimmeko tehdä sellaisia ratkaisuja nyt? Näivettämisestä, keskittämisestä, nysväämisestä, selittelystä pitää päästä eroon. Pitää kohdentaa energia uusiin ratkaisuihin ja toimenpiteisiin, jotta pääsemme eteenpäin.

Sitten ajattelen, että olemme oppineet sen, että keinoja ja vaihtoehtoja on. Niitä on tänään esitelty useita tässä salissa. Tässä ovat jotkut ryhmät saaneet kiitosta, välillä on haukuttu. Minusta lopputulos on se, että olemme kuitenkin saaneet pöydälle uusiakin avauksia tässä keskustelussa, ja pidän sitä erittäin arvokkaana. Kiitän kaikkia keskusteluun osallistuneita ja hyvin tähän valmistautuneita. Sitten kiitän myös niitä nuoria, jotka ovat ottaneet osaa tähän keskusteluun eri tavoin lähestymällä meitä täällä edustuksellisen demokratian edustajina tai tekemällä vaikka omia eväitä ja listoja etäyhteyksin. Pidän näitä yhtä arvokaina.

Lopuksi haluan todeta, että yhteistyö vie pisimmälle. Toivon, että nuorten asiaa voitaisiin kehittää yhdessä, kaikki puolueet yhdessä rintamassa, ja sitä kautta luoda heille työtä, turvaa ja tulevaisuususkoa. [Puhemies koputtaa]

Tämä on viimeinen puheenvuoroni.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

22.02 **Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan alkuun edustaja Polviselle voin taata, että hallitus ottaa tämän asian erittäin tosissaan ja erittäin vakavasti. Tämä keskustelu on ollut erittäin hyvä ja hyödyllinen. Minulla on vii-

Punkt i protokollet PR 68/2026 rd

si sivua täällä muistiinpanoja. Tätä pitää vähän perata tästä näin ja laittaa sitten keskustelut käyntiin ministerikollegoiden kanssa. Tämä oli hieno keskustelu — kiitos kaikille.

Edustaja Suhoselle: Hän nosti Diakonissalaitoksen Vamos-toiminnan. Itse asiassa olen käynyt tutustumassa tähän toimintaan, ja voin kyllä suositella sitä.

Edustaja Kemppi nosti muutamaankin kertaan TEPPO-koulutuksen, ja nopealla googlauksella ainakin Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere ja Kerava tarjoavat tätä. Itse en ole tähän tutustunut, ja toki aiheena tämä kuuluu opetusministerille, mutta voisin itse asiassa käydä kanssa itse tutustumassa tähän, koska tämä kuulostaa fiksulta toiminnalta.

Edustaja Kettunen kysyi ensimmäisessä puheenvuorossaan jokunen aika sitten jo monta, monta kysymystä. Minä nappaan sieltä tuon tulevaisuususkosian, mikä nyt kuuluu ehkä vahvimmin omaan rooteliini. Tulevaisuususkoa horjuttavat kansainvälinen tilanne, opiskelupaikan saaminen ja työpaikan saaminen. Nämä ovat kolme isointa asiaa. Näihin kahteen jälkimmäiseen me pystytään vaikuttamaan selkeästi. Ensimmäinen on haastavampi, mutta me otetaan asia vakavasti ja pyritään tekemään siinä toimia.

Ihan loppuun vielä: Kiitos edustaja Polviselle ja edustaja Kempille, jotka vielä nostivat tämän perheenmuodostamisen haasteen siellä haja-asutusalueella tai maaseutualueella. Tämä on selkeä haaste kyllä. En osaa kyllä hirveästi vastata tähän, mitä sille voisi tehdä, mutta tästä keskittämisen perumisesta sun muusta tuli hyviä viestejä. Vien näitä viestejä myös eteenpäin.

Kiitos kaikille keskustelusta. Tämä on ollut antoisa kahdeksantuntinen.

Enda behandlingen

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.